

STUDIUM

UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI

Załącznik nr 1/1 do Uchwały Nr
Rady Miasta Radzyń Podlaski z dnia

2019 r.

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – ANALIZA I OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO ŚRODOWISKA

SPIS TREŚCI

WSTĘP	6
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA I STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA MIASTA	9
1.1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenów.	
1.1.1. Położenie oraz ogólna charakterystyka Miasta.	
1.1.2. Główne elementy struktury funkcjonalno– przestrzennej.	
1.1.3. Ośrodki obsługi Miasta.	
1.1.4. Główne dziedziny gospodarki.	
1.2. Aktualnie obowiązujące opracowania studialne i planistyczne.	
1.2.1. Studium.	
1.2.2. Wykaz uchwał w sprawie uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski.	
1.3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna.	
1.4. Ruch budowlany.	
1.5. Wnioski.	
2. CHARAKTERYSTYKA MIASTA NA TLE WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO – POWIĄZANIA Z OTACZAJĄCYMI OBSZARAMI	17
2.1. Związki z otoczeniem.	
2.2. Wnioski.	
3. CHARAKTERYSTYKA I OCENA ŚRODOWISKA GEOGRAFICZNEGO	20
3.1. Rzeźba terenu.	
3.2. Budowa geologiczna.	
3.3. Warunki wodne.	
3.4. Gleby.	
3.5. Szata roślinna.	
3.6. Klimat.	
3.7. Kopaliny.	
3.8. Wnioski.	
4. ZASOBY I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA NATURALNEGO – WYBRANE ZAGADNIENIA	25
4.1. Zmiany w obrębie rzeźby obszaru Miasta.	
4.1.1. Tereny zdegradowane przez przemysł i nieodpowiednie składowanie odpadów.	
4.1.2. Tereny wymagające zabezpieczenia przed postępującą erozją spowodowaną czynnikami antropogenicznymi.	
4.2. Zmiany w obrębie stanu czystości wód na obszarze Miasta.	
4.2.1. Monitoring stanu czystości wód.	
4.2.2. Stan wód podziemnych na obszarze Miasta..	
4.2.3. Źródła zanieczyszczeń wód podziemnych.	
4.2.4. Stan wód powierzchniowych na obszarze Miasta.	
4.2.5. Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych.	

- 4.3. Zagrożenia związane z gospodarką ściekową.**
 - 4.3.1. Odprowadzanie ścieków komunalnych.
 - 4.3.2. Wody opadowe.
 - 4.3.3. Odprowadzanie ścieków przemysłowych.
 - 4.4. Zagrożenia w obrębie rolniczej przestrzeni produkcyjnej.**
 - 4.4.1. Monitoring stanu gleb.
 - 4.4.2. Źródła zanieczyszczenia gleb.
 - 4.5. Zagrożenia związane z gospodarką odpadami**
 - 4.6. Zagrożenia wpływające na zbiorowiska roślinne.**
 - 4.7. Zagrożenia stanu powietrza atmosferycznego.**
 - 4.7.1. Czynniki wpływające na jakość powietrza atmosferycznego.
 - 4.7.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza.
 - 4.7.3. Monitoring zanieczyszczeń powietrza.
 - 4.7.4. Ocena stanu jakości powietrza.
 - 4.8. Klimat akustyczny.**
 - 4.8.1. Źródła hałasu.
 - 4.8.2. Ocena stanu klimatu akustycznego Miasta.
 - 4.9. Promieniowanie elektromagnetyczne.**
 - 4.9.1. Źródła promieniowania.
 - 4.9.2. Ocena stan środowiska w odniesieniu do natężenia promieniowania.
 - 4.10. Poważne awarie oraz klęski żywiołowe w środowisku.**
 - 4.11. Wnioski.**
- 5. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU41**
- 5.1. Charakterystyka przyrodniczo– krajobrazowa Miasta.**
 - 5.1.1. Obszary Chronionego Krajobrazu.
 - 5.1.2. Obszary szczególnie chronione – Zielone Pierścienie.
 - 5.1.3. Obszary szczególnie chronione – sieć ekologiczna, obszary ochronne Europejskiej Sieci Ekologicznej „Natura 2000”.
 - 5.1.4. Ochrona pomnikowa roślin.
 - 5.1.5. Ochrona gatunkowa.
 - 5.2. Wnioski**
 - 5.2.1. Stan zachowania zasobów naturalnych.
 - 5.2.2. Zagrożenia zasobów krajobrazu naturalnego i przyrody Miasta.
- 6. ŚRODOWISKO KULTUROWE53**
- 6.1. Charakterystyka środowiska kulturowego Miasta.**
 - 6.1.1. Wprowadzenie.
 - 6.1.2. Geneza nazwy "Radzyń Podlaski".
 - 6.2. Historia i główne zabytki na obszarze Miasta.**
 - 6.2.1. Historia osadnictwa.
 - 6.2.2. Obecna architektura Miasta.
 - 6.2.3. Najważniejsze zabytki na obszarze Miasta.
 - 6.2.4. Miejsca pamięci i pomniki.
 - 6.3. Zasoby i zagrożenia środowiska kulturowego.**
 - 6.3.1. Strefa zachowanych obiektów i zespołów zabytkowych z ewidencji zabytków oraz wpisanych do rejestru zabytków.
 - 6.3.2. Stan zachowania dóbr kultury.
 - 6.3.3. Zagrożenia dóbr kultury.

7. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA I JEJ WPŁYW NA ŚRODOWISKO MIASTA	66
7.1. Charakterystyka i ocena istniejącego układu funkcjonalno-przestrzennego.	
7.1.1. Wprowadzenie.	
7.1.2. Ład przestrzenny – wpływ ukształtowania przestrzeni na środowisko Miasta.	
7.2. Zmiany w strukturze miejskiej.	
7.2.1. Zagrożenia w obrębie struktury funkcjonalno-przestrzennej i środowiska.	
7.2.2. Obszary i zjawiska konfliktowe, pozytywne i neutralne w obrębie zagospodarowania i użytkowania terenów.	
7.3. Wnioski.	
8. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA.....	71
8.1. Rolnictwo.	
8.2. Leśnictwo.	
8.3. Wnioski.	
9. SPOŁECZNO-GOSPODARCZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA	74
9.1. Demografia.	
9.1.1. Sytuacja demograficzna Polski.	
9.1.2. Sytuacja demograficzna woj. lubelskiego.	
9.1.3. Sytuacja demograficzna powiatu radzyńskiego.	
9.1.4. Sytuacja demograficzna Miasta Radzyń Podlaski.	
9.1.5. Wnioski.	
9.1.6. Prognoza demograficzna na lata 2016 – 2030 (podsumowanie).	
9.2. Gospodarka.	
9.2.1. Aktywność gospodarcza pozarolnicza.	
9.2.2. Obszary aktywności gospodarczej.	
9.2.3. Działalność rolnicza.	
9.2.4. Turystyka i walory rekreacyjne Miasta.	
9.2.5. Wnioski.	
9.2.6. Bezrobocie.	
9.3. Mieszkalnictwo.	
9.4. Publiczna infrastruktura społeczna.	
9.4.1. Oświata.	
9.4.2. Kultura.	
9.4.3. Ochrona zdrowia.	
9.4.4. Opieka społeczna.	
9.4.5. Sport.	
9.4.6. Zieleń urządzona.	
9.4.7. Bezpieczeństwo publiczne.	
9.4.8. Finanse publiczne.	
10. WYPOSAŻENIE MIASTA W SYSTEMY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACJI.....	116
10.1. Charakterystyka infrastruktury technicznej.	
10.1.1. Zaopatrzenie w wodę.	
10.1.2. Gospodarka ściekowa..	
10.1.3. Gospodarka odpadami.	
10.1.4. Ciepłownictwo.	
10.1.5. Gazownictwo.	
10.1.6. Elektroenergetyka.	
10.1.7. Telekomunikacja.	
10.1.8. Gospodarka niskoemisyjna oraz odnawialne źródła energii.	

10.2. Komunikacja drogowa.	
10.3. Wnioski.	
11. STRUKTURA WŁASNOŚCI I UŻYTKOWANIA TERENÓW	134
11.1. Struktura własności terenów.	
11.2. Struktura użytkowania terenów.	
11.3. Analiza wniosków złożonych do Studium	
12. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO – DIAGNOZA ZEWNĘTRZNEJ I WEWNĘTRZNEJ SYTUACJI MIASTA	138
12.1. Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta.	
12.1.1. Uwarunkowania środowiska geograficznego.	
12.1.2. Uwarunkowania środowiska naturalnego.	
12.1.3. Uwarunkowania środowiska kulturowego i krajobrazu.	
12.1.4. Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne.	
12.1.5. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze.	
12.1.6. Konflikty w obrębie zewnętrznych uwarunkowań rozwoju.	
12.1.7. Pozytywne aspekty zewnętrznych uwarunkowań rozwoju.	
12.2. Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta.	
12.2.1. Uwarunkowania środowiska geograficznego.	
12.2.2. Uwarunkowania środowiska naturalnego.	
12.2.3. Uwarunkowania środowiska kulturowo-krajobrazowego.	
12.2.4. Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne.	
12.2.5. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze.	
12.2.6. Konflikty w obrębie wewnętrznych uwarunkowań rozwoju.	
12.2.7. Pozytywne aspekty wewnętrznych uwarunkowań rozwoju.	
12.3. Szanse rozwiązań sprzeczności i konfliktów związanych z uwarunkowaniami rozwoju Miasta oraz szanse wykorzystania walorów środowiska. .	
12.3.1. Szanse wykorzystania walorów środowiska.	
12.3.2. Zagrożenia w rozwiązywaniu sprzeczności i konfliktów związanych z uwarunkowaniami rozwoju Miasta.	
12.4. Wnioski.	
13. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA	144
13.1. Analizy ekonomiczne.	
13.1.1. Stan gospodarki i rynku pracy na obszarze Miasta.	
13.1.2. Prognozy rozwoju Miasta na tle uwarunkowań lokalizacyjnych oraz ekonomicznych.	
13.2. Analizy środowiskowe.	
13.2.1. Ochrona zasobów środowiska.	
13.2.2. Ochrona przed zagrożeniami środowiskowymi.	
13.3. Analizy społeczne.	
13.4. Możliwości finansowania przez Miasto wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych Miasta.	
13.5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.	
13.6. Założenia polityki rozwoju Miasta.	

WSTĘP

1. Podstawa opracowania:

- Uchwała Nr XXXIV/187/09 Rady Miasta Radzyń Podlaski z dnia 28 maja 2009 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski”, przyjętego uchwałą Nr XVIII/144/2000 Rady Miejskiej w Radzynie Podlaskim z dnia 29 czerwca 2000 r.;
 - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).;
 - Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945), w szczególności art. 9.:
- 1) w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
 - 2) wójt, burmistrz albo prezydent miasta sporządza studium zawierające część tekstową i graficzną, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem;
 - 3) studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy;
 - 4) ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.
 - 5) studium nie jest aktem prawa miejscowego.

2. Zakres opracowania.

Zakres terenowy "Studium" objął obszar Miasta Radzyń Podlaski w granicach administracyjnych. Zakres merytoryczny "Studium" – uwzględnił wszystkie istotne dla funkcjonowania obszaru zagadnienia oraz zakres najbardziej znaczących elementów powiązań obszaru z terenami otaczającymi w ochrony istniejących zasobów środowiska oraz warunków rozwoju nowych elementów zagospodarowania. Dokonano również podsumowania w postaci diagnozy stanu istniejącego oraz sformułowano zasady i określono kierunki rozwoju funkcjonalno-przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski.

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w „Studium” uwzględniono uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- 2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- 3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- 6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
 - a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
 - b) prognozy demograficzne,
 - c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
 - d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- 8) stanu prawnego gruntów;
- 9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- 10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- 11) występowania zasobów wód podziemnych;
- 12) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- 13) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w „Studium” określono w szczególności:

- 1) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- 2) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;
- 3) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, i krajobrazu kulturowego,
- 4) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- 7) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;
- 8) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych oraz obszary przestrzeni publicznej;
- 9) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- 10) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 11) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;
- 12) obszary zdegradowane;
- 13) obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie;
- 14) obszary pod budowę obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²;
- 15) obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW;
- 16) obszary służące organizacji imprez masowych.

W Studium nie wyznacza i nie określa się:

- 1) obszarów wymagających przeprowadzenia scalenia i podziałów nieruchomości;
- 2) obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze;
- 3) obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne;
- 4) obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych;
- 5) obiektów lub obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- 6) terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- 7) prognoz demograficznych w zakresie migracji w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego;
- 8) rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- 9) udokumentowanych złóż kopaliny, oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- 10) obszarów wymagających remediacji;
- 11) pomników zagłady i ich stref ochronnych;
- 12) terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

3. Metoda opracowania.

Prace inwentaryzacyjne i studialne zostały wykonane i przedstawione w formie graficznej i opisowej – metodą bezpośrednią (w terenie) oraz pośrednią poprzez wykorzystanie różnych źródeł informacji na temat obszaru Miasta Radzyń Podlaski – w postaci danych liczbowych, zestawień statystycznych oraz opracowań specjalistycznych, dostępnych w jednostkach administracji rządowej i samorządowej.

Dla zapewnienia sprawnego przebiegu prac oraz uzyskania pożądaných efektów merytorycznych, niezbędną był udział przedstawicieli samorządu lokalnego w opracowaniu „Studium”.

4. Cel opracowania.

Celem opracowania jest:

- dostosowanie dokumentu do obowiązujących przepisów i rozporządzeń wykonawczych oraz aktualnych uwarunkowań środowiska i zagrożeń środowiskowych,

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- spełnienie potrzeb społecznych w zakresie poszerzenia możliwości inwestycyjnych w obszarze Miasta.

5. Zawartość opracowania.

„Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń podlaski złożone jest z części tekstowej i graficznej, na które składają się:

I. Uchwała w sprawie przyjęcia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski”;

II. Załączniki do uchwały:

1. Tekst Studium – obejmujący:

1) zał. nr 1/1 – „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski” zawierający raport o stanie istniejącego zagospodarowania przestrzennego Miasta – analizę i diagnozę środowiska w granicach obszaru Miasta oraz na tle środowiska województwa lubelskiego,

2) zał. nr 1/2 – „Kierunki zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski” zawierający prognozy i hipotezy rozwoju gospodarczo-społecznego oraz określający kierunki i zasady rozwoju przestrzennego Miasta;

3) zał. nr 1/3 – „Synteza Studium oraz uzasadnienie przyjętych rozwiązań”.

2. Rysunek Studium na mapach topograficznych (sytuacyjno-wysokościowych) w skali 1 : 10 000

– obejmujący:

1) zał. nr 2/1 – „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski”,

2) zał. nr 2/2 – „Kierunki zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski”;

3. Rozstrzygnięcia Rady Miasta Radzyń Podlaski o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu Studium – załącznik nr 3.

6. Zakres opracowania.

Zakres terenowy prac – objął obszar Miasta w granicach administracyjnych.

Zakres merytoryczny prac – uwzględnił wszystkie istotne dla funkcjonowania obszaru Miasta zagadnienia – począwszy od liczby ludności i zagadnień demograficznych, poprzez informację na temat rozwoju różnorodnych funkcji na obszarze Miasta i odpowiadającym im formom użytkowania i strukturę własności terenów – aż do problemów związanych ze stanem środowiska naturalnego i kulturowego.

Uwzględniono zakres najbardziej znaczących elementów powiązań obszaru Miasta z terenami otaczającymi – zarówno w aspekcie jednostek geograficznych, jak i elementów zainwestowania: powiązania komunikacyjne, ciągi infrastruktury technicznej, obszary i zespoły mieszkalno-usługowe oraz strefy ochrony, obejmujące swym zasięgiem obszary o jednorodnych warunkach wspólnej polityki przestrzennej – w zakresie ochrony istniejących zasobów środowiska, jak i warunków rozwoju nowych elementów zagospodarowania.

Dokonano podsumowania w postaci diagnozy stanu istniejącego oraz sformułowano zasady i określono kierunki rozwoju funkcjonalno-przestrzennego Miasta.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA I STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA MIASTA

1.1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenów.

1.1.1. Położenie oraz ogólna charakterystyka Miasta.

Radzyń Podlaski położony jest w północnej części województwa lubelskiego, ok. 70 km od Lublina (siedziby władz wojewódzkich) oraz ok. 54 km od Białej Podlaskiej. Miastu towarzyszą mniejsze ośrodki miejskie: Łuków (24 km), Międzyrzec Podlaski (29 km), Parczew (30 km). Radzyń Podlaski zajmuje powierzchnię 1931 ha, co stanowi 2% powierzchni powiatu radzyńskiego.

Wg danych GUS z 31 grudnia 2017 r. Radzyń Podlaski zamieszkuje 15 570 osób. Ludność Miasta stanowi około ok. 0,8% mieszkańców województwa lubelskiego i blisko 27% mieszkańców powiatu radzyńskiego. Przez Miasto przepływa rzeka Białka, dzieląc je na dwie części: północną i południową.

Radzyń Podlaski jest znaczącym ośrodkiem przemysłowo-handlowo-usługowym województwa lubelskiego oraz miastem atrakcyjnym turystycznie. Jego ozdobę stanowi zespół pałacowo-parkowy rodziny Potockich z połowy XVIII wieku z bogatą dekoracją rzeźbiarską, oranżeria – perła architektury rokokowej oraz zabytkowy park z kilkusetletnimi modrzewiami. Układ urbanistyczny Radzyna Podlaskiego jest zdefiniowany w obrębie sieci ulicznej Śródmieścia i sprzężony z układem w/w zespołu pałacowo-parkowego i kościelnego – kościoła św. Trójcy.

1.1.2. Główne elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej.

O strukturze funkcjonalno-przestrzennej Miasta decyduje szereg czynników: zarówno położenie w obszarze województwa, jak i zespół warunków naturalnych samego zespołu miejskiego. Pod względem ukształtowania przestrzeni zainwestowanych – najbardziej skoncentrowane układy zabudowy na obszarze Miasta występują w obrębie Śródmieścia, a także w tradycyjnych, poza-dolnych układach struktury miejskiej – na pozostałym obszarze. W strukturze przestrzennej Śródmieścia przeważają układy o kierunku wschód-zachód, poza Śródmieściem – układy północ-południe. Zespoły i większe kompleksy lasów koncentrują się w północno-wschodniej części Miasta. Wschodnia i południowa część obszaru Miasta pozostaje rejonem upraw rolniczych.

Radzyń jest siedzibą władz powiatowych, a jego strefie oddziaływania znajdują się gminy: Borki, Czemierniki, Kąkolewnica Wschodnia, Komarówka Podlaska, Ulan Majorat oraz Wołyń. Miasto graniczy bezpośrednio z gminą Radzyń Podlaski oraz na niewielkim odcinku południowym z gminą Czemierniki.

Gmina Radzyń Podlaski otaczając obszar Miasta stanowi jeden z elementów jego podmiejskiej strefy, który w przyszłości może stać się integralnie związany z organizmem miejskim, stanowiąc jednocześnie jego zaplecze gospodarcze – zwłaszcza w odniesieniu do produkcji rolniczej, zasobów siły roboczej oraz terenów rekreacji. Jednocześnie – znaczna część strefy podmiejskiej Radzyna Podlaskiego stanowi obszar potencjalnego rozwoju Miasta – zarówno w zakresie rezerw dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego, jak i terenów produkcyjno-usługowych.

W obszarze Miasta wyróżniają się obszary funkcjonalne:

- ekologiczny – lasy oraz ekosystem doliny rzeki Białki; są to tereny stanowiące elementy regionalnego i międzyregionalnego systemów korytarzy i węzłów ekologicznych;
- urbanizacji – obejmujący tereny koncentracji zabudowy mieszkalnej i usługowej, tworzące pasma i wielkoobszarowe skupiska zainwestowania o mieszanej strukturze użytkowania – w obszarze tym wyróżnia się zabytkowy układ urbanistyczny Śródmieścia;
- rolniczy – obejmujący otwarte tereny Miasta, tj.: grunty orne oraz łąki i pastwiska; wiodącą funkcją tych terenów jest gospodarka rolno-leśna wraz z osadnictwem obsługującym areał rolny.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tereny najbardziej przekształcone przez człowieka zajmują 14,7% (283 ha) powierzchni Miasta:

- tereny mieszkaniowe i usługowe – 204 ha,
- tereny przemysłowe i komunikacyjne – 68 ha,
- tereny zieleni miejskiej i otwartych obiektów sportowych – 11 ha.

Ponadto, na obszarze Miasta występuje 14 ha obszarów położonych pod wodą:

- ciek wodny – 7 ha,
- zbiorniki sztuczne – 7 ha.

**Tabela nr 1. Charakterystyka Miasta Radzyń Podlaski
z podziałem na jednostki strukturalne / dzielnice (bez terenów komunikacji – 2018 r.)**

L.p.	Jednostka strukturalna / dzielnica	Pow. (ha)	Główne funkcje obszaru	Charakterystyka i położenie w strukturze Miasta
1.	Śródmieście	57,10	mieszkaniowa usługowa	Położenie obszaru w strukturze Miasta tereny ograniczone: od wschodu – Zespołem Pałacowo-Parkowym Potockich, od południa – ul. Sitkowskiego i rzeką Białką, od zachodu – ul. Wyszyńskiego,
2.	Obszar A	54,44	mieszkaniowa usługowa	Położenie obszaru A w strukturze Miasta: tereny w obrębie ulic – Wisznickiej, Lubelskiej, Wyszyńskiego oraz odcinka rzeki Białki na południe od centrum Miasta
3.	Obszar B	194,97	mieszkaniowa usługowa rolnicza rekreacyjna.	Położenie obszaru B w strukturze Miasta: tereny w obrębie ul. Lubelskiej, ul. Wisznickiej, rzeki Białki oraz tereny położone na południowy wschód od Śródmieścia.
4.	Obszar C	166,42	rolnicza, mieszkalnictwa ekstensywnego, mieszkaniowo- usługowa, produkcyjna, rekreacyjna.	Położenie obszaru C w strukturze Miasta: tereny w północnej części Miasta, w obrębie ulicy Międzyrzeckiej, planowanej wschodniej obwodnicy miasta, rzeki Białki oraz zespołu pałacowo- parkowego Potockich.
5.	Obszar D	214,39	rolnicza, leśna, mieszkalnictwa ekstensywnego, rekreacyjna.	Położenie obszaru D w strukturze Miasta: tereny w obrębie: ulicy Międzyrzeckiej, planowanej, wschodniej obwodnicy centrum Miasta, rzeki Białki – ograniczone północno-wschodnią granicą Miasta.
6.	Obszar E	109,82	przemysłowo- usługowa, mieszkalnictwa ekstensywnego.	Położenie obszaru E w strukturze Miasta: tereny w północnej części Miasta, w rejonie ul. Lendzinek I, ul. Lendzinek II, ul. Brzostowieckiej oraz ul. Międzyrzeckiej.
7.	Obszar F	70,16	przemysłowa, usługowa	Położenie obszaru F w strukturze Miasta: tereny w północno-wschodniej części Miasta, wzdłuż drogi krajowej nr 19 (001 KD-S).
8.	Obszar G	0,04	rolnicza	Położenie obszaru G w strukturze Miasta: tereny pomiędzy zachodnią granicą Miasta, a drogą krajową nr 19 (KD-S).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

9.	Obszar H	74,65	mieszkaniowa, rekreacyjna	Położenie obszaru H w strukturze Miasta: tereny w obrębie ul. Warszawskiej, ul. Kościuszki, ul. Bohaterów, obwodnicy KD-S w ciągu drogi krajowej nr 19 oraz ograniczone północną granicą Miasta.
10.	Obszar I	43,21	mieszkaniowa, rekreacyjna.	Położenie obszaru I w strukturze Miasta: tereny w obrębie północno-zachodniej obwodnicy centrum Miasta w ciągu drogi krajowej nr 19 KD-S, na odcinku ul. Kockiej, ul. Warszawskiej, ul. Wyszyńskiego oraz rzeki Białki.
11.	Obszar J	51,29	mieszkaniowa, produkcyjna.	Położenie obszaru J w strukturze Miasta: tereny w obrębie: ul. Wyszyńskiego, ul. Kleeberga, ul. Wisznickiej oraz rzeki Białki.
12.	Obszar K	27,72	infrastruktury technicznej, przemysłowa, usługowa.	Położenie obszaru K w strukturze Miasta: tereny w obrębie: ul. Kockiej – w ciągu drogi krajowej nr 63 (ul. Kleeberga), rzeki Białki oraz w obrębie południowo-zachodniej granicy Miasta.
13.	Obszar L	19,22	mieszkaniowa, usługowa.	Położenie obszaru L w strukturze Miasta: tereny w obrębie drogi krajowej nr 63 – ul. Kleeberga, ul. Zabielskiej, rzeki Białki oraz ograniczone południową granicą Miasta.
14.	Obszar Ł	14,92	rolnicza	Położenie obszaru Ł w strukturze Miasta: tereny w obrębie ul. Zabielskiej, planowanej nowej ulicy zbiorczej 023 KD-Z ograniczone południową granicą Miasta
15.	Obszar M	31,14	mieszkaniowa, usługowa.	Położenie obszaru M w strukturze Miasta: tereny w obrębie ul. Wisznickiej – w ciągu drogi krajowej nr 63, ul. Zabielskiej oraz planowanej, nowej ulicy zbiorczej KD-Z.
16.	Obszar N	20,75	mieszkaniowa, usługowa.	Położenie obszaru N w strukturze Miasta: tereny w obrębie ul. Wisznickiej – w ciągu drogi krajowej nr 63, ul. Lubelskiej – w ciągu drogi wojewódzkiej nr 814 oraz planowanej ulicy zbiorczej KD-Z, ograniczone południową granicą Miasta.
17.	Obszar O	45,66	mieszkaniowa,	Położenie obszaru O w strukturze Miasta: tereny w obrębie ul. Lubelskiej – w ciągu drogi wojewódzkiej nr 814 oraz planowanych ulic zbiorczych KD-Z oraz w obrębie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zlokalizowanej przy ul. Szymanowskiego.
18.	Obszar P	118,94	mieszkaniowa,	Położenie obszaru P w strukturze Miasta: tereny w obrębie ul. Wisznickiej – w ciągu drogi krajowej nr 63, ul. Lubelskiej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 814, ul. Zbulitowskiej oraz planowanej ulicy zbiorczej KD-Z.
19.	Obszar R	77,5	mieszkaniowa, usługowa.	Położenie obszaru R w strukturze Miasta: tereny w obrębie: ul. Powstania Styczniowego, ul. Lubelskiej – w ciągu drogi wojewódzkiej nr 814 oraz planowanej ulicy zbiorczej KD-Z

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

20.	Obszar S	45,64	usługowa.	Położenie obszaru S w strukturze Miasta: tereny w obrębie: ul. Wisznickiej – w ciągu drogi krajowej nr 63, ul. Zbulitowskiej oraz ograniczone wschodnią granicą Miasta.
21.	Obszar T	25,39	mieszkaniowa, rolnicza.	Położenie obszaru T w strukturze Miasta: tereny w obrębie ul. Zbulitowskiej, nowej planowanej drogi zbiorczej oraz ograniczone południową granicą Miasta.
22.	Obszar U	9,85	założenia cmentarne z zapleczem parkingowym.	Położenie obszaru U w strukturze Miasta: tereny w obrębie ul. Lubelskiej – w ciągu drogi wojewódzkiej nr 814, planowanej ulicy zbiorczej KD-Z oraz lokalnej KD-D.
23.	Obszar W	264,44	tereny rolnicze, w części użytkowane wcześniej jako lotnisko – rezerwa perspektywiczna dla dalszego rozwoju Miasta.	Położenie obszaru W w strukturze Miasta: tereny w obrębie południowego odcinka ul. Lubelskiej ograniczone południową granicą Miasta.
Razem:		1737,66		

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski – 2006 r.

1.1.3. Ośrodki obsługi Miasta.

Miasto Radzyń Podlaski położone jest w sąsiedztwie dwóch biegunów rozwoju. Głównym ośrodkiem regionalnej obsługi Radzyna Podlaskiego jest Miasto Lublin – Miasto Biała Podlaska stanowi ośrodek obsługi ponadregionalnej. Prawidłowe funkcjonowanie zewnętrznych i wewnętrznych powiązań komunikacyjnych Miasta zapewnia układ dróg ponadlokalnych, który stanowią odcinki dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych. Uzupełnieniem tego układu są drogi miejskie.

Radzyń Podlaski – ze względu na dogodnie powiązania komunikacyjne, a także inne powiązania funkcjonalne w zakresie infrastruktury technicznej i struktury przestrzennej – zasoby terenów budowlanych, jak również atrakcyjne środowisko naturalne i sprzyjające warunki klimatyczno-krajobrazowe stanowią jeden z bardziej dogodnych obszarów potencjalnego, wielofunkcyjnego rozwoju struktur miejskich, głównie w zakresie budownictwa mieszkaniowego, usług i przemysłu.

1.1.4. Główne dziedziny gospodarki.

Na obszarze Miasta prowadzona jest działalność usługowa, handlowa i produkcyjna, realizowana przez różne podmioty gospodarcze, w tym głównie – w ramach działalności gospodarczej osób fizycznych (usługi budowlane, stolarskie, ślusarskie, naprawa sprzętu gospodarstwa domowego, usługi związane z motoryzacją i obsługą ruchu drogowego, transportowe, itp.).

- **Budownictwo**

Budownictwo rozwija się dynamicznie i dotyczy podstawowych dziedzin gospodarki, tj. zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, usługowej, produkcyjnej.

- **Rolnictwo**

Jedną z uzupełniających dziedzin gospodarki jest rolnictwo. Sprzyjają temu naturalne warunki obszaru Miasta, tj. wysokie klasy bonitacyjne gruntów rolnych i korzystne warunki klimatyczne.

Obecnie rozwijają się różnorodne kierunki produkcji roślinnej – z przewagą uprawy zbóż, przy nieznacznym tylko udziale sadownictwa. Mniej intensywnie rozwija się produkcja zwierząt.

Dominują gospodarstwa indywidualne, o roślinno-zwierzęcym profilu produkcji. Miasto Radzyń Podlaski charakteryzuje obecnie zmniejszanie się udziału rolnictwa – w odniesieniu do głównych kierunków rozwoju – na rzecz usług, przemysłu, rzemiosła produkcyjnego i rzemiosła usługowego oraz rozwijającego się mieszkalnictwa – zarówno dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, jak i dla osób z poza obszaru Miasta.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

• **Leśnictwo**

W granicach Miasta znajdują się 3 kompleksy leśne, zajmujące ok. 4% jego powierzchni. Są to przede wszystkim lasy olsowe. Stanowią one własność prywatną.

1.2. Aktualnie obowiązujące opracowania studialne i planistyczne.

1.2.1. Studium.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski (uchwała Nr XVIII/144/2000 Rady Miejskiej w Radzynie Podlaskim z dnia 29 czerwca 2000 r.) określiło cele rozwoju i kierunki polityki przestrzennej na obszarze Miasta.

Niniejsze opracowanie jest nowym dokumentem weryfikującym dotychczasowe kierunki zagospodarowania przestrzennego Miasta przedstawione w części tekstowej i graficznej, odnoszącym się do:

- dostosowania do obowiązującej ustawy z dnia 23 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 1945);
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233);
- aktualnych uwarunkowań ekofizjograficznych.

W niniejszym Studium określa się kierunki i zasady rozwoju funkcjonalno-przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski oraz wskazuje się tereny do zainwestowania..

1.2.2. Wykaz uchwał w sprawie uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski.

Legenda:

- plany obowiązujące
- plany nieobowiązujące X

1. Miejscowy Plan Ogólny Zagospodarowania Przestrzennego miasta Radzyń Podlaski.
Uchwała RM w Radzynie Podlaskim Nr IV/28/94 z dnia 09.09.1994 r.
(Dz. Urz. Woj. Białkopodlaskiego Nr 11 poz. 54 z dnia 17.10.1994 r.).X
2. Plan szczegółowy budownictwa jednorodzinnego Oś. „Wisznicka” (Gubernia)
Uchwała RM w Radzynie Podlaskim Nr XLIV/310/93 z dnia 29.12.1993 r.
(Dz. Urz. Woj. Białkopodlaskiego Nr 1 poz. 6 z dnia 10.03.1994 r.).X
3. Plan szczegółowy budownictwa jednorodzinnego Oś. „Wisznicka” (Satuń)
Uchwała RM w Radzynie Podlaskim Nr XIII/52/86 z dnia 16.04.1986 r.
(Dz. Urz. Woj. Białkopodlaskiego Nr 7 poz. 82 z dnia 3.07.1986 r.).X
4. Zarządzenie Nr 7 Naczelnika miasta Radzyń Podlaskiego z dnia 9.10.1978 r. w sprawie ustalenia terenów budowlanych budownictwa zagrodowego i jego podziale na działki „Zabielska”
(Dz. WRN z 20.10.1978r. poz. 7).X
5. Zarządzenie Nr 8 Naczelnika miasta Radzyń Podl. z dnia 14.07.77r. w sprawie ustalenia terenów budowlanych budownictwa jednorodzinnego i jego podziale na działki budowlane w Radzynie Podlaskim (Oś. XXX-lecia) – Gubernia III (Dz. WRN z dnia 07.09.1977 r. poz. 6).X
6. Miejscowy plan szczegółowy budownictwa jednorodzinnego oś. Łąkowa w Radzynie Podlaskim.
Uchwała Nr VI/48/94 z dnia 15.12.94r Rady Miejskiej w Radzynie Podlaskim
(Dz. Urz. Woj. Białkopodlaskiego Nr 14poz. 98 z dnia 16.12.1994 r.).X
7. Miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa jednorodzinnego „Oś. Zielona I , Zielona II ” w Radzynie Podlaskim.
Uchwała Nr VI/47/94r z dnia 15.12.1994 r. Rady Miejskiej w Radzynie Podlaskim

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- (Dz. Urz. Woj. Białkopodlaskiego Nr 14 poz.97 z dnia 16.12.1994 r.).X
8. Obwieszczenie Burmistrza miasta Radzyń Podlaskiego z dnia 13.11.1996 r. o sprostowaniu błędu na rysunku planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego m. Radzyń Podlaski
(Dz. Urz. Woj. Białkopodlaskiego Nr 12 z dnia 14.11.1996 r. poz.53).X
 9. Zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Radzyń Podlaski.
Uchwała Nr IX/57/99r z dnia 8 lipca 1999 r. Rady Miejskiej w Radzynie Podlaskim
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 45, poz. 748 z dnia 15 września 1999 r.).X
 10. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście” miasta Radzyń Podlaski.
Uchwała Nr XII/97/99 r. z dnia 25 listopada 1999 r. Rady Miejskiej w Radzynie Podlaskim
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 33 poz. 399 z dnia 17 lipca 2000 r.).
 11. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Radzyń Podlaski .
Uchwała Nr XXXIV/210/2001 z dnia 29 marca 2001 r. Rady Miejskiej w Radzynie Podlaskim
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 64, poz. 921 z dnia 16 sierpnia 2001 r.).X
 12. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście” miasta Radzyń Podlaski.
Uchwała Nr XXVIII/183/2005 z dnia 28 kwietnia 2005 r. Rady Miasta Radzyń Podlaski
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 151, poz. 2697 z dnia 13 lipca 2005 r.).
 13. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radzyń Podlaski.
Uchwała Nr XL/240/2006 z dnia 26 stycznia 2006 r. Rady Miasta Radzyń Podlaski
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 82, poz. 1509 z dnia 12 maja 2006 r.).
 14. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radzyń Podlaski
Uchwała Nr XIII/53/2007 z dnia 27 września 2007r Rady Miasta Radzyń Podlaski
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 163, poz. 2920 z dnia 6 listopada 2007 r.).
 15. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście” miasta Radzyń Podlaski.
Uchwała Nr XIII/53/2007 z dnia 27 września 2007r Rady Miasta Radzyń Podlaski
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 169, poz. 3020 z dnia 20 listopada 2007 r.).
 16. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście” miasta Radzyń Podlaski.
Uchwała Nr XXVII/151/2008 z dnia 27 listopada 2008r Rady Miasta Radzyń Podlaski
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 16, poz. 608 z dnia 5 lutego 2009 r.).
 17. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście” miasta Radzyń Podlaski.
Uchwała Nr XXXVIII/217/2009 z dnia 26 listopada 2009 r. Rady Miasta Radzyń Podlaski
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 18, poz. 423 z dnia 17 lutego 2010 r.).
 18. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radzyń Podlaski.
Uchwała Nr XXXIII/218/09 z dnia 26 listopada 2009 r. Rady Miasta Radzyń Podlaski
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 26, poz. 575 z dnia 5 marca 2010 r.).
 19. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście” miasta Radzyń Podlaski.
Uchwała Nr XLVIII/279/2010 z dnia 2 września 2010 r. Rady Miasta Radzyń Podlaski
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 111, poz. 2032 z dnia 13 października 2010 r.).
 20. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radzyń Podlaski.
Uchwała X/51/11 z dnia 30 czerwca 2011 r. Rady Miasta Radzyń Podlaski
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 134, poz. 2274 z dnia 12 września 2011 r.).
 21. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście” miasta Radzyń Podlaski.

Uchwała Nr XXX/155/13 z dnia 28 marca 2013 r.
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 29 maja 2013 r. poz. 2818).
 22. Zmiana Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radzyń Podlaski.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Uchwała Nr XXX/156/13 z dnia 28 marca 2013 r.
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 29 maja 2013 r. poz. 2819).

23. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście” miasta Radzyń Podlaski.

Uchwała Nr XVIII/104/2016 z dnia 21 marca 2016 r.
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 27 kwietnia 2016 r. poz. 1747).

24. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście” miasta Radzyń Podlaski.

Uchwała Nr XVIII/103/2016 z dnia 21 marca 2016 r.
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 26 kwietnia 2016 r. poz. 1707).

25. Zmiana Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radzyń Podlaski.

Uchwała Nr XVIII/102/2016 z dnia 21 marca 2016 r.
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 26 kwietnia 2016 r. poz. 1706).

26. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście” miasta Radzyń Podlaski.

Uchwała Nr XXXVI/226/2017 z dnia 30 sierpnia 2017 r.
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 4 października 2017 r. poz. 3794).

27. Zmiana Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radzyń Podlaski.

Uchwała Nr XXXVI/225/2017 z dnia 30 sierpnia 2017 r.
(Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 28 września 2017 r. poz. 3741).

1.3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna.

W strukturze przestrzennej Miasta Radzyń Podlaski wyróżniają się pasmowe ciągi i zespoły osadnicze wzdłuż lokalnych dróg. W obszarze Miasta występują osiedla o funkcjach mieszkalnych, lub usługowych oraz również pojedyncze osady o funkcjach zagrodowych.

Granice Miasta przebiegają głównie przez obszary nie zainwestowane, stąd też nie występuje tutaj zagrożenie konfliktami przestrzennymi, czy też funkcjonalnymi. W obrębie terenów zainwestowanych występuje przewaga terenów zabudowy mieszkaniowej, rekreacyjnej, zagrodowej i usługowej nad terenami produkcyjnymi.

W obszarze Miasta wykształciły się obszary o dominujących funkcjach:

- mieszkaniowej – jednorodzinnej oraz wielorodzinnej,
- usługowej – użyteczności publicznej i usług komercyjnych,
- rekreacyjnej (leśne, wodne),
- produkcyjno-usługowej,
- infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
- rolniczej,

Osadnictwo Radzyna Podlaskiego wykazuje znaczne zróżnicowanie. Starsze budynki z lat 50-tych to niewielkie gabarytowo, dwupiętrowe, pokryte wysokimi dachami domy przy ulicy Warszawskiej. Następne realizacje z lat 60-tych i 70-tych to już typowe bloki mieszkaniowe (tzw. klatkowce), pięciokondygnacyjne, płasko nakryte (budynek przy ulicy Ostrowieckiej oraz niskie pawilony handlowe i bloki mieszkalne pomiędzy ulicą Warszawską i Ostrowiecką).

Budownictwo spółdzielcze to osiedla: „Bulwary” położone pomiędzy ulicą Warszawską a rzeką Białką, „Zabielska” w znacznym oddaleniu od centrum na południowy zachód oraz „Młodych” na północny zachód od centrum. Budownictwo przemysłowe zlokalizowane jest głównie w północnej części Miasta: ulica Międzyrzecka i Budowlanych oraz przy ulicy Kleeberga na południowy zachód od centrum (Spółdzielnia Mleczarnia „SPOMLEK” i Spółdzielnia Zakład Pracy Chronionej „SIMENA”).

Budownictwo indywidualne rozwijające się przez cały okres powojenny nasiliło się w latach 70-tych. Powstały osiedla budynków jednorodzinnych - „XXX-lecia” zlokalizowane pomiędzy ulicami Sitkowskiego i Wisznicką oraz najnowsze osiedle z lat 90-tych „Satuń” położone na południe od ulicy Wisznickiej w sąsiedztwie szpitala. Nowe realizacje są już ciekawsze architektonicznie.

Mieszkalnictwo typu jednorodzinne, związane jest z obsługą lokalnego rynku pracy. Nieliczna zabudowa zagrodowa wykazuje tendencje do przekształcania się w budownictwo jednorodzinne.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Układy osadnicze oparte są na podstawowych szlakach komunikacyjnych wschód-zachód, północ-południe oraz systemach mieszanych.

System komunikacyjny tworzy sieć dróg złożona z drogi krajowej nr 19, drogi krajowej nr 63, droga wojewódzkiej nr 814 oraz z sieci dróg powiatowych i ulic miejskich. Infrastruktura techniczna Miasta wymaga uzupełnień i rozbudowy.

Sieć rozdzielcza elektroenergetyczna średniego napięcia jest zasilana z podstawowych źródeł, położonych poza granicami Miasta. Gospodarka wodno-ściekowa jest nieuregulowana. Woda dla celów pitnych i gospodarczych dostarczana jest ze zbiorczych i lokalnych wodociągów, opartych na ujęciach studziennych. Zakłada się dalszą rozbudowę lokalnych wodociągów. Aktualnie woda dla Miasta dostarczana jest z ujęcia przy ulicy Partyzantów. Powstające na obszarze Miasta ścieki bytowo-gospodarcze są odprowadzane różnymi systemami kanalizacyjnymi do komunalnych oraz indywidualnych oczyszczalni ścieków. Obecnie funkcjonuje jedna miejska komunalna oczyszczalnia ścieków. Odpady są wywożone na składowisko poza obszar Miasta. Na obszarze Miasta istnieją lokalnie centralne systemy ciepłownicze. Ogrzewanie obiektów odbywa się również poprzez paleniska piecowe lub z indywidualnych kotłowni. Istotnym kierunkiem rozwoju infrastruktury technicznej będzie w przyszłości całkowite wyposażenie Miasta w sieć gazową, a także zmiana systemu ogrzewania wielu obiektów z paliwa stałego na gazowe.

1.4. Ruch budowlany.

Wyznaczone tereny budowlane w aktualnie obowiązującym – Studium zagospodarowania przestrzennego miasta Radzyń Podlaski utrzymują historyczny układ osadniczy, lecz nie zabezpieczają niezbędnych rezerw terenowych oraz właściwych funkcji dla rozwoju osadnictwa oraz dla rynku pracy mieszkańcom, dlatego występuje potrzeba uzupełnienia terenów budowlanych oraz zmiany – dla niektórych obszarów - kierunkowego przeznaczenia (dominującej funkcji).

Ruch budowlany w Mieście obrazuje liczba pozwoleń na budowę w latach 2015 – 2017:

2015 r. budynki - 24 szt., infrastruktura - 6 szt.
2016 r. budynki - 50 szt., infrastruktura - 26 szt.
2017 r. budynki - 43 szt., infrastruktura - 21 szt.

1.5. Wnioski.

Przestrzenne rozmieszczenie obszarów rozwoju stanowi kontynuację obecnego zainwestowania i użytkowania terenów miejskich. Swoje perspektywy rozwoju Miasto wiąże z położeniem w pobliżu granicy Unii Europejskiej, obsługą przygranicznego ruchu tranzytowego i rozwoju przemysłu rolno-spożywczego. Miasto dysponuje atrakcyjnymi terenami w pełni uzbrojonymi technicznie pod działalność gospodarczą oraz znacznymi rezerwami terenów dla dalszego zainwestowania. Występuje potrzeba uzupełnienia terenów budowlanych i określenia dla części z nich nowego przeznaczenia.

2. CHARAKTERYSTYKA MIASTA NA TLE WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO I KRAJU – POWIĄZANIA Z OTACZAJĄCYMI OBSZARAMI

2.1. Związki z otoczeniem.

Powiązania Miasta z otaczającymi terenami występują w różnorodnych układach i strukturach, począwszy od usytuowania w określonych jednostkach geograficznych i związanych w tym – charakterystycznych cech ukształtowania środowiska przyrodniczego, od krajobrazu naturalnego i kulturowego – poprzez elementy struktury hydrologicznej i geologicznej oraz elementy infrastruktury technicznej i komunikacji.

Miasto Radzyń Podlaski położone jest w północnej części województwa lubelskiego, na skraju obszaru Europy Zachodniej, przy granicy Europy Wschodniej, w makroregionie Niziny Środkowo-europejskiej i mezoregionie Równiny Łukowskiej. Przez obszar Miasta płynie niewielka rzeka Białka z dwoma dopływami, a jej płytka dolina dzieli obszar Radzyna Podlaskiego na dwie części: północną wraz ze Śródmieściem i południową. Obszar miejski jest stosunkowo płaską równiną, a deniwelacje w jego obrębie sięgają 16 m (od rzędnej 140,0 m w najniższym punkcie, do 156,0 m na obrzeżach Miasta). Warunki fizjograficzne w centralnej części Miasta i jego otoczeniu nie są zbyt korzystne i charakteryzują się małą nośnością gruntów oraz wysokim poziomem wód gruntowych – szczególnie w obszarze doliny rzeki Białki i jej dopływów (od 0,0 na terenach podmokłych do 2,0 – 3,0 m w innych miejscach).

W bezpośrednim otoczeniu Miasta i poza jego granicami występują kompleksy leśne o dużej powierzchni. Obszary niezabudowane Miasta charakteryzują wspólne cechy ukształtowania i krajobrazu. Są to tereny o urozmaiconym pokryciu terenu – w postaci łąk, zespołów leśnych i zadrzewień – przecięte doliną rzeki Białki. Najbardziej charakterystyczne procesy kształtujące rzeźbę tych terenów to różnorodna działalność człowieka.

Cały region wykazuje podobieństwa w zakresie ukształtowania struktury przestrzennej, w której zaznaczają się tendencje do kształtowania podstawowych układów zabudowy mieszkalno-usługowej, koncentrujących się głównie wzdłuż dróg łączących zespoły osadnicze, niekiedy w dolinach rzek i potoków oraz terenach równinnych.

Radzyń Podlaski jest powiązany układem komunikacyjnym z wieloma strategicznymi obszarami. Dalekie, zewnętrzne powiązania Radzyna Podlaskiego z zagranicą oraz najważniejsze arterie komunikacyjne przebiegające przez teren Miasta stanowią:

- **droga krajowa nr 19** (granica państwa – Kuźnica Białostocka – Białystok – Siemiatycze – Międzyrzec Podlaski – Kock – Lublin – Kraśnik – Janów Lubelski – Sokołów Małopolski – Rzeszów), prowadząca w kierunku północnym do Białegostoku i dalej za granicę kraju do Kowna (Litwa) i Rygi (Łotwa) oraz w kierunku południowym do Lublina i Rzeszowa, a następnie za granicę kraju do Koszyc (Słowacja);
- **droga krajowa nr 63** (granica państwa – Węgorzewo – Giżycko – Łomża – Sokołów Podlaski – Siedlce – Łuków – Radzyń Podlaski – Sławatycze) prowadząca do przejścia granicznego z Białorusią w Sławatyczach.
- **droga wojewódzka nr 814** (Radzyń Podlaski – Suchowola – Żminne),
- **linia kolejowa Lublin – Łuków** (ok. 3 km od północnej granicy Miasta).

Miasto jest znaczącym ośrodkiem przemysłowo-handlowo-usługowym województwa lubelskiego oraz atrakcyjnym turystycznie ośrodkiem o znaczeniu ponadlokalnym. Niewielkie odległości i dogodne powiązania komunikacyjne inspirują bezpośrednie związki z ośrodkami miejskimi i wiejskimi województwa lubelskiego.

Wzdłuż dróg wiążących Miasto z terenami otaczającymi ukształtowały się ciągi zabudowy wiejskiej, ciężące bezpośrednio do ośrodka miejskiego i stanowiącej kontynuację istniejącej w obszarze Miasta zabudowy:

- wieś Biała – wzdłuż drogi Radzyń – Siedlce, będącej przedłużeniem ul. Warszawskiej,
- wieś Marynin – wzdłuż przedłużenia ul. Polnej i ul. Lubelskiej,

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

– wieś Utrzesz – wzdłuż przedłużenia ul. Podlaskiej.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Główne elementy infrastruktury technicznej łączące Miasto z sąsiadującymi obszarami to napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia: 110 kV, średniego napięcia oraz gazociągi wysokoprężne.

Miasto Radzyń Podlaski stanowi część powiatu radzyńskiego, który zajmuje powierzchnię 965 km², co stanowi 3,8 % powierzchni województwa lubelskiego i 0,3 % powierzchni Polski. Powiat charakteryzuje się stosunkowo korzystnym układem osadniczym. W układzie przestrzennym powiatu występują zwarte i rozproszone formy osadnictwa. Dominuje zabudowa wiejska jednorodzinna. Występują, także miejscowości o luźnej zabudowie i przysiółki. Najmniej liczną grupę stanowią wsie o zabudowie rozproszonej, nieregularnej oraz kolonijnej. Ważnym elementem osadniczym są również obiekty o wartości historycznej: liczne pałace, zespoły dworskie i folwarczne oraz obiekty sakralne.

Powiat radzyński, jak całe województwo lubelskie, jest powiatem typowo rolniczym. Na 96 506 ha ogólnej powierzchni powiatu, użytki rolne stanowią 73,4% powierzchni, a grunty orne 51,8% powierzchni powiatu. W skład powiatu wchodzi 1 gmina miejska oraz 7 gmin wiejskich. W powiecie wyodrębnionych jest 128 miejscowości wiejskich. Powierzchnię poszczególnych miast i gmin oraz ich udział % w powierzchni powiatu przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 2. Gminy powiatu radzyńskiego.

Lp.	Jednostka	Powierzchnia ogółem ha	Lokata gmin w powiecie	% udział
1.	m. Radzyń Podlaski	1931	x	2,0
2.	Borki	11182	5	11,5
3.	Czemierniki	10749	7	11,1
4.	Kąkolewnica	14753	3	15,3
5.	Komarówka Podlaska	13797	4	14,3
6.	Radzyń Podlaski	15499	2	16,1
7.	Ulan-Majorat	10778	6	11,2
8.	Wołyń	17817	1	18,5

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Powiat radzyński należy do słabo zurbanizowanych i zaludnionych. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi 63 osoby i jest znacznie niższa niż w województwie lubelskim (85 osób) i kraju (123 osoby).

W ogólnej liczbie mieszkańców powiatu, kobiety stanowią 50,1 %. Wskaźnik ilości kobiet na 100 mężczyzn wynosi 100, przy średnim w województwie lubelskim 106.

Według danych statystycznych najwięcej ludności mieszka w mieście Radzyń Podlaski oraz gminach: Kąkolewnica i Radzyń Podlaski, a najmniej w gminach: Komarówka Podlaska i Czemierniki. Odnotowywany spadek liczby mieszkańców w powiecie radzyńskim wynika z dwóch głównych przyczyn: ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji.

Głównym źródłem utrzymania dla 56 % gospodarstw domowych jest praca:

- poza rolnictwem – 38,9 %,
- w rolnictwie – 17,1 %
- niezarobkowe źródła utrzymania – 44,0 %, w tym:
 - emerytury – 27,6 %,
 - renty – 11,4 %,
 - inne – 5% .

W powiecie radzyńskim w 2017 r. wystąpiło najniższe w historii samorządu bezrobocie (w lipcu na poziomie 8,7 proc., a w sierpniu 8,8 proc.), ale nie wiązało się to bezpośrednio ze wzrostem liczby osób oficjalnie zatrudnionych.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

2.2. Wnioski.

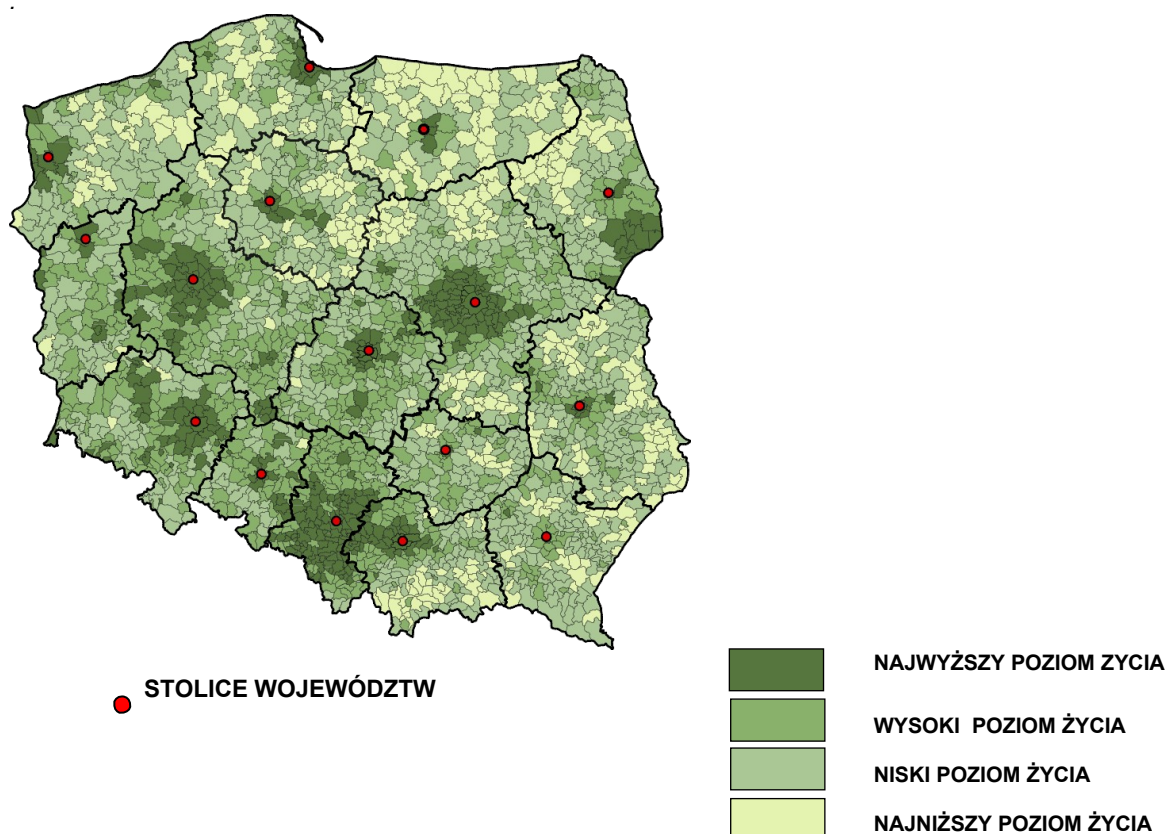
Miasto Radzyń Podlaski jest częścią makrostruktury gospodarczej regionu. Stanowi dogodny obszar urbanizacji, zarówno ze względu na dogodne połączenia komunikacyjne, jak i znaczne walory klimatyczne oraz krajobrazowe. Ponadto Miasto posiada potencjalne możliwości dalszego rozwoju infrastruktury technicznej, komunikacji oraz znaczne i atrakcyjne rezerwy terenów inwestycyjnych – stwarzające dogodne warunki rozwoju wielofunkcyjnego zainwestowania oraz możliwość osiągnięcia wyższych standardów budownictwa. Generalnie – Miasto posiada znaczne, potencjalne możliwości dalszej urbanizacji i rozwoju gospodarki. Istotnym problemem będzie tworzenie stref aktywności gospodarczej i stabilnych miejsc pracy gwarantujących odpowiednie wynagrodzenie. Negatywny wymiar w Mieście stanowią problemy społeczne oraz wielofunkcyjnego rozwoju:

1. bezrobocie, patologie społeczne i integracyjne;
3. niska opłacalność produkcji rolnej;
4. problemy edukacyjne, w szczególności w zakresie małej liczby wyspecjalizowanych fachowców z różnych dziedzin;
5. brak pełnego zakresu infrastruktury społecznej oraz infrastruktury technicznej, w szczególności wodno-kanalizacyjnej – w zakresie potrzeb realizacyjnych oraz komunikacyjnej – w zakresie potrzeb remontowych;
7. brak nowoczesnej bazy i zaplecza turystyczno-rekreacyjnego;
8. silna konkurencja otoczenia (Łuków – Międzyrzec Podlaski – Biała Podlaska) w wymiarze ponadlokalnym.

Jednak wg badań przeprowadzonych przez GUS (Ryc. nr 1) Departamentu Badań Społecznych i Warunków Życia (2014 r.) w podziale na gminy, Radzyń Podlaski reprezentuje wysoki poziom życia w odróżnieniu od gmin położonych w woj. lubelskim – na północ od Miasta oraz gmin południowo-wschodniej i północno-wschodniej części kraju.

Rycina nr 1. Poziom życia mieszkańców Miasta Radzyń Podlaski na tle kraju

Źródło: GUS - Departament Badań Społecznych i Warunków Życia –2014 r

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

3. CHARAKTERYSTYKA I OCENA ŚRODOWISKA GEOGRAFICZNEGO

3.1. Rzeźba.

Obszar Miasta jest płaską równiną akumulacyjną pochodzenia lodowcowego. Głównym elementem obszaru jest dolina rzeki Białki o zboczach łagodnych i lekko asymetrycznych. Rzeka wcina się w dno doliny na głębokość 0,3 – 2,5 m p. p. t. Rzeka odwadnia obszar Miasta poprzez liczne, często zaniedbane rowy melioracyjne. Wody opadowe i roztopowe spływając po powierzchni terenu, tworzą lokalne okresowe cieki wodne lub stagnują na trudno-przepuszczalnych glinach. Rzędne terenu w obrębie Miasta wahają się od 142 m n.p.m. (dolina rzeki Białki) do 150 m n.p.m. (granica południowa Miasta) i 158 m n.p.m. (granica północna Miasta). Spadki terenu nie przekraczają 5%.

Warunki fizjograficzne w centralnej części Miasta i jego otoczeniu nie są zbyt korzystne i charakteryzują się małą nośnością gruntów oraz wysokim poziomem wód gruntowych, szczególnie w obszarze doliny rzeki i jej dopływów (od 0,0 na terenach podmokłych, do 2,0 - 3,0 m w innych miejscach).

3.2. Budowa geologiczna i zasoby geologiczne.

3.2. 1. Charakterystyka geologiczna.

Radzyń Podlaski położony we wschodniej części prekambryjskiej platformy zachodnio-europejskiej. Głębokie wiercenia geologiczne wykazały, że podłoże krystaliczne sięga w Radzynie do około 1515 m. Skąły górno – kredowe sięgają 45 m. W charakterystyce geologicznej decydujące znaczenie należy przypisać czwartorzędowym warstwom powierzchniowym. Wykształcone w postaci pyłów zwykłych, glin lekkich, piasków gliniastych – posiadają wspólną lodowcową genezę. W dolinach występują utwory organiczne – torfy.

- **Holocen** jest reprezentowany przez: mady, piaski rzeczne z namytą próchnicą, torfy i namuty organiczne zalegające na piaskach. Utwory te występują w obrębie doliny Białki. Miąższość ich waha się w granicach 0,2 – 6,7 m.
- **Plejstocen** jest reprezentowany przez: piaski głównie drobne i średnie, lokalnie żwiry występujące na całym obszarze o miąższości 1,4 – 37,0 m. Są to piaski rzeczne lub rzeczno-lodowcowe, średnio-zagęszczone o uogólnionym stopniu zagęszczenia $I_D=0,6$, a w rejonie dolin rzecznych luźne. Orientacyjne dopuszczalne obciążenia wynoszą dla piasków drobnych wilgotnych 200 – 400 kPa, dla piasków drobnych mokrych 100-200 kPa, natomiast dla piasków w rejonie doliny rzecznej 50-100 kPa.
- **Gliny lodowcowe** to głównie gliny piaszczyste ze żwirem i piaski gliniaste, przeważnie twardoplastyczne, lokalnie w strefie sąceń wody plastyczne. Orientacyjnie dopuszczalne obciążenia dla glin lodowcowych twardoplastycznych wynoszą 400 - 500 kPa. Na powierzchni występują one głównie w części północnej terenu, gdzie miąższość ich dochodzi do 45 m. Gliny tworzą również przewarstwienia i soczewy wśród piasków wodnolodowcowych.
- **Pyły i gliny zastoiskowe** występują w obrębie pradoliny. Miąższość ich dochodzi do 5 m. Są to grunty plastyczne, natomiast przy głębokim występowaniu wody gruntowej twardoplastyczne.

Utwory czwartorzędowe wg profili studni wierconych osiągają miąższość około 45 m. Poniżej występują piaski kwarcowe, mułki i łył trzeciorzędowe, zalegające bezpośrednio na marglach kredowych. W centrum Miasta występują nasypy gruzowo-piaszczyste o miąższości do 4 m. Głębokie warstwy mają znaczenie hydrogeologiczne. Geomorfologicznie – omawiany obszar stanowi płaską równinę akumulacyjną, pochodzenia lodowcowego. Monotonną równinę urozmaicają wcięte na kilka metrów dno doliny Białki i strug do niej uchodzących.

3.2.2. Warunki budowlane.

Korzystnymi warunkami dla budownictwa charakteryzują się obszary wysoczyzny morenowej płaskiej oraz równin wodnolodowcowych, na których: grunty mają odpowiednią nośność, spadki terenu są mniejsze niż 12%, nie występują zjawiska geodynamiczne oraz głębokość do zwierciadła wód gruntowych jest większa niż 2 m. Są to obszary występowania gruntów spoistych w stanie półzwałym i twardoplastycznym oraz gruntów niespoistych zagęszczonych i średnio-zagęszczonych charakteryzujących się odpowiednią nośnością.

Niekorzystne dla budownictwa są obszary gdzie głębokość do zwierciadła wód gruntowych jest mniejsza niż 2 m, tereny, na których występują grunty charakteryzujące się słabą nośnością, a także lokalnie obszary, gdzie spadki terenu są większe niż 12% oraz obszary zalegania gruntów organicznych na terenie wysoczyzny morenowej. Grunty organiczne cechują się znikomą nośnością i znaczną ściśliwością. Obszary ich zalegania nie nadają się do bezpośredniego posadowienia budowli, bez uprzednich zabiegów geotechnicznych. Konieczne jest odpowiednie wzmocnienie podłoża lub usunięcie gruntów organicznych i ich zastąpienie gruntami piaszczystymi, ewentualnie stosowanie fundamentów pośrednich albo odpowiednio grubych „poduszek” piaskowo-żwirowych.

3.3. Warunki wodne.

3.3.1. Wody powierzchniowe.

Pod względem hydrograficznym Miasto położone jest w środkowej części prawego skrzydła dorzecza Wisły. Teren Miasta należy w całości do zlewni rzeki Białka - prawego dopływu Tyśmienicy.

Wody powierzchniowe odprowadzane są poprzez liczne płytkie rowy melioracyjne (ich łączna długość – 23,5 km) oraz kanały kanalizacji deszczowej (3,5 km) do przepływającej przez Radzyń Podlaski rzeki Białki. Doliny rzeczne tworzą charakterystyczny układ: dwie przecinają Miasto w kierunku południkowym, a główna dolina Białki w kierunku równoleżnikowym. Część wód spływa do Białki bezpośrednio po powierzchni. W czasie wiosennych roztopów oraz obfitych opadów wody rzeki zalewają część doliny lub tworzą podmokłości. Wody opadowe i roztopowe wypełniają również stare glinianki i wyrobiska oraz okresowo stagnuje w obniżeniach terenu na trudno-przepuszczalnych utworach spoistych. Wody powierzchniowe w obrębie Radzynia (rzeka, stawy, zbiorniki wodne) zajmują około 14,4 ha – stanowi to około 0,75 % powierzchni Miasta.

3.3.2. Wody podziemne.

Wody podziemne Radzynia Podlaskiego należą do dużego trzeciorzędowego zbiornika GZWP 215 „Subniecka Warszawska”, należąca do większego zbiornika – „Niecka Mazowiecka”. Stanowią one główne źródło zaopatrzenia ludności w wodę pitną i wody związanej z działalnością gospodarczą w Mieście. Zwierciadło wód podziemnych odwzorowuje rzeźbę powierzchni, a ponadto jego położenie p.p.t. bardzo silnie reaguje na zasilenia atmosferyczne lub jego brak. Wody podziemne nachylone są generalnie w kierunku rzeki Białki – głównej osi drenażu. Zbiornik wód podziemnych nie jest zabezpieczony ochroną prawną – nie posiada zatwierdzonych obszarów ochronnych.

Miasto Radzyń Podlaski korzysta z ujęcia wody przy ul. Partyzantów. W Mieście znajdują się również małe lokalne ujęcia wody zakładów przemysłowych, pracujące dla ich potrzeb oraz liczne studnie wiercone.

Wody podziemne utworów trzeciorzędowych charakteryzują się korzystnymi walorami jakościowymi – wymaganymi przy konsumpcji.

Wody podziemne głównego poziomu wodonośnego, stanowiącego podstawę zaopatrzenia ludności w wodę pitną, ujmowane studniami głębinowymi wodociągów należą do klasy Ib. Wody z niektórych ujęć mają podwyższoną zawartość żelaza oraz manganu i wymagają prostego uzdatniania.

Wody gruntowe występują najpłycej w strefie doliny rzeki Białki. Swobodne zwierciadło wody gruntowej w obrębie tej strefy znajduje się na głębokości 0,2 – 2,0 m p. p. t. i jest ściśle związane z wodami tej rzeki. W czasie wysokich wodostanów rzeki woda gruntowa może tworzyć podmokłości. Na pozostałym obszarze obecność wody gruntowej stwierdzono w piaskach wodnolodowcowych oraz w piaszczystych przewarstwieniach śródglinowych. Zwierciadło wody swobodne w utworach piaszczystych lub napięte w glinach występuje głównie na głębokości 2 – 5 m p. p. t.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tylko w części północno-wschodniej obszaru Miasta zwierciadło wody występuje na głębokości poniżej 5 m p. p. t. Amplituda wahań wody gruntowej wynosi 2,0 m.

Lokalnie obserwuje się także wody wierzchówkowe. Torfy niskie wypełniające dolinę Białki retencjonują znaczne ilości wód dolinnych. Cenne dla retencji są również występujące tereny stale i okresowo podmokłe, nie tylko dla krążenia wody, ale również przyrody żywej.

3.4. Gleby.

Na obszarze Radzyna Podlaskiego występuje przewaga gleb chronionych klas bonitacyjnych III oraz IV, w tym:

- w północnej części Miasta: gleby wylugowane i kwaśne,
- na wschód i na zachód od centrum Miasta: gleby pseudo-bielicowe,
- na południe od strefy zurbanizowanej: gleby piaskowe (bielicowe, rdzawe, brunatne kwaśne),
- w dolinach: gleby torfowe i murszowe.

W rejonie Miasta Radzyń Podlaski dominują:

- kompleks żytni, bardzo dobry na południu i wschodzie,
- kompleks pszenno-dobry – płat na północy,
- kompleks żytni dobry – centralna część Miasta.

Znaczny udział w podłożu utworów pylowych i glinowych zadecydował o powstaniu na obszarze Miasta następujących typów gleb:

AB – gleby piaskowe różnych typów genetycznych (bielicowe, rdzawe, brunatne, kwaśne) na południe od strefy zurbanizowanej,

A – gleby pseudo-bielicowe, głównie we wschodniej i zachodniej części,

Bw – gleby brunatne wylugowane i kwaśne, duży płat w północnej części,

Tn – gleby torfowe i murszowe we wszystkich większych dolinach.

Należy podkreślić dobrą jakość kompleksów przydatności rolniczej gleb, w tym:

- gleby klasy bonitacyjnej III oraz IV – ok. 88% gruntów ornych,
- gleby klasy bonitacyjnej V oraz VI – ok. 12% gruntów ornych.

Pod względem klas bonitacyjnych największą powierzchnie zajmują gleby klas IV – 716 ha, co stanowi blisko 30% powierzchni Miasta oraz prawie 63% powierzchni wszystkich gruntów. Nie występują gleby klasy I oraz II. Mało jest przy tym gleb najniższej klasy VI, stanowią one 0,68% powierzchni Miasta.

3.5. Szata roślinna.

Na terenach otaczających Miasto występują liczne obszary zalesione, które stanowią zielone powiązanie projektowanego Białskopodlaskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu z Ekologicznym Systemem Obszarów Chronionych. Florystycznie i faunistycznie walory związane są głównie z dolinami rzecznyymi, lasami i terenami o podwyższonej wilgotności siedlisk. Doliny rzeczne tworzą charakterystyczny układ: dwie przecinają Miasto w kierunku południkowym, a główna dolina Białki w kierunku równoleżnikowym. W dolinach najcenniejsze są ekosystemy torfowiskowe o wysokiej wilgotności – są to kępy olsów lub znaczne kompleksy olsowe.

W granicach administracyjnych Miasta lub w jego bezpośrednim otoczeniu występują o dużej powierzchni trzy kompleksy leśne, zajmujące razem 79,43 ha, tj. ok. 4% jego powierzchni:

- Radzyń Miasto – 0,41 ha,
- Radzyń Koszary – 0,27 ha,
- Kozirynek Nowy – 78,75 ha.

Są to przede wszystkim lasy olsowe. Stanowią własność prywatną. Dominują bory sosnowe, jako głównie monokultury sosnowe, mniej odporne na oddziaływanie negatywnych czynników biotycznych i abiotycznych. W drzewostanach liściastych dominują: brzoza, dąb i olsza. Najbardziej charakterystycznym przestrzennym rozmieszczeniem poszczególnych kompleksów leśnych jest występowanie lasów w formie niemal ciągłego półpierścienia okalającego Miasto w sektorze południowym.

Ogólna powierzchnia zieleni urządzonej w obrębie Miasta wynosi 10,45 ha, w tym:

- parki miejskie – 2,32 ha,
- cmentarze – 0,6 ha,
- większe skwery – 1 ha,
- ogrody działkowe – 2,85 ha,
- zielone tereny sportowe – 1,5 ha,
- aleje i szpalery drzew – 1,5 ha.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Lasy wywierają pozytywny wpływ klimatotwórczy na Miasto. Powierzchnie leśne powodują łagodzenie dobowych wartości ekstremalnych temperatury powietrza i są źródłem zasilania i regeneracji.

3.6. Klimat.

Klimat Radzyna Podlaskiego nosi wyraźne cechy kontynentalizmu. Obszar Miasta leży w regionie klimatycznym wschodnio-małopolskim, krainy klimatycznej chełmsko-podlaskiej. Klimat charakteryzuje się tu dłuższym okresem trwania zimy, niż na pozostałym obszarze krainy Wielkich Dolin. Lato jest natomiast równie ciepłe i długie. Wiosna i jesień są stosunkowo krótkie i charakteryzują się znacznymi amplitudami temperatur powietrza. Wynika to z silniejszych cech kontynentalizmu klimatu Podlasia.

Obserwacje klimatyczne i pogodowe na omawianym obszarze prowadzone były w stacjach meteorologicznych w Wohyniu i Przegalinach. Średnia roczna temperatura powietrza na obszarze Miasta wynosi 7,2 – 7,3°C, średnia temperatura stycznia – 4,6°C, a średnia temperatura lipca 18°C. Roczna amplituda temperatur wynosiła 22,6°C. Na obszarach leśnych i w ich sąsiedztwie dobowe wahania temperatur ulegają znacznemu złagodzeniu.

Średnia roczna suma opadów kształtuje się na poziomie 481 mm. Największa ilość opadów przypada na miesiące letnie z maksimum w sierpniu i lipcu. Są to głównie opady krótkotrwałe ale intensywne. Średnia liczba dni w roku z pokrywą śnieżną wynosi 82. Największe zachmurzenie przypada (podobnie jak w całej Polsce) na chłodną porę roku z maksimum w listopadzie i grudniu. Najbardziej pogodne są miesiące: wrzesień i czerwiec. Średnio w roku liczba dni bezchmurnych wynosi około 40. Na omawianym obszarze przeważają wiatry z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi około 4 m/s. Na uwagę zasługuje stosunkowo duża liczba dni ciszy w ciągu roku. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 200 – 210 dni. Rozpoczyna się on zwykle około 1 – 5 kwietnia, a kończy około 28 – 30 października.

Na obszarze Radzyna Podlaskiego występują następujące warunki topoklimatyczne:

- **topoklimat dolin rzecznych** – o znacznym uwilgotnieniu dominuje w dolinie Białki, charakteryzuje się podwyższoną wilgotnością powietrza, łagodzeniem skrajnych temperatur w dniach upalnych, inwersjami temperatur; dna dolin cechują się przeciętnymi warunkami solarnymi i najmniej korzystnymi warunkami termicznymi – są to obszary o wysokim poziomie wód gruntowych, miejscami podmokłe, w znacznej części porośnięte roślinnością łąkową, zaroślami i często wilgotnymi lasami – tereny te są najbardziej narażone na występowanie przymrozków i tworzenie się zastoisk zimnego powietrza, wilgotność powietrza jest dość znaczna, a występujące nocne spadki temperatury i towarzyszący im wzrost wilgotności sprzyjają częstemu powstawaniu mgieł;
- **topoklimat terenów płaskich** – o głębiej położonych wodach podziemnych i małej lesistości, korzystnych walorach i komforcie bioklimatycznym; obejmuje on południowe fragmenty Miasta, co dodatkowo wzmacnia klimatotwórczy kompleks leśny – podobne warunki lokalnie występują w północnej strefie miejskiej;
- **topoklimat obszarów zalesionych** – lasy kształtują warunki klimatyczne i regulują bilans wodny, a zwarta powierzchnia leśna powoduje łagodzenie dobowych i rocznych ekstremów temperatury powietrza – wilgotność powietrza jest na ogół wyższa – szczególnie w drzewostanie iglastym, spada prędkość wiatrów, wzmożona konwekcja nad powierzchnią czynną lasu wpływa na wzrost opadów atmosferycznych; wielko-przestrzenne zbiorowiska leśne są cennymi obszarami zasilania i regeneracji powietrza, a zespoły roślinności w obszarach zabudowanych wpływają bardzo korzystnie na kontrastowanie warunków klimatycznych – poprawiają jakość powietrza.

3.7. Kopaliny.

Głębokie wiercenia geologiczne wykazały, że podłoże krystaliczne sięga w Radzynie do około 1515 m. Skały górnio – kredowe sięgają 45 m. W charakterystyce geologicznej decydujące znaczenie mają czwartorzędowe warstwy powierzchniowe. Wykształcone w postaci pyłów zwykłych, glin lekkich, piasków gliniastych - mają wspólną lodowcową genezę. W dolinach występują utwory organiczne – torfy.

Na obszarze Miasta Radzyń Podlaski brak zarejestrowanych i udokumentowanych z punktu gospodarczego złóż geologicznych. Nie eksploatowano kruszywa, ani innych kopaliny na skalę przemysłową. Drobne wyrobiska po eksploatacji piasku zrehabilitowano i nie mają one znaczącego wpływu na środowisko.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

3.8. Wnioski.

Analiza uwarunkowań ekofizjograficznych pozwoliła określić dyspozycję terenów dla rozwoju głównych dziedzin gospodarki Miasta, w tym – wskazanie terenów dysponowanych w szczególny sposób do pełnienia funkcji rekreacyjnej z uwzględnieniem tych dyspozycji, które są zawarte w obecnie obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy czym Śródmieście zachowuje swoją rolę wizytówki Miasta – wraz z zabytkami o znaczeniu ponadlokalnym, a ponadto:

- centralna i południowa część Miasta w obrębie terenów nie zainwestowanych – otwartych jest szczególnie dysponowana dla intensywniejszego rozwoju rolnictwa, zwłaszcza sadownictwa i hodowli – stanowią one rezerwę pod dalszy rozwój Miasta;
- dolina rzeki Białki – w pasie na całej długości – reprezentuje znaczne walory dla rozwoju rekreacji, z uwzględnieniem postulatów ochrony naturalnego środowiska przyrodniczego poprzez ograniczanie zabudowy;
- południowo-wschodnia część Miasta przeznaczona jest dla realizacji zabudowy mieszkaniowej – wskazane jest dostosowanie typu zabudowy do miejsca lokalizacji;
- północna i zachodnia część Miasta przeznaczona jest dla dalszego rozwoju przemysłu i usług, również komercyjnych;
- wschodnia część Miasta wykazuje predyspozycje do rozwoju usług komercyjnych i mieszkalnictwa;
- południowa część Miasta – poniżej dzielnic mieszkaniowych – wykazuje predyspozycje dla rozwoju przemysłu;
- w obrębie terenów leśnych winno nastąpić ograniczenie ich roli produkcyjnej i dostosowanie do funkcji rekreacyjnej;
- skomplikowana budowa geologiczna doliny rzeki Białki oraz pozostałych terenów Miasta – wymaga sporządzenia szczegółowej dokumentacji geologicznej przy podejmowaniu działalności inwestycyjnej.

4. ZASOBY I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA NATURALNEGO - WYBRANE ZAGADNIENIA

4.1. Zmiany w obrębie rzeźby obszaru Miasta.

4.1.1. Tereny zdegradowane przez przemysł i nieodpowiednie składowanie odpadów.

W Mieście nie prowadzono eksploatacji kruszywa, ani innych kopalin na skalę przemysłową. Powstałe drobne wyrobiska po eksploatacji piasku zrehabilitowano na bieżąco – obecnie nie mają znaczącego wpływu na środowisko. Nie prowadzono również eksploatacji torfu. Na obszarze Miasta nie ma również składowiska odpadów, a dzięki wysypiska usuwane są na bieżąco. Zmiany rzeźby następowały w zakresie niezbędnym do rozbudowy Miasta – głównie terenów mieszkaniowych i komunikacyjnych.

4.1.2. Tereny wymagające zabezpieczenia przed postępującą erozją spowodowaną czynnikami antropogenicznymi.

Obszar Miasta Radzyń Podlaski przeobrażony został głównie dla celów związanych z budową infrastruktury drogowej oraz zabudowy miejskiej i przemysłowej. Zmiany tego typu odnoszą się do rozwoju cywilizacyjnego. W związku z nizinie ukształtowanym obszarem Miasta – zabudowa miejska i przemysłowa oraz inne potrzeby inwestycyjne nie wymagały znacznych prac niwelacyjnych, które w istotny sposób zmieniłyby naturalny charakter rzeźby.

4.2. Zmiany w obrębie stanu czystości wód na obszarze Miasta.

4.2.1. Monitoring stanu czystości wód.

Badanie stanu czystości wód prowadzone są w oparciu o:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. 2016. poz. 1178);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych;
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Zgodnie z nową klasyfikacją wprowadzono pięć klas czystości, a badane wody oceniane są w punktach monitoringu. Jest to istotna zmiana sposobu oceny stanu czystości wód w Polsce w stosunku do lat powszednich, kiedy wody oceniano w trzech klasach czystości.

Obecnie dla każdego wskaźnika jakości wody zmierzonego z częstotliwością jeden raz w miesiącu wyznacza się wartość stężenia odpowiadającą percentylowi 90 lub percentylowi 10 (dla tlenu rozpuszczonego i zasadowości ogólnej), w przypadku mniejszej częstotliwości badań przyjmuje się najmniej korzystną wartość stężenia.

Obecnie klasyfikacja dla prezentowania stanu wód powierzchniowych:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

4.2.2. Stan wód podziemnych na obszarze Miasta.

Obszar Radzyna Podlaskiego położony jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215 – „Subniecka Warszawska”, należąca do większego zbiornika – „Niecka Mazowiecka”.

Wody podziemne utworów trzeciorzędowych charakteryzują się korzystnymi walorami jakościowymi wymaganymi przy konsumpcji.

Monitoring jakości wód podziemnych na obszarze województwa lubelskiego realizowano na poziomie krajowym i regionalnym. Sieć monitoringu wód podziemnych w województwie lubelskim obejmowała punkty monitorujące użytkowe piętra wodonośne o dobrej i średniej naturalnej izolacji przed wpływem zanieczyszczeń, natomiast wody gruntowe to przede wszystkim ujęcia z poziomów o słabej naturalnej izolacji, przez to najbardziej podatne na oddziaływania antropogeniczne.

Wody podziemne głównego poziomu wodonośnego, stanowiące podstawę zaopatrzenia ludności w wodę pitną, ujmowane studniami głębinowymi wodociągów charakteryzują się dobrą jakością i należą do klasy Ib. Wody z niektórych ujęć mają obniżoną jakość – przede wszystkim ze względu na podwyższoną zawartość żelaza i manganu – wymagają one prostego uzdatniania.

Klasyfikacja jakości oraz ocena stanu chemicznego wód podziemnych na podstawie monitoringu diagnostycznego w województwie lubelskim w 2017 r. wg badań PIG PIB w Warszawie (źródło: GIOŚ, w badaniach przeprowadzonych dla powiatu radzyńskiego w Komarówce Podlaskiej, wykazała III klasę wód podziemnych wg wskaźników nieorganicznych (wartości średnie) oraz II klasę końcową (dla wartości średnich) oraz dobry stan chemicznych w badanym punkcie.

4.2.3. Źródła zanieczyszczeń wód podziemnych.

Głównymi czynnikami zagrażającymi zbiornikom wód podziemnych są:

- stan zagospodarowania terenu (występowanie lub brak ognisk zanieczyszczeń),
- stopień izolacji poziomu wód utworami nieprzepuszczającymi lub słabo przepuszczającymi od wpływu ognisk zanieczyszczeń.

Wody podziemne są narażone na przedostawanie się zanieczyszczeń z powierzchni terenu, gdyż na obszarach ich występowania brak jest naturalnej izolacji z gruntów spoistych (glin, iłów) lub ta izolacja ma małą miąższość i nie zabezpiecza w dostatecznym stopniu przed przenikaniem zanieczyszczeń. Dodatkowym czynnikiem zwiększającym możliwość migracji jest występowanie uskoków. Źródłem zanieczyszczeń wód podziemnych są: infiltrujące wody opadowe roztopowe z terenów rolniczych, przemysłowych i komunikacyjnych, odcieki z nieszczelnych szamb, wycieki ze zbiorników i instalacji technologicznych (np. paliwowych). W miejscowości Biała w gminie Radzyń Podlaski znajduje się punkt badawczy należący do sieci krajowej monitoringu wód podziemnych. Jednak ujmuje on wody pochodzące z czwartorzędowego pokładu, dlatego wyniki badań nie są reprezentatywne dla Miasta Radzyń Podlaski ze względu na występujące tu wody z pokładów trzeciorzędowych.

Największe niebezpieczeństwo dla wód podziemnych stanowią tzw. "ogniska zanieczyszczeń". Producentami odpadów tworzących ogniska zanieczyszczeń wód podziemnych są: skupiska ludzkie, zakłady przemysłowe oraz intensywna gospodarka rolna.

Ścieki socjalno-bytowe – zagrażające przede wszystkim wodom powierzchniowym – tworzą również zagrożenia dla wód podziemnych. Zawierają one bowiem znaczne ilości chlorków, siarczków, azotu organicznego i amonowego, jak również detergenty o dużej odporności na rozkład biologiczny. Ścieki te powodują również zanieczyszczenia bakteriologiczne wód podziemnych. Głównym źródłem zanieczyszczeń bakteriologicznych jest wadliwa lokalizacja i brak właściwego zabezpieczenia gnojowic na terenach gospodarstw. Poważnym zagrożeniem dla wód podziemnych jest odprowadzanie nie oczyszczonych ścieków – do gleby i do wód powierzchniowych.

Brak systemu kanalizacji lub nieprawidłowo działające systemy kanalizacyjne stanowią jeden z najpoważniejszych czynników powodujących zachwianie równowagi stanu środowiska – zwłaszcza w odniesieniu do wód podziemnych.

Intensywna gospodarka rolna – stanowi zagrożenie dla wód podziemnych z uwagi na stosowanie dużych ilości nawozów mineralnych, jak również środków ochrony roślin – pestycydów. Zagrożenie takie pojawia się w sytuacji nieracjonalnej gospodarki nawozami, zwłaszcza gdy przy niedoborze magnezu nawozi się gleby intensywnie solami azotowymi i potasowymi. Najłatwiej do wód podziemnych przenikają nawozy dobrze rozpuszczalne w wodzie, tj. nawozy azotowe i potasowe. „Producentem” zanieczyszczeń jest również hodowla zwierząt. Zbyt obfite nawożenie prowadzi do zanieczyszczania okolicznych wód podziemnych.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Wobec ograniczonej możliwości biologicznego samooczyszczenia się gleb – produkcja zbyt dużej liczby zwierząt zagraża czystości wód podziemnych.

4.2.4. Stan wód powierzchniowych na obszarze Miasta.

Jakość wód rzek powiatu radzyńskiego badana jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie w punktach pomiarowo-kontrolnych regionalnej sieci monitoringu. Badania te obejmują rzeki: Krznię Południową i Tyśmienicę, Białkę, Piwonię oraz Bystrzycę Północną.

Ogólny stan rzeki ocenia się jako umiarkowany. W granicach powiatu radzyńskiego zlokalizowane są trzy posterunki monitoringu wód podziemnych sieci krajowej: w Białej k. Radzyna, w Kuraszewie (gm. Wołyń) oraz w Komarówce Podlaskiej. W Białej monitorowane są wody wgłębne w utworach czwartorzędowych, w Komarówce płytkie wody gruntowe, a w Kuraszewie wody wgłębne w utworach jury i kredy oraz wody gruntowe.

Obszar Miasta położony jest w całości do zlewni rzeki Białki – prawego dopływu Tyśmienicy, którą charakteryzują:

- długość całkowita – 34,9 km;
- długość rzeki w Mieście – 6,2 km;
- średnia szerokość – 6 m;
- najwyższy wielki przepływ – 10,8 m³/s;
- średni wielki przepływ – 4,22 m³/s;
- średni przepływ – 0,95 m³/s;
- średni niski przepływ – 0,26 m³/s;
- najniższy niski przepływ – 0,14 m³/s.

Jakość wód u źródeł Białki kształtuje się pod wpływem czynników naturalnych związanych z cechami obszaru zasilania – bez udziału punktowych źródeł zanieczyszczeń. Odzwierciedla się to w stanie czystości wód. Rzeka jest m. in. odbiornikiem ścieków z Radzyna Podlaskiego. W przekroju pomiarowym w miejscowości Paszki (poniżej zrzutu ścieków z Radzyna Podlaskiego) – zarówno wskaźniki fizykochemiczne, jak i bakteriologiczne dyskwalifikują jakość wód rzeki Białki (tlen rozpuszczony, azot amonowy, azot azotynowy, fosforany, fosfor ogólny i miano Coli).

W 2017 r. w ocenie WIOŚ stanu JCWP rzecznych, rzeka Białka została sklasyfikowana w III klasie elementów biologicznych oraz PSD (poniżej stanu dobrego) w klasie elementów fizykochemicznych.

4.2.5. Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych.

Największymi zagrożeniami dla stanu czystości wód powierzchniowych przepływających przez obszar Miasta jest brak pełnej zbiorczej kanalizacji sanitarnej oraz kanalizacji deszczowej. Źródłem zanieczyszczenia są też spływające z obszarów rolniczych: środki chemiczne produkcji i ochrony roślin, ścieki i gnojowica z gospodarstw zwierzęcych. Pozostałe zanieczyszczenia stanowią spływy powierzchniowe z terenów komunikacyjnych, przemysłowych oraz dopływ zanieczyszczonych wód powierzchniowych z poza terenu Miasta. Wpływ rolnictwa na jakość wód jest uzależniony od wielu czynników: ukształtowania terenu, stosowanej gospodarki nawozowej, wielkości opadów atmosferycznych i warunków klimatycznych, usytuowania pól w stosunku do wód powierzchniowych lub podziemnych itp.

Do zanieczyszczeń powierzchniowych lub obszarowych wód zaliczane są m.in. zanieczyszczenia splekiwane opadami atmosferycznymi z terenów rolnych i leśnych. Obejmuje to także zanieczyszczenia wsiąkające do gruntu, przenikające do wód gruntowych i za ich pośrednictwem zasilające wody powierzchniowe. Czynnikiem zanieczyszczającymi, wymywanymi z pól, łąk i pastwisk do odbiorników, są przede wszystkim składniki nawozów mineralnych i organicznych (gnojowica, gnojówka, obornik), chemiczne środki ochrony roślin, ścieki i osady ściekowe wykorzystywane do celów rolniczych lub w niewłaściwy sposób wprowadzane do ziemi.

Rzeka Białka poniżej Radzyna Podlaskiego obciążona jest ładunkiem zanieczyszczeń pochodzących z zakładów, zwłaszcza ze Spółdzielczej Mleczarni „SPOMLEK” oraz z miejskiej oczyszczalni ścieków. Pod względem jakości wód, wody rzeki Białki zostały zaliczone do II klasy (wody niezadowolającej jakości) w punkcie pomiarowo-kontrolnym w miejscowości Utrzesz (w górnym biegu powyżej Miasta) i III klasy w punkcie pomiarowo-kontrolnym w Paszkach (w dolnym biegu poniżej Miasta). Analizy chemiczne wód gruntowych wykazują na liczne przypadki agresywności wody w stosunku do betonu, wynikającej głównie z nadmiernej zawartości siarczanów. Ze względu na strukturę gruntów na obszarze Miasta, znaczną ilość gruntów stanowią użytki rolne, zagrożenie ze strony rolnictwa dla jakości wód w tym regionie jest bardzo ważnym problemem. Wody powierzchniowe Miasta – generalnie charakteryzują się bardzo niską jakością.

4.3. Zagrożenia związane z gospodarką ściekową.

4.3.1. Odprowadzanie ścieków komunalnych.

Miasto skanalizowane jest w ok. 80%. Z danych udzielonych w Urzędzie Miasta w 2005 roku długość kanalizacji wynosiła 50 861 m. Z poniższych danych GUS wynika, że Miasto systematycznie realizuje inwestycje w zakresie gospodarki ściekowej. Wzrasta długość sieci kanalizacyjnej oraz liczba mieszkańców korzystających z kanalizacji. Z danych udzielonych przez Urząd Miasta wynika, że obecnie istnieje ok. 2000 sztuk przyłączy kanalizacyjnych.

Na obszarze Miasta Radzyń Podlaski znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków:

- mechaniczno-biologiczna miejska oczyszczalnia ścieków – ul. Kocka,
- mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków Spółdzielczej Mleczarni „SPOMLEK” – ul. Gen. Kleeberga.

Odbiornikiem ścieków z oczyszczalni w Radzynie Podlaskim jest rzeka Białka, która jest prawym dopływem Tyśmienicy. Zlewnia rzeki użytkowana jest rolniczo i słabo zalesiona. Ilość odprowadzanych ścieków przez oczyszczalnię miejską (wg projektu budowlanego modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków) stanowi obecnie 10,2% SNQ, zaś docelowo po rozbudowie osiągnie 17,8% SNQ.

Odprowadzenie ścieków nie oczyszczonych – bytowych do wód powierzchniowych, gruntowych i gleby może mieć miejsce na obrzeżach Miasta i terenach nie uzbrojonych w sieć kanalizacyjną, jednak poza miejską zwartą zabudową. Ścieki z szamba mogą szczególnie być doraźnie wylwane do rowów i kanalizacji deszczowej. Zagrożeniem dla środowiska są także nieszczelne szamba (nie posiadające szczelnego dna).

4.3.2. Wody opadowe.

Warunki, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi regulują odpowiednie przepisy. Na Obszarze Miasta znajduje się kilka wylotów wód deszczowych do rzeki Białki:

- z rowu melioracyjnego przy ul. Zbulitowskiej,
- z punktu pomiędzy ul. Jana Pawła II, a ul. Nadrzeczną,
- z punktu przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego,
- z punktu przy ul. Gen. Fr. Kleeberga,
- ze Spółdzielczej Mleczarni „SPOMLEK”.

4.3.3. Odprowadzanie ścieków przemysłowych.

W ostatnich latach w kraju obserwuje się tendencje do ograniczania ilości powstających ścieków przemysłowych. Pod tym względem Miasto Radzyń Podlaski wpasowuje się w tendencje krajowe. Sytuacja ta jest spowodowana wprowadzaniem racjonalizacji gospodarki wodnej w zakładach, a także regresję gospodarczą, która doprowadziła w ostatnich latach do likwidacji szeregu uciążliwych zakładów.

4.4. Zagrożenia w obrębie rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

4.4.1. Monitoring stanu gleb.

Ochrona gleb prowadzona jest w ramach ochrony powierzchni ziemi i polega na zachowaniu możliwości ich produkcyjnego wykorzystania oraz utrzymaniu na poziomie wymaganych standardów jakości.

Do procesów niszczących gleby należy zaliczyć:

- erozję wodną
- erozję wietrzną
- zakwaszenie gleb
- wyczerpywanie się składników odżywczych,
- degradacja gleb – obniżenie wartości użytkowej gleb,
- denudacja – zniszczenie profilu glebowego, zmęczenie gleb,
- zanieczyszczenia chemiczne gleb,
- zbyt małe nawożenie organiczne, co prowadzi do utraty próchnicy.

4.4.2. Źródła zanieczyszczenia gleb.

Gleby na obszarze Miasta pod względem chemicznym są szczególnie zagrożone w pasach bezpośrednio przylegających do tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu oraz przy terenach składowania odpadów przemysłowych i komunalnych.

Do takich tras komunikacyjnych generujących zanieczyszczenie gleb należy zaliczyć:

- drogę krajową nr 19,
- drogę krajową nr 63,
- drogę wojewódzką nr 814.

Istotnym zagrożeniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej Miasta jest wyłączenie terenów z produkcji rolnej i przeznaczenie ich pod inwestycje nierolnicze – zwłaszcza rozproszoną zabudowę mieszkaniową z usługami. Rozwój zainwestowania nierolniczego spowoduje w przyszłości dalsze ograniczenie gruntów uprawnych. Ważnym zadaniem pozostaje więc wskazanie obszarów o najkorzystniejszych warunkach naturalnych i kierunków najlepszego wykorzystania rolniczego.

Przeobrażenia gleb na omawianym obszarze mają charakter zmian związanych przede wszystkim z użytkowaniem rolniczym. Do najważniejszych z nich należy wzbogacanie gleb w związki azotu w wyniku stosowania nawozów naturalnych i sztucznych. Nawożenie gleb, w szczególności nawozami naturalnymi prowadzi często do ich nadmiernego zakwaszenia, co z kolei stwarza potrzebę ich wzbogacania w wapń, magnez i inne mikroelementy.

Problemem, który dotyczy przede wszystkim głównych tras komunikacyjnych oraz ośrodków miejskich jest stosowanie środków chemicznych, głównie chlorku sodu dla utrzymania przejezdności dróg w okresie zimowym co może powodować wzrost zasolenia i alkalizację gleby w sąsiedztwie jezdni. Zanieczyszczenia te charakteryzują się dużą zmiennością sezonową i dość szybko wypłukiwane są z gleby przez infiltrujące wody deszczowe.

Z uwagi na sposób ukształtowania powierzchni Miasta gleby są zagrożone erozją powierzchniową. Sytuację pogarsza brak odpowiednio ukształtowanych zadrzewień śródpolnych. Niezbędne jest więc podjęcie działań ograniczających procesy degradacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej na terenach przeznaczonych do utrzymania tej dziedziny gospodarki – poprzez zabiegi biologiczne i agrotechniczne, w tym: sposób upraw oraz stosowanie właściwych kierunków gospodarki.

4.5. Zagrożenia związane z gospodarką odpadami.

Podstawowym aktem prawnym w Unii Europejskiej, regulującym kwestie gospodarki odpadami jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów.

Realizacja tego założenia wymaga przede wszystkim zapewnienia segregacji u źródła oraz zbierania i recyklingu odpadów priorytetowych. Uwzględniając te założenia dyrektywa ustala hierarchię postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska.

Największe zagrożenie dla środowiska Miasta stanowią odpady poprodukcyjne. Są one wywożone indywidualnie poza obszar Miasta. Mniej liczne odpady niebezpieczne to:

- przeterminowane lub wycofane środki ochrony roślin i opakowania po nich,
- opakowania po farbach, rozpuszczalnikach i innych chemikaliach,
- zużyte oleje i smary, czyściwa zaolejone,
- odpady z ośrodków medycznych i weterynaryjnych.

Na obszarze Miasta nie działa żadna instalacja do unieszkodliwiania odpadów. Miasto nie posiada własnego składowiska odpadów komunalnych. W świetle obowiązującego prawa (m. in. ze względu na warunki hydrogeologiczne oraz na występowanie, na znacznym obszarze, gleb wysokich klas bonitacyjnych) nie ma możliwości zlokalizowania na obszarze Miasta składowiska odpadów niebezpiecznych lub innych, niż niebezpieczne.

Radzyń Podlaski należy do Regionu Północno-Zachodniego i jest w zakresie odpadów obsługiwany przez ZZOK w Adamkach Sp. ZZO Biała. Region Północno-Zachodni obejmuje 22 gminy, jednak nie posiada Zakładu Zagospodarowania Odpadów i żadnej instalacji o statusie RIPOK. Obliczono, że w roku 2016 r. z obszaru Miasta Radzyń Podlaski złożono 8 920,29 Mg odpadów komunalnych. Problem gospodarki odpadami wymaga uporządkowania we wszystkich elementach procesu – gromadzenia, wywozu i utylizacji odpadów.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Odpady niebezpieczne generuje głównie przemysł, ale pewne ich ilości powstają w sektorze komunalnym. Znacząca część frakcji odpadów niebezpiecznych w odpadach komunalnych (według szacunków WIOŚ, zawartość odpadów niebezpiecznych w odpadach komunalnych wynosi w miastach około 0,71 %) jest "utyliзовanych" przez mieszkańców we własnym zakresie.

W przypadku Miasta Radzyń Podlaski zagrożenie dotyczy prawie 500 ton odpadów, których mieszkańcy najczęściej pozbywają się na własną rękę, głównie poprzez:

- składowanie na wysypiskach "dzikich" lub na składowisko komunalne.
- spalanie w piecach domowych lub kotłowniach,
- zrzut do kanalizacji,
- zrzut do wód powierzchniowych, gruntu.

Odrębny problem stanowią powstające w gospodarstwach rolnych odpady będące opakowaniami po środkach ochrony roślin i nawozach. Poza tym, na obszarze Miasta zarejestrowanych jest około 1200 podmiotów gospodarczych, potencjalnych wytwórców odpadów przemysłowych. Największy udział w powstawaniu odpadów z sektora gospodarczego ma Spółdzielcza Mleczarnia SPOMLEK znajdująca się na ul. Kleeberga 12.

Wg Planu Gospodarki Odpadami dla województwa lubelskiego (Lublin - 2016 r.) ilość odpadów z sektora gospodarczego na terenie powiatu radzyńskiego, w skład którego wchodzi Miasto Radzyń Podlaski kształtowała się na poziomie 5.642 Mg (2001). Na tle województwa jest to jedna z mniejszych ilości. Mniej odpadów przemysłowych powstaje tylko w powiatach parczewskim i janowskim. Natomiast w przypadku odpadów niebezpiecznych wywarzonych w sektorze gospodarczym w powiecie ilość ta wyniosła 116.710 Mg (2001) co stanowi znaczny odsetek na tle województwa.

Wg Krajowego Planu Gospodarki Odpadami ok. 10 % wytworzonych odpadów komunalnych trafia do środowiska w sposób niekontrolowany. Można zatem założyć, że odpady te trafiają na „dzikie wysypiska”. Wg PGO dla powiatu radzyńskiego na obszarze Miasta Radzyń Podlaski nie zlokalizowano żadnych „dzikich” wysypisk śmieci.

4.6. Zagrożenia wpływające na zbiorowiska roślinne.

Lasy położone w granicach administracyjnych Miasta nie są zaliczone do lasów ochronnych. Stan zdrowotny lasów jest zadowalający – jednak wymagają one przebudowy drzewostanów – zgodnie z występującymi siedliskami.

Głównym zagrożeniem dla terenów leśnych i innych zbiorowisk roślinnych jest obniżanie się – w niektórych rejonach – poziomu wód gruntowych, lokalizowanie zabudowy w bliskim sąsiedztwie granicy leśnej oraz zanieczyszczenia powietrza spowodowane działalnością produkcyjną, a także wpływami istniejącego układu komunikacyjnego. Zbiorowiskom roślinnym zagrażają również procesy chemizacji rolnictwa. Stan zadrzewień jest również związany z poziomem i rodzajem zanieczyszczeń powietrza, co związane jest z przebiegiem ponadlokalnych tras komunikacyjnych. Konieczne jest zabezpieczenie funkcji lasów zarówno wodo- jak i glebochronnych poprzez prowadzenie systematycznych działań obejmujących dolesienia – na terenach spełniających wymogi odnośnie możliwości zmiany sposobu ich użytkowania. Działalność gospodarcza związana z eksploatacją lasów powoduje zagrożenia dla ich ochronnej funkcji (eksploatacja runa leśnego, lokalizowanie odwiertów – wpływających na poziom zwierciadła wód podziemnych i ubytki wody na terenach leśnych).

Mało urozmaicone, często jednogatunkowe, w jednym wieku drzewostany – różniące się swym gatunkowym składem od naturalnych (pod względem warunków siedliskowych) są rezultatem niewłaściwych zabiegów hodowlanych, które obniżają trwałość zespołów leśnych, co powoduje zubożenie świata roślinnego i zwierzęcego (w tym również zanik rzadkich i chronionych zespołów roślinnych).

Postępujące wylesienie działów wodnych i terenów źródłiskowych – powoduje naruszenie równowagi wodnej i wpływa na potęgowanie zjawiska erozji.

4.7. Zagrożenia stanu powietrza atmosferycznego.

4.7.1. Czynniki wpływające na jakość powietrza atmosferycznego.

Stężenie głównych zanieczyszczeń powietrza na obszarze Miasta charakteryzuje się wyraźną zmiennością w ciągu roku, związaną z panującymi w naszym kraju warunkami klimatycznymi. W okresie zimowym, zwłaszcza w najchłodniejszych miesiącach roku, w wyniku energetycznego spalania paliw

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

rejestruje się najwięcej przypadków maksymalnych stężeń zanieczyszczeń, a niekiedy i przekroczeń dopuszczalnych stężeń 24- godzinnych. Jakość powietrza w danym rejonie uzależniona jest nie tylko od emisji z miejscowych źródeł, lecz również od zanieczyszczeń występujących na innych obszarach. Zanieczyszczenia powietrza oddziałują bezpośrednio na zdrowie ludzi oraz na stan środowiska przyrodniczego. Ponadto wpływają na zmiany klimatu oraz wywołują niekorzystne procesy w ochronnej warstwie ozonowej. Niekorzystną cechą zanieczyszczeń powietrza jest możliwość ich przenoszenia na znaczne odległości.

4.7.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza w obrębie Miasta są:

- **źródła energetyczne:**
 - kotłownie obiektów użyteczności publicznej,
 - gospodarstwa indywidualne i małe kotłownie lokalne (sezon grzewczy),
- **źródła przemysłowe;**
- **źródła komunikacyjne:**
 - droga krajowa,
 - drogi wojewódzkie,
- **emisja niezorganizowana:**
 - składowiska materiałów opałowych, budowlanych i inne źródła.

Głównym nośnikiem energii jest nadal węgiel kamienny, należy jednak zaznaczyć, że w ostatnich latach wzrosło wykorzystanie energii z bardziej ekologicznych źródeł, tj. gazu ziemnego i oleju opałowego, co wpływa na ograniczenie emisji. w przeważającej ilości wykorzystują, jako źródło energii, węgiel kamienny. Wpływ na stan jakości powietrza ma również niska emisja z gospodarstw indywidualnych, które gorszego gatunku, szczególnie wpływ tej emisji uwidacznia się w okresie zimowym. Można tu wyodrębnić emitery wysokie, oddziałujące w większych odległościach (emitery punktowe – duże obiekty przemysłowe) oraz emitery niskie, mające wpływ na bezpośrednie ich sąsiedztwo (emitery punktowe lub powierzchniowe – małe zakłady i lokalne kotłownie oraz indywidualne systemy grzewcze mieszkańców).

Decydujący wpływ na jakość powietrza na obszarach zurbanizowanych ma emisja komunikacyjna (drogi nr 19 oraz 63), której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Emisja komunikacyjna stwarza zagrożenie w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego, oddziałując niekorzystnie na uprawy rolne.

Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają też jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon i nawierzchni dróg. Zanieczyszczenie atmosfery ze źródeł występujących na innych obszarach w wyniku przemieszczających się mas powietrza wykazuje od kilku lat tendencję malejącą w wyniku restrukturyzacji przemysłu.

4.7.3. Monitoring zanieczyszczeń powietrza.

Na obszarze Miasta nie prowadzi się regularnego monitoringu stanu zanieczyszczenia powietrza.

Budownictwo mieszkaniowe i usługowe posiada indywidualne systemy ciepłownicze – na ogół na paliwo stałe. Obecnie rozpoczyna się trend ogrzewania gazowego, co związane jest z nowymi technologiami budownictwa. Na obszarze Miasta występuje sieć ciepłownicza i kotłownia miejska

4.7.4. Ocena stanu jakości powietrza.

„Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023” definiuje ochronę klimatu i jakości powietrza jako główny obszar wymagający interwencji. Zakładane w ramach tego obszaru cele to:

- poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa,
- spełnianie standardów emisyjnych z instalacji,
- promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska realizując zadania ustawowe monitoruje efekty wdrażanych kierunków interwencji i określonych w ramach programu celów.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Podstawowym parametrem charakteryzującym stan czystości powietrza jest imisja, definiowana jako średnie stężenie substancji w powietrzu w określonym czasie.

Ocenę jakości powietrza przeprowadza się w strefach, którymi są obszary powiatów.

Wojewoda, zgodnie z obowiązującymi przepisami, sporządza roczną ocenę jakości powietrza oraz dokonuje klasyfikacji stref.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami co do działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione określone kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy). Zanieczyszczenia emitowane do powietrza należą do najbardziej niebezpiecznych, gdyż rozprzestrzeniają się w sposób niekontrolowany, bezpośrednio oddziałują na człowieka i mogą mieć negatywny wpływ na inne komponenty środowiska. Ogólnie substancje zanieczyszczające powietrze można podzielić na pyłowe i gazowe, głównym ich źródłem jest emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności człowieka, jak również emisja naturalna.

W zależności od rodzaju źródła emisji zanieczyszczeń powietrza wyróżnia się:

- emisję punktową pochodzącą z energetyki zawodowej, procesów technologicznych i innych jednostek organizacyjnych wprowadzających zanieczyszczenia w sposób zorganizowany,
- emisję powierzchniową z sektora komunalno-bytowego,
- emisję liniową ze źródeł związanych z transportem,
- emisję z rolnictwa, w tym z pól uprawnych i hodowli,
- emisję naturalną pochodzącą od lasów (emisja biogenna),
- emisję niezorganizowaną z kopalń i hałd.

Z funkcjonujących w 2016 r. na terenie woj. lubelskiego 96 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, (5,16% zakładów w Polsce), 89,74% posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, ale tylko 5,37% do redukcji zanieczyszczeń gazowych (źródło: GUS).

Źródłami emisji powierzchniowej są niskie emitory odprowadzające produkty spalania z domowych palenisk i lokalnych kotłowni węglowych, składowiska, oczyszczalnie ścieków. Zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsc powstawania, najczęściej na obszarach o zwartej zabudowie mieszkaniowej, co utrudnia proces przemieszczania i rozpraszania się zanieczyszczeń. Prowadzi to do kumulowania się dużych ładunków szkodliwych substancji na niewielkiej przestrzeni o dużej gęstości zaludnienia.

W porównaniu do roku 2016, wielkość wyemitowanych zanieczyszczeń w 2017 r. pozostała na tym samym poziomie. Udział emisji powierzchniowej stanowił około 68,4% emisji całkowitej.

Emisję liniową stanowią głównie zanieczyszczenia pochodzące od szlaków komunikacyjnych. Substancje emitowane z silników pojazdów oraz emisja poza spalinowa i wtórna: ścieranie opon, okładzin hamulcowych, nawierzchni jezdni, unoszą z jezdni, powodują wzrost stężeń zanieczyszczeń w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ maleje wraz z odległością. W porównaniu do roku 2016 wielkość emisji liniowej w 2017 r. wzrosła o około 5,3%. Udział zanieczyszczeń pochodzących z emitatorów liniowych stanowił około 3,9% emisji całkowitej. Duży wpływ na jakość powietrza mają znajdujące się na terenie województwa lubelskiego obszary działalności rolniczej. Nowoczesne, zmechanizowane rolnictwo emituje zanieczyszczenia powstające podczas użytkowania pojazdów i maszyn rolniczych oraz ogrzewania obiektów. Do powietrza dostają się rozpylane pestycydy, cząstki nawozów sztucznych, produkty rozkładu materii organicznej. Ilość wyemitowanych w 2017 r. zanieczyszczeń z sektora rolniczego zmniejszyła się o około 1,4% w porównaniu do roku 2016 i wynosiła około 12,7% emisji całkowitej.

Emisja niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO) i amoniaku (NH₃) – prekursorów zanieczyszczeń, pochodzi między innymi ze źródeł naturalnych, jakimi są lasy. Emisja z lasów stanowiła około 6,4% emisji całkowitej. Emisja zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niezorganizowanych (z terenów kopalni odkrywkowych i hałd) stanowiła około 0,3% całkowitej emisji do powietrza.

W 2017 r. w ramach systemu monitoringu jakości powietrza w województwie lubelskim funkcjonowało 11 stacji pomiarowych. Zakres pomiarowy obejmował zanieczyszczenia wymagane do rocznej oceny jakości powietrza oraz zanieczyszczenia wspomagające ocenę, określone programem państwowego monitoringu środowiska. Jakość powietrza w 2017 r. określona została w szesnastej rocznej ocenie jakości powietrza w województwie lubelskim, wykonanej zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2018, poz. 799).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- **Wyniki klasyfikacji stref według kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia.**

Do klasy C, o poziomach stężeń powyżej poziomu dopuszczalnego bądź docelowego, zaliczono aglomerację lubelską oraz strefę lubelską ze względu na przekroczenia 24-godzinnych stężeń pyłu PM10 i benzo/a/piranu. Z bilansu emisji wynika, że największy udział w emisji pyłów i benzo/a/pirenu ma emisja powierzchniowa, stanowi ona zatem główną przyczynę ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza. Stężenia dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, pyłu PM2,5, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu dotrzymywały obowiązujących standardów i obie strefy w tym zakresie zostały zaliczone do klasy A. Pod względem zanieczyszczenia powietrza ozonem aglomerację lubelską i strefę lubelską, zaliczono do klasy A, ze względu na brak przekroczeń poziomu docelowego oraz do klasy D2 z powodu przekroczenia poziomu celu długoterminowego.

- **Wyniki klasyfikacji stref według kryteriów określonych w celu ochrony roślin.**

W wyniku analizy poziomu stężeń za 2017 r. strefę lubelską dla wszystkich zanieczyszczeń zaliczono do klasy A (tabela 8), natomiast z powodu stwierdzonych kolejny już rok przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu – do klasy D2.

Na terenie powiatu radzyńskiego znajduje się jedna stacja dokonująca pomiarów jakości powietrza – stacja monitoringu regionalnego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Radzynie Podlaskim. Wartości substancji zanieczyszczających obszar Miasta i całego powiatu charakteryzują się dużą sezonową zmiennością. Zwiększone stężenie SO₂ w okresach zimowych spowodowane są emisją z budynków mieszkalnych i lokalnych kotłowni. Bardzo wysokie maksymalne wartości stężeń dobowych SO₂ oraz pyłu zawieszonego, znacznie przewyższają dopuszczalne wartości dobowe związane z okresami bezwietrznymi. Emisja NO₂ na danym obszarze związana jest przede wszystkim z ruchem pojazdów. Duży wpływ na jakość powietrza, obok emisji ze źródeł punktowych mają zanieczyszczenia ze źródeł powierzchniowych (z palenisk domowych, małych kotłowni przydomowych) oraz liniowych (zanieczyszczenia pochodzące z tras komunikacyjnych).

Według oceny jakości powietrza z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia, powiat radzyński ze względu na stężenie pyłu PM10 zakwalifikowany został do klasy B o poziomach stężeń powyżej wartości dopuszczalnej – jednak nie przekraczającej wielkości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji.

W 2003 r. stężenie dwutlenku siarki w Mieście wykazywało najwyższy poziom w województwie lubelskim, a w 2013 r. Radzyń Podlaski znalazł się na 105 pozycji wśród miast o najbardziej zanieczyszczonym powietrzu. Obecnie, pomiary wykazują dużą zmienność stężeń dwutlenku siarki w ciągu roku. Średnia wartość dla sezonu chłodnego były znacznie wyższe w porównaniu z sezonem ciepłym, co wynika z tego, że dwutlenek siarki należy do zanieczyszczeń, którego znacząca wielkość emisji wiąże się ze spalaniem paliw w celach grzewczych.

Według norm jakości powietrza określonych w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady UE, średnioroczny poziom dopuszczalny dla stężenia pyłów PM 10 wynosi 40 µg/m³, a dla PM2,5 25 µg/m³.

Analiza stężeń dwutlenku azotu (kryterium ochrony zdrowia) w Radzynie Podlaskim – nie stwierdziła przekroczeń wartości dopuszczalnych wynoszących 40 mg/m³. Stężenia dwutlenku azotu wykazują niewielką zmienność w ciągu roku. Niewiele wyższe stężenie zanotowano w sezonie chłodnym, co wynika z wyrównanego poziomu emisji tlenków azotu w ciągu roku, w której znaczący udział ma komunikacja. Analiza wyników pomiarów nie wykazała występowania ponadnormatywnych stężeń pyłu PM10 w odniesieniu do dopuszczalnego stężenia średnio-rocznego. W okresie wieloletnim, średnie stężenie pyłu w Radzynie Podlaskim wykazuje niemal jednoznaczną tendencję. Ok. 52% pochodzi z największych radzyńskich emitorów punktowych. Spory udział w emisji niskiej posiadają paleniska domowe.

4.8. Klimat akustyczny.

4.8.1. Źródła hałasu.

W województwie lubelskim głównym zagrożeniem dla klimatu akustycznego jest hałas komunikacyjny, a dominującym w tej kategorii jest hałas drogowy (uliczny), który jest związany przede wszystkim z ruchem samochodowym i stanowi zagrożenie na terenach zurbanizowanych. W niewielkim stopniu oddziałuje komunikacja kolejowa i lotnicza oraz źródła przemysłowe.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Źródłami hałasu pochodzącego z obszarów działalności przemysłowej w województwie lubelskim są zakłady produkcyjne różnych branż, m.in.: przemysłu spożywczego, chemicznego, obróbki metali, wytwornie betonu, elektrociepłownie i inne zakłady energetyczne, podmioty świadczące usługi, takie jak hotele, punkty gastronomiczne i handlowe, fermy hodowlane, oraz – z zakresu uprawiania sportu i bezpiecznej jazdy – tory kartingowe. Poziomy dopuszczalne hałasu zawarte są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014, poz. 112). Działania w kierunku ograniczenia poziomów hałasu zawarte są w: „Programie ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Lublin” oraz „Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg”.

Podstawą opracowania tych dokumentów były mapy akustyczne zawierające informacje na temat poziomów hałasu występującego w środowisku, pochodzącego od dróg, linii kolejowych oraz terenów przemysłowych. W skali województwa w okresie 2012-2017 nastąpił spadek o 19% liczby ludności narażonej na hałas powyżej 55 dB, co jest związane z sukcesywnym oddawaniem do użytkowania nowych inwestycji drogowych, a także efektywną promocją komunikacji zbiorowej i rowerowej.

Emisja hałasu jest jedną z najbardziej charakterystycznych cech ekosystemów terenów zurbanizowanych. Zagrożenie hałasem rodzi zjawisko zwane stresem miejskim, odzwierciedlane bardzo często w badaniach ankietowych ludności. Hałas działa niekorzystnie na organizm ludzki i uważany jest za czynnik zanieczyszczający środowisko. Hałas przemysłowy oraz ruch drogowy stanowią główne źródła emisji hałasu do środowiska, a tym samym kształtują klimat akustyczny w rejonie ich oddziaływania.

Ze względu na rodzaj źródeł hałasu wyodrębniamy hałas komunikacyjny, przemysłowy i komunalny. Największy zasięg ma hałas komunikacyjny, odbierany przez mieszkańców jako najbardziej dokuczliwy. Jego ograniczenie przedstawia też największe problemy techniczne. W warunkach lokalnych, najczęściej na terenach zwartej zabudowy śródmiejskiej z wąskimi ulicami obciążonymi ruchem do granicy przepustowości, stwierdza się bardzo duże odstępstwa od wartości dopuszczalnych poziomu hałasu w środowisku. Hałas uliczny oceniany jest jako szczególnie uciążliwy.

- **Hałas zw. z komunikacją drogową**

Ustalenie poziomego zasięgu hałasu od dróg zależy od wielu czynników: zabudowy terenu, przebiegu drogi (nasyp, wykop), nachylenia drogi, rodzaju nawierzchni itp. Strefy zasięgu uciążliwości winny być weryfikowane rzeczywistymi pomiarami i ustalone w konkretnych warunkach zagospodarowania.

Obecnie mamy do czynienia z gwałtownym rozwojem motoryzacji, którego konsekwencją jest:

- stały wzrost natężenia ruchu,
- rozciąganie się godzin szczytu komunikacyjnego, aż do 22⁰⁰ włącznie,
- powstanie nowych obszarów będących w zasięgu uciążliwości hałasu,
- wzrost populacji zamieszkałych przy głównych drogach i ulicach,
- wzrost uciążliwości hałasu na terenach wypoczynkowych.

- **Hałas przemysłowy.**

Hałas przemysłowy występuje na terenach zakładów i związany jest z eksploatacją maszyn i urządzeń. Główne emitory hałasu na obszarze Miasta to zakłady przemysłowe. Hałas ten jest szczególnie uciążliwy dla mieszkańców domów zlokalizowanych w sąsiedztwie zakładów. Weryfikacja stopnia uciążliwości poszczególnych zakładów winna być prowadzona w sposób ciągły, w miarę następujących zmian poziomu hałasu.

- **Hałas komunalny.**

Spośród źródeł hałasu komunalnego najistotniejsze znaczenie ma hałas towarzyszący obiektom sportu, rekreacji i rozrywki. Dyskoteki, nocne kluby, obiekty koncertowe na wolnym powietrzu, nawet ogródki wiedeńskie przy restauracjach i kawiarniach są źródłem wielu skarg mieszkańców odczuwających w związku z ich działalnością dyskomfort akustyczny. Negatywnie odbierany jest również tzw. hałas osiedlowy.

- **Hałas zw. z liniami energetycznymi.**

Linie energetyczne wysokiego napięcia są uciążliwym źródłem hałasu, zwłaszcza podczas złych warunków atmosferycznych (lekki i średni deszcz, mżawka, śnieg i duża wilgotność). Na poziom hałasu linii energetycznych wysokiego napięcia wpływają też parametry techniczne i stan techniczny linii.

4.8.2. Ocena stanu klimatu akustycznego Miasta.

Generalnie – do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu na obszarze Miasta należą: linie energetyczne, sieć dróg oraz zakłady przemysłowe.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2016 – 2020 WIOŚ w Lublinie w 2016 r. realizował badania hałasu drogowego w 15 punktach pomiarowych w powiecie radzyńskim, na obszarach oddziaływania ul. Wisznickiej i ul. Warszawskiej w Radzynie Podlaskim oraz drogi krajowej nr 19 na odcinku Borki – Grabowiec.

W Radzynie Podlaskim znaczenie negatywne dla środowiska i człowieka ma przede wszystkim hałas komunikacyjny drogowy.

Zgodnie z ogólnokrajową tendencją należy się liczyć ze wzrostem natężenia hałasu drogowego, co w głównej mierze spowodowane jest wzrostem liczby pojazdów i natężeniem ruchu pojazdów. Odnotowany poziom hałasu przekraczał poziom dopuszczalny dla terenów zabudowy mieszkaniowej – jednak na tle innych miast województwa lubelskiego o porównywalnej wielkości (np. Kraśnik, Międzyrzec Podlaski, Łuków, Świdnik), są to wartości znacząco niższe, o 4-5 dB. Znaczny spadek natężenia i uciążliwości hałasu nastąpił po oddaniu do użytku obwodnicy Miasta na drodze krajowej nr 19.

Przez Miasto, lub w bezpośrednim jego sąsiedztwie, przebiegają główne drogi: będąca obwodnicą miasta droga krajowa nr 19 prowadząca w kierunku północnym do Białegostoku, Kowna i Rygi, oraz w kierunku południowym do Lublina i Koszyc, droga krajowa nr 63 relacji Obwód Kaliningradzki – Giżycko – Pisz – Łomża – Zambrów – Siedlce – Łuków – Radzyń Podlaski – Sławatycze (przejście graniczne z Białorusią), droga wojewódzka nr 814 stanowiąca połączenie z Parczewem.

Decydujący wpływ na poziom hałasu pochodzącego od ruchu drogowego ma wielkość natężenia ruchu na ww. drogach: ul. Kocka, ul. Warszawska, ul. Sitkowskiego, ul. Lubelska, ul. Międzyrzeczka, ul. Wyszyńskiego.

Tabela nr 3. Wyniki pomiarów hałasu drogowego w 2016 r. w powiecie radzyńskim.

L.p.	Obszar pomiarów	Lokalizacja punktu	LDWN [dB]	LN [dB]	Wartość przekroczenia LDWN [dB]	Wartość przekroczenia LN [dB]
1.	Miasto Radzyń Podlaski	ul. Warszawska 100 a	63,40	54,40	0,0	0,0
2.		ul. Wisznicka 111	63,90	55,40	0,0	0,0
3.		ul. Wisznicka 7a	64,10	55,80	0,0	0,0
4.		ul. Sitkowskiego 10 b	63,30	54,30	0,0	0,0
5.		ul. Lubelska 7	58,30	49,60	0,0	0,0
6.		ul. Warszawska 69	63,60	55,00	0,0	0,0
7.		ul. Międzyrzeczka 74	64,30	55,30	0,0	0,0
8.		ul. Wyszyńskiego 13	61,30	52,80	0,0	0,0
9.		ul. Kocka 1b	67,70	59,90	0,0	0,90
10.	DK19	Białka	70,70	62,10	2,70	3,10
11.		Turów 78	70,50	63,40	2,50	4,40
12.		Żakowola Radzyńska 6A	71,10	63,90	3,10	4,90
13.		Grabowiec 76 A	69,10	61,20	1,10	2,20
14.		Kąkolewnica, ul. Lubelska 16	71,20	64,10	3,20	5,10
15.		Borki, ul. Radzyńska 27	69,40	61,70	1,40	2,70

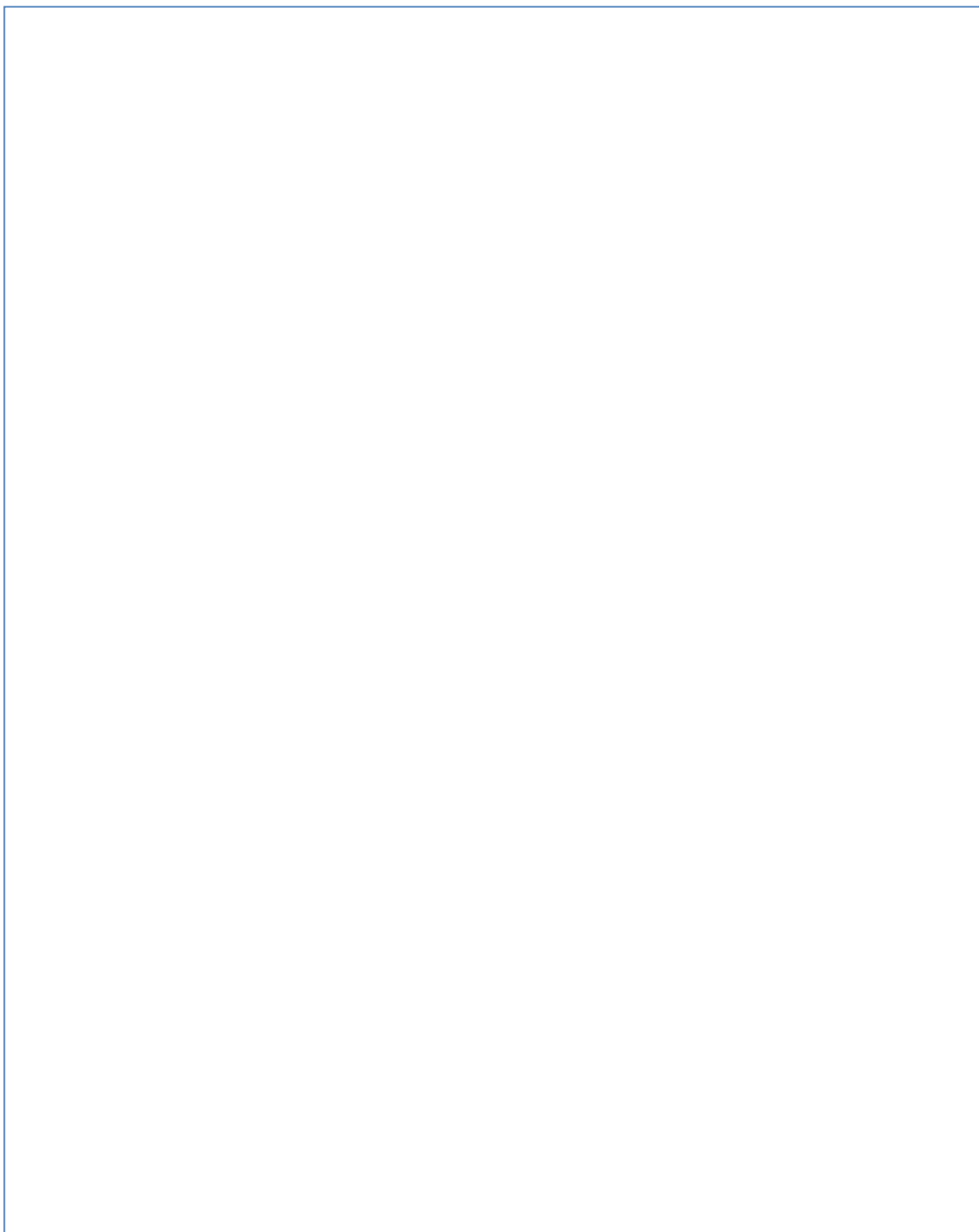
Źródło: WIOŚ Lublin – 2017 r.

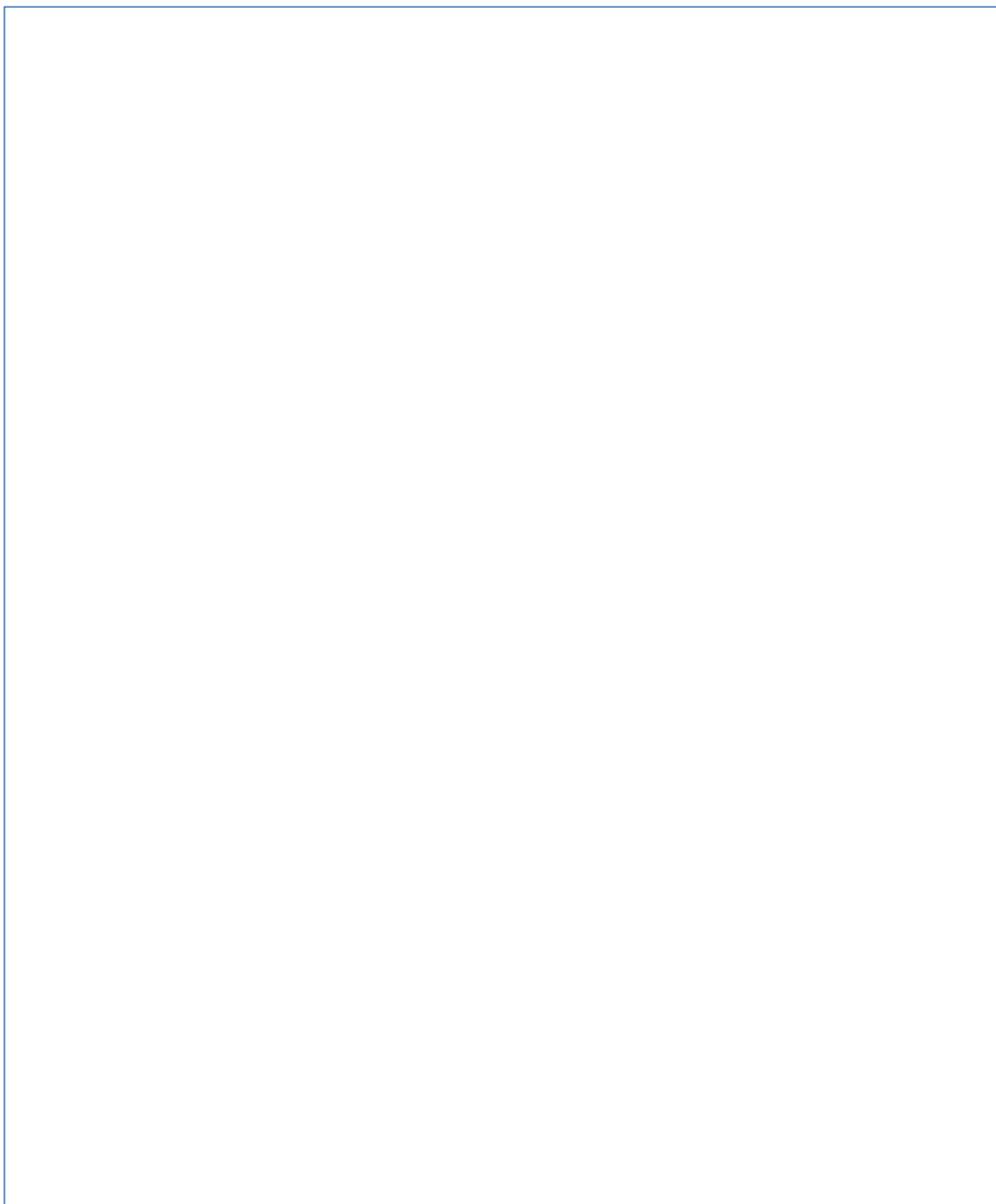
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

LDWN obszarów oddziaływania głównych źródeł komunikacji drogowej w Radzynie Podlaskim
(Źródło: WIOŚ Lublin – 2017 r.).

Mapa imisyjna LN obszarów oddziaływania głównych źródeł komunikacji drogowej w Radzynie Podlaskim

(Źródło: WIOŚ Lublin – 2017 r.).

4.9. Promieniowanie elektromagnetyczne.

4.9.1. Źródła promieniowania.

Przez obszar Miasta przebiega linia wysokiego napięcia 110 kV. Wpływa ona na środowisko przez składową elektryczną pola magnetycznego. Szczególnie szkodliwe oddziaływanie na środowisko mają linie wysokiego napięcia, w pobliżu których wytwarzają się napięcia i prądy – niebezpieczne dla zdrowia i życia ludzi. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło, niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych organizmu; mogą wystąpić zaburzenia funkcji ośrodkowego układu krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Najbardziej narażeni są ludzie zatrudnieni przy obsłudze urządzeń emitujących tego rodzaju promieniowanie.

Biologiczne skutki skażeń elektromagnetycznych nie są możliwe do wykrycia za pomocą zmysłów, nie są też one od razu odczuwalne, a mogą wystąpić dopiero po wielu latach. Obecnie prawie wszyscy ludzie podlegają ekspozycji promieniowania elektromagnetycznego pochodzącego ze źródeł sztucznych.

Poziom tej ekspozycji zależy od stopnia uprzemysłowienia danego regionu, koncentracji stacji nadawczych i liczby odbiorników, liczby lotnisk, portów morskich czy rozwoju sieci energetycznej. Obecność pól elektromagnetycznych o częstotliwości 50 Hz ma także degenerujący wpływ na rośliny i zwierzęta.

U roślin obserwuje się opóźniony wzrost i zmiany w budowie zewnętrznej, u zwierząt natomiast zaburzenia neurologiczne oraz zaburzenia w krążeniu, zakłócenia wzrostu, żywotności i płodności.

4.9.2. Ocena stanu środowiska w odniesieniu do natężenia promieniowania.

1. Uwarunkowania zewnętrzne.

Wielkość poziomów pól elektromagnetycznych jest zmienna w czasie i zależy głównie od liczby źródeł promieniowania oraz zainstalowanych w nich mocy urządzeń nadawczych.

Istotnymi źródłami sztucznych pól elektromagnetycznych w środowisku są:

- stacje i sieci elektroenergetyczne,
- stacje przekaźnikowe radiowo-telewizyjne i telefonii komórkowej, stacje nadawczo-odbiorcze służące do zapewnienia łączności i wykrywania obiektów,
- urządzenia przemysłowe i instalacje elektryczne niskiego napięcia,
- urządzenia zasilane prądem elektrycznym stosowane w gospodarstwach domowych, obiektach użyteczności publicznej i handlowej oraz środkach transportu (sprzęt radiowo-telewizyjny i AGD, telefony komórkowe i radiotelefony CB),
- urządzenia do leczenia i diagnostyki medycznej.

Na obszarze województwa lubelskiego pomiary są wykonywane w 135 punktach pomiarowych w 3-letnim cyklu pomiarowym, po 15 punktów rocznie dla 3 typów terenów dostępnych dla ludności:

1. w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.,
2. w pozostałych miastach,
3. na terenach wiejskich.

Monitoring PEM polega na pomiarze natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w miejscach dostępnych dla ludności w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz; z przeprowadzonej analizy wynika, że poziomy tego promieniowania w środowisku na terenie województwa lubelskiego są bardzo niskie.

WIOŚ w Lublinie nie posiada wpisów w rejestrze obszarów z przekroczeniem dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego. Najwyższe wartości natężenia pól elektromagnetycznych można zauważyć na obszarach miast powyżej 50 tys. mieszkańców, najniższe zaś na terenach wiejskich, co związane jest z większym zagęszczeniem instalacji emitujących pola elektromagnetyczne na obszarach silnie zurbanizowanych. **Najwyższa zmierzona wartość poziomu pól elektromagnetycznych w latach 2014 – 2016 wynosiła 0,64 V/m (9,1% wartości dopuszczalnej) i wystąpiła w Białej Podlaskiej przy ul. Okopowej.** Średnie arytmetyczne poziomy pól elektromagnetycznych dla poszczególnych kategorii terenów wykonanych w latach 2014-2016 wynosiły 0,11 V/m – 0,22 V/m (1,6% – 3,1% wartości poziomu dopuszczalnego). Średnie wartości składowej elektrycznej były niskie, poniżej poziomu dopuszczalnego.

Analiza wyników badań przeprowadzonych w 2017 r. na obszarze woj. lubelskiego nie wykazała przekroczeń dopuszczalnej wartości składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wynoszącej 7 V/m, określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Średnie arytmetyczne zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego, dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 3 000 MHz, utrzymywały się na niskim poziomie i wynosiły od 0,06 V/m (0,9% wartości poziomu dopuszczalnego) do 0,80 V/m (11,4% wartości poziomu dopuszczalnego), co przedstawiono w tabeli 1 i na wykresie 2.

Najwyższe wartości, które wyniosły 0,80 V/m i 0,45 V/m zmierzono w Białej Podlaskiej i Puławach w punktach pomiarowych zlokalizowanych na obszarze centralnych dzielnic i osiedli miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tysięcy. Średnia arytmetyczna wszystkich wyników monitoringowych pomiarów pól elektromagnetycznych w 2017 r. wynosiła 0,20 V/m, co stanowi 2,9% wartości dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych.

2. Uwarunkowania wewnętrzne.

2.1. Obszary narażone na oddziaływanie pól pochodzących od stacji bazowych i masztów telefonii komórkowej.

W Mieście zlokalizowanych jest kilka nadajników sieci komórkowych:

- ul. Partyzantów – maszt,
- ul. Wisznicka – na maszcie, przy stacji CPN,
- ul. Zabielska – na kominie budynku Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej,
- ul. Kleberga – na maszcie, przy oczyszczalni ścieków firmy „SPOMLEK”.
- elektrociepłownia – na kominie PEC znajduje się nadajnik sieci telefonii stacjonarnej.

Z raportów oddziaływania na środowisko stacji bazowych telefonii cyfrowej wynika, że funkcjonowanie ich nie naraża osób postronnych na oddziaływanie pól elektromagnetycznych oraz na pogorszenie stanu poszczególnych komponentów środowiska. W praktyce, w otoczeniu anten stacji bazowych GSM, znajdujących się w miastach, a więc najbardziej rozpowszechnionych pola o wartościach wyższych od dopuszczalnych w praktyce nie występują dalej niż 25 metrów od anten na wysokości zainstalowania tych anten. Gwałtowny wzrost zapotrzebowania na usługi radiokomunikacji, dalszy rozwój systemów telefonii komórkowych, a także poprawa zasilania elektroenergetycznego niektórych obszarów Miasta spowoduje powiększenie obszarów objętych emisją promieniowania elektromagnetycznego.

Negatywną konsekwencją lokalizacji anten na dużych wysokościach, jest konieczność wznoszenia wysokich konstrukcji, najczęściej w postaci wież kratowych, które są widocznym akcentem w krajobrazie. Dlatego istotne jest lokalizowanie tych obiektów poza miejscami objętymi szczególną ochroną, z uwzględnieniem zakazów wynikających z aktów prawa miejscowego – powołujących określone formy ochrony przyrody i w taki sposób, aby ich wpływ na krajobraz był jak najmniejszy.

Wyniki badań poziomów PEM w środowisku na obszarze woj. lubelskiego wykonane w 2017 r. (źródło: WIOŚ) przeprowadzone w punkcie pomiarowym Radzyń Podlaski, ul. Partyzantów, tj. średnia arytmetyczna zmierzonych poziomów pól elektromagnetycznych wyniosła 0,12 V/m - znacznie poniżej poziomu dopuszczalnego.

2.2. Obszary narażone na oddziaływania pól elektromagnetycznych wytwarzanych przez stacje i linie elektroenergetyczne wysokich napięć.

Sieć elektroenergetyczna oraz urządzenia elektroenergetyczne z nią związane na terenie Miasta Radzyń Podlaski eksploatowane są przez Lubelskie Zakłady Energetyczne „LUBZEL” SA. Zasilanie odbiorców komunalnych Miasta Radzyń Podlaski w energię elektryczną realizowane jest z Głównego Punktu Zasilającego (GPZ) 110/15 kV – położonego poza obszarem miejskim. Na terenie GPZ zainstalowane są dwa transformatory, każdy o mocy 16 MVA i napięciu 110/15 kV. GPZ Radzyń Podlaski zasilany jest napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi wysokiego napięcia (110 kV) z GPZ Kock oraz z GPZ Łuków. Sieć rozdzielczą stanowią linie napowietrzne i kablowe 15 kV oraz stacje transformatorowe wbudowane i napowietrzne. Ze stacji SN/nN zasilani są odbiorcy poprzez kablowe i napowietrzne ciągi niskiego napięcia. Szkodliwy wpływ linii energetycznych o napięciu 110 kV obejmuje strefę o szerokości ok. 12 m od osi linii w obie strony. Na terenach zabudowy mieszkaniowej, a także na obszarach, na których znajdują się przedszkola i szkoły, wartość graniczna natężenia składowej elektrycznej elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego o częstotliwości 50 Hz, wynosi 1 kV/m, natomiast składowa elektromagnetyczna nie powinna przekroczyć poziomu 80 A/m.

4.10. Poważne awarie oraz klęski żywiołowe w środowisku.

W ostatnim okresie na obszarze Miasta nie wystąpiły pożary oraz awarie przemysłowe stanowiące zagrożenie dla środowiska. W Mieście w związku z brakiem połączeń kolejowych nie ma zagrożenia związanego z przewozem substancji niebezpiecznych, istnieje jednak zagrożenie podczas przewozu substancji transportem drogowym. Potencjalnym źródłem zagrożenia na obszarze Miasta jest transport drogowy, którym przewozi się ładunki niebezpieczne (w tym przewóz paliw płynnych autocysternami). Zagrożenie takie może występować głównie ze strony transportu drogami krajowymi nr 19 oraz nr 63.

Po wszystkich wymienionych drogach mogą poruszać się z różną częstotliwością pojazdy przewożące toksyczne środki przemysłowe i inne niebezpieczne substancje. Przez obszar Miasta przebiegają gazociągi średnio i niskoprężne. Aktualnie zasilanie Miasta Radzyń Podlaski w gaz odbywa się ze stacji redukcyjno-pomiarowych I^o. Ze względu na liniowość – każda inwestycja tego typu przecina naturalne struktury przyrodnicze oraz struktury zagospodarowania terenu (zlewnie rzek, ekosystemy, zespoły krajobrazowe, układy osadnicze infrastrukturalne). Gazociąg stwarzać będzie potencjalne zagrożenie bezpieczeństwa publicznego związane z łatwopalnością i możliwością wybuchu gazu w razie awarii. Pomimo, iż wcześniej uznano, że na obszarze Miasta nie istnieje zagrożenie powodziowe, trzeba jednak uwzględnić, że mogą wydarzyć się lokalne podtopienia, ze względu na przepływającą rzekę Białkę.

Szczególnie niebezpieczne zarówno dla środowiska jak i dla zdrowia ludzi są substancje powstające w wyniku palenia się tworzyw sztucznych, w tym najbardziej niebezpieczne to dioksyny, działające na organizmy żywe już w bardzo małych stężeniach i kumulujące się w organizmach.

Zanieczyszczenie gleby czy wód podziemnych substancjami ropopochodnymi należy do najgroźniejszych zjawisk – z uwagi na skutki zanieczyszczenia, zagrożenie dla ujęć wody oraz trudności z usuwaniem samego zanieczyszczenia. Zanieczyszczenie ww. substancjami związane jest głównie z lokalizacją baz i stacji oraz z nieprawidłowym ich transportem, magazynowaniem oraz dystrybucją.

Z materiałów toksycznych, a zarazem niebezpiecznych pożarowo i stosowanych na większą skalę należy wymienić: gaz propan - butan, spirytus oraz paliwa płynne (etylina, olej napędowy). Dotyczy to stacji paliw rozproszonych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Przy tego rodzaju inwestycjach mogą powstać sytuacje stwarzające zagrożenie dla środowiska i należą do nich:

- awaryjne przenikanie produktów naftowych bezpośrednio do ziemi i wód podziemnych, w razie rozszczelnienia zbiorników, przewodów i urządzeń dystrybucyjnych lub autocystern,
- przenikania produktów naftowych do ziemi i wód podziemnych wraz z wodami deszczowymi, spływającymi z placów manewrowych i parkingów stacji.

Ponadto, paliwa samochodowe są z natury łatwopalne, ich pary tworzą z powietrzem mieszaninę wybuchową – dlatego instalacje do magazynowania i dystrybucji produktów rafinacji ropy naftowej stanowią potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego. Zagrożenia nadzwyczajne – dla ludzi lub środowiska – mogą stwarzać również zakłady przemysłowe wykorzystujące w swym procesie produkcyjnym substancje niebezpieczne. Potencjalnie niebezpieczne dla środowiska mogą być zakłady produkujące żywność „BIMIZ-FOOD” - ul. Parkowa 33, „LIDER” - ul. Partyzantów 32, „SPOMLEK - SPÓŁDZIELCZA MLECZARNIA” - ul. Kleeberga 12 i PEC Sp. z o.o., przy czym: emitarami zanieczyszczeń powietrza ze źródeł punktowych o łącznej ilości powyżej 100 Mg w 2017 r. były: SM „SPOMLEK” oraz PEC Sp. z o.o. – bez CO₂ (źródło: Baza emisji ATMOTERM S.A., WIOŚ, „Eko Płatnik”).

Generalnie – na obszarze Miasta nie występują i nie przewiduje się realizacji obiektów zaliczonych do kategorii Zakładów Dużego Ryzyka oraz Zakładów Zwiększonego Ryzyka poważnych awarii.

4.11. Wnioski.

Generalnie stan środowiska naturalnego na obszarze Radzyna Podlaskiego można ocenić jako dobry. Jednak na całym obszarze Miasta zostały zmienione działalnością człowieka główne komponenty środowiska: woda, powietrze, gleby, zbiorowiska roślinne. Zmiany w hydrosferze dotyczą szczególnie parametrów jakości wody. Największy wpływ ma tu zrzut ścieków z gospodarstw indywidualnych i rolnictwa.

Istotną kwestią jest zaburzona równowaga obiegu wód, związana z drenażem terenów i zmianami w ich użytkowaniu. Powietrze zanieczyszczają ponadlokalne trasy komunikacyjne (ruch samochodowy) oraz lokalne źródła zanieczyszczeń: przemysł, kotłownie, paleniska domowe. Gleby są narażone na skażenia będące sumą zanieczyszczeń powietrza, wody i nadmiaru środków chemicznych stosowanych w rolnictwie oraz z zanieczyszczeń pochodzących z położenia wzdłuż tras komunikacyjnych.

5. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

5.1. Ekologiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego kraju.

5.2.1. Koncepcja polityki przestrzennej zagospodarowania kraju.

Wg "Wstępnej koncepcji polityki przestrzennej zagospodarowania kraju" opracowanej w 1995 roku przez Centralny Urząd Planowania modernizacja oraz modyfikacja struktury przestrzennego zagospodarowania regionu (województwa) i kraju powinny przebiegać zgodnie z przyjętym **paradygmatem rozwoju ekologicznie uwarunkowanego**. Zahamowanie regresu środowiska oraz osiągnięcie odczuwalnej poprawy jego stanu już na progu XXI wieku urasta, w kontekście umów międzynarodowych i polskiej racji stanu, do rangi jednego z naczelnych celów strategii społeczno-gospodarczej rozwoju i przestrzennego zagospodarowania kraju.

W sferze przestrzennego zagospodarowania regionu (województwa) i kraju cel ten jest obecnie realizowany poprzez:

- powszechne i współzależne uwzględnianie uwarunkowań przyrodniczych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz programach przedsięwzięć publicznych o zasięgu ponadlokalnym – w stopniu realistycznym społecznie, ekonomicznie i techniczno-organizacyjnie,
- promowanie ekologicznych kierunków i form w wybranych dziedzinach i na wybranych obszarach (ekoturystyka, ekoroelnictwo),
- stopniowe rozszerzanie i utrwalanie dobrej kondycji ekologicznej obszarów objętych ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze,
- zahamowanie procesów degradacji, a następnie uzyskanie stopniowej poprawy jakości środowiska na obszarach ekologicznie zagrożonych, a także – skuteczne przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się procesów degradacji środowiska na inne obszary.

W „Prognozie ostrzegawczej zmian środowiskowych warunków życia człowieka w Polsce na początku XXI wieku – ekspertyzie opracowanej przez Komitet Naukowy przy Prezydium PAN "Człowiek i Środowisko" (PAN – Warszawa - 1995 r.) stwierdzono, że w najbardziej prawdopodobnym scenariuszu prognostycznym przewidzieć można na najbliższe lata – jako zagrożenia rozwoju:

- **deficyt wody** – ponieważ szybko odczuwalne zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni nie będzie możliwe,
- **presję inwestycyjną** na tereny zielone w centrach największych miast i otwarte tereny rolnicze w ich otoczeniu,
- **trudności z wytypowaniem niekonfliktowych lokalizacji** dla zakładów unieszkodliwiania odpadów i innych urządzeń służących ochronie środowiska,
- **negatywne konsekwencje ekologiczne budowy dróg**, jako barier powodujących degradację ekosystemów – na skutek ich podziału zmniejszającego różnorodność biologiczną oraz masowe giniecie zwierząt migrujących w pobliżu tras komunikacyjnych.

Szansę rozwoju stanowią w tym scenariuszu:

- zmniejszanie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza, wód i powierzchni ziemi, dzięki realizacji inwestycji chroniących środowisko oraz coraz szerszemu wprowadzaniu technologii proekologicznych i energooszczędnych,
- ekstensyfikacja lub zaprzestanie rolniczego użytkowania części gruntów rolnych, co umożliwi ich zalesienie lub renaturalizację przez sukcesję bez ingerencji człowieka.

Cele regionalnej polityki przestrzennej w sferze ekologicznej:

- zapewnienia pokrycia zapotrzebowania na wodę ze strony przemysłu i rolnictwa oraz gospodarstw domowych na niezbędnym poziomie,
- poprawa codziennych warunków życia, obejmująca także stan sanitarny i jakość środowiska przyrodniczego,

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- zharmonizowanie rozwoju gospodarczego ze środowiskiem przyrodniczym.

Kierunki polityki przestrzennej w sferze ekologicznej dotyczą:

- objęcia ochroną zlewni rzek oraz zbiorników wód podziemnych mających znaczenie dla zaopatrzenia w wodę teraz i w przyszłości,
- zwiększenia naturalnych i sztucznych zdolności retencyjnych obszarów podgórskich przez zapobieganie wylesianiu terenów, dolesienia, zalesienia oraz budowę zbiorników zaporowych,
- zwiększania zdolności ujmowania, uzdatniania i przesyłu wody dla zaopatrzenia obszarów deficytowych,
- budowy lub rozbudowy oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych.

Działania umożliwiające zwiększenie zdolności ujmowania, uzdatniania i przesyłu wód oraz oczyszczania ścieków powinny być podejmowane także w większości aglomeracji miejskich oraz na obszarach zlewni powierzchniowych i podziemnych, w obrębie których znajdują się ujęcia wody dla największych ośrodków miejskich.

W części województw, gdzie brak wody może ograniczać efektywność gospodarki rolnej konieczne jest zwiększenie naturalnej i sztucznej zdolności retencyjnej zlewni poprzez:

- ochronę obszarów spełniających funkcje retencyjne,
- zapobieganie wylesianiu – poprzez dolesienia i zalesienia,
- odtworzenie lub budowę nowych, małych zbiorników retencyjnych,
- przebudowę systemów melioracyjnych.

Stwierdzona na całym obszarze kraju, zła jakość wody pitnej oraz konieczność osiągnięcia standardów Unii Europejskiej w tej dziedzinie wymaga:

- zapewnienia skutecznej ochrony ujęć i źródeł wód powierzchniowych oraz zbiorników wód podziemnych,
- budowy zbiorczych ujęć, stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych, zwłaszcza na obrzeżach miast i terenach wiejskich,
- racjonalizacji zużycia wody uzdatnionej lub pochodzącej z ujęć głębinowych oraz ograniczenie strat powstających w trakcie jej przesyłania.

Koncentracja działań związanych z poprawą codziennych warunków życia powinna nastąpić:

- na obszarach, gdzie stan środowiska jest najgorszy,
- w większości aglomeracji miejskich i dużych miast,
- w zasięgu oddziaływania szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzkiego – punktowych i liniowych źródeł zanieczyszczeń (trasy komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu).

Poprawa warunków życia w sferze ekologicznej wymaga:

- **ograniczenia:** emisji pyłowych i gazowych zanieczyszczeń powietrza, uciążliwości hałasu i wibracji, uciążliwości promieniowania elektromagnetycznego,
- **zapewnienia:** właściwej cyrkulacji powietrza na terenach zurbanizowanych, odpowiedniej ilości i jakości wody, odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków, wywozu i unieszkodliwiania odpadów, warunków do rekreacji na terenach zielonych w pobliżu miejsca zamieszkania.

Obok działań o charakterze inwestycyjnym – istotne znaczenie dla osiągnięcia tego celu w skali lokalnej mają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz prognozy oddziaływania na środowisko – ustaleń tych planów. Harmonizowanie rozwoju gospodarczego ze środowiskiem należy rozpocząć od obszarów objętych ochroną prawną lub zasługujących na taką ochronę ze względu na szczególne walory przyrodnicze i pełnione funkcje ekologiczne oraz regionów posiadających walory, których właściwe wykorzystanie może stanowić podstawę lokalnego rozwoju.

Działania związane z realizacją powyższych celów celu powinny polegać na:

- kontynuacji tworzenia systemu obszarów chronionych i podnoszeniu skuteczności ochrony tych obszarów w oparciu o ustalenia opracowanych obecnie planów ochrony parków krajobrazowych i rezerwatów oraz ograniczeniu i likwidacji uciążliwego oddziaływania zewnętrznych źródeł zagrożeń,
- dostosowaniu gospodarczego oddziaływania na środowisko do jego tolerancji, tj. odporności na zniszczenie, do chłonności i zdolności samooczyszczania się za pomocą działań inwestycyjnych oraz właściwych instrumentów prawnych, ekonomicznych i planistycznych.

5.2.2. Gminne programy ekorozwoju.

Zgodnie z ustaleniami dokumentu pod nazwą: Globalny Program Działań na wiek XXI czyli tzw. Agenda 21, przyjętego na Konferencji w Rio de Janeiro w 1992 roku, każda Gmina powinna mieć lokalną Agendę 21, czyli program ekorozwoju Gminy.

Programy ekorozwoju powinny zawierać wytyczne do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które określają główne założenia polityki lokalizacyjnej.

Programy ekorozwoju gmin, w tym miast, powinny nawiązywać do:

- Globalnego Programu Działań Agendy 21,
- polityki ekologicznej państwa,
- polityki ekologicznej regionalnej, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz wojewódzkich programów ochrony środowiska,
- lokalnych wartości, zasobów i zagrożeń środowiskowych,
- lokalnej świadomości, chęci i możliwości działania.

Lokalne programy ekorozwoju winny pomagać w prowadzeniu prawidłowej działalności gospodarczej oraz kształtowaniu świadomości ekologicznej społeczeństwa. Proces zarządzania gminami (wiejskimi i miejskimi) można przedstawić jako składający się z trzech etapów:

- **opracowania źródłowe** – inwentaryzacja (monografia) przyrodnicza, kierunki zmian zachodzących w środowisku, zagrożenia środowiskowe, waloryzacja demograficzno – społeczna i gospodarcza,
- **opracowanie strategii rozwoju** (program ekorozwoju wzorowany na Agendzie 21, opracowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą skutków wpływu ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko przyrodnicze,
- **działania realizacyjne** wraz z harmonogramem finansowo-rzeczowym.

Przez „EKOROZWÓJ” należy rozumieć takie gospodarowanie środowiskiem, które zapewnia rozwój gospodarczy – bez niszczenia walorów i zasobów przyrody.

Należy przedstawić wieloletnią strategię rozwoju określającą możliwości rejonizacji głównych funkcji gospodarczych:

- obszarów chronionych – parków narodowych, krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, uzdrowisk,
- rolnictwa, również ekologicznego,
- leśnictwa, również zalesienia terenów porolnych,
- rekreacji i turystyki, np. organizacji odpowiedniej infrastruktury,
- osadnictwa zwartej i rozproszonego – z możliwą eliminacją obszarów o niekorzystnych warunkach bioklimatycznych, przemysłu – z określeniem rygorów w zakresie ochrony środowiska.

Przy wyznaczaniu obszarów pożądanym należy brać pod uwagę obecny stan degradacji środowiska i spodziewane zmiany w okresie 20–50 lat.

Koncepcje ekorozwoju – mogą być przedstawione w wariantach optymalnym, pośrednim i minimalnym. Realizacja poszczególnych wariantów może zależeć od:

- zmiany warunków komunikacyjnych (np. budowa autostrad itp.),
- dopływu środków finansowych, np. ze źródeł międzynarodowych,
- wiadomości i woli mieszkańców określonego obszaru.

Problem świadomości ekologicznej powinien być przedstawiony bardzo szczegółowo. Może wpłynąć na wybór wariantu rozwojowego, gdyż stosunek mieszkańców do przyrody będzie się zmieniał wraz ze wzrostem konsekwentnie kształtowanej świadomości ekologicznej. Przyszłość gmin zależy od świadomości ich mieszkańców. Podejmowanie różnorodnych działań i doskonalenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz radnych i władz gmin ma wielkie znaczenie w trakcie realizacji ekorozwoju określonego obszaru działań.

Gminy mogą wykazywać swoją aktywność poprzez:

- tworzenie stanowiska gminnego inspektora do spraw ochrony środowiska,
- współpracę z innymi gminami; dobre wyniki daje powoływanie celowych związków gmin; związki te tworzone są niekiedy niezależnie od podziału wojewódzkiego,

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- powoływanie fundacji lub spółek do realizacji określonych zadań,
- wspieranie prototypowych rozwiązań proekologicznych w zakresie gospodarstw ekologicznych, alternatywnych rozwiązań energetycznych (elektrownie wodne, wiatraki, pompy ciepłe, domy energooszczędne), utylizacji odpadów,
- promowanie rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych, nawiązujących do lokalnej historii i tradycji.

W nawiązaniu do celów strategicznych wojewódzkich programów ochrony środowiska winny być budowane powiatowe i gminne programy ochrony środowiska.

5.2. Charakterystyka przyrodniczo-krajobrazowa Miasta.

5.2.1. Obszary Chronionego Krajobrazu.

System obszarów chronionego krajobrazu stanowi ważny element wielko– przestrzennego systemu ochrony przyrody krajobrazu systemu krajowego. Obszary chronionego krajobrazu pełnią, oprócz podstawowych funkcji, również funkcje otulin istniejących i projektowanych parków krajobrazowych. Obszary te, poprzez system istniejących i projektowanych parków krajobrazowych oraz doliny większych rzek, mają rozległe powiązania ekologiczne z całym łańcuchem elementów wielko-przestrzennych form ochrony przyrody i krajobrazu, położonych w paśmie karpackim – obszarami chronionego krajobrazu województw ościennych, parkami krajobrazowymi aż po parki narodowe. Są to ważne drogi wymiany informacji genetycznej, niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów.

Ekosystem doliny rzeki Białki (korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym) dzieli obszar Miasta na część północną oraz południową. Należy chronić dolinę rzeki Białki, jako korytarz ekologiczny łączący projektowany Bialskopodlaski Obszar Chronionego Krajobrazu z projektowanym Tyśmienickim Obszarem Chronionego Krajobrazu.

W pobliżu zachodniej granicy Miasta położone są tereny projektowanego Radzyńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Obejmuje on jeden z dwóch rozległych kompleksów leśnych, w tym kompleks pn. „Feliśkówka” – fragment liczącego 1750 ha zwartego lasu. W 1989 przeprowadzono na tym obszarze badania ornitologiczne, które wykazały występowanie kilkadziesiąt gatunków ptaków lęgowych. Dominują tu gatunki leśne.

5.2.2. Obszary szczególnie chronione – Zielone Pierścienie.

W kształtowaniu jak najlepszych warunków życia mieszkańców miast, na bazie pierwotnych uwarunkowań przyrodniczych, wpływających na tożsamość przyrodniczą i krajobrazową, a nierzadko i kulturą Miasta. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego ustalił obowiązek opracowania (a w przypadku gotowych już koncepcji – systematycznego ich rozwoju w miarę urbanizowania się kolejnych terenów) i wprowadzenia do Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta, tzw. „Systemu Przyrodniczego Miasta” (SPM).

SPM traktuje się jako spójną przestrzennie, wyodrębniającą się w obszarze zurbanizowanym, sieć terenów o nadrzędnych funkcjach przyrodniczych (hydrologicznych, klimatycznych i biologicznych) oraz podporządkowanych im funkcjach ogólnospołecznych - wypoczynkowej, estetycznej, mieszkaniowej o ekstensywnym zagospodarowaniu, stabilizującą i zasilającą przyrodę w Mieście.

Powierzchnia, sposób, charakter i kierunki kształtowania SPM zależy od:

- wielkości Miasta,
- jego cech przyrodniczych i charakteru zagospodarowania,
- położenia Miasta na tle makrostruktur przyrodniczych, rzutujących na specyfikę funkcjonowania środowiska,
- skali antropopresji i stopnia degradacji środowiska,
- związków Miasta z przyrodniczym otoczeniem.

Określenie docelowego (pożądanego) kształtu SPM wymaga:

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- wskazania tych elementów systemu, które wymagają ochrony,
- identyfikacji newralgicznych, najczęściej zdegradowanych ogniw systemu i określenie kierunków ich rewaloryzacji ekologicznej,

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- ustalenia optimum powierzchniowego SPM dla każdego z miast, w których identyfikowany będzie system,
- określenia sposobu użytkowania terenów znajdujących się w granicach SPM i w jego bezpośrednim otoczeniu,
- określenia warunków zewnętrznych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania systemu.

Do prac nad identyfikacją i kształtowaniem SPM kwalifikują się w pierwszym rzędzie Miasta duże, o zachwianej stabilności ekologicznej i negatywnie oddziałujące na przyległe tereny, a więc o takim układzie przyrodniczym, który nie tylko nie wpływa korzystnie na warunki zamieszkania, ale który sam podlega niszczącej presji Miasta. Radzyń Podlaski zakwalifikowano tu w drugiej kolejności.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego ustanowił również, z obowiązkiem uszczegółowienia i wprowadzenia do miejscowych planów i zagospodarowania przestrzennego wokół miast, także Radzyna Podlaskiego, tzw. system „zielonych pierścieni” (Green Belt).

„Zielonym pierścieniem” przypisuje się, poza stabilizującym wpływem na środowiskowe warunki życia w Mieście, także:

- funkcję ochrony struktury ekologicznej z pozostałościami przyrody zbliżonej do naturalnej i osobliwościami przyrodniczo-krajobrazowymi,
- funkcję ochrony struktury przestrzennej przed semiurbanizacją i chaotyczną urbanizacją, tj. zarówno terenów otwartych niezabudowanych, jak i krajobrazów mozaikowych (o drobnej skali) z typowym dla terenów podmiejskich.

„Zielone pierścienie” traktowane są jako strefy czynnej ochrony fizjonomii krajobrazu, co oznacza również konieczność wzbogacania przyrodniczego tych terenów, głównie drogą fitomelioracji (zadrzewień i zakrzewień) oraz, o ile pozwalają na to warunki naturalne, rozwoju małej retencji. Doliny rzeczne i tereny leśne zwarte, znajdujące się na obrzeżu obszarów zurbanizowanych, bądź układające się pasmowo w kierunku miast, traktowane są jako główne kierunki zasilania ekologicznego systemów przyrodniczych miast. Z systemu „zielonych pierścieni” wyłączone są tereny przeznaczone w planach zagospodarowania przestrzennego pod zwarte zainwestowanie kubaturowe lub obszary przewidziane w studiach uwarunkowań, jako tereny rozwojowe miast – z funkcjami uciążliwymi dla środowiska.

Struktura ekologiczna obszarów „Green Belt” winna podlegać ochronie i kształtowaniu w kierunku wzbogacenia.

Cenne pod względem przyrodniczo-krajobrazowym elementy tej struktury wskazane są do ochrony indywidualnej, przewidzianej ustawą o ochronie przyrody, natomiast pozostałe przyrodnicze elementy krajobrazu – do ochrony planistycznej, z określeniem w planie ewentualnych związków z systemem przyrodniczym miast, roli w utrzymaniu stabilności krajobrazu, funkcji estetycznej, a także znaczenia dla rekreacji. W strukturze Miasta wyodrębniono PSM Przyrodniczy System Miasta (PSM) – obejmujący najcenniejsze przyrodniczo tereny, połączone w system funkcjonalno-przestrzenny. PSM wykracza poza granice administracyjne zespołu miejskiego i obejmuje tereny, których walory środowiska naturalnego i przyrody, a także zjawiska, procesy i mechanizmy w rzeczywisty sposób oddziałują na warunki życia mieszkańców Radzyna Podlaskiego.

Wyodrębnienie PSM pozwala na określenie precyzyjnych zasad użytkowania zróżnicowanych kategorii obszarów, czyli strefowania zagospodarowania przestrzennego i harmonizowania go z walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. Takie podejście do oceny uwarunkowań przyrodniczych wskazuje wszystkie obszary, które znalazły się poza systemem przyrodniczym, gdzie zagospodarowanie przestrzenne, dostosowane do istniejących warunków i zasobów nie zagraża funkcjonowaniu przyrody. Rygory ochronne nie muszą wykraczać poza obowiązujące standardy środowiskowe i urbanistyczne.

Elementy konstytuujące „zielone pierścienie” na obszarze Radzyna Podlaskiego:

- dolina rzeki Białki,
- większe kompleksy leśne,
- rolnicze tereny otwarte z zachowanym harmonijnym krajobrazem.

Ochrona systemu przyrodniczego Radzyna Podlaskiego kształtować się będzie na bazie sieci terenów leśnych, łąkowych oraz doliny rzeki Białki. Należy zwrócić szczególną uwagę na odcinek rzeki w obrębie centrum Miasta i zespołu pałacowego.

5.2.3. Obszary szczególnie chronione – sieć ekologiczna, obszary ochronne Europejskiej Sieci Ekologicznej „Natura 2000”.

Na obszarze Miasta Radzyń Podlaski wyróżniają się następujące struktury składające się na przyrodniczy system Miasta:

Obszary węzłowe – decydujące o ilości i jakości populacji i gatunków w rejonie Radzyna Podlaskiego. Stanowi je kompleks leśny projektowanego Radzyńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. ROChK jest terenem projektowanym dla ochrony fizjocenoz leśnych, łąkowych i mozaiki agrocenoz. W sąsiedztwie Miasta położony jest rozległy kompleks leśny „Feliksówka”, gdzie utworzono rezerwat faunistyczny „Czapliniec”, w którym występują gniazdujące czaple siwe. Dominują tu siedliska boru świeżego, boru mieszanego świeżego i lasu mieszanego, gdzie występuje wiele gatunków rzadkich i chronionej awifauny. Kompleks „Feliksówka” spełnia również ważną rolę klimatotwórczą, wodochronną i przyrodniczą.

Węzły ekologiczne – to ciągi lasów i terenów podmokłych, tworzących półpręście zieleni wokół Miasta. Wyodrębniono cztery węzły ekologiczne o charakterze leśnym. Pierwszy położony jest kilkaset metrów na południe od Miasta i na północ od Branickiej Drogi. Pełni on ważną rolę ochronną i przyrodniczą z uwagi na przeważające siedliska i przestrzenne umiejscowienie w stosunku do obszaru zurbanizowanego. Drugi węzeł ekologiczny położony jest na południe od trasy Radzyń Podlaski – Parczew. Okala on leśnym pierścieniem Miasto od południa. Trzecia strefa węzła ekologicznego stanowi rozległy ekosystem leśny i bagienno-łąkowy. Jest to ważny obszar źródliskowy – wypływają stąd dwa bezimienne ciek: jeden na zachód, wpada bezpośrednio do Białki przed strefą zurbanizowaną, drugi na wschód uchodzący do Starej Piwonii w profilu Zbulitów Mały. Czwartą strefą węzła ekologicznego jest niewielki jednak ważny kompleks leśny Oprawy, pomiędzy Białką, a bezimiennym ciekim, spełniający zadanie ochronne.

Obszary łącznikowe – są to w rejonie Radzyna Podlaskiego wyróżniające się formy PSM. Podstawą tej rangi obszarów jest rozległa dolina Białki, w dolnym biegu tego ciek. Bezpośrednio do niej uchodzą dwie strugi z wyraźnie rozwiniętymi dolinami.

Korytarze ekologiczne – głównie dolina Białki i jej dwu dopływów; ich rola sprowadza się do funkcjonalno-przyrodniczego połączenia obszaru węzłowego i węzłów ekologicznych. Korytarz ten jest „otwarty”, przez co Miasto włączone jest w strefę oddziaływania przyrodniczego projektowanego Białkopodlaskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na północnym wschodzie, a przez Białkę i Tyśmienicę na południowym zachodzie w Ekologiczny System Obszarów Chronionych (ESOCh).

Sięgacze ekologiczne – to również elementy łącznikowe, o mniejszej randze funkcjonalnej niż korytarze i spełniają rolę przyrodniczą (biologiczną), klimatyczną lub hydrograficzną. Wyznaczono w rejonie Miasta kilka sięgaczy. Ich podstawową funkcją są powiązania hydrograficzne i przyrodnicze różnej rangi obszarów PSM i terenów poza obszarem przyrodniczym. Najczęściej są to wąskie strefy przykorytowe niewielkich strug wodnych, w znacznej części o wyprostowanym biegu, a także pasma zadrzewień lub zakrzaczeń o lokalnej roli w przemieszczaniu się gatunków, populacji i zwiększania różnorodności biologicznej różnych typów obszarów.

Europejska Sieć Ekologiczna „Natura 2000” jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

Celem utworzenia sieci „Natura 2000” jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego). W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4 % powierzchni kraju).

Radzyń Podlaski położony jest w regionie kontynentalnym.

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

W obrębie uznanych i potencjalnych obszarów specjalnej ochrony, zgodnie z art. 33.1 ustawy z 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody Dz. U. Nr 92, poz. 88 z późn. zm., w tym z ustawą z dnia 3 października 2008 o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz innych ustaw (Dz. U. Nr 201, poz.1237), zabrania się (z wyjątkiem nadrzędnego interesu publicznego) podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogarszać integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Pomimo, iż na obszarze Miasta Radzyń Podlaski nie planuje się wprowadzenia form ochrony przyrody w postaci obszarów Natura 2000, należy dbać o zachowanie najważniejszych elementów krajobrazu naturalnego i przyrody – w celu zachowania powiązań ekologicznych obszaru Miasta z obszarami sąsiednimi.

W sąsiedztwie Miasta, na południu od jego granic znajduje się Dolina Tyśmienicy. Dolina Tyśmienicy łączy się z obszarem Radzyna poprzez rzekę Białkę. Dolina stanowi cenną w skali Europy – ptasią ostoję. Podmokłe łąki, wierzbowe zarośla i olszyny dają schronienie niezwykle licznym populacjom ptaków siewkowych: kulików, rycyków, bekasów, kaczek, rybitw i chruścieli. Także stawy w Siemieniu, których znaczną powierzchnię zajmują szuwały trzcinowe i pałkowe, stanowią prawdziwe ptasie królestwo corocznie pierzy się tutaj kilkaset osobników łabędzia niemego. Dolina Tyśmienicy wytypowana została jako potencjalny obszar ochrony Natura 2000.

**Kod obszaru: PLB 060004
Typ ostoi: D
Powierzchnia: 7363,7 ha**

• Położenie obszaru.

Obszar chroniony obejmuje powierzchnię 6262,6 ha i związany jest ściśle z samą rzeką Tyśmienicą, która ma swe źródło w Jeziorze Rogóźno, położonym na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim. Początek ostoi znajduje się na Stawie Siemień, a jej koniec w ujściu do rzeki Wieprz. Dolina jest zmeliorowana, zajmują ją wilgotne łąki z fragmentami turzycowisk, miejscami występują zarośla wierzbowe i olszyny. Dolina ma zmienną szerokość, a w jej granicach znajduje się parę małych grup stawów, wiele torfianek i starorzeczy, a także duży kompleks stawów hodowlanych w Siemieniu o powierzchni 790 ha, który składa się z 2 dużych i 12 małych stawów. W tym kompleksie 20% powierzchni dużych stawów i 40– 50% powierzchni wielu stawów małych zajęte jest przez szuwały trzcinowe i pałkowe.

Otoczenie obszaru stanowią tereny rolnicze. Obszar obejmuje również krasowe zapadlisko wypełnione torfem, zajęte przez torfowisko przejściowe porośnięte łożą z osiką i brzozą oraz otaczający je Las Wólczyński i skrawki pól uprawnych, a także doły potorfowe, zajęte obecnie przez kilkadziesiąt torfianek. Stawy te zostały wybudowane już w XVII wieku przez tatarskich jeńców.

Dolina Tyśmienicy została niestety poddana osuszeniu, poprzez pocięcie jej przez liczne rowy melioracyjne. Samo koryto z kolei wyprostowano, czyniąc z niego zwykły kanał, pozbawiony swego poprzedniego, dzikiego charakteru. Osuszenie terenu oraz zaniechanie koszenia traw są przyczyną postępującej tu wtórnej sukcesji – zarastania siedlisk łąkowych, co jest przyczyną wycofywania się wielu gatunków ptaków.

• Flora

.Na wilgotnych łąkach, otoczonych gruntami rolnymi, zachowały się jeszcze duże fragmenty turzycowisk. Napotkać też można wyspowo występujące tutaj skupienia wierzb i olszyn. Część doliny zajmuje torfowisko przejściowe z brzozami, łożami i osikami. Z kolei stawy hodowlane w Siemieniu charakteryzuje szeroki pas szuwalu trzcinowego i pałkowego, który zajmuje od 1/5 do połowy powierzchni

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

lustra wody. Najciekawsze z występujących tu roślin to kilka gatunków storczyków, grzybień biały, bagno zwyczajne i kruszyna pospolita.

• Fauna

Spośród ssaków ostoja ta jest miejscem regularnego bytowania łosia i wydry, którym towarzyszą liczne ptaki. Jednym z najbardziej rzucających się w oczy gatunków jest hałaśliwy rycyk, którego populację ocenia na się tu na ponad 600 par. Jego sąsiadami są mniej liczne brodzie krwawodziobe i pojedynczo występujące bataliony oraz kuliki wielkie. Na stawach gnieździ się kilkadziesiąt par, nieczęsto widywanego, perkoza rdzawoszyjnego. Stałymi mieszkańcami są także bąk i bączek oraz gęś gęgawa, których naliczono tu około 20 par. Warta odnotowania jest duża liczebność, skrytej w nadwodnej roślinności kureczce – zielonce. W przeszłości odnotowano tu wyprowadzanie lęgów przez takie rzadkości jak: mewa mała, mewa czarnogłowa i uszatka błotna. Inną ciekawą sową jest puchacz, corocznie zajmujący rewiry w tej okolicy.

Na stawach w Siemieniu, rok w rok, pierzy się także stado kilkuset łabędzi niemych. Dzięki ludzkiej działalności i stworzeniu torfianek, żyje tu, na jednym z zaledwie kilku stanowisk w kraju, ciekawa ryba: strzelba przekopowa. Ze zwierząt wymienionych w załącznikach dyrektyw europejskich spotkać tu można następujące gatunki: wydra, derkacz, zimorodek, podróżniczek, uszatka błotna, bąk, bączek, puchacz, rybitwa białowąsa i czarna, bielik, bocian biały i czarny, błotniak łąkowy i stawowy, dubelt, ortolan, gąsiorek, mewa mała i czarnogłowa, batalion, zielonka, kropiatka, jarzębatka, rybitwa rzeczna i ryby: piskorz oraz różanka.

• Ochrona

Na obszarze ostoi do tej pory nie utworzono żadnego obiektu ochrony przyrody.

PLB060004: Ssaki wymienione w Załączniku II

Lp	Kod	Nazwa gatunku	Znaczenie obszaru dla gatunku			
			Liczebność	Stan zachowania	Izolacja	Ocena ogólna
1	1355	wydra	D			

PLB060004: Ptaki wymienione w Załączniku II

Lp.	Kod	Nazwa gatunku	Znaczenie obszaru dla gatunku			
			Liczebność	Stan zachowania	Izolacja	Ocena ogólna
1	A229	Alcedo atthis	C	C	C	C
2	A222	Asio flammeus	C	C	B	C
3	A021	Botaurus stellaris	C	C	C	C
4	A215	Bubo bubo	C	B	C	C
5	A196	Chlidonias hybrida	C	C	C	C
6	A197	Chlidonias niger	C	B	C	B
7	A031	Ciconia ciconia	C	B	C	C
8	A030	Ciconia nigra	D			
9	A081	Circus aeruginosus	C	B	C	C
10	A084	Circus pygargus	B	B	C	B
11	A122	Crex crex	C	C	C	C
12	A379	Emberiza hortulana	D			
13	A154	Gallinago media	C	C	B	C
14	A075	Haliaeetus albicilla	C	C	C	C

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

15	A022	Ixobrychus minutus	B	B	C	B
16	A338	Lanius collurio	D			
17	A176	Larus melanocephalus	B	B	A	B
18	A177	Larus minutus	B	B	C	B
19	A272	Luscinia svecica	C	B	C	C
20	A151	Philomachus pugnax	C	B	B	C
21	A120	Porzana parva	B	C	C	B
22	A119	Porzana porzana	C	C	C	C
23	A193	Sterna hirundo	C	C	C	C

PLB060004: Ryby inne

Lp	Nazwa gatunku
1	Alburnoides bipunctatus
2	Silurus glanis

LB060004: Rośliny inne

Lp	Nazwa gatunku
1	Betula humilis
2	Frangula alnus
3	Ledum palustre
4	Nuphar lutea
5	Nymphaea alba

PLB060004: Klasy siedlisk

Siedlisko	Pokrycie I%I
łąki i pastwiska	65 %
zbiorniki wodne	15 %
grunty orne	8 %
lasy liściaste	5 %
tereny rolnicze z dużym udziałem elementów naturalnych	4 %
złożone systemy upraw i działek	1 %
lasy iglaste	1 %
bagna	1 %

PLB060004: Sprawujący nadzór (instytucja lub osoba):

Dyrektor Zarządu Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych

5.2.4. Ochrona pomnikowa roślin.

Na obszarze Miasta Radzyń Podlaski ochroną pomnikową objęto pojedyncze okazy drzew:

- **modrzew europejski** – 1 szt., obwód 300 cm – w Parku Miejskim – zarządzającym terenem jest Urząd Miasta Radzyń Podlaski,
- **modrzew europejski** – 1 szt., obwód 285 cm – w Parku Miejskim – zarządzającym terenem jest Urząd Miasta Radzyń Podlaski.

5.2.5. Ochrona gatunkowa.

Ochrona gatunkowa realizowana jest w oparciu o rozporządzenia wykonawcze do ustawy o ochronie przyrody:

- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. poz. 133 i 358 oraz z 2012 r. poz. 358) ze zmianami wprowadzonymi Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 czerwca 2017 r.
- Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z dn. 16 października 2014 r. poz. 1409);
- Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z dnia 16 października 2014 r. poz. 1408);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z dnia 28 grudnia 2016 r. poz. 2183).

A - Ochrona ptaków.

Celami wyznaczenia obszarów ochronnych jest ochrona populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi, przywracanie zniszczonych biotopów oraz tworzenie biotopów. Przedmiotem ochrony są gatunki ptaków wymienione w załączniku nr 2 do rozporządzenia, które spełniają kryteria określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. Nr 77, poz. 510) oraz ich naturalne siedliska.

B - Ochrona roślin.

W stosunku do dziko występujących roślin należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową, obowiązują następujące zakazy:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzenia;
- 3) niszczenia ich siedlisk;
- 4) pozyskiwania lub zbioru;
- 5) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 6) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków,

z tym zakaz transportu dotyczy gatunków oznaczonych w zał. nr 1 do rozporządzenia symbolem (2);

- 7) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 8) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym;
- 9) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

C - Ochrona grzybów.

W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną ścisłą obowiązują następujące zakazy:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzenia;
- 3) niszczenia ich siedlisk;
- 4) pozyskiwania lub zbioru;
- 5) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 6) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- 7) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 8) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym;
- 9) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

D - Ochrona zwierząt.

W stosunku do dziko występujących zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, obowiązują następujące zakazy:

- 1) umyślnego zabijania;

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- 2) umyślnego okaleczania lub chwytania;
- 3) umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych;
- 4) transportu;
- 5) chowu;
- 6) zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 7) niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;
- 8) niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień;
- 9) umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;
- 10) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- 11) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 12) umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;
- 13) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

Na obszarze Miasta nie wyznaczono stref ochrony dla poszczególnych gatunków, o których mówią rozporządzenia wykonawcze.

Lista chronionych gatunków ptaków:

- dzięcioł czarny;
- dzięcioł średni;

Lista chronionych gatunków roślin:

- widłak jałowcowaty;
- widłak goździsty;
- orlik pospolity;
- rojnik pospolity;
- parzydło leśne;
- naparstnica zwyczajna;
- goryczka wąskolistna;
- barwinek pospolity;
- lilia złotogłów;
- storczyk krwisty;
- storczyk szerokolistny;
- podkolan biały;
- kruszczyk szerokolistny;
- gnieźnik leśny;
- kopytnik pospolity;
- kalina koralowa;
- konwalia majowa.

Lista chronionych gatunków porostów:

- brodaczka kępkowa;
- brodaczka kędzierzawa;
- płucnica islandzka.

Na obszarze Miasta i w jego otoczeniu występują następujące gatunki fauny:

Ryby: okoń, płotka, karp, sum, szczupak.

Płazy: żaba wodna, śmieszka, jeziorkowa, ropucha szara, ropucha zielona oraz żaba brunatna.

Gady: zaskroniec.

Ptaki: bażant, kuropatwa, dzika kaczka, kaczka cyranka, błotniak łąkowy, gil, kruk, czyżyk, żuraw, puchacz, sikora (kilka gatunków), pokrzywnica, dzięcioł czarny, dzięcioł średni.

Ssaki: sarna, dzik, lis, jeleń, daniel, wiewiórka.

5.3. Wnioski.

5.3.1. Stan zachowania zasobów naturalnych.

Miasto Radzyń Podlaski położone jest w sąsiedztwie projektowanego Radzyńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W strukturze Miasta wyodrębniono Przyrodniczy System Miasta (PSM) obejmujący najcenniejsze przyrodniczo tereny, połączone w system funkcjonalno-przestrzenny. W tym obszarze szczególnej ochronie podlega Główny Zbiornik Wód Podziemnych – GWZP nr 215 pn. „Subniecka Warszawska” należący do większego zbiornika pn. „Niecka Mazowiecka”.

Do najcenniejszych zasobów krajobrazu naturalnego i przyrody Miasta należą:

- dolina rzeki Białki – ponadlokalny korytarz ekologiczny,
- lasy o znaczeniu przyrodniczo-krajobrazowym,
- wody podziemne (GWZP nr 215).

5.3.2. Zagrożenia zasobów krajobrazu naturalnego i przyrody Miasta:

- ekspansja urbanizacji w kierunku terenów rolnych – otwartych,
- zamykanie korytarza ekologicznego w dolinie rzeki Białki,
- zanieczyszczenia środowiska naturalnego – prowadzące do jego degradacji.

6. ŚRODOWISKO KULTUROWE

6.1. Charakterystyka środowiska kulturowego Miasta.

6.1.1. Wprowadzenie.

Dziedzictwo kulturowe Miasta charakteryzuje znaczna ilość obiektów i obszarów zabytkowych – chronionych oraz obiektów i obszarów o znaczeniu archeologicznym, będące świadectwem wieków minionych oraz potwierdzeniem lokalnej tradycji kulturowej. Lokalne zmiany i dewastacje architektoniczne oraz błędy przestrzenne spowodowały zmiany tradycyjnego charakteru krajobrazu kulturowego. Dyspozycja przestrzenna pozostała niezmienną wyłącznie w obrębie obszarów podlegających ścisłej ochronie konserwatorskiej.

6.1.2. Geneza nazwy "Radzyń Podlaski".

Miejscowość zbudowano w 1468 roku. Pierwotnie znajdowała się ona na terenie ziemi łukowskiej, należącej do województwa lubelskiego, i tym samym do Małopolski. Określenie Miasta mianem – "Podlaski" wywodzi się dopiero z XIX wieku, kiedy w okresie Królestwa Kongresowego w roku 1816 utworzono województwo podlaskie ze stolicą w Siedlcach, później zaś i diecezję podlaską ze stolicą w Janowie Podlaskim. Wpłynęło to na zaliczenie terenów obecnych powiatów: radzyńskiego, bialskiego, łukowskiego, parczewskiego i włodawskiego do Podlasia, pomimo że pierwotnie jako Podlasie rozumiano tereny leżące nad Bugiem, z głównymi ośrodkami Mielnikiem i Drohiczyń (patrz: Województwo podlaskie w I Rzeczypospolitej). Nazwa "Podlaski" ma również charakter geograficzny – Radzyń leży na Nizinie Południowopodlaskiej. Dawna nazwa tej miejscowości to Kozirynek, która była używana do roku 1580. W starszych publikacjach można spotkać nazwę "Radzyń Lubelski".

6.2. Historia i główne zabytki na obszarze Miasta.

6.2.1. Historia osadnictwa.

Prawie do końca XIV wieku obszary sąsiadujące z ziemiami państwa litewsko– ruskiego oraz Jaćwieżą były narażone na ciągłe najazdy, co nie sprzyjało stałemu osadnictwu. Dopiero po objęciu przez Władysława Jagiełłę tronu polskiego i po polsko– litewskiej Unii w Krewie (1385) zmieniła się sytuacja, zaczął się stopniowy napływ ludności z Mazowsza i Małopolski; ustaliło się osadnictwo, co znalazło wyraz w powstawaniu kościołów i parafii.

Historycy i regionalni badacze dziejów Podlasia i Lubelszczyzny zwracają uwagę, że na tym obszarze, między środkowym biegiem Wisły i Bugu spotykały się Mazowsze, Małopolska, Księstwo Litewskie i Ruś. Krainy te oddziaływały na siebie politycznie, kulturalnie i gospodarczo.

W tym tyglu, w którym często dochodził do głosu szcęk broni, ogień i grabież, następowało też powiązanie dorobku kulturalnego Wschodu i Zachodu. Często takie powiązania prowadziły do powstania nowych form kulturalnych i społecznych. Wszystkie te bogactwa przejawiały się w zabytkowych obiektach architektury sakralnej i świeckiej Radzyna i jego okolicy.

Najstarsze zapisy i przekazy mówią, że pierwotna nazwa osady, która dała początek miastu Radzyń, brzmiała Kozirynek; w XVI wieku wymienia się "Parochia (parafia) Cozirynek oppidum (miasteczko)" i Cozirynek antiquus (stary) oraz Kozirynek. Natomiast nazwa w postaci dzisiejszej, a mianowicie "oppidum Radzyń", pojawia się w 1580.

Pierwotna nazwa Radzyń (z twardym – „n” w wygłosie) została zastąpiona przez Radzyń zapewne na skutek analogii do takich nazw miejscowości, jak Lubień, Zwolen. W latach dwudziestych XV w. Król Władysław Jagiełło nadał Kozietule i Łosiowi pustkę nad rzeką Białką. Ród Cebulków założył później dwie wsie Wyżną Białkę i Niżną Białkę.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

W połowie XV w. Cebulkowie ufundowali na Kozirynku Starym kościół drewniany, o którym napisał Jan Długosz. 18 czerwca 1456 roku została erygowana przez biskupa krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego pierwsza parafia radzyńska.

Gwałtowny rozwój słynącej z handlu kozami osady spowodował, że w roku 1465 podkomorzy lubelski Grot z Ostrowa erygował Miasto, otrzymując przywilej lokacyjny przenoszący je na prawo magdeburskie, z rąk króla Kazimierza Jagiellończyka w 1468 roku. Pozostało ono nadal królewszczyzna i kolejno zmieniali posesorów.

W połowie XVI wieku "Miasto Radzyń z przedmieściem Kozirynek" król wydzierżawił rodzinie Mniszchów, którzy wybudowali tu późnorennesansowy kościół pod wezwaniem Świętej Trójcy. Kolejni królowie Zygmunt Stary, Zygmunt August, Władysław IV, Jan III Sobieski nadali Radzyniowi dodatkowe przywileje zwiększające uprawnienia mieszczan radzyńskich i zapewniające korzystniejsze warunki dalszego rozwoju Miasta. Jan III Sobieski przekazał Radzyń wraz z jego dobrami w wieczystą dzierżawę podkanclerzemu Stanisławowi Antoniemu Szczuce, jednemu z bardziej światłych polskich magnatów. Przywilejem lokacyjnym z roku 1690 potwierdziła też Sobieski dalszy rozwój Miasta. Obok kościoła rzymskokatolickiego powstały też cerkwie: prawosławna, unicka oraz żydowska synagoga. Pomyślny rozwój Miasta przerywały wojny, hamowały trudności wynikające z ustroju ówczesnej Polski.

Od roku 1741 do końca XVIII w. Radzyń był własnością rodu Potockich. Generał Eustachy Potocki ufundował tu rokokowy pałac – zaprojektowany i wybudowany przez Jakuba Fontanę. Radzyń nie uczestniczył w wielkich wydarzeniach historycznych naszego kraju, a nawet regionu, nie wyciągnął stąd dla siebie korzyści, ale też omijały go znaczniejsze klęski i kataklizmy – dopiero w XIX wieku mała i niewiele znacząca osada miejska weszła na drogę rozwoju.

W 1867 roku został utworzony, należący do guberni siedleckiej, powiat radzyński, co przyczyniło się do podniesienia rangi miasteczka i jego wzrostu ekonomicznego. Radzyń ma już młyny i gorzelnię, mydlarnię, tartaki, są warsztaty szewców, krawców, kowali i stolarzy a po uwłaszczeniu chłopów wzrosła produkcja rolna, wybudowanie linii kolejowej z Lublina do Łukowa wpłynęło na ożywienie gospodarcze.

Mieszkańcy Radzyna i byłego powiatu brali żywy udział w kolejnych wielkich wydarzeniach historycznych, jakie miały miejsce na Podlasiu i w kraju. Szczególnie aktywny był ich udział w powstaniach: kościuszkowskim, listopadowym, styczniowym i rewolucyjnych wystąpieniach z lat 1905 – 1907, walkach toczonych o niepodległość oraz powstaniu II Rzeczypospolitej.

Szczególnie ostro byli prześladowani unicy mieszkający na Południowym Podlasiu, a więc i w powiecie radzyńskim za swoje przywiązanie do wiary i języka ojców. Do krwawej rozprawy doszło pobliskim Drelowie, gdzie od kul rosyjskich żołnierzy zginęło kilkunastu mieszkańców, będących członkami drelowskiej parafii unickiej.

Walka caratu rosyjskiego z unicką cerkwią była jednym z elementów carskiego planu wynarodowienia Królestwa Polskiego i utrwalania rosyjskich wpływów nad wisi, kiedy to nazwę Królestwo Polskie zastąpiono na "Priwislinskij Kraj". Skoro nie było możliwe rozwiązanie poważnych problemów gospodarczych położony został nacisk na sprawy kultury i oświaty. Na tych polach osiągnięto znaczne sukcesy. Jesienią 1915 roku władze okupacyjne zezwoliły na otwarcie pierwszej szkoły polskiej w Radzyniu. Założycielką gimnazjum była Halina Rudnicka, córka dyrektora Syndykatu Rolniczego.

Spółcznym wysiłkiem mieszkańców Radzyna, jeszcze w czasie trwania pierwszej wojny światowej, utworzono w Mieście szkołę średnią, z której powstało obecne radzyńskie Liceum Ogólnokształcące. Nie można też zapomnieć bardzo czynnej radzyńskiej organizacji POW i jej roli w krwawym boju z niemiecką załogą wojskową, którą siłami radzyńskich peowiaków udało się rozbroić i przyspieszyć dzieło uwalniania Polski od obcych najeźdźców, prowadzone pomyślnie przez Józefa Piłsudskiego.

Po odzyskaniu niepodległości Polski w 1918 roku ówcześni właściciele Radzyna – Szlubowscy, ofiarowali na własność skarbowi państwa bardzo wówczas zniszczony pałac. Stał się on siedzibą starosty powiatowego aż do roku 1939.

W okresie okupacji pałac zajmowała administracja niemiecka. Radzyń był miasteczkiem zamieszkanym przez drobnych rolników, rzemieślników, kupców – Żydów oraz garść urzędników i przedstawicieli wolnych zawodów. Zabudowę Miasta stanowiły drewniane domy rolników, usytuowane głównie wzdłuż ulicy Warszawskiej, oraz – również drewniane, niekiedy zajezdne – kupców i handlarzy. Murowanych budynków w okresie międzywojennym było niewiele.

W tej gęstej i chaotycznej zabudowie wybuchł w roku 1930 pożar, który z łatwością strawił domy przy tzw. Rynku II, Rynku I i części ulicy Ostrowieckiej. Po pożarze Miasta, scalono maleńkie parcele, zabroniono budowy drewnianych domów w śródmieściu, ale także zabroniono wznoszenia domów wyższych, dwupiętrowych. Tak powstały obecne pierzeje Rynku i części ulicy Ostrowieckiej.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Dalsza drewniana część ulicy Ostrowieckiej ustąpiła miejsca zabudowaniom powstałym w latach 50. i 60. XX wieku.

Miasto było skąpo oświetlone lampami elektrycznymi z prywatnej prądnicy na prąd stały, znajdującej się we młynie przy ul. Międzyrzeckiej. Ochotnicza Straż Ogniowa dysponowała bardzo skromnym wyposażeniem. W Mieście było kilku lekarzy, z których Radzyń upamiętnił dwa nazwiska społeczników: dr Sitkowskiego i dr Chomiczewskiego, nadając ulicom ich imiona.

Od dawna w Radzynie środy były dniem targowym i utrzymało się to do dnia dzisiejszego. Mała grupa młodzieży opuszczała Radzyń udając się na studia wyższe. W Mieście toczyło się spokojne życie niewielkiego rolniczo–handlowego ośrodka.

Lata II wojny światowej.

Pierwsze bombardowanie lotnicze Radzyna i pierwsze ofiary miały miejsce 9 września 1939 roku, gdy przez Radzyń i okolice przewała się masa ludzi uchodzących przed Niemcami z Warszawy oraz z innych regionów kraju. Oblicza się, że przez Radzyń i okolicę przesunęło się wówczas kilka milionów ludzi. Tędy przemieszczały się także różne oddziały wojsk, w ostatnich dniach września pojawiły się w okolicach Radzyna oddziały większej jednostki wojskowej – kawaleria gen. Podhorskiego, który podporządkował się dowódcy Samodzielnej Grupy Operacyjnej "Polesie", generałowi Franciszkowi Kleebergowi, spieszącemu z Brześcia na pomoc walczącej Warszawie. Kawaleria gen. Podhorskiego przybyła od strony Czemiernik, zaprowiantowała się w Radzynie, wystawiwszy u wylotów Miasta ubezpieczenia po kilku godzinach opuściła Miasto, udając się w okolice Kocka, gdzie w dniach od 2 do 5 października miała rozegrać się bohaterska ostatnia bitwa kampanii wrześniowej.

Niemcy pojawili się w Radzynie dopiero po bitwie kockiej. Ruch oporu zaczął tworzyć się tu już w 1939 roku, a w czerwcu 1940 roku gestapo aresztowało grupę harcerzy i osób dorosłych działających pod komendą hufcowego ZHP, nauczyciela Stefana Lisowskiego i po krótkim przetrzymaniu w areszcie miejskim zamienionym na więzienie rozstrzelało w pobliskim lesie, k. wsi Sitno, 5 lipca 1940 roku. Była to pierwsza egzekucja w Radzynie.

Więźniowie gestapo, zwożeni do Radzyna z terenu powiatu i z okolic Łukowa, byli przetrzymywani w niewielkim areszcie miejskim przy ulicy Warszawskiej, stąd odsyłani byli do Lublina na Zamek lub na Majdanek, a także do innych obozów koncentracyjnych. Byli też rozstrzeliwani na terenie ogrodów mieszczańskich za aresztem, nad rzeczką Białką. W czasie okupacji wielu obywateli zginęło w obozach koncentracyjnych, a szereg osób rozstrzelano za działalność w ruchu oporu.

W okresie okupacji ruch podziemny organizował się najpierw w ZWZ, później AK i BCh. Członkowie ruchu oporu działali w oddziałach leśnych, jak również w Mieście, w oparciu o formalne zameldowanie w Arbeitsamcie jako leśnicy, nauczyciele, urzędnicy, służba drogowa. Najsilniejszą organizacją niepodległościową była Armia Krajowa już w grudniu 1939 roku liczyła ona ponad stu konspiratorów, a w lipcu 1944 zrzeszała ponad 4200 zaprzysiężonych żołnierzy Polskiej Podziemnej, Radzyński

Obwód Armii Krajowej zaliczany był przez dowódców AK do najlepszych w całym Okręgu Lubelskim AK. Partyzanci tego obwodu brali udział w sławnych akcjach skierowanych przeciwko niemieckiemu okupantowi. Liczne i sprawne w bojach były też oddziały partyzanckie Batalionów Chłopskich, które współdziałały z akowskimi partyzantami i przelaną krwią wykazały patriotyzm polskiej wsi. Wielkie były również ofiary, jakie poniosło społeczeństwo Miasta i powiatu w czasie okupacji. Historia stwierdza, że ponad 100 miejscowości powiatu było miejscami kaźni i masowych egzekucji organizowanych przez miejscowe gestapo. Ze względu na konieczność stałego zwalczania potężnego polskiego ruchu na tym terenie, okupant hitlerowski utworzył w Radzynie umocnioną placówkę swoich sił bezpieczeństwa.

Orientacyjne wyliczenia mówią, że na skutek represyjnych działań okupanta zginęło ponad 24 000 mieszkańców powiatu, w tym prawie wszyscy Żydzi w ramach Holocaustu. Oddziały partyzanckie AK i BCh przeprowadziły serię akcji bojowych przeciw administracji okupacyjnej, jej siłom policyjnym, ośrodkom gospodarczym, transportowi i obronie prześladowanej ludności. Szczególnie należy uwzględnić partyzancki ppłk. Mullera w czasie okupacji hitlerowskiej. Brał on udział w akcji "Burza" i wniósł aktywny wkład w wyzwolenie tej ziemi spod okupacji niemieckiej. Radzyń został wyzwolony nazajutrz po wyzwoleniu Chełma – 23 lipca 1944 roku – przez wojska I Frontu Białoruskiego marszałka Rokossowskiego.

6.2.2. Obecna architektura Miasta.

Miasto położone jest nad rzeką Białką. Na północ od rzeki położone jest centrum Miasta (ulice: Warszawska, Ostrowiecka, Międzyrzecka) wraz z zespołem pałacowo-parkowym i powstałym w latach sześćdziesiątych XX wieku osiedlem Bulwary oraz osiedla Lendzinek, Biała, Budzyń i Nadwitnie.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Na południowym brzegu rzeki leżą osiedla Zabielska (wraz z kościołem p.w. MB Nieustającej Pomocy), Satuń, Koszary (położone na terenie dawnych koszar rosyjskich) oraz Kozirynek (gdzie znajduje się cmentarz wraz z kaplicą św. Anny oraz kościół p.w. Błogosławionych Męczenników Podlaskich).

Pierwsze budynki z lat 50-tych to niewielkie gabarytowo, dwupiętrowe, pokryte wysokimi dachami domy przy ulicy Warszawskiej.

Następne realizacje z lat 60-tych i 70-tych to już typowe „klatki” mieszkaniowe, 5-kondygnacyjne, płasko nakryte. Do tych należą budynek przy ulicy Ostrowieckiej, naprzeciwko kościoła Świętej Trójcy, przy ulicy Ostrowieckiej oraz niskie pawilony handlowe i bloki mieszkalne położone pomiędzy ulicą Warszawską i Ostrowiecką. Rozwijające się budownictwo spółdzielcze usytuowane zostało w kilku osiedlach – osiedlu „Bulwary” położonym pomiędzy ulicą Warszawską, a rzeką Białką, osiedlu „Zabielska” – w znacznym oddaleniu od centrum na południowy zachód oraz osiedlu „Młodych” położonym na północny zachód od centrum. Budownictwo przemysłowe starsze zlokalizowane jest głównie w północnej części Miasta: ulica Międzyrzeczka i Budowlanych oraz przy ulicy Kleeberga na południowy zachód do centrum (Spółdzielnia Mleczarnia „SPOMLEK” i Spółdzielnia Zakład Pracy Chronionej „SIMENA”).

Budownictwo indywidualne rozwijające się przez cały okres powojenny nasiliło się w latach 70-tych. Powstały osiedla budynków jednorodzinnych – „XXX-lecia” zlokalizowane pomiędzy ulicami Sitkowskiego i Wisznicką oraz najnowsze osiedle z lat 90-tych „Satuń” położone na południe od ulicy Wisznickiej – w sąsiedztwie nowego szpitala. Ostatnie przemiany społeczno-polityczne wpłynęły korzystnie na wyraz architektoniczny budownictwa indywidualnego. Nowe realizacje są już zindywidualizowane i ciekawe architektonicznie.

Otwarcie w 1998 roku obwodnicy łączącej ruch tranzytowy z kierunków Siedlce – Łuków i Kock – Lublin, m.in. do Międzyrzeczka Podlaskiego, Białej Podlaskiej i Terespoła w istotny sposób przyczyniło się do uporządkowania komunikacyjnego centrum Miasta.

6.2.3. Najważniejsze zabytki na obszarze Miasta.

1. Kościół Świętej Trójcy.

Kościół Św. Trójcy znajduje się u zbiegu ulic Ostrowieckiej i Lubelskiej. Mniszchowie, dzierżawiący dobra radzyńskie od połowy XVI do połowy XVII wieku, ufundowali kościół p.w. Świętej Trójcy. Budowa radzyńskiego kościoła trwała prawie połowę XVII wieku i została zakończona w roku 1641. Ta data też widnieje nad jego głównym wejściem. Natomiast konsekracja kościoła odbyła się dopiero trzy lata później – w roku 1644. Obecny kościół p.w. Świętej Trójcy jest kontynuatorem imienia najstarszego radzyńskiego kościoła i tradycji parafialnej. Jest on też pięknym zabytkiem późnorenesansowego budownictwa sakralnego w Polsce.

Do tej samej grupy kościołów, zaliczonych do czołowych dzieł architektonicznych tzw. renesansu lubelskiego, należą, obok radzyńskiego kościoła, również kościoły w Czemiernikach, Uchaniach, Kodniu nad Bugiem. Kościół radzyński jest to kościół jednonawowy, z dwoma bocznymi kaplicami. Nad jego zakrystiami architekt umieścił attyki będące jedną z cech polskiego budownictwa renesansowego. Po zewnętrznej stronie górnej części kościoła biegnie fryz utworzony przez regularnie rozmieszczone tryglify i metopy.

Od strony wschodniej widzimy pięknie zbudowaną absydę. Charakterystycznym składnikiem manieryzmu jest dekoracyjna sieć sztukaterii, która tworzy we wnętrzu świątyni wielką ilość różnych kompozycji. Dostojny i zabytkowy charakter świątyni wzmacniają piękne obrazy Józefa Ruchbindera, znanego twórcy religijnych dzieł malarskich. Znajdują się one w głównym i bocznych ołtarzach, również na zasuwach. W kaplicy Matki Bożej Różańcowej znajduje się stary, na drewnie malowany, obraz matki Bożej Różańcowej – prawdopodobnie rówieśnik kościoła. Tam też można zobaczyć grobowiec Mniszchów – jego fundatorów.

Kaplica Pana Jezusa związana jest z tradycją Powstania Styczniowego. Umieszczone na bocznych ścianach nawy, tablice upamiętniają czyn zbrojny 35 radzyńskiego pułku piechoty ppłk "Mullera" w czasie okupacji niemieckiej i gehennę członków Radzyńskiego Związku Sybiraków. Od strony zachodniej stoi brama – dzwonnica, wzniesiona na polecenie gen. Eustachego Potockiego przez Jakuba Fontanę w drugiej połowie XVIII wieku. Dzwonnica była dwukrotnie obiektem walk niepodległościowych. Jeden z epizodów naszej najnowszej historii upamiętnia przytwierdzona do niej tablica poświęcona wojownikom z organizacji Wolność i Niezawisłość. Przeprowadzony w latach 1989– 1992 kapitalny remont kościoła i jego otoczenia – przywrócił mu dawny blask i piękno.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

2. Pałac rodziny Potockich.

Radzyński zespół pałacowo-parkowy posiada charakter unikatowy w skali krajowej. Decyzja o budowie pałacu zapadła w drugiej połowie lat czterdziestych XVIII w., a w końcu lat pięćdziesiątych – pałac był gotowy. Poprzedni właściciele dóbr radzyńskich podkanclerzy St. A. Szczuka, korzystając z usług architekta królewskiego Augusta Locciego (autor m.in. rozbudowy Wilanowa), w latach 1685 – 1709 wznosił w Radzynie, w miejscu piętnastowiecznego zamku Kaznowskich barokową rezydencję typu reprezentacyjno-obronnego.

Całość zespołu utrzymana jest w stylu rezydencji "entre cour et jardin" – okolony dziedzińcem i ogrodem. Zbudowany jest w kształcie podkowy: od głównego korpusu stanowiącego główną część budowli biegną w kierunku południowym, po stronie wschodniej i zachodniej, dwa skrzydła. Korpus główny i oba skrzydła okalają dziedziniec, zamknięty od strony południowej murem i żelazną, rzeźbioną bramą. W środkowej części obu skrzydeł znajdują się bramy wyjazdowe, z gestem zachęcającym gości do zwiedzania pałacu, nad nimi zbudowane zostały pięknie zaprojektowane wieże. Tutaj architekt umieścił emblematy herbów: Brochwicz (herb Kąskich) i Piława (herb Potockich) oraz figuralne rzeźby Redlera. Bogatą dekorację posiada środkowa część pałacu od strony dziedzińca, którego centralnym punktem są dwa rokokowe kartusze z inicjałami MK oraz EP (Maria Kąska i Eustachy Potocki).

Projekt budowy pałacu wykonał architekt włoskiego pochodzenia – Jakub Fontana. Pochodził on z rodziny od wielu lat związanej z Polską i zasłużonej dla polskiego budownictwa świeckiego i sakralnego. Malowaniem wnętrza radzyńskiego pałacu zajmował się malarz Jan Bogumił Pliersch, natomiast rzeźby dekorujące poszczególne elementy pałacu wykonał śląski rzeźbiarz Jan Chryzostom Redler.

Przy wykonywanej sztukaterii i pomocniczych pracach dekoratorskich projektowanych przez Fontanę, pracował mniej znany sztukator Józef Lapen. Michał Dollinger wykonał zaś bardzo strojne balustrady i schody. Ich charakter został utrzymany bez zmian do dzisiejszego dnia. Nie trzeba wielkiego wysiłku, aby zauważyć, że obrys gmachu pałacu posiada podobieństwo do koronki utworzonej przez dużą ilość rzeźb i naszczytników ustawionych na tle spadzistych dachów.

Piękne kompozycje heraldyczne herbów Karskich i Potockich, rzeźb niewolników, panoplia i akroteriony umieszczone w wielu miejscach podnosiły wartości estetyczne budowli i akcentowały, że jest ona siedzibą rycerską stanowiły jej apoteozę. Są też przejawem panującej wówczas mody barokowej. Płyciny elewacji i głowice pilastrów posiadają bogatą ornamentację, wykonaną techniką narzutową i w widoczny sposób ożywiają je w bardzo finezyjny sposób.

Niezwykle bogata była dekoracja pomieszczeń pałacowych, boazerie, malarstwo, snycerstwo i złotnictwo, kominki, piece saskie, gdańskie meble, galerie portretów – wszystko to zostało zniszczone w rezultacie podpalenia pałacu przez wycofujące się wojska rosyjskie w 1915 r. oraz niemieckie w 1944 r.

Pałac radzyński był świadkiem i miejscem wielu wydarzeń historycznych, w jego komnatach przygotowano część projektu Konstytucji 3 Maja 1791, tu zatrzymywał się cesarz Aleksander I spieszący do Puław. O pałac otarły się wydarzenia powstania listopadowego i powstania styczniowego, rusyfikacji i prześladowań unitów, tutaj kwaterował w sierpniu 1920 roku gen. Edward Rydz-Śmigły, gdy jego armie dokonywały pościgu za uciekającymi w popłochu oddziałami Armii Czerwonej. Fakt ten upamiętniony został tablicą ufundowaną w roku 1995 przez władze Miasta. Upadający, zmniejszający swe dochody majątek i piękny pałac prowadziły do zmiany właścicieli.

Na krótko założenie z pałacem nabył ks. Stanisław Staszic, następnie Anna, Sapieżyna, która w 1818 roku założyła szkołę elementarną i w 1824 roku sprzedała dobra radzyńskie Czartoryskim.

Za patriotyczną postawę i udział w powstaniu listopadowym dobrom groziła konfiskata. Aby jej zapobiec, dobra sprzedano w roku 1834 Korwin-Szłubowskiemu. W ich rękach dobra pozostały aż do roku 1944. Do dawnej świetności, mimo prób nowych właścicieli, pałacu nie doprowadzono i w roku 1920 Stanisław Korwin-Szłubowski przekazał go na własność Państwu Polskiemu.

W okresie międzywojennym miesiły się w nim urzędy administracji państwowej. Niemcy, w czasie okupacji też rozlokowali w nim władze niemieckiej administracji okupacyjnej. Skorzystali ze swoich możliwości i przy pomocy taniej lub bezpłatnej siły roboczej przeprowadzili szereg prac konserwatorskich, licząc na to, że będą tej ziemi wieczystymi gospodarzami. Uciekające w lipcu 1944 roku oddziały niemieckie podpaliły pałac, a pożar doprowadził do jego ogromnych zniszczeń.

W latach sześćdziesiątych ówczesne władze powiatowe, w miarę swoich możliwości, odbudowały go i przeznaczyły na siedzibę instytucji powiatowych.

Po likwidacji powiatu w roku 1975, pałac został zajęty na siedziby różnych instytucji, które nie troszczyły się o jego konserwację. Stan pałacu w widoczny sposób z dnia na dzień pogarszał się.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

W roku 1980 rozpoczęty został nowy etap gruntownego remontu, który od tego czasu systematycznie jest prowadzony przez kolejne ekipy władarzy Miasta. Powołana przez Radę Miejską Fundacja Ochrony Zespołu Pałacowo-Parkowego w Radzynie Podlaskim przez różne formy promocji Miasta i jego zabytków tworzy korzystną atmosferę w tej dziedzinie. Jest też liczącym się czynnikiem w kulturze starego grodu. Efekty tych wszystkich poczynań są już widoczne.

W odremontowanych pomieszczeniach pałacowych lokowane są radzyńskie instytucje służące kulturze. Stary, zabytkowy pałac, wzniesiony z wykorzystaniem wzorów saskich, francuskich i włoskich oraz otaczający park dodają wiele uroku liczącemu ponad 500 lat Radzynie Podlaskiemu.

3. Oranżeria.

Wysokiej klasy zabytkiem zaliczanym w tej grupie do najpiękniejszych w Polsce jest znajdująca się w obrębie założenia pałacowo-parkowego rodziny Potockich, w parku – pałacowa oranżeria, która stanowi również dzieło Jakuba Fontany i jego współpracowników budujących pałac Potockich. Jest to budynek usytuowany na rzucie dwóch krzyżujących się prostokątów – z fasadą od strony południowej.

Wyraźnie widoczne kolumny i pilastry jońskie podtrzymują belkowanie, na których znajdują się rzeźby przedstawiające wspianą rydwan Apollona, wyjeżdżający na niebieski firmament. Boczne ryzality fasady oranżerii ozdobione są wazonami i puttami.

6.2.4. Miejsca pamięci i pomniki.

Symboliczna Mogiła Powstańców z 1863 roku usypana z inicjatywy ks. T. Osińskiego w latach przed drugą wojną światową na miejscu gdzie władze carskie przeprowadzały egzekucje skazanych na śmierć powstańców walczących przeciw rosyjskiemu zaborcy w latach 1863 – 1864. Nowy krzyż, na miejscu poprzedniego już zmurszałego, został uroczystie umieszczony w roku 1981 z inicjatywy ks. W. Kobylińskiego. Mogiła ta znajduje się w jego centrum – przy ul. Powstańców Styczniowych.

Miejscem, gdzie zamordowano wielu, bardzo wielu ludzi za ich przywiązanie do Polski i jej suwerenności, jest gmach policji i budynku aresztu. Tam, w czasie hitlerowskiej okupacji zginęło z rąk hitlerowskich katów, a w latach powojennych (1944 – 1956) z rąk funkcjonariuszy UB wiele setek mieszkańców północnej Lubelszczyzny.

W lesie koło Sitnej, po prawej stronie drogi prowadzącej z Radzyna do Kocka znajduje się miejsce, gdzie gestapowcy radzyńscy dokonali trzeciej w powiecie masowej egzekucji, która dokonała się w lipcu 1940 roku po bestialskim przesłuchaniu grupę radzyńskich harcerzy należących do niepodległościowej konspiracyjnej organizacji kierowanej przez nauczyciela, harcmistrza Michała Lisowskiego. Miejsce to jest odwiedzane przez grupy młodzieży radzyńskiej i dorosłych z okazji kolejnych rocznic tego tragicznego wydarzenia.

Wszystkim, którzy oddali swe życie na Wschodzie i Zachodzie w latach 1939 – 1944 za wolność, aby była prawem – wystawiony został przez radzyńskie społeczeństwo – Pomnik Walki i Męczeństwa u zbiegu ulic: Międzyrzeckiej i Ostrowieckiej. Uzupełniony został w roku 1996 elementami mówiącymi o niepodległości Polski i jej pełnej suwerenności. Obecnie nosi on nazwę Pomnika Niepodległości.

W roku 1991 społeczeństwo Radzyna upamiętniło uchwalenie Konstytucji 3 maja wystawieniem Pomnika Konstytucji 3 Maja. Stało się to w dwusetną rocznicę jej uchwalenia. Pomnik powstał z inicjatywy ówczesnych władz miejskich Stronnictwa Demokratycznego. Na postumencie stanisławowski orzeł rozwija swe skrzydła i zrywa się do lotu.

Radzyń Podlaski jest miejscem urodzenia biskupa Andrzeja Dzięgi, biskupa unickiej diecezji chełmskiej Jana Mikołaja Kalińskiego, skrzypka Karola Lipińskiego, którego pomnik – popiersie, stojący obok pałacu Potockich, został odsłonięty w grudniu 2008 roku, poety i krytyka literackiego Zenona Przesmyckiego oraz związanego z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim – filozofa Stanisława Kamińskiego.

6.3. Zasoby i zagrożenia krajobrazu kulturowego.

6.3.1. Strefa zachowanych obiektów i zespołów zabytkowych z ewidencji zabytków oraz wpisanych do rejestru zabytków.

I. - Wykaz obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego, objętych strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej – A:

1. Zespół rezydencjonalno-urbanistyczny Radzyna Podlaskiego – nr rejestru A/303
(strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej oznaczona na rys. studium NR 5K-A1, w tym:
 - 1) zespół pałacowo-parkowy rodziny Potockich
 - NR 1 – pałac Potockich z pocz. XVII w.,
 - NR 2 – oficyny mieszkalne z 1870 r.,
 - NR 3 – rampa dziedzińca z bramą główną i mostem,
 - NR 4 – dziedziniec,
 - NR 5 – kuchnia pałacowa,
 - NR 6 – założenia dróg i stawów przed pałacem z połowy XVII w.,
 - NR 7 – oranżeria mur. z poł. XVIII w. (1750-1758),
 - NR 8 – brama północna z 1750 r.,
 - NR 9 – brama zachodnia z 1750 r.,
 - NR 10 – bramka zachodnia z lat 1750-60,
 - NR 11 – mur dawnego założenia zamkowego z poł. XVII w.,
 - NR 12 – pozostałości parku regularnego z XVIII w.;
 - NR 13 – mur parkowy z lat 1750-60,
 - NR 14 – kapliczka słupowa z II poł. XVIII w.;
 - 2) osie widokowe, trakty i pierzeje ulic, w tym:
 - NR 15 – chroniony odcinek ulicy Lubelskiej wraz z pierzejami na osi zabytkowego pałacu Potockich,
 - NR 16 – chroniony odcinek ul. Partyzantów i ul. Międzyrzeckiej wraz z pierzejami; w obrębie tzw. „Traktu Międzyrzeckiego” na osi zabytkowego pałacu Potockich.
 - 3) zespół kościoła parafialnego p.w. Trójcy Przenajświętszej, w tym:
 - NR 17 – późnorenesansowy, manierystyczny kościół z 1641 r. z wyposażeniem w zabytki ruchome,
 - NR 18 – dzwonnica bramna z poł. XVIII w.,
 - NR 19 – brama z 1641 r.,
 - NR 20 – budynki na terenie cmentarza kościelnego (d. plebania i wikariat),
 - NR 21 – budynek, tzw. szpital dla ubogich z XVIII w.,
 - NR 22 – mur cmentarza kościelnego z bramkami z XVIII w.,
 - NR 23 – drzewostan w granicach cmentarza kościelnego,
 - NR 24 – budynki na terenie cmentarza kościelnego (d. plebania i wikariat).
2. Zespół pałacowo-parkowy rodziny Szlubowskich – nr rejestru A/664
(strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej oznaczona na rys. studium NR 5K-A2, w tym:
 - NR 1 – pałac Szlubowskich „Gubernia”, mur. 2 poł. XIX w.,
 - NR 2 – kaplica p.w. Aniołów Stróżów, mur. z XVIII w. z wyposażeniem wnętrza i najbliższym otoczeniem,
 - NR 3 – mur ogrodzeniowy założenia pałacowego, mur., ok. 1870 r.,
 - NR 4 – pozostałości parku regularnego – zespół Szlubowskich z poł. XIX w.,
 - NR 5 – oficyna z 1880 r.,
 - NR 6 – budynek z poł. XIX w..
3. Mogiła zbiorowa Powstańców z 1863 r. (ok. 150 m²) wraz z drzewostanem – nr rejestru A/1338
(strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej oznaczona na rys. studium NR 5K-A3, w tym:
 - NR 1 – kopiec z krzyżem drewnianym,
 - NR 2 – brama wejściowa,
 - NR 3 – 2 lipy.

4. Kaplica cmentarna p.w. św. Anny (neogotycka) z kryptą grobową rodziny Korwin Szułbowskiich wraz z gruntem pod budynkiem i schodami zewnętrznymi – nr rejestru A/1452, oznaczona na rys. studium NR 5K-A4.
5. Brama i dwie furtki w murze ogrodzeniowym cmentarza parafialnego przy ul. Sitkowskiego w części północnej ogrodu – nr rejestru A/1665, oznaczona na rys. studium NR 5K-A5.

II. Wykaz obszarów objętych strefą ochrony konserwatorskiej otoczenia zabytków – O:

1. Otoczenie zespołu rezydencjonalno-urbanistycznego Radzyna Podlaskiego oznaczone na rysunku studium 5K-O1, w tym:

1) wschodnie otoczenie zabytkowego zespołu – teren ograniczony w części:

- od północy ul. Partyzantów,
- od wschodu ulicami: Parkową i Powstania Styczniowego,
- od południa ul. Malczewskiego,
- od zachodu ul. Lubelską;

2) zachodnie otoczenie zabytkowego zespołu – teren ograniczony w części:

- od północy ul. Kościuszki,
- od wschodu ulicami: Międzyrzecką oraz Lubelską,
- od zachodu ul. Chomiczewskiego,
- od południa rzeką Białką oraz ul. Zabielską.

2. Otoczenie zespołu pałacowo-parkowego rodziny Szułbowskiich – oznaczone na rysunku Studium 5K-O2, w tym m. in. teren dawnej zabudowy gospodarczej (murowany budynek magazynowy z końca XIX w. w części folwarcznej zespołu) – teren ograniczony od zachodu ul. Lubelską, od wschodu ul. Powstania Styczniowego, od północy w części ul. Sitkowskiego.

3. Otoczenie mogiły zbiorowej Powstańców z 1863 r. – oznaczone na rysunku studium 5K-O3.

4. Otoczenie zabytkowego cmentarza parafialnego i kościoła przy ul. Sitkowskiego, w granicach 50 m od założenia (w obrębie I strefy sanitarnej), oznaczone na rysunku studium 5K-O4.

5. Otoczenie zabytkowego i projektowanego cmentarza przy ul. Lubelskiej, w granicach 50 m od założeń (w obrębie I strefy sanitarnej), oznaczone na rysunku studium 5K-O5.

III. Wykaz obiektów i obszarów z ewidencji zabytków objętych strefą ochrony konserwatorskiej – B:

- B1 – Zespół dworsko-parkowy przy ul. Nadwitnie 21,
strefa ochrony konserwatorskiej oznaczona na rysunku Studium 5K-B1, w tym:**
NR 1 – dwór, murowany, 1873 – 1874 r.,
NR 2 – park, k. XIX w.
NR 3 – aleje dojazdowe, k. XIX w.
- B2 – Kirkut (cmentarz żydowski) przy ul. Lubelskiej z XX w.
z okoliczną roślinnością – bez przyrodniczych okazów pomnikowych,
strefa ochrony konserwatorskiej oznaczona na rysunku Studium 5K-B2.**
- B3 – Zespół dawnych koszar wojskowych – przy ul. Koszary, Sienkiewicza i Wojska Polskiego,
strefa ochrony konserwatorskiej oznaczona na rysunku Studium 5K-B3, w tym:**
NR 1 – dom murowany (dawna piekarnia)
przy ul. Wojska Polskiego 13 z ok. 1900 r. (dz. nr ew. 1571),
NR 2 – dawne stajnie ob. domy murowane (3 budynki koszar) przy ul. Koszary z ok. 1880 r.
(dz. nr ew. 1572, 1573, 1574)
NR 3 – rzeźnia przy ul. Koszary, mur., z ok. 1910 r. (dz. nr ew. 1569),
NR 4 – dom drewniany (dawna stołówka oficerska) przy ul. Wojska Polskiego 8 z 1880 r.
(dz. nr ew. 1570),
Nr 5 – budynek sztabu z ok. 1900 r.
- B4 – Cmentarz parafialny przy ul. Bł. Męczenników Podlaskich oraz ul. Sitkowskiego
z pocz. XIX w., z nieregularnym układem alej i kwater (najstarszy nagrobek z 1848 r.) oraz
starodrzewiem – ok. 105 szt. (bez okazów pomnikowych),
strefa ochrony konserwatorskiej oznaczona na rysunku Studium 5K-B4, w tym:**
NR 1 – kaplica p.w. św. Anny, mur., 2 poł. XIX w. – nr rejestru A/1452;
NR 2 – domek grabarza, mur. z ok. 1880 r.,
NR 3 – brama główna z 1879 r. i 2 furtki, mur. z 2 ćw. XIX w. – nr rejestru A/1665),
NR 4 – ogrodzenie z 1879 r.
- B5 – Obszar w obrębie dawnej wsi Kozirynek z zachowanym średniowiecznym układem parceli oraz
uliczką, obecnie osiedlową, która stanowiła centrum wsi,
strefa ochrony konserwatorskiej oznaczona na rysunku Studium 5K-B5.**
- B6 - B118 – obiekty wyszczególnione poniżej z danymi adresowymi - oznaczone na rysunku
Studium nr 2.**

nr w Studium	WYSZCZEGÓLNIENIE	DANE ADRESOWE	NR DZIAŁKI
B6.	kamienica, 1926 r.	ul. Ostrowiecka 26	628/2
B7.	kamienica, 1908 r.	ul. Ostrowiecka 28	628/1
B8.	budynek (d. bank żydowski, obecnie sklepy) z poł. XIX w.	ul. Ostrowiecka 3	810/11
B9.	mansjonaria z okresu XVII/XVIII w. (obecnie razem z B8)	ul. Ostrowiecka 3	810/11
B10	budynek byłego szpitala Szlubowskich z poł. XIX w.	ul. Sitkowskiego 1	1671/15, 1671/16
B11.	dom, lata 30 XX w.	ul. Sitkowskiego 9/11	1906/1
B12.	dom, okres międzywojenny	ul. Sitkowskiego 19	1901
B13.	dom, ok. 1900 r.	ul. Sitkowskiego 24	1928
B14.	dom, okres międzywojenny	ul. Sitkowskiego 29	1894/1
B15.	dom, okres międzywojenny	ul. Sitkowskiego 31A	1892
B16.	dom, lata 30 XX w.	ul. Sitkowskiego 33	1889
B17.	kamienica, lata 30 XX w.	ul. Bohaterów 2	792
B18.	dom, ok. 1925 r.	ul. Bohaterów 2	792
B19.	dom, 2 poł. XIX w.	ul. Dąbrowskiego 31A	545
B20.	dom, pocz. XX w.	ul. Dąbrowskiego 32-32A	559/1, 559/2
B21.	dom, k. XIX w.	ul. Kościuszki 6	306

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

B22.	dom, lata 30 XX w.	ul. Kościuszki 8	305
B23.	dom, XIX/XX w.	ul. Kościuszki 13-15	329/1, 329/2
B24.	dom, pocz. XX w.	ul. Kościuszki 16	294/2
B25.	dom, okres międzywojenny	ul. Kościuszki 20	221
B26.	dom, XIX/XX w.	ul. 11 Listopada 6-8	2250
B27.	dom, lata 10 XX w.	ul. 11 Listopada 9	760
B28.	kapliczka przydrożna z XIX w.	ul. 11 Listopada 29	743
B29.	dom, okres międzywojenny	ul. 11 Listopada 12-14	702, 703
B30.	dom, poł. XIX w.	ul. 11 Listopada 16-18	704/2, 711
B31.	dom, lata 30 XX w.	ul. 11 Listopada 31-31A	680, 681
B32.	dom, lata 30 XX w.	ul. 11 Listopada 36A	699
B33.	piekarnia, lata 30 XX w.	ul. 11 Listopada 40	684/1
B34.	dom, XIX/XX w.	ul. Międzyrzecka 4-6	1644/1, 1644/2
B35.	dom, lata 30 XX w.	ul. Międzyrzecka 14	1639
B36.	dom, lata 20 XX w.	ul. Międzyrzecka 18	1637
B37.	dom, XIX/XX w.	ul. Międzyrzecka 23-25	79, 80
B38.	dom, II poł. XIX w.	ul. Międzyrzecka 42-44	1528/1, 1529/1
B39.	dom, lata 30 XX w.	ul. Międzyrzecka 31	76
B40.	dom, II poł. XIX w.	ul. Międzyrzecka 39	325
B41.	dom, lata 30 XX w.	ul. Międzyrzecka 53	61/5
B42.	dom, lata 30 XX w.	ul. Międzyrzecka 58	1520
B43.	dom, pocz. XX w.	ul. Międzyrzecka 61	56, 57
B44.	dom, lata 30 XX w.	ul. Międzyrzecka 62	1518
B45.	dom, lata 30 XX w.	ul. Międzyrzecka 73-75	51
B46.	młyn, lata 30 XX w.	ul. Międzyrzecka 73-75	56
B47.	kamienica, 1929 r.	ul. Ostrowiecka 22	626
B48.	kamienica, okres międzywojenny	ul. Ostrowiecka 4	608/2
B49.	kamienica, okres międzywojenny	ul. Ostrowiecka 8	610
B50.	kamienica, okres międzywojenny	ul. Ostrowiecka 10	611/2, 612
B51.	kamienica, okres międzywojenny	ul. Ostrowiecka 12	613/5
B52.	kamienica, okres międzywojenny	ul. Ostrowiecka 14	614
B53.	kamienica, okres międzywojenny	ul. Ostrowiecka 16	615/1
B54.	dom, lata 30 XX w.	ul. Ostrowiecka 31	798
B55.	kamienica, lata 20 XX w.	ul. Ostrowiecka 36	552, 551
B56.	kamienica z 1929 r.	ul. Ostrowiecka 38	549/2, 549/3
B57.	kamienica, lata 20 XX w.	ul. Ostrowiecka 42	547/3
B58.	dom, lata 20 XX w.	ul. Ostrowiecka 46	503/3
B59.	dom, lata 20 XX w.	ul. Ostrowiecka 54	496/1, 496/2
B60.	dom z przełomu XIX/XX w.	ul. Ostrowiecka 56	496/2
B61.	dom, pocz. XX w.	ul. Ostrowiecka 58A	491/2
B62.	dom, II poł. XVIII w.	ul. Warszawska 1	827
B63.	budynek gospodarczy, II poł. XVIII w.	ul. Warszawska 1	827
B64.	dom, XIX/XX w.	ul. Warszawska 5A	825/4
B65.	kamienica, lata 20 XX w.	ul. Warszawska 5	825/4
B66.	kamienica, lata 50 XX w.	ul. Warszawska 7	825/4
B67.	dom, II poł. XIX w.	ul. Warszawska 16	807
B68.	dom, ok. 1867 r.	ul. Warszawska 59	676
B69.	dom, lata 30 XX w.	ul. Warszawska 61	675
B70.	dom, pocz. XX w.	ul. Warszawska 62	449/3
B71.	dom, lata 30 XX w.	ul. Warszawska 64A	450/3
B72.	dom, lata 30 XX w.	ul. Warszawska 72	457/2
B73.	budynek szatni w zespole stadionu sportowego, ok.	ul. Warszawska 77	665
B74.	dom, poł. XX w.	ul. Nadwitne 15	1452
B75.	dom, pocz. XX w.	ul. Nadwitne 20	1458
B76.	dom, lata 30 XX w.	ul. Nadwitne 32	1448

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

B77.	dom, lata 20 XX w.	ul. Ogrodowa 19	2033/1
B78.	dom, lata 20-30 XX w.	ul. Ogrodowa 19A	2033/2
B79.	budynek, obecnie szkoła podstawowa nr 1, lata 50 XX	ul. Armii Krajowej 1	578/6
B80.	dom, lata 20 XX w.	ul. Armii Krajowej 2	336/4
B81.	dom, dawny budynek straży, lata 50 XX w.	ul. Armii Krajowej 5	531
B82.	budynek, obecnie przedszkole miejskie z poł. XX w.	ul. Armii Krajowej 12	362/3
B83.	budynek w dawnym zespole Potockich z poł. XVIII w.	ul. Armii Krajowej 4	336/2
B84.	ogrodzenie zespołu gosp. Szlubowskich z k. XIX w.	ul. Lubelska	1909/2
B85.	magazyn z pocz. XX w.	ul. Lubelska 3	3593
B86.	dom, okres międzywojenny	ul. Partyzantów 7	1630
B87.	dom, okres międzywojenny	ul. Partyzantów 10	1648
B88.	dom, okres międzywojenny	ul. Partyzantów 11	1628/2
B89.	dom, lata 20 XX w.	ul. Partyzantów 12	1649
B90.	dom, lata 30 XX w.	ul. Partyzantów 15	1624
B91.	dom, okres międzywojenny	ul. Partyzantów 18-20	1653/1, 1654
B92.	dom, lata 30 XX w.	ul. Partyzantów 24	1656
B93.	dom tzw. „Prajznerówka”, lata 20-30 XX w.	ul. Partyzantów 25	1617/1
B94.	dom, lata 30 XX w.	ul. Partyzantów 28	1658
B95.	dom, lata 30 XX w.	ul. Partyzantów 59	1590/1
B96.	kamienica, okres międzywojenny	Plac Wolności 1	607/2
B97.	kamienica, okres międzywojenny	Plac Wolności 2	607/1
B98.	kamienica, okres międzywojenny (przebudowana po	Plac Wolności 3	606/1
B99.	kamienica, okres międzywojenny	Plac Wolności 4	606/2
B100.	kamienica, okres międzywojenny	Plac Wolności 7	591
B101.	kamienica, okres międzywojenny	Plac Wolności 10	588/1
B102.	kamienica, okres międzywojenny	Rynek 1	586/1
B103.	kamienica, okres międzywojenny	Rynek 2	584, 585/1
B104.	kamienica, okres międzywojenny	Rynek 3	584
B105.	kamienica, okres międzywojenny	Rynek 4	583
B106.	kamienica, okres międzywojenny	Rynek 5	582
B107.	kamienica, okres międzywojenny	Rynek 6	581
B108.	kamienica, okres międzywojenny	Rynek 8	594, 595
B109.	kamienica tzw. „Okręgówka”, lata 20-30 XX w.	ul. Chomiczewskiego 1	816
B110.	kamienica, okres międzywojenny	ul. Dąbrowskiego 10	600/1
B111.	dom, II poł. XVIII w.	ul. Gwardii 1	2093
B112.	dom, lata 30 XX w.	ul. Gwardii 15	402
B113.	budynek gimnazjum sejmikowe, lata 20 XX w.	ul. Armii Krajowej 2	336/4
B114.	kapliczka przydrożna poświęcona Ignacemu	ul. Jana Pawła II	2261
B115.	krzyż przydrożny z ok. 1900 r.	ul. Sitkowskiego 3	1846/7
B116.	kapliczka przydrożna z poł. XVIII w.	ul. Sitkowskiego / Zbulitowska	2167
B117.	kapliczka przydrożna, XIX w.	ul. Sitkowskiego przy posesji 81A	2167
B118.	kapliczka przydrożna, XIX w.	ul. Sitkowskiego / Osiedlowa 11	2167

Wykaz obszarów objętych strefą ochrony konserwatorskiej otoczenia zabytkowych obszarów 5K-Onr:

- 5K-O1 otoczenie zespołu pałacowo-parkowego Potockich,
- 5K-O2 otoczenie zespołu pałacowo-parkowego Szlubowskich („Gubernia”) wraz kapliczką przy ul. Sitkowskiego,
- 5K-O3 otoczenie mogiły powstańców z 1863 r.,
- 5K-O4 otoczenie cmentarza parafialnego wraz z kaplicą św. Anny (w obrębie I strefy sanitarnej) oraz terenu kościoła przy ul. Sitkowskiego,
- 5K-O5 zabytkowych i projektowanych cmentarzy przy ul. Lubelskiej w granicach 50 m od założeń (w obrębie I strefy sanitarnej),

IV. Wykaz obiektów proponowanych do wpisu do rejestru zabytków:

1. Plebania rzymsko-katolicka, wybudowana w obrębie zespołu kościoła p.w. św. Trójcy, po 1945 r.
wg projektu J. Koszyc Witkiewicza;
2. Dwa budynki – mieszkalny i obecnie gospodarczy przy ul. Warszawskiej 1, przypuszczalnie wzniesione w XVII i XVIII w. na działce graniczącej z zespołem kościoła p.w. św. Trójcy;
3. Zespół dawnych koszar wojskowych przy ul. Koszary, ul. Sienkiewicza i ul. Wojska Polskiego;
4. Dom przy ul. Armii Krajowej 4, murowany z ok. poł. XVIII w.;

V. Wykaz obiektów i obszarów objętych strefą ochrony archeologicznej W zw. ze śladami osadnictwa pradziejowego zewidencjonowanymi w ramach akcji AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski).

1) Stanowiska o szczególnej wartości poznawczej:

- stanowisko nr 7, obszar 66 – 82 – epoka żelaza, wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 34, obszar 66 – 82 – starożytność, okres nowożytny,
- stanowisko nr 29, obszar 66 – 82 – epoka brązu, wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 8, obszar 66 – 82 – starożytność,
- stanowisko nr 10, obszar 66 – 82 – okres nowożytny, wczesne średniowiecze,
- stanowisko nr 11, obszar 66 – 82 – późne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 12, obszar 66 – 82 – epoka żelaza, wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 20, obszar 66 – 81 – wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 6, obszar 66 – 82 – okres nowożytny, późne średniowiecze
- stanowisko nr 37, obszar 66 – 82 – późne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 35, obszar 66 – 82 – epoka żelaza, wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 30, obszar 66 – 82 – epoka żelaza, epoka brązu,
wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 19, obszar 66 – 81 – wczesne średniowiecze, okres nowożytny.

2) Pozostałe, dotychczas udokumentowane stanowiska archeologiczne:

- stanowisko nr 9, obszar 66 – 82 – epoka żelaza, okres nowożytny,
- stanowisko nr 7, obszar 66 – 81 – okres nowożytny,
- stanowisko nr 39, obszar 66 – 82 – okres nowożytny,
- stanowisko nr 17, obszar 66 – 81 – wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 16, obszar 66 – 81 – okres nowożytny,
- stanowisko nr 28, obszar 66 – 82 – okres nowożytny,
- stanowisko nr 21, obszar 66 – 81 – okres nowożytny,
- stanowisko nr 38, obszar 66 – 82 – okres nowożytny,
- stanowisko nr 8, obszar 66 – 81 – starożytność, okres nowożytny,
- obszar 66-82 (stanowisko nr 41?) zamek (późne średniowiecze), pałac (okres nowożytny)

VI. Wykaz obszarów – objętych strefą badań i obserwacji archeologicznych OW – w obrębie i otoczeniu wartościowych stanowisk archeologicznych:

- stanowisko nr 7, obszar 66 – 82 – epoka żelaza, wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 8, obszar 66 – 82 – starożytność,
- stanowisko nr 29, obszar 66 – 82 – epoka brązu, wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 11, obszar 66 – 82 – późne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 12, obszar 66 – 82 – epoka żelaza, wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 20, obszar 66 – 81 – wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 35, obszar 66 – 82 – epoka żelaza, wczesne średniowiecze, okres nowożytny,

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- stanowisko nr 30, obszar 66 – 82 – epoka żelaza, epoka brązu, wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 19, obszar 66 – 81 – wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
- stanowisko nr 17, obszar 66 – 81 – wczesne średniowiecze, okres nowożytny.

Ponadto, obszar Śródmieścia objęty jest strefą archeologiczną OWZ (wg rysunku studium).

6.3.2. Stan zachowania dóbr kultury.

- **Krajobraz kulturowy – stan zachowania.**

Niezbyt dobrze zachowany krajobraz kulturowy z elementami naturalnymi (zespoły leśne i dolina rzeki Białki), częściowo przekształcony przez nową zabudowę – niedostosowaną do budownictwa tradycyjnego i lokalnego otoczenia.

- **Elementy krajobrazu kulturowego – stan zachowania.**

Wiele obiektów zabytkowych, ze względu na stan techniczny, wymaga dokonania prac remontowych:

- zabytki ruchome – stan dobry (wyposażenie obiektów sakralnych),
- zabytki nieruchome – stan zróżnicowany, niektóre wymagają przeprowadzenia prac konserwatorskich), degradacja budownictwa drewnianego („znikanie” obiektów),
- zabytkowe założenia zielone – stan zróżnicowany (założenia cmentarne zadbane).

6.3.3. Zagrożenia dóbr kultury.

- **Zagrożenia ekologiczne:**

- **zewnętrzne:** opady związków chemicznych z otoczenia ponadlokalnych tras komunikacyjnych,
- **wewnętrzne:** opady związków chemicznych z lokalnych zakładów produkcyjnych.

- **Zagrożenia tożsamości kulturowej:**

- wprowadzanie nowej zabudowy o charakterze nie zw. z uwarunkowaniami kulturowymi Miasta,
- zanik lokalnych tradycji i nazewnictwa.

- **Zagrożenia wartości krajobrazu kulturowego Miasta:**

- nieuporządkowana struktura funkcjonalno-przestrzenna zabudowy (zakłady produkcyjne w obrębie terenów mieszkalnych),
- tendencje do przekraczania rodzimej skali zabudowy – podmiejskiej i miejskiej,
- brak koncepcji zachowania drewnianego budownictwa (np. poprzez wykorzystanie dla celów rekreacji – jako bazy noclegowej)
- znikanie obiektów architektury drewnianej z ewidencji zabytków,
- brak właściwego sposobu użytkowania zabytkowych obiektów.

7. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA I JEJ WPŁYW NA ŚRODOWISKO MIASTA

7.1. Charakterystyka i ocena istniejącego układu funkcjonalno-przestrzennego.

7.1.1. Wprowadzenie.

Radzyń Podlaski reprezentuje specyficzne cechy struktury funkcjonalnej i przestrzennej, co wynika zarówno z ukształtowania obszaru Miasta, jak i jego położenia administracyjnego w relacji do sąsiadujących jednostek, przede wszystkim w stosunku do gminy Radzyń Podlaski, która otacza obszar Miasta – poza jego niewielką południową częścią.

Wgobowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski podstawowymi zasadami polityki społeczno-gospodarczej i przestrzennej Miasta Radzyń Podlaski są:

- 1) tworzenie warunków dla zrównoważonego, wielofunkcyjnego rozwoju,
 - 2) integracja i aktywizacja mieszkańców Miasta wobec gospodarki rynkowej oraz wynikające z nich priorytety:
- **kulturowe** – zachowanie i odbudowa wartościowych elementów środowiska kulturowego dla podtrzymania tradycji, odrębności regionalnej i narodowej;
 - **ekologiczne** – zachowanie i odbudowa wartościowych elementów środowiska naturalnego dla zachowania równowagi przyrodniczej i powiązań ekologicznych;
 - **funkcjonalno-przestrzenne** – specjalizacja poszczególnych obszarów Miasta w zakresie:
 - usług,
 - mieszkalnictwa,
 - przemysłu,
 - rekreacji;
 - **społeczne** – polepszenie warunków życia mieszkańców poprzez poprawę funkcjonowania zaplecza: produkcyjnego, usługowego, technicznego.

Główne funkcje Miasta: mieszkalnictwo, usługi, przemysł.

Uzupełniające funkcje Miasta: rekreacja, rolnictwo.

7.1.2. Ład przestrzenny – wpływ ukształtowania przestrzeni na środowisko Miasta.

1. Zasady kształtowania ładu przestrzennego.

Podstawę prawną kształtowania ładu przestrzennego w Polsce stanowi ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przełomowe znaczenie z punktu widzenia transformacji systemowej miała jednak ustawa z dnia 7 grudnia 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. W/w ustawa wprowadziła do planowania przestrzennego zasady wynikające z nowych uwarunkowań ustrojowych, a zwłaszcza:

- **zasadę wielopodmiotowości polityki przestrzennej**, będącą konsekwencją procesu demokratyzacji i zerwania z socjalistyczną formułą jednolitych organów władzy państwowej;
- **zasadę samodzielności podmiotów polityki przestrzennej**, wyrażającą się w tym, że każdy z nich wykonuje swoje zadania na własny rachunek i odpowiedzialność, a co za tym idzie, nadzór nad ich działaniami polega na ocenie ich legalności, a nie celowości;

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- **zasadę wyłączności gminy** ,jako podmiotu uprawnionego do ustalania (w formie aktów prawa miejscowego – planów miejscowych) przeznaczania terenów na określone cele i ustalania warunków ich zabudowy;
- **negocyjną formułę uzgadniania celów polityki przestrzennej** i wprowadzania – poprzez instytucję programów rządowych – ponadlokalnych zadań publicznych do planów miejscowych;
- **zasadę respektowania prawa własności**, polegającą na rekompensowaniu skutków finansowych uchwalenia planu miejscowego, a także uznaniu, że z prawa do terenu wynika wprost prawo do jego zagospodarowania (tzw. zasada wolności budowlanej).

Obowiązek prowadzenie polityki przestrzennej ustawa nałożyła na rząd, samorząd województwa i samorząd gminy. Polega on na uchwalaniu dokumentów wyrażających tę politykę. Są nimi m.in.:

- koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju (KPZK),
- plan zagospodarowania przestrzennego województwa (PZPW),
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (SUiKZP).

W/w akty polityki przestrzennej charakteryzują się tym, że:

- są powiązane hierarchicznie,
- są powiązane ze strategiami rozwoju,
- są środkami wyrażającymi politykę, a nie bezpośrednimi instrumentami jej realizacji – ich ustalenia nie mają bowiem mocy wiążącej dla inwestorów i użytkowników przestrzeni.

Realizacja polityki przestrzennej (na gruncie omawianej ustawy) polega na ustalaniu przeznaczania terenów na określone cele i określaniu warunków ich zabudowy (zagospodarowania), dla których instrumentami są:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

2. Symptomy braku ładu przestrzennego.

Sprawy ładu przestrzennego w skali lokalnej i ponadlokalnej stały się problemem ogólnokrajowym. Pojawiło się szereg stanowisk, opinii i memoriałów, w których, wskazywano na różne przejawy patologii urbanistycznych które z czasem zaczęły przenikać do oficjalnych raportów i dokumentów, m.in.: "Raportu o Stanie Zagospodarowania Przestrzennego Kraju" (2007 r.), "Polityki Ekologicznej Państwa" (2007 r.), "Raportu „Polska – 2030” Wyzwania Rozwojowe” oraz opracowań pn.: „Bariery i problemy Gospodarki Przestrzennej w Polsce”, "Raport Krajowego Sekretariatu „Habitat” – Warszawa 2003 r., projektu Strategii „Sprawne Państwo” (2011 r.).

W świetle w/w. dokumentów brak ładu przestrzennego, to m. in.:

- chaotyczna zabudowa, zwłaszcza na terenach podmiejskich,
- niekontrolowana suburbanizacja, a w jej wyniku ubytek terenów otwartych,
- brak poszanowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,
- zawłaszczanie przestrzeni publicznych,
- braki w wyposażeniu terenów mieszkaniowych w infrastrukturę osiedlową.

W syntetycznym ujęciu, przejawy powyższych nieprawidłowości są atrybutami polskiej przestrzeni, która z punktu widzenia inwestora i użytkownika polska przestrzeń jest nieskutecznie zarządzana, w tym jest:

- **nieprzewidywalna**, ponieważ w wyniku dopuszczenia zabudowy na terenach pozbawionych MPZP procesy inwestycyjne przebiegają w warunkach:
 - **braku pewności**, czy zamiar inwestycyjny jest realny z punktu widzenia prawa, gdyż to podlega rozstrzygnięciu dopiero w ramach skomplikowanej procedury administracyjnej, polegającej na analizie rozrzuconych w licznych ustawach przepisów dotyczących danej działki,
 - **braku wiedzy** na temat przyszłej działalności inwestycyjnej w bezpośrednim i dalszym sąsiedztwie (tereny bez prawnie określonego przeznaczenia mogą być wykorzystywane pod różne funkcje),
 - **ryzyka** związanego z niepewnością, czy ustalenia studium ziszczą się (z uwagi na możliwość wydawania decyzji o warunkach zabudowy – niezgodnych z tym dokumentem);
- **konfliktogenna**, ponieważ możliwość inwestowania na terenach pozbawionych planów miejscowych powoduje, że w Polsce nie jest realizowana jedna z najważniejszych funkcji planowania

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

przestrzennego, polegająca na antycypacyjnym neutralizowaniu i minimalizowaniu sytuacji konfliktowych – w rezultacie mamy do czynienia ze stale zwiększającą się liczbą konfliktów przestrzennych, które z reguły są zarazem konfliktami ekologicznymi, co powoduje wzrost ich rezonansu społecznego;

- **nieefektywna**, ponieważ rozpraszanie zabudowy, niezależnie od tego, że prowadzi do ogólnie dysfunkcyjnej entropii systemów osadniczych, powoduje wzrost kosztów uzbrojenia terenów osiedleńczych i ponadto daje możliwość lokalizowania inwestycji na podstawie warunków zabudowy oraz powoduje, że ujawniane dopiero na tym etapie postępowania administracyjnego kolizje przestrzenno-funkcjonalne i z tym związane konflikty społeczne, często i na długi okres czasu, blokują realizację inwestycji;
- **niebezpieczna**, ponieważ unieważnienie planów miejscowych – w sytuacji, w której ustawowe przepisy prawa materialnego nie określały w sposób wystarczający rygorów zagospodarowania na terenach zagrożonych, i wobec obowiązywania reguły wolności budowlanej – spowodowało, że tereny ewidentnie nie nadające się do zabudowy, w majestacie prawa stały się w Polsce terenami budowlanymi.

Koncentracje zainwestowania miejskiego powstawały na terenach najkorzystniejszych dla zabudowy, przede wszystkim poza doliną rzeki Białki, która w strukturze morfologicznej Miasta wyróżnia się niekorzystnymi warunkami budowlanymi. Powstały zespoły i ciągi zabudowy, w tym również zabudowy produkcyjnej i usługowej – tworząc układy pasmowe o przebiegu zarówno równoleżnikowym, jak i południkowym.

Na obszarze Miasta występują wszystkie rodzaje zabudowy mieszkaniowej, a mianowicie: tradycyjne małe domy mieszkalne, zabudowa jednorodzinna i siedliskowa, zabudowa wielorodzinna i blokowa. W środkowej części Miasta znajduje się centrum administracyjno-usługowe. Miasto charakteryzuje się dużą dysproporcją pomiędzy zwartym obszarem zainwestowania miejskiego, a terenami otwartymi. Obszary, w których dominuje produkcja rolnicza – charakteryzują się rozproszoną, głównie rozciągniętą wzdłuż dróg, zabudową. Śródmieście znacznie zmieniło swój zabytkowy charakter. Powstała nowa architektura, niedostosowana do rangi zachowanych wyróżników kulturowych – pałacu Potockich, kościoła św. Trójcy i innych obiektów, w tym pozostających w ewidencji zabytków. Poza Śródmieściem powstały mocno zacieśnione przestrzenie – zespoły zabudowy jednorodzinnej oraz osiedla zabudowy „blokowej” – wielorodzinnej, które wpłynęły najbardziej negatywnie na architektoniczną strukturę Miasta.

Charakterystyczną cechą zabudowy Miasta jest jej niejednorodna struktura, połączenie różnych typów zabudowy – jednorodzinnej i zagrodowej lub jednorodzinnej i przemysłowej, czy usługowej, często w sposób utrudniający identyfikację jej charakteru. Układ dróg pozwala na obsługę terenów zabudowy i jednocześnie łączy Miasto z otaczającymi obszarami. Najważniejsze arterie komunikacyjne przebiegające obok oraz przez obszar Miasta to jednocześnie bariery przestrzenne, utrudniające harmonijne planowanie nowych obszarów urbanizacji.

7.2. Zmiany w strukturze miejskiej.

7.2.1. Zagrożenia w obrębie struktury funkcjonalno-przestrzennej i środowiska.

Rozwój struktury funkcjonalnej i przestrzennej spowodował liczne zmiany stanu środowiska Miasta. Gęsta zabudowa Śródmieścia spowodowała zmiany krajobrazu (sylwety krajobrazowej Miasta). Rozwój zabudowy powoduje jeszcze inne zmiany krajobrazowe, m. in. w krajobrazie Miasta pojawiły się elementy linii wysokiego napięcia 110 kV. wprowadzenie przemysłu i rzemiosła produkcyjnego wywołało też określone zmiany w stanie środowiska; procesy technologiczne powodują zagrożenia w postaci produkcji odpadów przemysłowych w tym częściowo niebezpiecznych, wymagających usuwania i unieszkodliwiania.

Ponieważ Miasto nie posiada własnego składowiska odpadów, produkowane odpady przemysłowe są wywożone poza jego obszar. Również odpady komunalne są wywożone poza obszar Miasta. W latach ubiegłych poważnym problemem były też „dzikie” wysypiska śmieci, których powstawanie zwłaszcza w korytach cieków wodnych powoduje wzrost poziomu zanieczyszczeń wód powierzchniowych – a następnie wód podziemnych.

Zagrożeniem stanu czystości powietrza stały się głównie źródła niskiej emisji tj. paleniska domowe oraz systemy grzewcze zakładów przemysłowych i rzemieślniczych.

Większość palenisk działa przy stosowaniu węgla i koksu, co zwiększa zanieczyszczenie powietrza,

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

zarówno emisją pyłów jak i gazów. Rozwój zainwestowania oraz niewłaściwie prowadzona w granicach Miasta gospodarka rolna spowodowały wzrost zagrożenia zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych potęgowanego brakiem pełnego systemu kanalizacji na obszarze Miasta.

Nadal postępuje proces wyłączania terenów z użytkowania rolniczego. Przekształcane na cele budowlane są również grunty szczególnie chronione, stanowiące narodowe zasoby dla produkcji rolnej.

Postępuje proces rozpraszania zabudowy na terenach, które wymagają zorganizowanej działalności inwestycyjnej – zwłaszcza mieszkaniowych. Wzrost terenów zainwestowanych spowodował również naruszenie stateczności powierzchni terenów, wiąże się to z uaktywnieniem wód gruntowych. Naruszenie terenów o słabej nośności następuje zarówno w przypadkach realizacji kubaturowych, jak i budowy dróg.

Zespoły lasów są zagrożone zbliżaniem się zabudowy do granic drzew, jak i niewłaściwą gospodarką leśną, a także postępującą chemizacją obszarów upraw rolnych, graniczących bezpośrednio z terenami leśnymi.

7.2.2. Obszary i zjawiska konfliktowe, pozytywne i neutralne w obrębie zagospodarowania i użytkowania terenów.

Na obszarze Miasta występują obszary konfliktowe, które stanowią bariery dla prawidłowego rozwoju funkcjonalno-przestrzennego i ochrony środowiska. Występują również zjawiska pozytywne oraz neutralne, nie wywierające znaczącego wpływu na środowisko.

• Obszary i zjawiska konfliktowe:

1. społeczno-gospodarcze:

- bezrobocie wywołane zmianami gospodarczymi,
- migracje ludzi młodych poza obszar Miasta - malejąca liczba mieszkańców,
- niekorzystne warunki gospodarowania powodowane naturalnymi warunkami fizjograficznymi; (niekorzystne warunki hydrogeologiczne);

2. w środowisku przyrodniczym;

- niekorzystne warunki hydrogeologiczne;

3. w strukturze funkcjonalno-przestrzennej:

- antropogeniczne przeobrażenia środowiska spowodowane tymi procesami, w tym:
 - ponadlokalne elementy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej stanowiące bariery rozwoju przestrzennego oraz niszczące ciągłość korytarzy ekologicznych,
 - rozpraszanie osadnictwa w terenach rolnych – otwartych oraz zanik strefy rolniczej poprzez tworzenie wspólnej strefy rolniczo-osadniczej z dominacją osadnictwa, nie tylko obsługującego areal rolny, ale budownictwa mieszkaniowego – nie związanego z produkcją rolną,
 - presja zabudowy terenów rolnych i leśnych, oraz strefy ekologicznej doliny rzeki Białki.

• Obszary i zjawiska pozytywne:

1. społeczno-gospodarcze:

- tworzenie przemysłowych stref aktywności gospodarczej w celu obniżenia bezrobocia,
- wzrastająca liczba placówek użyteczności publicznej, sportu i rekreacji;

2. w środowisku przyrodniczym;

- korytarz ekologiczny rzeki Białki umożliwiający przewietrzanie Miasta,
- kompleksy leśne pozwalające na wykorzystanie ich dla celów rekreacji czynnej;

3. w strukturze funkcjonalno-przestrzennej:

- zwarta struktura osadnicza – głównie w centrum Miasta, koncentrująca usługi turystyczne, publiczne i komercyjne,
- segregacja funkcji przejawiająca się w rozdzieleniu strefy mieszkaniowo-usługowej i rekreacyjnej od produkcyjno-usługowej oraz przemysłowej strefy aktywności gospodarczej.

• Obszary i zjawiska neutralne:

1. społeczno-gospodarcze:

- migracje czasowe, krótkookresowe wiążące się z pracą sezonową;

2. w środowisku przyrodniczym:

- lokalne, krótkoterminowe przekształcenia krajobrazu (miejskowa, małopowierzchniowa eksploatacja kopalni kończona pełną rekultywacją terenów);

3. w strukturze funkcjonalno-przestrzennej:

- rozwój skoncentrowanego osadnictwa na zasadzie sąsiedztwa z obszarami o podobnej intensywności zabudowy i przeznaczeniu.

7.3. Wnioski.

W celu uzyskania ładu przestrzennego należy dążyć do:

- zachowania historycznych układów przestrzennych,
- ograniczania wprowadzania zabudowy na tereny objęte prawną ochroną lub wskazane do ochrony,
- realizacji projektów o wysokich walorach estetycznych uwzględniających cechy architektury regionalnej oraz współczesne uwarunkowania,
- ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego poprzez włączenie ich do programów rozwoju rekreacji, kultury, oświaty,
- przeciwdziałania zawłaszczaniu przestrzeni publicznych poprzez tworzenie rezerw terenów dla realizacji potrzeb publicznych.
- ograniczenia emisji pyłów i gazów, m. in. poprzez sukcesywną zmianę systemów ogrzewania,
- stworzenia sieci monitoringu zanieczyszczeń atmosfery i wód - dla ustalenia źródeł, rodzaju i stopnia zagrożenia oraz dokonania oceny pożądaných i możliwych skutków przeciwdziałania zagrożeniom.

Miasto dysponuje atrakcyjnymi terenami pod działalność gospodarczą oraz znacznymi rezerwami terenów dla dalszego zainwestowania: mieszkaniowego, usługowego, rekreacyjnego, przemysłowego. Swoje perspektywy rozwoju Miasto m.in. wiąże z dobrymi powiązaniem komunikacyjnymi.

Planowanie rozwoju Miasta wymaga podejścia zintegrowanego z zachowaniem spójności i ciągłości procesu planistycznego w znaczeniu metodologicznym, proceduralnym i organizacyjnym.

Warunkiem uporządkowania planowania jest jednoznaczne rozróżnienie nurtów – strategicznego i operacyjnego przy założeniu, że efektem planowania strategicznego są przede wszystkim wizje i cele, zaś planowania operacyjnego – programy rzeczowo-finansowe służące ich realizacji.

Dla zachowania ładu przestrzennego konieczne jest utrzymanie skoncentrowanego budownictwa – intensyfikacja wykorzystania terenów budowlanych w ramach istniejącego zainwestowania oraz rozszerzanie terenów inwestycyjnych – w pierwszej kolejności na tereny już obciążone zabudową rozproszoną lub tereny sąsiadujące z terenami zainwestowanymi; kierunek ten będzie sprzyjał optymalnemu wykorzystaniu infrastruktury drogowej i technicznej już istniejącej oraz projektowanej.

Uwarunkowania dla rozwoju przestrzennego wynikające z konieczności zachowania ładu przestrzennego dotyczą uwzględnienia wpływu i skutków procesów planistycznych na proces zagospodarowania przestrzennego obszaru Miasta.

Zdarzające się konflikty z przesłankami (ustaleniami) zasad ochrony konserwatorskiej oraz urbanizacja obszaru Miasta w szeregu przypadkach stwarza zagrożenie dla naturalnych walorów krajobrazowych i kulturowych obszaru. Powyższe tendencje wskazują na występujące zagrożenia jednorodności funkcjonalno-przestrzennej poszczególnych obszarów Miasta, które wymagają rejonizacji funkcjonalnej i przestrzennej, w tym również obszarów ograniczonego użytkowania ze wszystkimi ich konsekwencjami.

8. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

8.1. Rolnictwo.

Z całkowitego obszaru Miasta wynoszącego 1931 ha – użytki rolne zajmują 1318 powierzchni. Są to przede wszystkim grunty orne – 945 oraz sady i plantacje – 23a, łąki – 197, pastwiska – 65 ha; lasy zajmują powierzchnię – 81,0 ha.

W obszarze Miasta gleby dominują dobrej jakości:

- kompleks żytni, bardzo dobry na południu i wschodzie,
- kompleks pszenny dobry – płat na północy,
- kompleks żytni dobry – centralna część Miasta.

Gleby klas I i II na terenie Miasta nie występują. Największe powierzchnie zajmują gleby klasy IV ok. 716 ha, co stanowi blisko 30% powierzchni Miasta. Niewielkie są obszary z glebami z klasy VI – 0,62% powierzchni Miasta.

Na obszarze Miasta jest 650 gospodarstw rolnych. Największą grupę stanowią małe gospodarstwa do 10 ha (70%).

Tabela nr 4. Radzyń Podlaski. Ilość gospodarstw rolnych wg grup obszarowych.

Grupy obszarowe	dla pow. fizycznych	dla pow. przeliczeniowych
o pow. do 0,5 ha	164	236
o pow. 0,5 do 1,0 ha	148	146
o pow. 1,0 ha do 1,5 ha	138	123
o pow. 1,5 ha do 2,0 ha	70	60
o pow. 2,0 ha do 3,0 ha	60	38
o pow. 3,0 ha do 5,0 ha	39	30
o pow. 5,0 ha do 7,0 ha	11	10
o pow. 7,0 ha do 10,0 ha	3	4
o pow. 10,0 ha do 15,0 ha	5	1
o pow. 15,0 ha do 20,0 ha	2	1
powyżej 100 ha	1	1
	641	650

Źródło: UM – stan na 22.08.2018 r.

Na obszarze Miasta produkcja rolnicza charakteryzuje się niskim poziomem intensywności. Systematycznie zmniejsza się powierzchnia uprawy roślin pastewnych, zmniejszeniu – ulega pogłowiu zwierząt, a stale zwiększa się powierzchnia uprawy zbóż, co może doprowadzić do spadku plonów – w wyniku braku odpowiedniego zmianowania. W strukturze upraw przeważają zboża – pszenżyto ozime, mieszanki zbożowe jare oraz owies. Niewielki jest udział roślin okopowych i strączkowych.

Powierzchnia upraw wynosi ok. 782 ha. Obserwuje się trudności ze zbytem produktów rolnych, ze względu na brak stałych odbiorców. Większość produktów rolnicy zbywają na targu miejskim. W stosunkowo niewielu gospodarstwach hoduje się zwierzęta. W Mieście najwięcej gospodarstw hoduje trzodę chlewną. W ok. 455 gospodarstwach nie hoduje się zwierząt.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 5. Struktura użytkowania gruntów (stan na 31.12.2017 r.)

Użytkowanie gruntów – pow. (ha) w latach:	2017 r.
powierzchnia ogólna gruntów	1931
użytki rolne razem, w tym:	1318
- grunty orne	945
- sady	23
- łąki trwałe	197
- pastwiska trwałe	65
- grunty rolne zabudowane	73
- grunty pod stawami	4
- grunty pod rowami	11
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem, w tym:	97
- lasy	81
- grunty zadrzewione i zakrzewione	16
grunty pod wodami razem, w tym:	1
- grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	8
- grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	7
grunty zabudowane i zurbanizowane razem, w tym:	497
- tereny mieszkaniowe	16
- tereny przemysłowe	0
- tereny inne zabudowane	95
- tereny zurbanizowane niezabudowane lub w trakcie zabudowy	1
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	22
- tereny komunikacyjne - drogi	120
- użytki kopalne	0
- inne	1
użytki ekologiczne	0
nieużytki	3
tereny różne	1

Źródło: Urząd Miasta oraz Starostwo Powiatowe w Radzynie Podlaskim (stan na 31.12.2017 r.).

W Radzynie Podlaskim na obszarze 19,31 km² – użytki rolne stanowią ok. 57% obszaru Miasta, a użytki leśne stanowią ok. 5% obszaru Miasta. Rozwój Miasta jest uzależniony od sprawnego urbanizowania poszczególnych terenów.

8.2. Leśnictwo.

Na obszarze Miasta lasy zajmują powierzchnię 79,43 ha, co stanowi 4% ogólnej jego powierzchni (lesistość województwa lubelskiego – 23,2%, lesistości Polski – 29,4%). Wszystkie lasy na obszarze Miasta stanowią własność prywatną.

Lasy w Radzynie Podlaskim występują w 3 kompleksach:

- Radzyń Miasto – 0,41 ha,
- Radzyń Koszary – 0,27 ha,
- Kozirynek Nowy – 78,75 ha.

Na obszarze Miasta nie ma lasów chronionych. Lasy na obszarze powiatu radzyńskiego zajmują powierzchnię 19 858 ha, co stanowi 20,6% ogólnej powierzchni powiatu. W bezpośrednim otoczeniu Miasta, jednak poza jego granicami, występują kompleksy leśne o dużej powierzchni. Dominują bory sosnowe, głównie jako monokultury sosnowe mniej odporne na oddziaływanie negatywnych czynników biotycznych i abiotycznych. W drzewostanach liściastych gatunkami dominującymi są brzoza, dąb i olsza. Lasy tworzą formę półprzestroni okalającego Miasto od strony południowej

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

8.3. Wnioski.

- Zmniejszające się znaczenie rolnictwa w gospodarce Miasta wynika z położenia terenów rolnych w obszarze miejskim, co stwarza warunki dla ludności dwuzawodowej – utrzymujących się przede wszystkim z dochodów pozarolniczych.
- Rodzaj i skala produkcji rolnej jest związana z jakością gleb – głównie z powodu lokalnych kompleksów gleb o wysokiej klasie bonitacyjnej, znacznych ilości terenów nie zainwestowanych oraz obecności zakładów przetwórczych.
- Przestrzeń rolnicza wymaga podjęcia istotnych działań, zmierzających do znacznego ograniczenia zjawisk naturalnych, zagrażających produkcji rolnej, przede wszystkim erozji powierzchniowej.
- Obszar Miasta należy do obszarów o niewielkim zalesieniu (4% ogólnej powierzchni).
- Istnieją niewielkie możliwości powiększenia terenów leśnych – głównie na glebach o niskich klasach bonitacyjnych, których na obszarze miejskim jest niewiele.

9. SPOŁECZNO-GOSPODARCZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA

9.1. Demografia.

9.1.1. Sytuacja demograficzna Polski.

Badania i analizy wskazują, że od kilkunastu lat trwa ciągły spadek liczby ludności w Polsce. Ubytek ludności dotknie przede wszystkim miasta, głównie z powodu mniejszej dzietności w miastach, niż na wsi, ale też na skutek nowego zjawiska, jakim jest przemieszczanie się części ludności miejskiej na tereny wiejskie na obrzeżach miast. w stosunku do stanu obecnego. Przewiduje się, że do 2030 r. liczba ludności w miastach zmniejszy się w sumie o 3 miliony osób, a na wsi wzrośnie o ok. pół miliona. Wskaźnik starości w Polsce będzie wzrastał. Do bezpośrednich przyczyn starzenia się społeczeństwa w Polsce należą przede wszystkim: migracje ludności, umieralność i rodność, natomiast w zakresie ruchu naturalnego natężenie urodzeń.

9.1.2. Sytuacja demograficzna woj. lubelskiego.

Prognoza demograficzna dla województwa lubelskiego w odniesieniu do liczby ludności na lata 2008 – 2035 opracowana przez GUS zakłada, że w roku 2035 liczba ludności województwa obniży się o 13% (t.j. o ok. 285 tys.) w stosunku do roku 2009 i będzie kształtowała się na poziomie 1870 tys. osób. Taka sytuacja spowodowana będzie głównie przez ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji.

Do roku 2035 będziemy obserwować systematyczny spadek liczby ludności zarówno w miastach, jak i na wsi, z tym że ubytek liczby ludności miejskiej będzie większy. Liczebność ludności miejskiej w roku 2035 będzie niższa o ok. 16% w stosunku do 2009 r., co wpłynie na wskaźnik zaludnienia, który obniży się z 86 osób/km² w 2009 r. do 74,5 osoby/km² w 2035 r. Analiza struktury wieku ludności województwa lubelskiego zawarta w prognozie demograficznej do 2035 r. wskazuje, że pogłębiać się będzie obserwowany w ostatnich latach proces starzenia się społeczeństwa.

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym będzie systematycznie spadać i do roku 2035 ulegnie zmniejszeniu o 4%, a liczba ludności w wieku produkcyjnym o 6,6%. Istotną sprawą jest zmniejszenie się w tej grupie ludności w wieku mobilnym (18 – 44 lata). Bardziej niekorzystne zmiany będą zachodzić w miastach. Nastąpi znaczne przesunięcie w proporcjach między liczbą osób w wieku poprodukcyjnym i produkcyjnym. Spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym w miastach w 2035 r. będzie wynosił 3% w stosunku do roku 2009, a w wieku produkcyjnym o 10,5%. Jednocześnie wzrośnie liczba ludność w wieku poprodukcyjnym – w miastach o 14%, a na terenach wiejskich o 8%. Wskaźnik starości (stosunek liczby ludności w wieku 65 lat i powyżej do liczby ludności w wieku poniżej 20 lat) w 2009 r. wynosił 63, a w 2035 r. osiągnie wartość 71. Uwidoczniony w prognozie demograficznej trend starzenia się społeczeństwa województwa lubelskiego skutkować będzie wzrostem obciążenia ekonomicznego ludności, a w związku z tym – większymi wydatkami socjalnymi na różne usługi dla ludności wieku emerytalnego. Wyzwaniem dla władz województwa będzie uporanie się z jednym z największych problemów jakim jest niedostateczny dostęp ludzi starszych do opieki zdrowotnej.

9.1.3. Sytuacja demograficzna powiatu radzyńskiego.

Zgodnie z prognozami demograficznymi w 2025 roku teren powiatu będzie zamieszkiwany przez 57 029. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym będzie wynosiła 12 282, co stanowi spadek o 10,7% w porównaniu do roku 2014. Natomiast liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie wynosiła 37 972, co stanowić będzie spadek o 16,2%. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym będzie wynosiła 10 716, co oznaczać będzie wzrost o 17,6%.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tak wysoki wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym będzie skutkował zmianami w strukturze demograficznej społeczeństwa. Wg prognozy demograficznej GUS, w latach 2013-2050 liczba ludności powiatu radzyńskiego zmaleje o 14 571 osób.

Tabela nr 6. Ludność powiatu radzyńskiego według płci i funkcjonalnych grup wieku w roku 2013 oraz prognoza do roku 2050 (cz. 1).

Rok	Powiat radzyński	Ogółem			Miasta		
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2013	Ogółem	60 870	30 409	30 461	16 188	7 819	8 369
	0-2	1 880	996	884	481	263	218
	3-6	2 703	1 390	1 313	680	334	346
	7-12	3 988	2 020	1 968	980	494	486
	13-15	2 187	1 125	1 062	513	273	240
	16-18	2 382	1 224	1 158	649	346	303
	18	858	428	430	189	96	93
	19-24	5 492	2 918	2 574	1 259	662	597
	przedprodukcyjny	12 282	6 327	5 955	3 114	1 614	1 500
	produkcyjny	37 872	20 720	17 152	10 412	5 448	4 964
	mobilny	23 972	12 769	11 203	6 309	3 287	3 022
	niemobilny	13 900	7 951	5 949	4 103	2 161	1 942
	poprodukcyjny	10 716	3 362	7 354	2 662	757	1 905
	0-14	9 993	5 138	4 855	2 477	1 268	1 209
	15-59	38 265	20 120	18 145	10 459	5 245	5 214
	60+	12 612	5 151	7 461	3 252	1 306	1 946
	15-64	42 000	21 832	20 168	11 701	5 771	5 930
	65+	8 877	3 439	5 438	2 010	780	1 230
	75+	4 428	1 506	2 922	840	281	559
	80+	2 597	797	1 800	443	129	314
85+	1 120	320	800	195	51	144	
kobiety 15-49	X	X	14 070	X	X	3 819	
2020	Ogółem	58 646	29 336	29 310	15 481	7 509	7 972
	0-2	1 574	818	756	370	192	178
	3-6	2 151	1 126	1 025	518	270	248
	7-12	3 875	2 031	1 844	953	489	464
	13-15	1 999	981	1 018	500	229	271
	16-18	1 950	974	976	473	251	222
	18	622	303	319	155	86	69
	19-24	4 285	2 247	2 038	1 079	580	499
	przedprodukcyjny	10 927	5 627	5 300	2 659	1 345	1 314
	produkcyjny	36 645	20 195	16 450	9 593	5 183	4 410
	mobilny	21 941	11 703	10 238	5 623	3 009	2 614
	niemobilny	14 704	8 492	6 212	3 970	2 174	1 796
	poprodukcyjny	11 074	3 514	7 560	3 229	981	2 248
	0-14	8 954	4 648	4 306	2 185	1 111	1 074
	15-59	35 163	18 480	16 683	9 061	4 658	4 403
	60+	14 529	6 208	8 321	4 235	1 740	2 495
	15-64	39 141	20 438	18 703	10 279	5 196	5 083
	65+	10 551	4 250	6 301	3 017	1 202	1 815
	75+	4 290	1 440	2 850	967	332	635
	80+	2 692	827	1 865	564	180	384
85+	1 362	362	1 000	258	68	190	
kobiety 15-49	X	X	13 102	X	X	3 376	

Źródło: „Prognoza ludności gmin na lata 2013 – 2050” z dnia 31.08.2017 r. (GUS).

- wiek **przedprodukcyjny** - 0 do 17 lat
- wiek **produkcyjny** - od 18 lat do wieku emerytalnego
- wiek **mobilny** - od 18 do 44 lat

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- wiek **niemobilny** - od 45 lat do wieku emerytalnego
- wiek **poprodukcyjny** - powyżej wieku emerytalnego

Tabela nr 7. Ludność powiatu radzyńskiego według płci i funkcjonalnych grup wieku w roku 2013 oraz prognoza do roku 2050 (cz. 2).

Rok	Powiat radzyński	Ogółem			Miasta		
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2025	Ogółem	57 029	28 570	28 459	14 876	7 234	7 642
	0-2	1 453	755	698	323	168	155
	3-6	2 040	1 069	971	454	237	217
	7-12	3 231	1 667	1 564	767	394	373
	13-15	1 938	1 027	911	470	248	222
	16-18	2 047	1 027	1 020	508	239	269
	18	679	321	358	166	73	93
	19-24	3 848	1 963	1 885	919	467	452
	przedprodukcyjny	10 030	5 224	4 806	2 356	1 213	1 143
	produkcyjny	35 143	19 106	16 037	8 913	4 785	4 128
	mobilny	19 908	10 566	9 342	4 854	2 601	2 253
	niemobilny	15 235	8 540	6 695	4 059	2 184	1 875
	poprodukcyjny	11 856	4 240	7 616	3 607	1 236	2 371
	0-14	8 024	4 184	3 840	1 859	967	892
	15-59	33 505	17 698	15 807	8 395	4 389	4 006
	60+	15 500	6 688	8 812	4 622	1 878	2 744
	15-64	37 109	19 439	17 670	9 413	4 825	4 588
	65+	11 896	4 947	6 949	3 604	1 442	2 162
	75+	4 891	1 719	3 172	1 339	482	857
	80+	2 601	787	1 814	618	193	425
85+	1 385	370	1 015	306	85	221	
kobiety 15-49	X	X	12 300	X	X	3 082	
2030	Ogółem	55 298	27 737	27 561	14 203	6 922	7 281
	0-2	1 313	683	630	287	149	138
	3-6	1 856	973	883	396	207	189
	7-12	3 059	1 584	1 475	675	343	332
	13-15	1 596	823	773	375	192	183
	16-18	1 729	896	833	416	220	196
	18	635	339	296	149	81	68
	19-24	3 922	2 039	1 883	951	472	479
	przedprodukcyjny	8 918	4 620	4 298	2 000	1 030	970
	produkcyjny	34 029	18 365	15 664	8 392	4 488	3 904
	mobilny	17 904	9 570	8 334	4 157	2 233	1 924
	niemobilny	16 125	8 795	7 330	4 235	2 255	1 980
	poprodukcyjny	12 351	4 752	7 599	3 811	1 404	2 407
	0-14	7 285	3 785	3 500	1 604	825	779
	15-59	31 894	16 882	15 012	7 938	4 196	3 742
	60+	16 119	7 070	9 049	4 661	1 901	2 760
	15-64	35 203	18 575	16 628	8 694	4 557	4 137
	65+	12 810	5 377	7 433	3 905	1 540	2 365
	75+	5 981	2 204	3 777	1 870	685	1 185
	80+	3 132	1 000	2 132	901	297	604
85+	1 356	350	1 006	333	87	246	
kobiety 15-49	X	X	11 201	X	X	2 675	

Źródło: „Prognoza ludności gmin na lata 2013 – 2050” z dnia 31.08.2017 r. (GUS).

- wiek **przedprodukcyjny** - 0 do 17 lat
- wiek **produkcyjny** - od 18 lat do wieku emerytalnego
- wiek **mobilny** - od 18 do 44 lat

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- wiek **niemobilny** - od 45 lat do wieku emerytalnego
- wiek **poprodukcyjny** - powyżej wieku emerytalnego

Tabela nr 8. Ludność powiatu radzyńskiego według płci i funkcjonalnych grup wieku w roku 2013 oraz prognoza do roku 2050 (cz. 2).

Rok	Powiat radzyński	Ogółem			Miasta		
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2040	Ogółem	51 177	25 725	25 452	12 639	6 216	6 423
	0-2	1 115	581	534	244	127	117
	3-6	1 554	816	738	332	174	158
	7-12	2 526	1 309	1 217	535	271	264
	13-15	1 371	708	663	293	150	143
	16-18	1 454	749	705	314	159	155
	18	493	254	239	107	54	53
	19-24	3 039	1 584	1 455	669	344	325
	przedprodukcyjny	7 527	3 909	3 618	1 611	827	784
	produkcyjny	31 094	16 487	14 607	7 476	3 985	3 491
	mobilny	14 218	7 585	6 633	3 222	1 746	1 476
	niemobilny	16 876	8 902	7 974	4 254	2 239	2 015
	poprodukcyjny	12 556	5 329	7 227	3 552	1 404	2 148
	0-14	6 100	3 174	2 926	1 304	671	633
	15-59	27 060	14 397	12 663	6 274	3 377	2 897
	60+	18 017	8 154	9 863	5 061	2 168	2 893
	15-64	31 066	16 477	14 589	7 369	3 936	3 433
	65+	14 011	6 074	7 937	3 966	1 609	2 357
	75+	7 582	2 909	4 673	2 363	842	1 521
	80+	4 773	1 679	3 094	1 558	521	1 037
85+	2 369	710	1 659	793	229	564	
kobiety 15-49	X	X	8 915	X	X	1 965	
2050	Ogółem	46 299	23 386	22 913	10 834	5 424	5 410
	0-2	912	476	436	185	96	89
	3-6	1 312	692	620	266	140	126
	7-12	2 165	1 123	1 042	451	228	223
	13-15	1 149	591	558	244	124	120
	16-18	1 194	614	580	252	127	125
	18	403	208	195	85	43	42
	19-24	2 532	1 325	1 207	521	269	252
	przedprodukcyjny	6 329	3 288	3 041	1 313	672	641
	produkcyjny	25 596	13 649	11 947	5 581	3 030	2 551
	mobilny	11 948	6 421	5 527	2 523	1 364	1 159
	niemobilny	13 648	7 228	6 420	3 058	1 666	1 392
	poprodukcyjny	14 374	6 449	7 925	3 940	1 722	2 218
	0-14	5 150	2 683	2 467	1 063	546	517
	15-59	21 624	11 556	10 068	4 636	2 515	2 121
	60+	19 525	9 147	10 378	5 135	2 363	2 772
	15-64	25 210	13 468	11 742	5 444	2 953	2 491
	65+	15 939	7 235	8 704	4 327	1 925	2 402
	75+	8 306	3 391	4 915	2 263	869	1 394
	80+	5 289	1 951	3 338	1 463	481	982
85+	3 087	977	2 110	943	255	688	
kobiety 15-49	X	X	7 239	X	X	1 521	

Źródło: „Prognoza ludności gmin na lata 2013 – 2050” z dnia 31.08.2017 r. (GUS).

- wiek **przedprodukcyjny** - 0 do 17 lat
- wiek **produkcyjny** - od 18 lat do wieku emerytalnego
- wiek **mobilny** - od 18 do 44 lat

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- wiek **niemobilny** - od 45 lat do wieku emerytalnego
- wiek **poprodukcyjny** - powyżej wieku emerytalnego

9.1.4. Sytuacja demograficzna Miasta Radzyń Podlaski.

- Ludność Miasta Radzyń Podlaski stanowi około 0,8% mieszkańców województwa lubelskiego i blisko 27% mieszkańców powiatu radzyńskiego. Średnia gęstość zaludnienia Miasta wynosi 825 mieszkańców na km². Analizy demograficzne wskazują, że liczba mieszkańców Miasta Radzyń Podlaski wykazuje od 2012 r. systematyczną tendencję malejącą (w latach 2002 - 2016 o 1,6%).
- **Współczynnik dzietności ogólnej** (liczba dzieci, urodzonych przez przeciętną kobietę w ciągu całego okresu rozrodczego, 15 - 49 lat) wyniósł w 2016 r. – 1,40 i był wyższy od średniej dla województwa lubelskiego – 1,27 oraz od współczynnika dla całego kraju – 1,36.
- **Współczynnik reprodukcji brutto** (średnia liczba córek urodzonych przez kobietę w wieku rozrodczym, 15 - 49 lat) wyniósł w 2016 r. – 0,72 i był wyższy od średniej dla województwa lubelskiego – 0,63 oraz od współczynnika dla całego kraju – 0,66.
- **Współczynnik dynamiki demograficznej**, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,94 i jest większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.
- **Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym)** w 2016 r. wynosił 64,0 i był wyższy od średniej dla województwa lubelskiego – 63,7 oraz dla kraju – 63,4.
- **Wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym** w 2016 r. wynosił 33,7 i był niższy od średniej dla województwa lubelskiego – 34,7 oraz dla kraju – 34,0.
- **Wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym** w 2016 r. w rejonie powiatu radzyńskiego wynosił 111,5 i był niższy od średniej dla województwa lubelskiego – 119,9 oraz dla kraju – 115,5.
- **Współczynnik feminizacji** (liczba kobiet na każdych 100 mężczyzn) – 107.
- **Współczynnik maskulinizacji** (liczba mężczyzn na każde 100 kobiet) – 94.

Tabela nr 9. Zmiany demograficzne w obrębie Miasta Radzyń Podlaski w l. 2000 - 2017.
Wykaz stałych mieszkańców Miasta w podziale na wiek i płeć.

Stan na dzień	Przedział wiekowy						Ogółem		
	0-18		19-65	19-60	powyżej 65	powyżej 60	mężczyźni M	kobiety K	razem M+K
	mężczyźni M	kobiety K	mężczyźni M	kobiety K	mężczyźni M	kobiety K			
31.12.2000 r.	2539	2422	5248	5357	444	1120	8231	8899	17 130
31.12.2001 r.	2402	2287	5349	5440	457	1153	8207	8880	17 087
31.12.2002 r.	2304	2196	5425	5527	479	1162	8208	8885	17 093
31.12.2003 r.	2167	2088	5492	5541	500	1178	8159	8807	16 966
31.12.2004 r.	2049	1957	5566	5620	541	1202	8156	8779	16 935
31.12.2005 r.	1978	1900	5559	5576	585	1212	8102	8688	16 790
31.12.2006 r.	1904	1828	5558	5620	573	1225	8035	8675	16 708
31.12.2007 r.	1850	1759	5579	5622	573	1269	8002	8650	16 652
31.12.2008 r.	1772	1721	5614	5583	584	1317	7970	8621	16 591
31.12.2009 r.	1737	1688	5624	5538	583	1387	7944	8613	16 557
31.12.2010 r.	1712	1652	5624	5467	598	1465	7934	8584	16 518
31.12.2011 r.	1676	1612	5611	5365	611	1555	7898	8532	16 430
31.12.2012 r.	1649	1558	5539	5215	645	1678	7833	8451	16 430
31.12.2013 r.	1641	1504	5457	5117	684	1749	7755	8370	16 125
31.12.2014 r.	1603	1473	5363	4963	746	1858	7712	8294	16 006
31.12.2015 r.	1578	1429	5264	4839	782	1935	7624	8203	15 827
31.12.2016 r.	1574	1428	5265	4842	790	1941	7696	8226	15 922
31.12.2017 r.	1499	1404	5102	4615	872	2078	7473	8097	15 570

Źródło: GUS oraz Urząd Miasta Radzyń Podlaski – 2018 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 10. Radzyń Podlaski. Przyrost naturalny ludności w latach 2000 – 2008 r.

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Urodzenia	197	180	183	160	184	177	187	172	182
Zgony	133	121	120	117	116	110	109	126	127
Przyrost naturalny	64	59	63	43	68	67	78	46	55

Źródło: GUS – 2018 r.

Tabela nr 11. Radzyń Podlaski. Przyrost naturalny ludności w latach 2009 – 2017 r.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Urodzenia	188	177	182	159	155	165	129	148	144
Zgony	135	136	122	129	138	121	147	124	163
Przyrost naturalny	53	41	60	30	17	44	-18	24	-19

Źródło: GUS – 2018 r.

Średni wiek mieszkańców wynosi 40,4 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

W 2016 r. Radzyń Podlaski uzyskał dodatni przyrost naturalny wynoszący 24, co odpowiada przyrostowi naturalnemu 1,5 osób na 1000 mieszkańców. Jednak w 2017 r. przyrost był ujemny i osiągnął wartość -19. Natomiast na 1000 ludności Radzyna Podlaskiego przypada 7,77 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

Średnia gęstość zaludnienia w Radzynie Podlaskim wyniosła w 2016 r. 832 osoby/km². Gęstość zaludnienia w Mieście jest wyższa od średniej krajowej (122 osoby/km²) i od średniej dla województwa lubelskiego (85 osób / km²), a także od średniej dla powiatu radzyńskiego (62 osoby / km²). Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Radzyń Podlaski jest bardzo zbliżona.

- **Struktura wieku mieszkańców.**

Struktura wiekowa ludności Miasta charakteryzuje się wysokim udziałem ludności w wieku produkcyjnym (61,9% mieszkańców), natomiast 18,5% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W Mieście występuje niekorzystny trend - **zwiększa się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, zmniejsza natomiast liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym**. Świadczy to o starzeniu się społeczeństwa. Zmniejszony przyrost naturalny oraz wydłużenie się średniej długości trwania życia będą prowadzić w Mieście do sytuacji, w której coraz mniej osób będzie wchodzić do grupy produkcyjnej. W dalszym ciągu rosnać będzie natomiast grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Tabela nr Ludność Miasta Radzyń Podlaski wg ekonomicznych grup wieku w latach 2013 oraz 2016.

Ludność Miasta wg ekonomicznych grup wieku	2013 r.	2016 r.
	osoby	osoby
ogółem, w tym:	16 188	15 922
w wieku przedprodukcyjnym	3114	2953
w wieku produkcyjnym	10348	9849
w wieku poprodukcyjnym	2726	3120

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS – 2018 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 12. Ludność Miasta Radzyń Podlaski według płci i funkcjonalnych grup wieku.
Prognoza demograficzna GUS na lata 2016 – 2030 (cz. 1)

Płeć	Wiek	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	Ogółem	15 922	15 807	15 683	15 555	15 423
	przedprodukcyjny 0-17	2 953	2 879	2 804	2 758	2 721
	produkcyjny 18-59/64	9 849	9 663	9 469	9 281	9 083
	mobilny 18-44	6 101	6 019	5 928	5 780	5 614
	niemobilny 44-59/64	3 748	3 644	3 541	3 501	3 469
	poprodukcyjny 60+/65+	3 120	3 265	3 410	3 516	3 619
	0-14	2 371	2 345	2 331	2 283	2 251
	15-59	9 872	9 632	9 380	9 209	9 013
	60+	3 679	3 830	3 972	4 063	4 159
	15-64	11 122	10 919	10 656	10 447	10 220
	65+	2 429	2 543	2 696	2 825	2 952
	80+	499	510	538	552	554
Mężczyźni	Ogółem	7 696	7 643	7 586	7 522	7 458
	przedprodukcyjny 0-17	1 535	1 499	1 453	1 427	1 402
	produkcyjny 18-64	5 229	5 162	5 099	5 008	4 915
	mobilny 18-44	3 205	3 168	3 137	3 075	2 996
	niemobilny 44-64	2 024	1 994	1 962	1 933	1 919
	poprodukcyjny 65+	932	982	1 034	1 087	1 141
	0-14	1 226	1 209	1 198	1 169	1 164
	15-59	4 979	4 887	4 792	4 719	4 613
	60+	1 491	1 547	1 596	1 634	1 681
	15-64	5 538	5 452	5 354	5 266	5 153
	65+	932	982	1 034	1 087	1 141
	80+	146	154	169	177	175
Kobiety	Ogółem	8 226	8 164	8 097	8 033	7 965
	przedprodukcyjny 0-17	1 418	1 380	1 351	1 331	1 319
	produkcyjny 18-59	4 620	4 501	4 370	4 273	4 168
	mobilny 18-44	2 896	2 851	2 791	2 705	2 618
	niemobilny - 44-59	1 724	1 650	1 579	1 568	1 550
	poprodukcyjny 60+	2 188	2 283	2 376	2 429	2 478
	0-14	1 145	1 136	1 133	1 114	1 087
	15-59	4 893	4 745	4 588	4 490	4 400
	60+	2 188	2 283	2 376	2 429	2 478
	15-64	5 584	5 467	5 302	5 181	5 067
	65+	1 497	1 561	1 662	1 738	1 811
	80+	353	356	369	375	379
	15-49	3 597	3 545	3 462	3 413	3 370

Źródło: „Prognoza ludności gmin na lata 2014 – 2030” (GUS).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 13. Ludność Miasta Radzyń Podlaski według płci i funkcjonalnych grup wieku.
Prognoza demograficzna GUS na lata 2021 – 2025 (cz. 2)

Płeć	Wiek	2021	2022	2023	2024	2025
Ogółem	Ogółem	15 291	15 157	15 018	14 884	14 747
	przedprodukcyjny 0-17	2 695	2 636	2 592	2 521	2 463
	produkcyjny 18-59/64	8 890	8 719	8 547	8 410	8 259
	mobilny 18-44	5 429	5 273	5 116	4 977	4 823
	niemobilny 44-59/64	3 461	3 446	3 431	3 433	3 436
	poprodukcyjny 60+/65+	3 706	3 802	3 879	3 953	4 025
	0-14	2 190	2 146	2 101	2 039	1 991
	15-59	8 839	8 676	8 527	8 403	8 287
	60+	4 262	4 335	4 390	4 442	4 469
	15-64	10 055	9 835	9 619	9 468	9 292
	65+	3 046	3 176	3 298	3 377	3 464
	80+	554	564	568	584	589
Mężczyźni	Ogółem	7 392	7 330	7 266	7 203	7 137
	przedprodukcyjny 0-17	1 381	1 347	1 338	1 305	1 283
	produkcyjny 18-64	4 830	4 756	4 660	4 594	4 506
	mobilny 18-44	2 915	2 846	2 745	2 675	2 590
	niemobilny 44-64	1 915	1 910	1 915	1 919	1 916
	poprodukcyjny 65+	1 181	1 227	1 268	1 304	1 348
	0-14	1 133	1 118	1 102	1 074	1 052
	15-59	4 522	4 452	4 385	4 336	4 293
	60+	1 737	1 760	1 779	1 793	1 792
	15-64	5 078	4 985	4 896	4 825	4 737
	65+	1 181	1 227	1 268	1 304	1 348
	80+	166	169	169	170	176
Kobiety	Ogółem	7 899	7 827	7 752	7 681	7 610
	przedprodukcyjny 0-17	1 314	1 289	1 254	1 216	1 180
	produkcyjny 18-59	4 060	3 963	3 887	3 816	3 753
	mobilny 18-44	2 514	2 427	2 371	2 302	2 233
	niemobilny - 44-59	1 546	1 536	1 516	1 514	1 520
	poprodukcyjny 60+	2 525	2 575	2 611	2 649	2 677
	0-14	1 057	1 028	999	965	939
	15-59	4 317	4 224	4 142	4 067	3 994
	60+	2 525	2 575	2 611	2 649	2 677
	15-64	4 977	4 850	4 723	4 643	4 555
	65+	1 865	1 949	2 030	2 073	2 116
	80+	388	395	399	414	413
	15-49	3 316	3 260	3 196	3 122	3 045

Źródło: „Prognoza ludności gmin na lata 2014 – 2030” (GUS).

Tabela nr 14. Ludność Miasta Radzyń Podlaski według płci i funkcjonalnych grup wieku.

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Prognoza demograficzna GUS na lata 2025 – 2030 (cz. 3).

Płeć	Wiek	2026	2027	2028	2029	2030
Ogółem	Ogółem	14 602	14 459	14 313	14 165	14 015
	przedprodukcyjny 0-17	2 411	2 340	2 283	2 204	2 144
	produkcyjny 18-59/64	8 104	8 021	7 900	7 820	7 736
	mobilny 18-44	4 658	4 487	4 324	4 211	4 076
	niemobilny 44-59/64	3 446	3 534	3 576	3 609	3 660
	poprodukcyjny 60+/65+	4 087	4 098	4 130	4 141	4 135
	0-14	1 922	1 868	1 825	1 764	1 735
	15-59	8 180	8 095	7 988	7 913	7 791
	60+	4 500	4 496	4 500	4 488	4 489
	15-64	9 128	8 978	8 828	8 698	8 564
	65+	3 552	3 613	3 660	3 703	3 716
	80+	625	662	721	787	853
Mężczyźni	Ogółem	7 067	6 998	6 931	6 861	6 790
	przedprodukcyjny 0-17	1 264	1 231	1 205	1 162	1 120
	produkcyjny 18-64	4 404	4 346	4 287	4 248	4 226
	- mobilny 18-44	2 496	2 414	2 324	2 269	2 213
	- niemobilny 44-64	1 908	1 932	1 963	1 979	2 013
	poprodukcyjny 65+	1 399	1 421	1 439	1 451	1 444
	0-14	1 014	976	951	911	886
	15-59	4 241	4 203	4 171	4 152	4 106
	60+	1 812	1 819	1 809	1 798	1 798
	15-64	4 654	4 601	4 541	4 499	4 460
	65+	1 399	1 421	1 439	1 451	1 444
	80+	191	208	228	246	270
Kobiety	Ogółem	7 535	7 461	7 382	7 304	7 225
	przedprodukcyjny 0-17	1 147	1 109	1 078	1 042	1 024
	produkcyjny 18-59	3 700	3 675	3 613	3 572	3 510
	mobilny 18-44	2 162	2 073	2 000	1 942	1 863
	niemobilny - 44-59	1 538	1 602	1 613	1 630	1 647
	poprodukcyjny 60+	2 688	2 677	2 691	2 690	2 691
	0-14	908	892	874	853	849
	15-59	3 939	3 892	3 817	3 761	3 685
	60+	2 688	2 677	2 691	2 690	2 691
	15-64	4 474	4 377	4 287	4 199	4 104
	65+	2 153	2 192	2 221	2 252	2 272
	80+	434	454	493	541	583
	15-49	2 961	2 868	2 790	2 699	2 594

Źródło: „Prognoza ludności gmin na lata 2014 – 2030” (GUS).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

• Migracje

Migracje stanowią jeden z ważniejszych czynników demograficznych mających wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy jednostki. Do przyczyn migracji zalicza się przede wszystkim przyczyny ekonomiczne w celu poprawy warunków materialnych. Do ujemnych skutków migracji zalicza się głównie zmniejszenie przyrostu rzeczywistego, rozpad rodzin, starzenie się społeczeństwa, a do dodatnich np. złagodzenie bezrobocia. Na liczbę ludności w Mieście Radzyń Podlaski ma wpływ przyrost naturalny oraz saldo migracji. **Wskaźnik przyrostu naturalnego w ostatnich latach był niekorzystny.**

Od 2012 r. przyrost naturalny w Mieście wynosi poniżej 50 osób. W 2015 r. po raz pierwszy od 2005 r. był ujemny i wyniósł -18. W 2016 roku zarejestrowano 127 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 201 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Radzyna Podlaskiego -74. W tym samym roku 1 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę – daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

Wskaźnik salda migracji na przestrzeni lat 2012 - 2016 w Mieście Radzyń Podlaski podlegał dużym wahaniom. W całym badanym okresie był ujemny.

Tabela nr 15. Miasto Radzyń Podlaski. Migracje w ruchu wewnętrznym i zagraniczne w latach 2012 – 2016 wg kierunków.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
zameldowania ogółem	96	133	114	113	128
- zameldowania w ruchu wewnętrznym	95	132	114	113	127
- zameldowania z zagranicy	1	1	0	0	1
wymeldowania ogółem	242	287	278	217	201
- wymeldowania w ruchu wewnętrznym	240	281	276	217	201
- wymeldowania za granicę	2	6	2	0	0
saldo migracji	-146	-154	-164	-104	-73
saldo migracji wewnętrznych	-145	-149	-162	-104	-74
saldo migracji zagranicznych	-1	-5	-2	0	1

Źródło: GUS - 2016 r.

Tabela nr 16. Miasto Radzyń Podlaski. Ruch naturalny i wędrownkowy w latach 2017 - 2030.

Rok	Ludność stan w dniu 31. XII.	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały			Migracje zagraniczne na pobyt stały	
		Urodzenia	Zgony	Napływ	Odływ	Saldo	Imigracja	Emigracja
2017	15 807	149	149	117	232	-115	2	2
2018	15 683	146	155	115	230	-115	2	2
2019	15 555	142	156	114	228	-114	2	2
2020	15 423	137	158	114	225	-111	2	2
2021	15 291	133	159	114	220	-106	2	2
2022	15 157	129	158	112	217	-105	2	2
2023	15 018	123	158	110	214	-104	2	2
2024	14 884	120	153	111	212	-101	2	2
2025	14 747	116	154	108	207	-99	2	2
2026	14 602	113	161	107	204	-97	2	2
2027	14 459	113	161	107	202	-95	2	2
2028	14 313	109	160	105	200	-95	2	2
2029	14 165	105	159	103	197	-94	2	2
2030	14 015	105	163	102	194	-92	2	2

(Źródło: Prognoza demograficzna GUS na lata 2016 – 2030)

9.1.5. Wnioski.

Korzystnymi cechami populacji Miasta są:

- wyrównany współczynnik feminizacji,
- zwiększająca się liczba zawieranych małżeństw,
- korzystna struktura wiekowa ludności charakteryzująca się wysokim udziałem ludności w wieku produkcyjnym,
- ujemne, lecz malejące saldo migracji, spowodowane malejącym odpływem ludności.

Niepokojącym zjawiskiem, zaznaczającym się w ostatnich latach jest stopniowy spadek liczby ludności.

Wg prognozy demograficznej GUS, w latach 2016 – 2030 nastąpi zmniejszenie liczby ludności Miasta z 15 922 osób w 2016 r. do 14 015 osób w 2030, co oznacza że liczba ludności Miasta Radzyń Podlaski zmniejszy się w ww. okresie o około 1907 osób.

W prognozach rozwoju ekonomicznego i społeczno-przestrzennego, m.in. wyróżnia się:

S - wariant stagnacyjny - kontynuacji lub inercji:

utrzymanie obecnych trendów w zakresie rozwoju przestrzennego (model koncentryczny aktywności gospodarczej, zachowanie silnej pozycji centrum jako głównej destynacji dojazdów do pracy), stagnacji lub słabego wzrostu na rynku pracy oraz umiarkowanej rozbudowy systemów komunikacyjnych pomiędzy centrum i strefą zewnętrzną – **utrzymanie się obecnego tempa rozpraszania zabudowy;**

K - wariant koncentracyjny:

intensyfikacja obecnych trendów w zakresie rozwoju przestrzennego (pogłębianie koncentrycznego modelu aktywności gospodarczej), umiarkowany lub okresowo intensywny przyrost miejsc pracy głównie w centrum, umiarkowana rozbudowa systemów komunikacyjnych pomiędzy centrum, a strefą zewnętrzną – **ograniczenie procesów rozpraszania zabudowy;**

D- wariant dekoncentracyjny:

osłabienie obecnych trendów w zakresie rozwoju przestrzennego (utrzymujący się, ale relatywnie słabnący koncentryczny model aktywności gospodarczej), umiarkowany przyrost miejsc pracy w centrum i poza centrum, silna rozbudowa systemów komunikacyjnych pomiędzy centrum, a strefą zewnętrzną – **pogłębienie rozpraszania zabudowy.**

Źródło: Przemysław Śleszyński Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN.

Konferencja „Nowe wyzwania w świetle zmiany Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym”

– Warszawa, 20 kwietnia 2016 r.

Założenia prognostyczne: wariant demograficzny – stagnacyjny S:

Rozwój demograficzny Miasta będzie odzwierciedleniem zewnętrznej sytuacji społeczno-gospodarczej – ogólnych tendencji w kraju i w woj. lubelskim oraz w powiecie radzyńskim; zakłada się stopniowy spadek liczby ludności. Wg prognozy GUS zakłada się, że w perspektywie do roku 2050, powiat radzyński nie utrzyma swojego dotychczasowego stanu pod względem liczby ludności, co oznaczałoby to dla Miasta Radzyń Podlaski – utrzymanie dotychczasowego poziomu bezrobocia i stagnację na rynku pracy.

Założenia prognostyczne: wariant demograficzny – koncentracyjny K:

Rozwój demograficzny Miasta będzie odzwierciedleniem wewnętrznej sytuacji społeczno-gospodarczej; zahamowany zostanie ujemny przyrost naturalny, a wzrost wielofunkcyjnej aktywności gospodarczej, w szczególności w dziedzinach – przemysłowej, usługowej, mieszkaniowej, rekreacyjnej **spowoduje trwałe odwrócenie ujemnych tendencji demograficznych** i w perspektywie do roku 2050 utrzymanie obecnej liczby lub wzrost liczby mieszkańców, przy czym:

- **w latach 2018 – 2025 r.** przewiduje się utrzymanie malejącego trendu liczby ludności, na co wskazuje analiza zjawisk demograficznych w Mieście;

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- **w kolejnych latach – do 2030 r.**, jeśli nastąpi spodziewany rozwój gospodarczy i znacząca poprawa na rynku pracy, należy spodziewać się odwrócenie spadku liczby ludności, na co może wpłynąć aktywna polityka władz Miasta w zakresie przeciwdziałania bezrobociu poprzez tworzenie stref aktywności gospodarczej (wyznaczenie wielofunkcyjnych terenów o profilu usługowym i przemysłowym z wykorzystaniem regionalnych, ponadregionalnych i międzynarodowych powiązań komunikacyjnych, co stanowi ważny czynnik rozwoju Miasta;
- **w kolejnych latach – do 2050 r.** przewiduje niewielki, w miarę równomierny wzrost liczby ludności z nieznacznym falowaniem, tj. okresowym zmniejszeniem się liczby mieszkańców lub brakiem wzrostu;
- **wg prognozy GUS dla gmin**, w latach 2016-2030 liczba mieszkańców zmniejszy się o około 7578 osób;
- **zakładając niepewność procesów demograficznych**, przyjmuje się, że w latach 2020 - 2050 liczba mieszkańców wzrośnie o ok. 7 % (tj. o ok. 800 osób);
- **w okresie wzrostu** zakłada się średnioroczny przyrost liczby ludności o ok. 26 osób.

9.1.6. Prognoza demograficzna na lata 2016 – 2030 (podsumowanie).

- Prognoza ludności gmin na lata 2014 – 2030 (GUS) wskazuje przede wszystkim na silny rozwój głównych aglomeracji miejskich wraz z przyległymi obszarami napływem ludności z obszarów bardziej peryferyjnych. Jednocześnie należy się spodziewać kontynuacji procesu suburbanizacji, który będzie prowadził do powiększania się obszarów poszczególnych aglomeracji i znaczącego wzrostu ludności w gminach przyległych do wielkich miast.
- Jednak wiele gmin położonych na peryferiach w szczególności we wschodniej i północno-wschodniej Polsce, Pomorzu Zachodnim oraz obszarach górskich południowo-zachodniej Polski, znajdzie się w niezwykle trudnej sytuacji spowodowanej odpływem ludności w wieku produkcyjnym oraz ujemnym przyrostem naturalnym. Gminy te będą w najbliższej przyszłości odnotowywać znaczne ubytki ludności, przy jednocześnie szybkim postępie starzenia się ich mieszkańców.
- We względnie dobrej sytuacji demograficznej pozostaną gminy położone na Pomorzu, w Wielkopolsce i Małopolsce oraz centralnej części województwa mazowieckiego.
- **Różnice w potencjale demograficznym pomiędzy regionami, w znacznym stopniu przełożą się na zróżnicowanie sytuacji ekonomicznej i społecznej.**
- Przemiany ludnościowe w najbliższych latach będą wpływać na pogłębianie się podziału kraju na „centra” i „peryferia”.
- Konieczne jest jak najszybsze podjęcie działań, które pozwolą na złagodzenie skutków przeobrażeń demograficznych i zapobieżenie marginalizacji ekonomicznej i społecznej znacznej części kraju.
Źródło: Prognoza dla gmin na lata 2017 – 2030.
- **Kierunki rozwoju przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski wynikające z prognozy demograficznej oraz planowanego wzrostu aktywności gospodarczej dla poprawy warunków na rynku pracy oraz zahamowania odpływu ludzi młodych z terenu Miasta:**
 - uwzględnienia prognozowanych przemian społeczno-gospodarczych,
 - uzbrojenie terenów budowlanych w pełny zakres infrastruktury technicznej i komunikacji (poprawa warunków zamieszkania),
 - utworzenie wyraźnie zdefiniowanych stref aktywności gospodarczej o profilu przemysłowym. (poprawa warunków rynku pracy).

9.2. Gospodarka.

9.2.1. Aktywność gospodarcza pozarolnicza.

W Radzynie Podlaskim działalność gospodarczą prowadzą głównie firmy jedno- lub kilkuosobowe. Najliczniejszą grupę podmiotów gospodarczych stanowią jednostki handlowe, usługowo-budowlane, transportowe, mechaniki pojazdowej, stolarsko-tapicerskie. Bliskie sąsiedztwo Miasta ze wschodnią granicą państwa stwarza potencjalnie warunki dla powstania na jego obszarze magazynów, hurtowni, składów i zaplecza dla firm działających w Mieście. Dobrze rozwinięta sieć drogowa sprzyja rozwojowi działalności handlowej i transportowej. Miasto posiada warunki dla organizacji różnych form rekreacji. Podstawową formą gospodarowania w Mieście jest działalność oparta na własności prywatnej i spółdzielczej. W województwie lubelskim również większość podmiotów gospodarczych to podmioty prywatne.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Struktura ludności według głównego źródła utrzymania na podstawie narodowego spisu ludności z 2002 r. przedstawiała się następująco:

- z pracy najemnej poza rolnictwem – 53,5%,
- z pracy poza rolnictwem na rachunek własny lub z dochodów z wynajmu – 8,1%,
- z pracy w rolnictwie – 2,4%,
- z niezarobkowego źródła – 35,8%.

W 2015 roku funkcjonowało 1475 podmiotów gospodarczych, (w 2007 r. – 1363), z czego 53 stanowiły podmioty zaliczane do sektora publicznego, 1416 stanowiły podmioty sektora prywatnego, w tym 1121 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, 55 spółki handlowe, w tym 5 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego oraz 68 stowarzyszeń i fundacji oraz organizacji społecznych prowadzących działalność gospodarczą. Ich liczba w okresie ostatnich lat systematycznie wzrasta.

**Podmioty gospodarki narodowej - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) na obszarze Radzyna Podlaskiego w 2015 r. w rejestrze REGON wg sekcji PKD 2007 r.:
ogółem: 1121, w tym:**

- Sekcja A: rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo – 16
Sekcja B: górnictwo – 4
Sekcja C: przetwórstwo przemysłowe – 75
Sekcja D: energia elektryczna, gaz, gorąca woda (wytwarzanie i zaopatrywanie) – 0
Sekcja E: woda ścieki, odpady (dostawa) – 1
Sekcja F: budownictwo – 149
Sekcja G: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów – 340
Sekcja H: transport i gospodarka magazynowa – 93
Sekcja I: zakwaterowanie(hotele), gastronomia – 20
Sekcja J: informacja i komunikacja – 22
Sekcja K: działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 49
Sekcja L: obsługa rynku nieruchomości – 8
Sekcja M: działalność profesjonalna, naukowa, techniczna – 106
Sekcja N: administracja i działalność wspierająca – 24
Sekcja O: usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna – 0
Sekcja P: edukacja – 16
Sekcja R: działalność zw. z kultura, rozrywka i rekreacją – 6
Sekcja Q: opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 129
Sekcje S,T: gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 6

Najliczniejszą grupą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w 2015 r. według klasyfikacji PKD 2007 stanowili przedsiębiorcy z branży handlu hurtowego i detalicznego (sekcja G), budownictwa (sekcja F), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q), działalność profesjonalna, naukowa, techniczna (M), przetwórstwa przemysłowego (Sekcja C) i gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (sekcje S,T).

Tabela nr 17. Miasto Radzyń Podlaski. Podmioty gospodarcze wg najważniejszych sektorów własnościowych w latach 2005 - 2015 oraz stan na 30 czerwiec i 31 lipiec 2018 r.

Lata	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2018 30.06	2018 31.07
Podmioty gospodarki	1293	1315	1363	1384	1392	1450	1444	1460	1488	1482	1475	1520	1488
Sektor publiczny - ogółem	59	59	57	56	56	58	56	57	57	56	53	54	56
Sektor prywatny – ogółem, w tym:	1204	1256	1306	1328	1336	1392	1388	1403	1431	1426	1416	1456	1422
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1014	1020	1059	1080	1085	1130	1126	1126	1148	1136	1121	1133	1130

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Źródło: GUS

W 2018 r. - wg danych z czerwca i lipca wynika, że liczba podmiotów gospodarczych nieznacznie maleje.

**Tabela nr 18. Miasto Radzyń Podlaski.
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2016 r.**

Wyszczególnienie	Powiat Radzyński	Miasto
ogółem	3854	1469
sektor rolniczy	128	22
sektor przemysłowy	322	103
sektor budowlany	668	165
na 10 tys. ludności	642	923
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	503	695

Źródło: GUS - 2016 r.

**Tabela nr 19. Miasto Radzyń Podlaski.
Liczba pracujących wg płci w latach 2010 – 2016 (stan na 31.12.2016 r.)**

Lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	4880	4466	4376	4774	4725	4837	5639
Kobiety	2808	2547	2572	2826	2787	2853	3328
Mężczyźni	2072	1919	1804	1948	1938	1984	2311

Źródło: GUS - 2016 r.

**Tabela nr 20. Miasto Radzyń Podlaski.
Liczba pracujących wg sektorów ekonomicznych w latach 2010 – 2016
(stan na 31.12.2016 r.)**

Lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	19 265	19 362	19 355	19 558	19 732	19 413	19 898
sektor rolniczy	11 323	11 333	11 315	11 329	11 317	11 319	11 322
sektor przemysłowy	2 820	3 007	2 977	3 032	3 130	2 857	3 015
sektor usługowy	1 321	1 322	1 362	1 463	1 530	1 503	1 551
sektor finansowy	246	236	219	254	211	194	202
pozostałe	3 555	3 462	3 482	3 480	3 544	3 540	3 808

Źródło: GUS - 2016 r.

9.2.2. Obszary aktywności gospodarczej.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Miasta Radzyń Podlaski wyodrębnione zostały obszary koncentracji funkcji usługowo-produkcyjnych oraz obsługi techniczno-gospodarczej miasta (działalności gospodarczej, które otwierają możliwość segregacji funkcji:

- strategiczna strefa aktywności gospodarczej (północno-wschodnia część miasta i południowo-zachodnia część miasta),
- strategiczna strefa zorganizowanej działalności inwestycyjnej (tereny przeznaczone dla realizacji budownictwa komunalnego oraz budownictwa indywidualnego),
- strefa inwestycji strategicznych (centrum targowe - na północ od ul. Lendzinek, usługi związane z turystyką oraz obsługą ruchu drogowego - w rejonie węzła drogi krajowej nr 19 oraz ul. Międzyrzeckiej, centrum usług turystycznych - hotel, dworzec autobusowy oraz park miejski w rejonie

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- ulic - Zabielskiej i Lubelskiej, z otwarciem widokowym na zespół pałacowo-parkowy rodziny Potockich, centrum sportowo-widowiskowe w rejonie zespołu oświatowego przy ul. Sikorskiego,
- strategiczna strefa inwestycji perspektywicznych (obecnie tereny użytkowano rolniczo, położone w południowej części Miasta).

Największe zakłady pracy / najważniejsi pracodawcy w Radzynie Podlaskim:

- Spółdzielcza Mleczarnia „SPOMLEK”;
- Spółdzielnia Zakład Pracy Chronionej „SIMENA”;
- Powszechna Spółdzielnia Spożywców „SPOŁEM” w Radzynie Podlaskim;
- Chłodnia owocowo-warzywna BIMIZ FOOD sp. z o.o.;
- Górnicza Fabryka Narzędzi i Podlaskie Zakłady Zbożowe Sp. z o.o.;
- Dr GERARD sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Radzynie Podlaskim;
- MIESZKO S.A. Zakład Produkcyjny w Radzynie Podlaskim;
- PGE Dystrybucja O/Lublin Posterunek Energetyczny Radzyń Podlaski;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim;
- AESCULAP CHIFA Sp. z o.o., Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Radzynie Podlaskim.
- Firmy Cukierniczo-Ciastkarskie: „LIDER’S – KG” sp. z o.o. i „LIDER Artur” sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe - zakład tekstylny-odzieżowy „EUROTEX” Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe - zakład tekstylny-odzieżowy „JANTEX” Sp. z o.o.,
- Powszechna Spółdzielnia Spożywców „SPOŁEM”,
- P G E Dystrybucja LUBZEL Sp. z o.o.
- Zakład Energetyczny w Radzynie Podlaskim,
- Fabryka domów drewnianych „Bartek”,
- Zakład usługowo-produkcyjny „ESPEBE” S.C. BETONIARNIA,
- Przedsiębiorstwo Prod.-Handlowo-Usługowe „ALUPROJEKT” w Warszawie – Zakład Produkcyjny w Radzynie Podlaskim,
- Bank PKO BP S.A. Oddział w Radzynie Podlaskim,
- Bank PEKAO S.A. Oddział w Radzynie Podlaskim,
- Bank Spółdzielczy w Radzynie Podlaskim,
- Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. w Warszawie, Oddział w Radzynie Podlaskim,
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej S.A.,
- Nadleśnictwo Radzyń Podlaski,
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej S.A. w Radzynie Podlaskim,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Radzynie Podlaskim.

Na terenie Miasta działają instytucje publiczne:

- Urząd Miasta Radzyń Podlaski,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie – Inspektorat w Radzynie Podlaskim,
- Zakład Gospodarki Lokalowej,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim,
- Inspektorat ZUS w Radzynie Podlaskim,
- Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim,
- Prokuratura Rejonowa,
- Urząd Statystyczny Oddział w Radzynie Podlaskim,
- KRUS Placówka Terenowa w Radzynie Podlaskim,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Radzynie Podlaskim – filia Biblioteki Pedagogicznej.

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2018 R.**

Tabela 21. Ośrodki i obiekty usługowe, produkcyjne, rekreacyjne i techniczne różnego typu w Mieście Radzyń Podlaski oraz dominujące podmioty gospodarcze – 2018 r. oznaczona na rysunku Studium nr 1 (numeracja wg L.p.)

L.p.	Nazwa instytucji	Dane adresowe
1	Pałac Potockich, Państwowa Szkoła Muzyczna	Jana Pawła II 2
2	Radzyński Ośrodek Kultury	Jana Pawła II 4
3	I Liceum Ogólnokształcące oraz Powiatowy Szkolny Związek Sportowy	Partyzantów 8
4	Gimnazjum nr 1 i LO dla Dorosłych Profit, Szkoła podstawowa nr 1	Jana Pawła II 25
5	Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Zofii Sękowskiej	Sitkowskiego 1
6	Szkoła Podstawowa nr 2 i gimnazjum 2	Sitkowskiego 3
7	LO dla dorosłych, Technikum Uzupełniające dla Dorosłych ZDZ, Policealne Studium Zarządzania i Marketingu	Sitkowskiego 2A
8	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych (technikum, II LO, ZSZ, LO dla Dorosłych, Technikum Uzupełniające, Liceum Profilowane)	Sikorskiego 15
9	MOSIR	Sikorskiego 15a
10	Szkoła Podstawowa nr 2	św. Chmielowskiego 5
11	Przedszkole niepubliczne "Uniwersytet Maluszka"	Płudzińska 7
12	Urząd Miasta Radzyń Podlaski, Urząd Gminy Radzyń Podlaski,	Warszawska 32
13	Powiatowy Urząd Pracy	Chomiczewskiego 10
14	KRUS	Chomiczewskiego 6
15	Bank Pekao	Warszawska 19
16	Sąd Rejonowy	Wyszyńskiego 5
17	Spółdzielcza Mleczarnia „Spomlek”	Kleeberga 12
18	Przychodnie SPOZ	Wisznicka 111
19	Tesco	Stagrowskiego 1
20	Patio Color	Lubelska 42
21	Termo dom	Lubelska 29
22	Biedronka	Lubelska 3a
23	Poradnia psychologiczno - pedagogiczna	Jana Pawła II 6
24	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	Armii Krajowej 22/32
25	Przychodnia podstawowej opieki zdrowotnej NZOZ "Zdrowie"	Ostrowiecka 58
26	Komenda Powiatowa Policji	Warszawska 100a
27	Państwowa Straż Pożarna - Komenda Powiatowa	Pomiarowa 1
28	Starostwo Powiatowe w Radzynie Podlaskim	plac Potockiego 1
29	Bank Spółdzielczy w Radzynie Podlaskim	Ostrowiecka 35
30	PKO Bank Polski	Ostrowiecka 36
31	Urząd Pocztowy oraz Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego	Dąbrowskiego 18
32	Urząd Skarbowy	Lubelska 1
33	PGE Dystrybucja Oddział Lublin, Posterunek Energetyczny	Warszawska 98
34	Placówka handlowa „Lidl”	Wyszyńskiego 2
35	Orleń - Spomlek Ludowy Klub Sportowy	Warszawska 77
36	Placówki handlowe: „Biedronka”, „Pepco”	Warszawska 63
37	Bank BGŻ	Chomiczewskiego 5
38	Powiatowa Stacja SAN-EPID	Pocztowa 5
39	Duży Rynek (plac targowy)	Pomiarowa 2

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

40	Auto-Plastik. Naprawa części samochodowych	Brzostowiecka 2
41	Euro-TEX produkcja konfekcji	Międzyrzecka 80
42	Salony meblowe	Międzyrzecka 81
43	Centrum Ogrodnicze	Międzyrzecka 92
44	Górnicza Fabryka Narzędzi Sp. z o. o.	Międzyrzecka 47
45	Pracowniczy ogród działkowy	Międzyrzecka
46	Zarząd dróg powiatowych, Powiatowy Inspektorat Weterynaryjny, Placówka opiekuńczo-wychowawcza "Mój Dom", Hurtownia leków weterynaryjnych	Warszawska 100
47	Przedszkole miejskie	Armii Krajowej 12
48	Hotelik „Gościny”	Armii Krajowej 8
49	Niepubliczne przedszkole „Bambino” Spółdzielczej Mleczarni „Spomlek”	Kleeberga 2/1
50	Przedszkole specjalne, szkoła podstawowa specjalna, gimnazjum specjalne, szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, ZSZ specjalna	Sitkowskiego 1b
51	Niepubliczne przedszkole "Kacperek"	Jagiellończyka 7

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

9.2.3. Działalność rolnicza.

Na koniec 2007 roku zgodnie z ewidencją działalności gospodarczej prowadzoną przez Burmistrza Miasta działalność zw. z rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem prowadziło 30 podmiotów. Z pracy w rolnictwie w 2002 r. utrzymywało się 2,4 % ludności Miasta. W 2016 r. na 19 265 osób pracujących, w sektorze rolniczym pracowało 11 898 osób.

**Tabela nr 22. Miasto Radzyń Podlaski.
Liczba pracujących wg sektorów ekonomicznych w latach 2010 – 2016
(stan na 31.12.2016 r.)**

Lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	19 265	19 362	19 355	19 558	19 732	19 413	19 898
sektor rolniczy	11 323	11 333	11 315	11 329	11 317	11 319	11 322
sektor przemysłowy	2 820	3 007	2 977	3 032	3 130	2 857	3 015
sektor usługowy	1 321	1 322	1 362	1 463	1 530	1 503	1 551
sektor finansowy	246	236	219	254	211	194	202
pozostałe	3 555	3 462	3 482	3 480	3 544	3 540	3 808

Źródło: GUS - 2016 r.

9.2.4. Turystyka i walory rekreacyjne Miasta.

Wysokie walory kulturowe Miasta Radzyń Podlaski oraz jego dogodne położenie sprzyja powstawaniu podmiotów gospodarczych nastawionych na świadczenie usług oferujących usługi hotelowe i rekreacyjno-turystyczne. W Mieście Radzyń Podlaski według danych GUS na koniec 2015 r. było tylko dwa obiekty oferujące całoroczne zbiorowe zakwaterowanie. Generalnie, na obszarze Miasta Radzyń Podlaski obsługa ruchu turystycznego jest słabo rozwinięta także niewystarczająca jest liczba miejsc noclegowych.

Tabela nr 23. Miasto Radzyń Podlaski. Zestawienie bazy noclegowej.

Lp.	Nazwa	Adres	Ilość miejsc noclegowych	Opis/dodatkowa oferta
HOTELE I MOTELE				
1.	Hotel Manhattan	ul. Warszawska 37	25 miejsc w pokojach z łazienkami, TV, radiem i telefonem	Obiekt w centrum miasta. - 1 sala konferencyjna na 50 osób, - parking strzeżony, - usługi gastronomiczne w restauracji na 60 miejsc:
2.	Hotel Niedźwiadek	ul. Traugutta 1	16 miejsc w 8 pokojach z łazienkami, TV	- usługi gastronomiczne, - barek - parking
3.	Hotelik Gościenny	ul. Armii Krajowej 8	15 miejsc w 8 pokojach z łazienkami, radio, TV	- usługi gastronomiczne, - barek całodobowy - parking strzeżony z monitoringiem
4.	Zajazd Wiedeński	ul. Wisznicka 32	12 miejsc noclegowych w 8 pokojach	- usługi gastronomiczne: bar

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 24. Miasto Radzyń Podlaski. Zestawienie bazy gastronomicznej.

L.p.	Nazwa	Adres	Ilość miejsc	Opis
RESTAURACJE				
1.	Restauracja Manhattan	ul. Warszawska 37	60 miejsc	Obiekt w centrum miasta - usługi gastronomiczne: restauracja na 60 miejsc: - sala bankietowa, - obiekt całoroczny.
PUBY				
2.	„Trzynastka”	ul. Wojska Polskiego 13A	50 miejsc	Obiekt całoroczny
3.	„Remont”	ul. Jana Pawła II 4	100 miejsc	Obiekt w pałacu Potockich „Oranżeria”, koncerty,
BARY				
4.	Bar „Zacisze”	ul. Dąbrowskiego 18A	25 miejsc	Obiekt całoroczny.
5.	Bar „Relax”	ul. Dąbrowskiego 19	25 miejsc	Obiekt całoroczny.
6.	Bar Kawowy	ul. Dąbrowskiego 6	20 miejsc	Obiekt całoroczny.
7.	Mini Bar	ul. Rynek 2	12 miejsc	Obiekt całoroczny.
PIZZERIE				
9.	Pizzeria „Halo”	ul. Rynek 5	9 miejsc	Obiekt całoroczny
10.	Pizzeria „Królewska”	ul. Rynek 10A	32 miejsca	Obiekt całoroczny
11.	Pizzeria „Tomato”	ul. Wojska Polskiego 34	34 miejsca	Obiekt całoroczny
12.	Pizzeria „Karczma”	ul. Lubelska	150 miejsc	Obiekt całoroczny

Występuje stosunkowo mała różnorodność obiektów: w bazie noclegowej przeważają hotele i małe motele, a wśród obiektów gastronomicznych funkcjonują głównie bary i pizzerie. Pomimo ciekawych i kultywowanych tradycji kulinarnych na terenie powiatu, nie funkcjonuje żaden lokal serwujący tradycyjne, lokalne menu.

• Szlaki turystyczne

Jednym z elementów atrakcji turystycznych jest sieć szlaków turystycznych, biegnąca przez najciekawsze przyrodniczo i historycznie tereny. Większość z istniejących szlaków nie jest oznakowana.

Z Radzyna Podlaskiego wychodzą 3 szlaki turystyczne:

- czerwony (LU 1626) – o długości 24 km) - od parku miejskiego do miejsca pamięci pomordowanych w lesie koło m. Sitno i dalej do Kocka,
- żółty (LU 1627) – zwany też szlakiem radzyńskich zespołów pałacowo -parkowych, ma długość 23,6 km i prowadzi z Radzyna Podlaskiego do Czemiernik - od parku miejskiego do kapliczki Św. Antoniego w m. Bedlno,
- zielony (LU 1625) – ma długość 29,7 km i prowadzi wokół Radzyna rzez Bedlno, Turów, Białkę.

• Walory środowiska geograficznego:

- położenie w pobliżu wschodniej granicy państwa,
- dogodne cechy klimatyczne.

• Walory środowiska naturalnego:

- dolina rzeki Białki o powiązaniu z korytarzem ekologicznym rzeki Tyśmienicy,
- trzy zespoły leśne o charakterze krajobrazowym,
- krajobrazowe trasy komunikacyjne oraz możliwość wytyczenia nowych, atrakcyjnych szlaków wędrówkowych i rowerowych,
- nizinne ukształtowanie terenu – sprzyjające budowaniu prawidłowego modelu osadnictwa i rekreacji.

• Walory środowiska kulturowego:

- zabytki o ponadlokalnym, unikatowym znaczeniu oraz zabytkowe Śródmieście.

• Stan zagospodarowania przestrzennego i funkcjonalnego Miasta:

- infrastrukturę społeczną (bazę i zaplecze) dla potrzeb rekreacji ocenia się jako niewystarczającą;
- infrastrukturę techniczną dla potrzeb rekreacji ocenia się jako dobrą.
- komunikację ocenia się za korzystną dla rozwoju turystyki.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 25. Ruch turystyczny w Mieście Radzyń Podlaski w 2015 r.

Turystyczne obiekty noclegowe		
obiekty ogółem	obiekty	2
obiekty ogółem całoroczne	obiekty	2
miejsca noclegowe ogółem	miejsca noclegowe	68
inne obiekty hotelowe całoroczne	inne obiekty	1
miejsca noclegowe w innych obiektach hotelowych ogółem	miejsca noclegowe	24
pokoje hotelowe z własną łazienką i WC w innych obiektach hotelowych	pokoje hotelowe	10
pozostałe turystyczne obiekty noclegowe	obiekty	1
miejsca noclegowe w pozostałych turystycznych obiektach noclegowych	miejsca noclegowe	13
miejsca noclegowe całoroczne w pozostałych turystycznych obiektach	miejsca noclegowe	13
Turyści		
turyści ogółem	osoby / turyści	3 939
wynajęte pokoje ogółem w obiektach hotelowych	pokoje hotelowe	2 944
wynajęte pokoje turystom zagranicznym (nierezydentom) w obiektach	pokoje hotelowe	110
udzielone noclegi ogółem	noclegi	4 645
noclegi udzielone turystom zagranicznym	noclegi	270
turyści zagraniczni (nierezydenci) ogółem	osoby / turyści	195
Rosja	osoby / turyści	61
Białoruś	osoby / turyści	44
Ukraina	osoby / turyści	28
Włochy	osoby / turyści	18
Niemcy	osoby / turyści	12
Litwa	osoby / turyści	6
Słowacja	osoby / turyści	4
Francja	osoby / turyści	3
Irlandia	osoby / turyści	2
Belgia	osoby / turyści	2
Czechy	osoby / turyści	2
Szwecja	osoby / turyści	2
Hiszpania	osoby / turyści	1
pozostałe kraje	osoby / turyści	10
Wyposażenie turystycznych obiektów noclegowych		
boisko do siatkówki lub koszykówki	boisko	1
sala konferencyjna	sala	1
liczba miejsc w salach konferencyjnych	miejsce	50

Źródło: Miejski Program Rewitalizacji Miasta Radzyń Podlaski na lata 2016 - 2023

- **Szanse wykorzystania walorów rekreacyjnych Miasta.**

Miasto ma znaczne możliwości wykorzystania potencjału rekreacyjnego, w tym turystycznego, lecz trzeba wziąć pod uwagę, że „walka o turystów” w sytuacji gospodarki rynkowej będzie trwała stale. Dlatego najkorzystniejsze dla regionu i Miasta jest wytworzenie powiązań pomiędzy różnymi dziedzinami gospodarki: leśnictwem, rolnictwem, usługami (w tym: handlu, kultury, zdrowia), produkcją (rzemiosłem), a rekreacją. Powiązania wynikające z aktywizacji gospodarczej mogą stać się większą siłą napędową zapewniającą stały ruch turystyczny, aniżeli tradycyjne „oczekiwanie na turystę” w sezonie letnim, czy zimowym. Ważną rolę odegrają zagospodarowywania lokalnej wytwórczości i produkcji rolniczej oraz pozarolniczej (tworzenie lokalnych rynków zbytu), ograniczenie pośrednictwa w różnorodnych dziedzinach, podnoszenie kwalifikacji w branży turystycznej oraz konsekwencja w realizacji podejmowanych działań.

- **Główne obszary zainteresowania turystycznego.**

Niniejsze Studium waloryzuje obszar Miasta w powiązaniu z funkcją rekreacji.

Generalnie – dopuszcza się rekreację na obszarze Miasta w sposób pełny, umiarkowany lub ograniczony – w zależności od uwarunkowań lokalnych. Obszar Miasta jest najbardziej odpowiedni dla rekreacji bierniej, tzn. rekreacji pobytowej długookresowej i krótkookresowej tranzytowej lub weekendowej.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- Na terenach leśnych Miasta zakłada się **ograniczoną** dostępność dla ruchu turystycznego – ze względu na prywatny i przyrodniczy charakter lasów.
- Na terenach rolnych, w szczególności w dolinie rzeki Białki zakłada się **umiarkowaną** dostępność – ze względu na znaczną ilość użytków rolnych oraz korytarz ekologiczny rzeki.
- Na terenach ochrony konserwatorskiej zakłada **kontrolowaną** dostępność dla ruchu turystycznego – w dostosowaniu do rangi obiektów i obszarów chronionych.
- Na pozostałych terenach Miasta zakłada się **pełną** dostępność dla ruchu turystycznego – ze względu na przewagę funkcji osadniczych nad użytkowaniem rolnym i leśnym (przy pełnej ochronie istniejącej wartościowej struktury przyrodniczej).

9.2.5. Wnioski.

Ocenia się wysoko: walory środowiska geograficznego, naturalnego i kulturowego. Poziom bazy i zaplecza rekreacji oscyluje pomiędzy stanem dobrym i złym – wymaga poszerzenia i rozbudowy. Brak silnego ośrodka koordynacyjnego dla funkcji rekreacji – w tym: zorganizowanych tras o różnorodnych funkcjach łączących istniejące na obszarze Miasta atrakcje turystyczne, obiektów i urządzeń sportowych (kąpielisk, ogólnodostępnych boisk sportowych), powiązań z ponadlokalnymi systemami rekreacji.

Radzyń Podlaski, jak i cały powiat radzyński posiada walory naturalne, szczególnie przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe unikalnych, które dają podstawę do rozwoju turystyki. Słabe strony są efektem niedostatecznego zagospodarowania regionu (praktycznego braku bazy turystycznej pozwalającej na prawidłowe korzystanie z walorów), jak również braku promocji obszaru. Stan zagospodarowania nie jest proporcjonalny do posiadanego potencjału, który nie jest wykorzystywany do tworzenia produktów turystycznych i kreowanie ciekawej oferty, co powoduje, iż ilość turystów przyjeżdżających obecnie do powiatu jest niewielka.

9.2.6. Bezrobocie.

Odpowiedzią na zmiany w gospodarce lat 90-tych, podobnie jak w całym kraju, było pojawienie się zjawiska bezrobocia. W Mieście Radzyń Podlaski przechodzenie z gospodarki centralnie planowanej do gospodarki rynkowej spowodowało na przestrzeni ostatnich lat znaczny spadek liczby pracujących. Od roku 1990 bezrobocie stało się jednym z głównych problemów gospodarczych i społecznych.

W okresie od stycznia do grudnia 2017 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Radzynie Podlaskim zarejestrowało się 3216 osób, średnia miesięczna napływu wynosiła 268 osób. Najwięcej bezrobotnych zarejestrowało się w styczniu (318) a najmniej w lutym (206).

W 2017 roku zarejestrowało się:

- 2795 osób poprzednio pracujących (88% ogółu rejestrowanych),
- 721 osób dotychczas niepracujących (22% ogółu rejestrowanych),
- 22 osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy (1% ogółu rejestrowanych).

W okresie od stycznia do grudnia 2017 roku wyłączono z ewidencji 3856 osób, a średni miesięczny odpływ z bezrobocia wyniósł 321 osób. Najwięcej osób zostało wyłączonych z ewidencji w marcu (395), a najmniej w styczniu (194).

Najczęściej występujące powody wyłączeń:

- podjęcie pracy – 1621 osób (42% ogółu wyrejestrowanych),
- brak potwierdzenia gotowości do pracy – 740 osób (19 % ogółu wyrejestrowanych),
- dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego – 620 osób (16% ogółu wyrejestrowanych).

W powiecie radzyńskim, najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku od 25-34 lat (32%) oraz od 35-44 (21%). Najmniej jest osób starszych od 55 do 64 lat – 13%.

Pod względem czasu pozostawania bez pracy, najliczniejszą kategorię wśród zarejestrowanych w powiecie radzyńskim stanowiły osoby niepracujące powyżej 24 miesięcy – 636 osób (31% ogółu zarejestrowanych). W okresie od stycznia do 31 grudnia 2017 r. Powiatowy Urząd Pracy w Radzynie Podlaskim udzielił osobom bezrobotnym m.in.: dotacji na podjęcie działalności gospodarczej, zawarł umowy z podmiotami o refundację kosztów utworzenia stanowiska pracy, zawarł umowy o organizację prac interwencyjnych, przystąpiono również do realizacji Programu Regionalnego „DROGI – MOSTY – RZEKI”, skierował na szkolenia i staże osoby bezrobotne z organizatorami stażu w ramach poszczególnych projektów, z czego większość stanowili pracodawcy sektora prywatnego – pozostałe staże zorganizowane zostały w jednostkach administracji publicznej.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 26. Stopa bezrobocia w powiecie radzyńskim.

Stopa bezrobocia w % - w kraju, województwie lubelskim, powiecie radzyńskim												
Miesiące	styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień
2017 rok												
Powiat radzyński	11,0	10,5	10,0	9,6	9,2	8,7	8,8	8,8	8,2	8,0	8,0	8,2
Woj. lubelskie	10,8	10,6	10,2	9,7	9,3	8,9	8,9	8,9	8,7	8,5	8,6	8,8
Kraj	8,6	8,5	8,1	7,7	7,4	7,1	7,1	7,0	6,8	6,6	6,5	6,6
2016 rok												
Powiat radzyński	13,1	13,3	12,7	11,9	11,5	11,6	11,2	10,9	10,7	10,7	10,7	10,7
Woj. lubelskie	12,2	12,2	11,9	11,4	10,9	10,4	10,3	10,2	9,9	9,9	10,1	10,4
Kraj	10,3	10,3	10,0	9,5	9,1	8,8	8,6	8,5	8,3	8,2	8,2	8,3

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy – 2017 r.

Wskaźnik bezrobocia w powiecie radzyńskim na koniec grudnia 2017 roku osiągnął poziom niższy, niż w końcu 2016 roku o 2,5 punktu procentowego. Największy spadek poziomu zatrudnienia w latach 2000 – 2005 miał miejsce przede wszystkim w okręgach o charakterze przemysłowym, w których przebiegające procesy prywatyzacji przedsiębiorstw oraz restrukturyzacji poszczególnych gałęzi przemysłu wiązały się ze zwolnieniami pracowników.

W Radzynie Podlaskim powyższe przemiany przyczyniły się do wzrostu bezrobocia na obszarze Miasta i stanowi duży problem. Pomimo, iż liczba bezrobotnych w ostatnich latach spadła (1417 osób w 2003 r., natomiast 691 w 2016 r.), to liczba jest nadal za wysoka. W 2016 r. liczba bezrobotnych w Radzynie Podlaskim wyniosła 691 osób. W porównaniu z 2003 r. spadła o 726 osób. Wśród osób bezrobotnych kobiety stanowiły 44,6%. Najwięcej osób bezrobotnych (410), pozostawało bez pracy dłużej niż 24 miesiące. Najwięcej bezrobotnych było w grupie osób w wieku 25 – 34 lata.

Analizując liczbę bezrobotnych w latach 2003 – 2016 zauważa się tendencję spadkową, co jest pozytywnym trendem. W 2017 roku w porównaniu do roku ubiegłego w poszczególnych gminach powiatu radzyńskiego znacznie spadła liczba osób bezrobotnych. Najwyższy spadek liczby osób bezrobotnych zanotowano w mieście Radzyń Podlaski z 691 osób zarejestrowanych w 2016 roku do 540 w 2017 roku, to jest o 151 osób.

Ze względu na poziom wykształcenia w Radzynie Podlaskim najniższe bezrobocie w 2016 r. wystąpiło w grupie osób z wyższym wykształceniem, natomiast najwyższe – objęło osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Czynnikiem, które mają wpływ na brak zatrudnienia to długotrwałe pozostawanie bez pracy, spowodowane różnymi okolicznościami, w tym opieką nad dzieckiem, czy korzystaniem z pomocy społecznej oraz wiek będący przeszkodą w znalezieniu nowego zatrudnienia. Podstawowym problemem bezrobocia wśród młodzieży jest to, że młodzi ludzie bardzo często nie mają możliwości zdobycia jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności dostosowanych do wymogów konkretnych stanowisk pracy, są ograniczone. Problemem dla młodzieży są – często nieadekwatne do potrzeb lokalnego rynku pracy – wykształcenie, brak umiejętności skutecznego poszukiwania pracy, małe znajomości lokalnego rynku pracy i związana z tym niska aktywność i mobilność zawodowa i przestrzenna.

Długi okres pozostawania bez pracy nie tylko zmniejsza szanse na ponowne zatrudnienie ze względu na rosnące wymagania pracowników oraz podniesienie, bądź zmiany umiejętności i kwalifikacji zawodowych, ale również stwarza zagrożenie degradacji materialnej i społecznej osób bezrobotnych. Grupa osób w wieku powyżej 50 roku życia znajduje się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy ze względu na brak zainteresowania nimi ze strony pracodawców, gdyż posiadają w przeważającej większości niskie kwalifikacje zawodowe. Szczególny nacisk winien być położony na wsparcie grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, zwłaszcza osób długotrwałe bezrobotnych, które stanowią ponad 45% ogółu mieszkańców Miasta pozostających bez pracy.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 27. Struktura bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu radzyńskiego
– stan na koniec września 2016 r.

Gmina	Bezrobotni zarejestrowani		Bezrobotni zarejestrowani z prawem do zasiłku	
	razem	kobiety	razem	kobiety
m. Radzyń Podlaski	691	311	75	42
Borki	315	146	18	8
Czemierniki	229	109	15	6
Kąkolewnica	353	167	28	16
Komarówka Podl.	175	69	1	1
g. Radzyń Podlaski	419	190	24	10
Ulan Majorat	241	118	15	12
Wohyń	366	184	17	5
Razem:	2 789	1 294	193	111

Źródło: GUS (Polska w liczbach)

Tabela nr 28. Czas trwania bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu radzyńskiego
– stan na koniec września 2016 r.

Gmina	Czas trwania bezrobocia w miesiącach					
	do 1 m	1-3 m	3-6 m	6-12 m	12-24 m	pow. 24
m. Radzyń Podlaski	67	115	70	129	97	213
Borki	19	22	39	58	52	125
Czemierniki	27	23	22	29	47	81
Kąkolewnica	24	41	36	61	60	131
Komarówka Podl.	14	15	17	29	25	75
g. Radzyń Podlaski	33	61	48	67	76	134
Ulan Majorat	19	17	29	44	35	97
Wohyń	35	28	37	49	66	151
Razem:	238	322	298	466	458	1 007

Źródło: GUS (Polska w liczbach)

Tabela nr 29. Struktura bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu radzyńskiego
z podziałem na grupy wieku – stan na koniec września 2016 r.

Gmina	Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	Osoby powyżej 50 roku życia	Osoby do 30 roku życia	Osoby do 25 roku życia	Osoby długotrwale bezrobotne
m. Radzyń Podlaski	8	171	169	73	411
Borki	4	43	128	71	210
Czemierniki	5	40	85	51	137
Kąkolewnica	4	60	153	83	232
Komarówka Podl.	1	43	63	29	128
g. Radzyń Podlaski	7	80	149	76	254
Ulan Majorat	4	36	111	63	162
Wohyń	0	73	122	60	229
Razem:	33	546	980	506	1763

Źródło: Polska w liczbach – 2017 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Przyczyny wysokiego udziału osób bez kwalifikacji zawodowych w rejestrach bezrobotnych to m.in. zaniedbania edukacyjne (brak wiedzy ogólnej i zawodowej), niemożność podjęcia dalszej nauki oraz często niskie aspiracje edukacyjne i zawodowe danych osób. Zachodzi konieczność podjęcia działań aktywizacyjnych, których celem będzie umożliwienie zdobycia umiejętności i doświadczenia zawodowego tym osobom oraz przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu poprzez przywrócenie im kontaktu z pracą.

Niepełnosprawność oraz niskie kwalifikacje zdecydowanie ograniczają konkurowanie o miejsca pracy z kandydatami bez dysfunkcji zdrowotnych. Największym problemem tych osób jest niewielka aktywność związana z poszukiwaniem zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Brak aktywności wynika z niewielkiej wiedzy o możliwościach aktywizacji zawodowej, szkoleniach i przekwalifikowaniach zawodowych.

Generalnie – w stosunku do lat poprzednich, w Radzynie Podlaskim obserwuje się spadek liczby bezrobotnych. Należy podkreślić jednak, że liczba osób bezrobotnych może być mniejsza, gdyż po otwarciu rynków pracy w Unii Europejskiej wiele osób zdecydowało się na czasowe podjęcie pracy poza granicami kraju. Można wywnioskować to na podstawie informacji uzyskiwanych od przedsiębiorców, którzy mają problemy z pozyskaniem pracowników.

Raport "Education at a Glance" m.in. przywołuje następujące wskaźniki OECD obrazujące powiązanie wykształcenia z problemem bezrobocia:

- Średnio ponad 80% osób posiadających wykształcenie wyższe ma pracę w porównaniu z 70% osób z wykształceniem średnim II stopnia lub policealnym oraz z 60% osób bez wykształcenia na poziomie średnim II stopnia. Osoby z wykształceniem wyższym zarabiają średnio o 60% więcej niż te, które ukończyły edukację na poziomie średnim II stopnia.
- Odsetek osób przyjętych na studia licencjackie jest o wiele wyższy, niż na studia magisterskie lub doktoranckie. Osoby z tytułem magistra mają jednak na rynku pracy o wiele więcej możliwości – i o wiele wyższe zarobki – w porównaniu z absolwentami studiów pierwszego stopnia.
- Zatrudnione osoby z tytułem licencjata lub równoważnym zarabiają ponad 60% więcej niż pracownicy z wykształceniem średnim II stopnia, lecz ponad dwa razy mniej, niż osoby z dyplomem magistra, doktora lub tytułem równoważnym.
- **Poziom wykształcenia jest wskaźnikiem o najwyższym wpływie na wysokość zarobków.**
- Młodzi ludzie o niższych kwalifikacjach, w przypadku utraty pracy zagrożeni są długotrwałym bezrobociem, dotyczy to ponad połowy osób w grupie wiekowej 25-34 lat w większości krajów OECD.
- W grupie osób w wieku 20-24 lat 1 os./ 5 os. nie jest zatrudniona, nie uczy się, ani nie odbywa stażu.
- Ponad 57% pracowników, którzy posiadają umiejętności w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych i w rozwiązywaniu problemów bierze udział w finansowanych przez pracodawcę szkoleniach formalnych i/lub nieformalnych.
- **Jedynie 9% pracowników, którzy nie potrafią korzystać z komputera i nie posiadają umiejętności w rozwiązywaniu problemów korzysta z programów tego typu.**

Źródło: OECD Multilingual Summaries Education at a Glance 2015 - OECD Indicators Summary in Polish.

Z powyżej wymienionych informacji i wskaźników wynika, że oprócz tworzenia różnorodnych miejsc pracy, kluczowe znaczenie w rozwiązywaniu problemu bezrobocia ma zwiększenie poziomu wykształcenia społeczeństwa.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 30. Radzyń Podlaski. Struktura bezrobotnych - sierpień 2018 r.

Wyszczególnienie		Bezrobotni zarejestrowani		Bezrobotni, którzy podjęli pracę		Bezrobotni zarejestrowani				
		w miesiącu sprawozdawczym		w końcu mies. sprawozdawczego		ogółem		w tym, z prawem do zasiłku		
		razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	
		1	2	3	4	5	6	7	8	
0		1	2	3	4	5	6	7	8	
Ogółem (VIII. 2018)		01	223	111	109	52	1798	948	146	76
z tego osoby	poprzednio pracujące, w tym:	02	164	78	90	42	1373	689	144	76
	- zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	03	1	0	2	1	15	6	4	2
	dotychczas niepracujące	04	59	33	19	10	425	259	2	0
Wybrane kategorie bezrobotnych (ogółem)										
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki		05	29	20	4	3	69	46	1	1
Cudzoziemcy		06	0	0	0	0	8	4	0	0
Bez kwalifikacji zawodowych		07	62	35	27	16	565	301	29	17
Bez doświadczenia zawodowego		08	74	41	29	17	593	352	2	0
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka		09	17	17	10	10	332	352	4	4
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym:		10	196	100	90	44	1535	841	97	51
- do 30 roku życia		11	116	61	47	24	640	398	46	29
- do 25 roku życia		12	69	36	26	17	326	195	10	4
- długotrwale bezrobotne		13	57	28	38	20	1022	578	1	1
- powyżej 50 roku życia		14	29	10	15	5	361	112	43	14
- korzystające ze świadczeń pomocy społecznej		15	1	1	0	0	22	13	0	0
- posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia		16	22	19	12	5	327	296	19	18
- posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia		17	0	0	0	0	0	0	0	0
- niepełnosprawni		18	7	4	6	2	85	49	5	5

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Radzynie Podlaskim – 2018 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 31. Radzyń Podlaski. Bilans bezrobotnych - sierpień 2018 r.

Wyszczególnienie		Ogółem	Kobiety	Bezrobotni zarejestrowani			
				ogółem zam. na wsi		ogółem z prawem do zasiłku	
				razem	kobiety	razem	kobiety
0		1	2	3	4	5	6
Bezrobotni wg stanu w końcu miesiąca poprzedzającego sprawozdanie (VII.2018 r.)	01	1787	922	1311	682	139	74
Bezrobotni zarejestrowani w miesiącu sprawozdawczym (VIII.2018 r.), w tym:	02	223	111	150	69	26	14
- po raz pierwszy	03	50	29	37	20	5	2
- po raz kolejny	04	173	82	113	49	21	12
Bezrobotni zarejestrowani w końcu miesiąca sprawozdawczego, w tym:	05	1798	948	1302	682	146	76
- zarejestrowani po raz pierwszy	06	376	236	302	186	2	0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Radzynie Podlaskim – 2018 r.

Tabela nr 32. Radzyń Podlaski. Bilans wybranych kategorii bezrobotnych
będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy - sierpień 2018 r.

Wyszczególnienie		do 30 roku życia		w tym do 25 roku życia		powyżej 50 roku życia		długotrwale bezrobotni		
		razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	
0		1	2	3	4	5	6	7	8	
Bezrobotni wg stanu w końcu miesiąca poprzedzającego sprawozdanie (VII.2018 r.)	01	628	385	322	195	365	111	1039	579	
Bezrobotni zarejestrowani w miesiącu sprawozdawczym (VIII.2018 r.), w tym:	02	116	61	69	36	29	10	57	28	
z tego osoby	- po raz pierwszy	03	44	26	37	21	1	1	0	0
	- po raz kolejny	04	72	35	32	15	28	9	57	28
Bezrobotni wg stanu w końcu miesiąca sprawozdawczego, w tym:	05	640	398	326	195	361	112	1022	578	
- zarejestrowani po raz pierwszy	06	230	152	166	101	71	26	186	132	

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Radzynie Podlaskim – 2018 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 33. Radzyń Podlaski. Poszukujący pracy i wolne miejsca pracy – sierpień 2018 r.

I. Wyszczególnienie		Ogółem	Kobiety
0		1	2
Poszukujący pracy według stanu w końcu miesiąca poprzedzającego	01	49	25
Poszukujący pracy zarejestrowani w miesiącu sprawozdawczym	02	2	1
II. Wyszczególnienie		Zgłoszone w miesiącu sprawozdawczym	W końcu miesiąca sprawozdawczego
Ogółem wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej	01	146	70

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Radzynie Podlaskim – 2018 r.

W 2017 r. w powiecie radzyńskim wystąpiło najniższe w historii samorządu bezrobocie (w lipcu na poziomie 8,7 proc., a w sierpniu 8,8 proc.), ale nie wiązało się to bezpośrednio ze wzrostem liczby osób oficjalnie zatrudnionych. Zaniepokojenie niskimi wpływami stało się na tyle duże, że władze powiatu poszukują przyczyn tego stanu rzeczy. Teoretycznie przychody z podatków powinny wzrastać – tak się jednak nie dzieje, bo stopa bezrobocia nie przekłada się nam na liczbę zatrudnionych. Sytuację powyższą obrazują dane tabelaryczne dotyczące bezrobocia (Tab. nr 33) – opracowane w grudniu 2017 r. przez Powiatowy Urząd Pracy w Radzynie Podlaskim.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na koniec sierpnia 2018 r. wyniosła 1798 osób (w tym 1022 osoby długotrwale bezrobotne). W sierpniu 2018 r. tylko 2 osoby poszukiwały pracy (w listopadzie 2017 r. – 64 osoby). W grudniu 2017 r. było 149 wolnych miejsc pracy (w sierpniu 2018 r. 146 wolnych miejsc pracy).

Jedną z przyczyn opisanej powyżej sytuacji jest to, że mieszkańcy powiatu nie zatrudniają się oficjalnie i nie szukają też takiego zatrudnienia, gdyż oferty dotyczą prac w większości na poziomie najniższej stawki płacy krajowej.

9.3. Mieszkalnictwo.

Na obszarze Miasta dominuje zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna z przewagą budynków murowanych. Stanowią one większość infrastruktury mieszkaniowej. Należy stwierdzić poprawę standardów mieszkaniowych. Następuje zmniejszenie zagęszczenia izb i powiększenie powierzchni użytkowych.

Wg danych statystycznych GUS z 31 grudnia 2017 r.:

- W 2017 roku w Radzynie Podlaskim oddano do użytku 103 mieszkania.
- Na każdych 1000 mieszkańców oddano do użytku 6,52 nowych lokali. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski.
- Całkowite zasoby mieszkaniowe w Radzynie Podlaskim wynoszą 5747 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada 361 mieszkań. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa lubelskiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski.
- W 2016 roku 85,4% mieszkań przeznaczono na sprzedaż lub wynajem, 14,6% na cele indywidualne.
- Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Radzynie Podlaskim wynosi 3,11 i jest znacznie mniejsza od przeciętnej liczby izb dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce.
- Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2017 roku w Radzynie Podlaskim wynosi 72,50 m² i jest znacznie mniejsza od przeciętnej powierzchni użytkowej dla woj. lubelskiego oraz znacznie mniejsza od przeciętnej powierzchni nieruchomości w Polsce.

Pod względem wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne:

- 95,65% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu,
- 94,00% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany,
- 92,03% mieszkań posiada łazienkę,
- 88,13% mieszkań korzysta z centralnego ogrzewania,
- 22,45% mieszkań korzysta z gazu sieciowego.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 34. Radzyń Podlaski. Zasoby mieszkaniowe.

	Radzyń Podlaski	woj. lubelskie	Polska
Rok 2016	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania		
	72,50 m ²	77,10 m ²	73,80 m ²
	Przeciętna liczba mieszkań na 1000 mieszkańców		
	360,90	359,90	371,30
	Przeciętna liczba mieszkań oddanych do użytkowania w 2017 r. na 1000 mieszkańców		
	6,52	3,46	4,64
	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania/ 1 osobę		
	26,20 m ²	27,70 m ²	27,40 m ²
	Przeciętna liczba osób / 1 mieszkanie		
	2,77	2,78	2,69
Przeciętna liczba osób / 1 izbę			
0,68	0,72	0,70	
Przeciętna liczba osób / 1 izbę			
4,06	3,85	3,82	

Źródło: GUS – 2017 r.

Tabela nr 35. Miasto Radzyń Podlaski.
Liczba mieszkań w latach 2010 – 2016 (stan na 31.12.2016 r.)

Lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mieszkania	5 578	5 600	5 618	5 653	5 680	5 711	5 747
Mieszkania / 1000 mieszkańców	343,4	346,2	344,7	349,2	352,8	356,7	360,9

Źródło: GUS – 2017 r.

Tabela nr 36. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w % (31.12.2016 r.)
w Radzynie Podlaskim na tle zasobów województwa lubelskiego i kraju.

Wyszczególnienie	Radzyń Podlaski	woj. lubelskie	Polska
Wodociągi	95,65%	91,60 %	96,79%
Ustęp splukiwany	94,00%	84,92%	93,66%
Łazienka	92,03%	82,38%	91,31%
Gaz sieciowy	22,45%	42,93%	55,50%
Centralne ogrzewanie	88,13%	75,41%	82,12%

Źródło: GUS - 2016 r.

Tabela nr 37. Miasto Radzyń Podlaski. Mieszkania wyposażone w instalacje tech.-sanitarne
w % w latach 2010 - 2016

Wyszczególnienie	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Wodociągi	95,2	95,2	95,2	95,3	95,3	95,6	95,6
Ustęp splukiwany	93,5	93,5	93,5	93,6	93,6	94,0	94,0
Łazienka	91,8	91,8	91,8	91,9	91,9	92,0	92,0
Gaz sieciowy	22,2	22,2	22,1	22,1	22,2	22,1	22,4
Centralne ogrzewanie	87,8	87,8	87,9	87,9	88,0	88,1	88,1

Źródło: GUS -2016 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

**Tabela nr 38. Miasto Radzyń Podlaski.
Udział korzystających z instalacji w % ogółu ludności w latach 2010 - 2014.**

Wyszczególnienie	2010 r.	2012	2013	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Wodociągi [%]	90,6	91,0	90,6	90,7	90,5	90,7
Kanalizacja [%]	86,7	87,6	87,1	87,2	86,9	87,3
Gaz [%]	20,9	22,1	22,7	22,5	23,0	23,8

Źródło: GUS - 2016 r.

9.4. Publiczna infrastruktura społeczna.

9.4.1. Oświata.

1. Stan edukacji Polsce.

Coroczny raport "Education at a Glance" (Edukacja w zarysie) to jedna ze znaczących publikacji Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Wg tego raportu w dekadzie 2002-2012, w Polsce wskaźnik osób z wyższym wykształceniem wzrósł z 10 proc. do 25 proc, co oznacza, że przy utrzymaniu obecnych tendencji, możliwe będzie osiągnięcie celów strategii "Europa 2020".

Wśród tzw. celów wymiernych ww. Strategii, znalazły się:

- zmniejszenia odsetka osób wcześniej kończących naukę do poziomu niższego niż 10%,
- zwiększenie odsetka osób o wykształceniu wyższym lub równoważnym do poziomu min 40%.

W raporcie przywołano m.in. wyniki Międzynarodowego Badania Kompetencji Dorosłych (PIAAC) ogłoszone w 2015 r. wskazujące na to, że m.in.:

- korzyści płynące z wykształcenia nie mają jedynie charakteru finansowego, lecz również wymiar społeczny – osoby z wykształceniem wyższym częściej angażują się w otaczający je świat,
- osobom z wyższym poziomem wykształcenia łatwiej znaleźć pracę, jednocześnie im wyższy poziom wykształcenia, tym wyższe są średnie zarobki;
- poziomowi wykształcenia nie zawsze odpowiada podobny poziom umiejętności,
- pomimo zmniejszających się lub nawet odwracających się różnic w wykształceniu pomiędzy kobietami i mężczyznami, te pierwsze są nadal zbyt mało obecne w niektórych dziedzinach edukacji, takich jak nauka, technologia, inżynieria i matematyka; młode kobiety są także zatrudniane rzadziej, niż młodzi mężczyźni; z uwagi na ciągły wzrost poziomu wykształcenia w ostatnich latach, młodsze pokolenie charakteryzuje się posiadaniem wyższych kwalifikacji, niż pokolenie starsze,
- efektywność systemów edukacji zależy od odpowiednich warunków nauczania i uczenia się;
- cięcia finansowe mogą także zagrozić rozwojowi zawodowemu nauczycieli;
- dane z raportu PISA wskazują, że pomimo rosnących inwestycji w technologie informacyjno- komunikacyjne (TIK) w szkołach nauczyciele nie używają ich regularnie.

Źródło: OECD Multilingual Summaries Education at a Glance 2015
OECD Indicators Summary in Polish.

2. Edukacja w Mieście Radzyń Podlaski.

W 2016 r. 3793 mieszkańców Radzyna Podlaskiego znajdowało się w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 1 846 kobiet oraz 1 947 mężczyzn.

Wg Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r.:

- 11,1% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 2,9% wykształcenie policealne,
- 9,3% średnie ogólnokształcące,
- 16,1% średnie zawodowe,
- 24,8% zasadnicze zawodowe,
- 6,3% gimnazjalne,
- 27,3% podstawowe ukończone,
- 2,2% podstawowe nieukończone.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

W porównaniu do całego województwa lubelskiego mieszkańcy Radzyna Podlaskiego mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Radzynie Podlaskiej największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (28,1%) oraz zasadnicze zawodowe (19,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (30,7%) oraz podstawowe ukończone (26,5%).

- 16,6% mieszkańców Radzyna Podlaskiego w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat -wychowanie przedszkolne (15,1% wśród dziewczynek i 18,1% wśród chłopców).
- Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 985 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego.
- Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 0,64 dzieci w wieku przedszkolnym.
- W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 25,9% ludności (27,4% wśród dziewczynek i 24,6% wśród chłopców).
- Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 21 uczniów.
- Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 104,49.
- Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 13,0% zalicza się do przedziału 13-15 lat -kształcenie na poziomie gimnazjalnym (12,1% wśród dziewczyn i 13,8% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada 19 uczniów.
- Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach gimnazjalnych do osób w wieku 13-15 lat) wynosi 118,24.
- W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 20,0% mieszkańców (20,0% wśród dziewczyn i 20,0% wśród chłopaków).
- Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 25 uczniów, a 24 uczniów przypada na oddział w szkołach średnich zawodowych i artystycznych.
- W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 24,4% mieszkańców Radzyna Podlaskiego w wieku potencjalnej nauki (25,4% kobiet i 23,6% mężczyzn).

Źródło: Polska w liczbach – GUS.

Tabela nr 39. Radzyń Podlaski. Wykształcenie.

Rok	Wykształcenie wyższe (K- kobiety, M- mężczyźni)		
	Radzyń Podlaski	woj. lubelskie	Polska
2016	11,1 (K-13,9%, M-8,2%)	17,0	17,9
	Wykształcenie średnie i policealne (K- kobiety, M- mężczyźni)		
	28,3% (K-31%, M-25,6%)	33,2%	33,3%
	Wykształcenie policealne (K- kobiety, M- mężczyźni)		
	2,9% (K-31%, M-25,6%)	3,1%	2,7%
	Wykształcenie średnie ogólnokształcące (K- kobiety, M- mężczyźni)		
	2,9% (K-31%, M-25,6%)	3,1%	2,7%
	Wykształcenie średnie zawodowe (K- kobiety, M- mężczyźni)		
	16,1% (K-15%, M-17,3%)	18,4%	18,1%
	Wykształcenie zasadnicze zawodowe (K- kobiety, M- mężczyźni)		
	24,8% (K-19,0%, M-30,7%)	20,3%	22,9%
	Wykształcenie gimnazjalne (K- kobiety, M- mężczyźni)		
	6,3% (K-5,3%, M-7,3%)	5,6%	5,2%
	Wykształcenie podstawowe ukończone (K- kobiety, M- mężczyźni)		
27,3% (K-28,1%, M-26,5%)	22,1%	19,3%	
Wykształcenie podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego (K- kobiety, M- mężczyźni)			
2,2% (K-2,7%, M-1,7%)	2,0%	1,4%	

Źródło: GUS – 2016 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze i oświatowe:

- niepubliczne Przedszkole „Bambino” Spółdzielczej Mleczarni Spomlek,
- niepubliczne Przedszkole " Kacperek,
- Przedszkole Miejskie,
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Bohaterów Powstania Styczniowego,
- Szkoła Podstawowa nr 2,
- Szkoła Podstawowa Specjalna,
- Gimnazjum nr 1, Gimnazjum nr 2, Gimnazjum Specjalne
- Technikum w ZSP
- I Liceum Ogólnokształcące,
- II Liceum Ogólnokształcące w ZSP
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (powiatowe),
- niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (wojewódzkie)
- Technikum Zawodowe dla Dorosłych,
- Szkoła Policealna,
- niepubliczne Policealne Studium Zarządzania i Marketingu,
- niepubliczny Ośrodek Kształcenia Zawodowego
- niepubliczne Technikum Zawodowe dla Dorosłych
- niepubliczna Wielozawodowa Zasadnicza Szkoła Zawodowa
- niepubliczne Studium Policealne dla Dorosłych ALFA
- Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Karola Lipińskiego
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
- Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
- Liceum Ekonomiczne w ZSP Sikorskiego Powiat Radzyński
- Liceum Profilowane w ZSP
- Technikum Uzupełniające w ZSP
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych w ZSP
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa w ZSP,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna.

Tabela nr 40. Radzyń Podlaski. Placówki opiekuńczo-wychowawcze i edukacyjne.

RODZAJ PLACÓWKI	W LATACH		
	2014	2015	2016
ŻŁOBKI			
Żłobki i kluby dziecięce	-	-	2
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych	-	-	27
EDUKACJA	2014/15	2015/16	2016/17
Placówki wychowania przedszkolnego	4	6	6
– w tym przedszkola	4	6	6
Miejsca w przedszkolach:	489	542	741
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	562	548	688
– w tym w przedszkolach	562	548	688
Szkoły podstawowe	3	3	3
Uczniowie szkół podstawowych	1053	1114	1048
Gimnazja	3	3	3
Uczniowie szkół gimnazjalnych	558	573	564
Liczba uczniów / 1 oddział w szkołach:			
– podstawowych	20	21	21
– gimnazjalnych	20	20	19

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS – 2016 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2016 R.

Tabela nr 41. Radzyń Podlaski. Przedszkola i punkty przedszkolne – 2016 r.

Nazwa	Adres	Oddziały	Dzieci	Nauczyciele
Przedszkole Miejskie	ul. Armii Krajowej 12, 21-300 Radzyń Podlaski	16	426	39
Przedszkole Specjalne	ul. Sitkowskiego 1B 21-300 Radzyń Podlaski	6	24	-
Niepubliczne Przedszkole „Bambino” Spółdzielczej Mleczarni Spomlek	ul. Kleeberga 2/1 21-300 Radzyń Podlaski	-	-	-
Niepubliczne Przedszkole „Kacperek”	ul. K.K. Jagiellończyka 7 21-300 Radzyń Podlaski	-	-	-

Źródło: GUS, 2018.

Tabela nr 42. Radzyń Podlaski. Szkoły podstawowe – 2016 r.

Nazwa	Adres	Oddziały	Dzieci	Nauczyciele
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Bohaterów Powstania Styczniowego	ul. Jana Pawła II 25 21-300 Radzyń Podlaski	17	362	40
Szkoła Podstawowa nr 2	ul. Sitkowskiego 3 21-300 Radzyń Podlaski	28	647	58
Szkoła podstawowa specjalna	ul. Sitkowskiego 1B 21-300 Radzyń Podlaski	6	44	-

Źródło: GUS, 2018.

Tabela nr 43. Radzyń Podlaski. Szkoły gimnazjalne – 2016 r.

Nazwa	Adres	Oddziały	Dzieci	Nauczyciele
Gimnazjum nr 1 w Radzynie Podlaskim	ul. Jana Pawła II 25 21-300 Radzyń Podlaski	10	215	22
Gimnazjum nr 2 w Radzynie Podlaskim	ul. Sitkowskiego 3 21-300 Radzyń Podlaski	12	301	31
Gimnazjum Specjalne	ul. Sitkowskiego 1B 21-300 Radzyń Podlaski	5	42	-

Źródło: GUS, 2018.

Tabela nr 44. Radzyń Podlaski. Szkoły ponadgimnazjalne – 2016 r. Źródło: GUS, 2018.

Nazwa	Adres	Oddziały	Dzieci	Nauczyciele
Technikum w ZSP	ul. Sikorskiego 15 21-300 Radzyń Podlaski	23	620	-
I Liceum Ogólnokształcące w Radzynie Podlaskim	ul. Partyzantów 8 21-300 Radzyń Podlaski	18	505	49
II Liceum Ogólnokształcące w ZSP	ul. Sikorskiego 15 21-300 Radzyń Podlaski	9	234	-
Zasadnicza Szkoła Zawodowa w ZSP	ul. Sikorskiego 15 21-300 Radzyń Podlaski	9	233	-
Liceum Profilowane w ZSP	ul. Sikorskiego 15 21-300 Radzyń Podlaski	-	-	-
Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Radzynie Podlaskim im. Karola	ul. Jana Pawła II 25 21-300 Radzyń Podlaski	-	135	18
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Sikorskiego 15 21-300 Radzyń Podlaski	2	72	-
Technikum uzupełniające dla Dorosłych	ul. Sikorskiego 15 21-300 Radzyń Podlaski	1	25	-
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	ul. Sitkowskiego 1B 21-300 Radzyń Podlaski	3	22	-
Zasadnicza szkoła zawodowa specjalna	ul. Sitkowskiego 1B 21-300 Radzyń Podlaski	2	22	-

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

W granicach administracyjnych Miasta Radzyń Podlaski swoją siedzibę posiada Ośrodek Szkolenia i Wychowania OHP. Większość uczestników Ośrodka (około 2/3) pochodzi z terenów wiejskich dotkniętych bezrobociem. Wychowanie dostosowane jest do potrzeb i możliwości uczestników.

W Mieście funkcjonuje również Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy. W trakcie całego cyklu kształcenia uczniowie objęci są rewalidacją indywidualną. W ww. Ośrodku działają: Szkoła Podstawowa Specjalna, Gimnazjum Specjalne, Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy, Specjalna Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Internat.

9.4.2. Kultura.

Najważniejsze ośrodki kultury na obszarze Miasta Radzyń Podlaski to:

- Radzyński Ośrodek Kultury i Rekreacji,
- Osiedlowy Dom Kultury, działający przy Radzyńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej,
- Polski Związek Rencistów, Emerytów i Inwalidów,
- Lubelski Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Miejska Biblioteka Publiczna.

Imprezy organizowane przez jednostki w 2017 roku oraz liczba uczestników:

- imprezy ogółem: 313 (uczestnicy: 14 960),
- seanse filmowe: 8 (uczestnicy: 1 200),
- wystawy: 22 (uczestnicy: 1 000),
- festiwale i przeglądy artystyczne: 4 (uczestnicy: 3 000),
- koncerty: 28 (uczestnicy: 4 500),
- prelekcje, spotkania, wykłady: 6 (uczestnicy: 500),
- imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne: 6 (uczestnicy: 700),
- konkursy: 3 (uczestnicy: 300),
- pokazy teatralne: 29 (uczestnicy: 2 500),
- konferencje: 1 (uczestnicy: 120),
- warsztaty: 203 (uczestnicy: 600),
- inne: 3 (uczestnicy: 540).

Koła / kluby / sekcje i członkowie w 2017 roku:

- ogółem: 7 (członkowie: 134),
- plastyczne/techniczne: 3 (członkowie: 27),
- fotograficzne i filmowe: 1 (członkowie: 22),
- teatralne: 2 (członkowie: 40),
- seniora / Uniwersytet Trzeciego Wieku: 1 (członkowie: 45).

Pracownie specjalistyczne działające w domach i ośrodkach kultury w 2017 roku:

- fotograficzne: 1,
- plastyczne: 1,
- muzyczne: 1,
- politechniczne: 1,
- sale baletowe/taneczne: 1,
- inne: 1.

Grupy artystyczne i członkowie w 2017 roku:

- ogółem: 8 (członkowie: 136),
- teatralne: 2 (członkowie: 43),
- muzyczne - instrumentalne: 4 (członkowie: 33),
- wokalne i chóry: 2 (członkowie: 60).

Biblioteki publiczne w 2016 r.:

- ogółem: 3 (księgozbiór liczący 87 667 wolumenów, 14 pracowników) - dla porównania w 2008 roku działały 3 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 44 954 wolumeny.

Komputeryzacja bibliotek publicznych w 2016 roku:

- komputery użytkowane w bibliotece ogółem: 36,
- dostępne dla czytelników: 17,
- komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników: 17,
- biblioteki z podłączeniem urządzenia mobilnego użytkownika do gniazda elektrycznego: 3,

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- bibliotek, które umożliwiają podłączenie komputera (urządzenia mobilnego) użytkownika do gniazda internetowego: 2,
- biblioteki, które umożliwiają korzystanie z Internetu bezprzewodowego: 3,
- biblioteki, które posiadają dostęp do Internetu szerokopasmowego: 3,
- biblioteki, które oferują katalog on-line: 3,
- biblioteki, które oferują możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne: 3.

Biblioteki naukowe w 2016 r.:

- ogółem: 1 (księgozbiór liczący 3243 wolumeny, 288 czytelników (aktywnie wypożyczających) w ciągu roku (w 2007 roku działała 1 biblioteka/filia posiadająca księgozbiór liczący 3243 wolumeny).

Komputeryzacja bibliotek naukowych w 2016 r.:

- komputery użytkowane w bibliotece ogółem: 2,
- biblioteki, z podłączeniem urządzenia mobilnego użytkownika do gniazda elektrycznego: 1,
- biblioteki, które umożliwiają korzystanie z Internetu bezprzewodowego: 1,
- biblioteki, które oferują katalog on-line: 1,
- biblioteki, które oferują możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne: 1.

9.4.3. Ochrona zdrowia.

Na obszarze Miasta Radzyń Podlaski zlokalizowane są placówki służby zdrowia:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim, w którego strukturach organizacyjnych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej działają:
 - Przychodnia Rejonowa,
 - Szpital Powiatowy im. prof. F. Skubiszewskiego;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „TERAPIA” sp. z o.o.,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „KURACJA” sp. z o.o.,
- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej – Praktyki Lekarza Rodzinnego – 4,
- Indywidualna Praktyka Pielęgniarska,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Pielęgniarek Środowiskowych „FIDES”,
- Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radzynie Podlaskim,
- Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego w Białej Podlaskiej – stanowisko dyspozytorskie w Radzynie Podlaskim.

W Mieście jest zarejestrowanych 59 prywatnych praktyk lekarskich, w tym:

- 17 lekarzy stomatologów – protetyków,
- 42 lekarzy innych specjalności.

Na obszarze Miasta Radzyń Podlaski w sferze pomocy społecznej działają:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- placówka opiekuńczo-wychowawcza „Mój Dom” w Radzynie Podlaskim,
- świetlice środowiskowe,
- Dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób Niepełnosprawnych z Zaburzeniami Psychicznymi,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- noclegownia miejska.

Liczba przychodni na obszarze Miasta: 11 (2016 r.).

Liczba osób przypadających na 1 przychodnię: 1447.

Porady udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca: 4.

W mieście jest zarejestrowanych 59 prywatnych praktyk lekarskich, w tym:

- 22 – lekarzy stomatologów-protetyków,
- 57 – lekarzy innych specjalności.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 45. Radzyń Podlaski. Opieka społeczna.

Rok	Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem		
	Radzyń Podlaski	woj. lubelskie	Polska
2012	8,7	12,2	9,6
2013	8,9	13,3	9,8
2014	8,1	12,4	9,2
2015	7,3	11,5	8,6
2016	7,1	10,5	7,8

Źródło: GUS – 2017 r.

9.4.4. Opieka społeczna.

Na terenie Miasta Radzyń Podlaski w sferze pomocy społecznej działają:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- schronisko dla bezdomnych,
- Dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy,
- świetlice środowiskowe,
- Zespół interdyscyplinarny,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- organizacje pozarządowe,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Mój Dom”,
- Oddział Terapii Uzależnień z Poradnią Leczenia Uzależnień przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim

MOPS wykonuje zadania pomocy społecznej zgodnie z art. 110 ustawy o pomocy społecznej w gminie miejskiej Radzyń Podlaski oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Ośrodek zatrudnia 9 pracowników socjalnych. Na jednego pracownika przypada ok. 1 800 mieszkańców Radzyna Podlaskiego, co jest zgodne z wymogiem ustawowym i pozwala na właściwe prowadzenie pracy socjalnej w środowisku. Ośrodek wykonuje również zadania nie związane bezpośrednio z pomocą społeczną, takie jak:

- wypłata świadczeń rodzinnych,
- postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych i wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- wypłata dodatków mieszkaniowych oraz od 01.01.2014 r.,
- wypłatę dodatków energetycznych.

Świetlice działają na podstawie Regulaminu oraz Programu Zajęć Świetlicy Socjoterapeutycznej. Opiekunami świetlic są osoby z przygotowaniem pedagogicznym, z którymi współpracują wolontariusze. Głównym zadaniem świetlic jest poszukiwanie form oddziaływania na dzieci i młodzież, które umożliwią prawidłowy rozwój ich osobowości, a także ułatwią im rozpoznanie pojawiających się problemów poprzez uczenie podejmowania samodzielnych decyzji i dokonywania wyborów życiowych. Socjoterapia polega na celowym stworzeniu dzieciom i młodzieży warunków do właściwej socjalizacji oraz zmiany sądów o rzeczywistości, sposobów reagowania i zachowania.

Schronisko dla bezdomnych

MOPS prowadzi schronisko dla bezdomnych, oraz trzy przyszkolne świetlice środowiskowe dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, zatrudnia również pięć opiekunek świadczących usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania podopiecznych. Schronisko dla bezdomnych funkcjonuje przez cały rok, posiada 20 miejsc z możliwością zwiększenia ich liczby w okresie zimowym. Placówka zapewnia podstawowe warunki

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

normalnego funkcjonowania. W placówce jest bezpośredni nadzór nad podopiecznymi w osobie opiekuna schroniska.

Dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy

DŚDS jest ośrodkiem wsparcia, którego podstawowym celem jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych, opieka i terapia osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi (upośledzenia umysłowe, choroba psychiczna, uzależnienia i współ-uzależnienia).

W DŚDS organizowana jest terapia zajęciowa: stolarska, plastyczna, krawiecka, świetlicowa, gospodarstwa domowego, ruchowa, komputerowa. Podopieczni korzystają z usług psychologa oraz niezbędnej opieki zdrowotnej. Problemem jest niechęć wielu osób z zaburzeniami psychicznymi (lub ich przedstawicieli) do korzystania z usług DŚDS. Wynika to głównie z lęku przed stygmatyzacją i brakiem świadomości odnośnie korzyści wynikających z terapii. Ośrodek dysponuje 40 miejscami dla niepełnosprawnych.

Zespół interdyscyplinarny

Zadaniem Zespołu jest pomoc osobom współ-uzależnionym i ofiarom przemocy domowej poprzez: wstępną diagnozę, udzielenie wsparcia i informacji, pomoc w opracowaniu planu działania, pomoc prawną i psychologiczną, zajęcia terapeutyczne w ramach grupy wsparcia.

Klientami Zespołu są najczęściej kobiety doświadczające negatywnych skutków życia z osobą nadużywającą bądź uzależnioną od alkoholu, a zwłaszcza przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej oraz seksualnej. Celem zespołu jest efektywne podejmowanie działań pomocowych i interwencyjnych w momencie zaistniałego problemu.

Współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

Cele Zespołu realizowane są poprzez:

- ocenę sytuacji problemowej osoby indywidualnej, rodziny, grup problemowych lub środowiska znajdujących się w sytuacji kryzysowej i wypracowanie sposobu postępowania, który będzie miał na celu przywrócenie integralności rodziny, bądź środowiska oraz możliwości realizowania ich funkcji, oraz podejmowanie działań w tym celu przewidzianych przepisami prawa,
- udzielanie pomocy, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego, prawnego, psychologicznego osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowisku, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów,
- podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu jej powstrzymanie,
- udzielanie pomocy dzieciom doświadczającym i będącym świadkami przemocy w rodzinie,
- podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury „Niebieska Karta”.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego realizowane mogą być także: tworzenie lokalnych zintegrowanych programów i kampanii profilaktycznych, m in. z zakresu problemu uzależnień, bezrobocia, trudności wychowawczych, przestępczości i innych zagadnień lokalnej polityki społecznej. Inicjowanie badań, diagnoz, w tym wspólnego diagnozowania osób indywidualnych i środowiska, którego problem dotyczy, oraz ekspertyz wspierających prace Zespołu w danym obszarze.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Komisja działa na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Głównym zadaniem komisji jest realizacja Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a w szczególności podejmowanie działań w zakresie profilaktyki wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych, rozwiązywanie problemów osób uzależnionych, współ-uzależnionych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz kontrolowanie prawidłowości stosowania zasad sprzedaży napojów

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

alkoholowych. Istotnym zadaniem jest podejmowanie czynności zmierzających do zastosowania wobec osoby uzależnionej obowiązku leczenia w zakładzie leczenia odwykowego.

Organizacje pozarządowe działające na rzecz pomocy społecznej: „Stop” i Grupa AA „Orion „Iskierka” i Grupa „AA” i AI-Anon „Rezonans”.

Stowarzyszenia „Stop” i „Iskierka” oraz działające przy nich grupy wsparcia to organizacje skierowane na pomoc osobom uzależnionym od alkoholu oraz współ-uzależnionym (AI-Anon). Warunkiem uczestnictwa w grupach wsparcia jest chęć zerwania z nałogiem, natomiast członkostwo w stowarzyszeniu wiąże się już z koniecznością posiadania określonego okresu abstynencji. Stowarzyszenia są finansowane z dotacji Urzędu Miasta.

Stowarzyszenie „Carpe Diem”.

Organizacja działa na rzecz osób niepełnosprawnych psychicznie: upośledzonych umysłowo i chorych psychicznie. Główny cel to ochrona praw, godności i interesów tych osób oraz aktywizacja zawodowa i społeczna. Stowarzyszenie prowadzi dystrybucję żywności, organizuje imprezy okolicznościowe.

Polski Związek Niewidomych Koło w Radzynie Podlaskim.

Stowarzyszenie działa na rzecz osób niewidomych i słabo widzących. Główne zadania to rehabilitacja osób niewidomych i ociemniałych, reprezentacja tych osób wobec władz i innych stowarzyszeń, edukacja, działalność wydawnicza i informacyjna oraz opieka prawna.

Polski Związek Emerytów i Rencistów i Inwalidów Zarząd w Radzynie Podlaskim.

Działalność w zakresie zabezpieczenia społecznego, integracji i aktywizacji społecznej, na rzecz praw i wolności człowieka i obywatela, w zakresie nauki, kultury, edukacji i wychowania, a także na rzecz bezpieczeństwa publicznego.

Polski Czerwony Krzyż

Zarząd Rejonowy w Radzynie Podlaskim. Działania stowarzyszenia skierowane są głównie do osób najbardziej potrzebujących, skrzywdzonych. Zadania to m.in. opieka i pomoc socjalna, szkolenia w zakresie aktywizacji zawodowej, promocja honorowego krwiodawstwa, promocja właściwych zachowań zdrowotnych i ekologicznych, działalność edukacyjna.

Parafialny Zespół Caritas (przy parafii Trójcy Świętej w Radzynie Podlaskim).

Działania Caritasu skierowane są na dystrybucję żywności, ubrań, sprzętu medycznego i leków, oraz szeroko rozumiany wolontariat.

Grupa Samopomocowa A/A Podaj Dłoń (przy parafii Św. Trójcy).

Stowarzyszenie „NADZIEJA” (zrzeszające kobiety współ-uzależnione przy parafii Św. Trójcy, punkt konsultacyjny).

Pozostałe podmioty

Na terenie Radzyna Podlaskiego funkcjonują również jednostki realizujące zadania pomocy społecznej, prowadzone przez samorząd powiatowy. Są to: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówka opiekuńczo – wychowawcza „Mój Dom”, Oddział Terapii Uzależnień z Poradnią Leczenia Uzależnień przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej.

Wykonawcą zadań pomocy społecznej w Mieście Radzyń Podlaski jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) w Radzynie Podlaskim. Z usług MOPS korzysta 8,17% mieszkańców Miasta. Pomoc udzielana jest głównie w formie zasiłków pieniężnych, pomocy rzeczowej, poradnictwa specjalistycznego oraz finansowania posiłków dla dzieci. Ośrodek realizuje zarówno zadania własne, jak i zlecone przez Gminę. Od 2 listopada 2005 r. MOPS dokonuje wypłat świadczeń rodzinnych. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w Mieście Radzyń Podlaski latach 2005 – 2014 utrzymywała się na podobnym poziomie. Dopiero w 2014 r. nastąpił niewielki spadek liczny rodzin korzystających z pomocy społecznej. Spadła

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

natomiast w latach 2005 - 2014 liczba osób objętych pomocą. Spadek ten wiąże się jednak nie wyraźną poprawą warunków ekonomicznych i socjalnych, a raczej z zaostreniem kryteriów ekonomicznych, jakie musi spełniać osoba starająca się o przyznanie określonej pomocy.

Powodami przyznania pomocy społecznej przez MOPS w Radzynie Podlaskim w 2015 r. były:

- ubóstwo (37%),
- bezrobocie (66%),
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego (16%),
- niepełnosprawność (16%),
- długotrwała lub ciężka choroba (32%),
- alkoholizm (12%).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

9.4.5. Sport.

Stan bazy sportowej w Radzynie Podlaskim przedstawia się następująco:

- stadion sportowy,
- hala sportowo-widowiskowa przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych,
- sale gimnastyczne – 5 obiektów,
- boiska sportowe – 6 obiektów,
- łowiska ryb – 2 obiekty.

W ostatnich latach baza sportowa w obszarze Miasta uległa poprawie. Dostęp do wszystkich wymienionych obiektów ma nie tylko młodzież szkolna, lecz również dorośli mieszkańcy.

Według danych GUS z 2016 w Radzynie Podlaskim działało 11 klubów sportowych (włącznie z klubami wyznaniowymi i UKS) zrzeszających 925 członków. Zarejestrowano 892 ćwiczących (mężczyźni: 522, kobiety: 370, chłopcy do lat 18: 425, dziewczęta do lat 18: 289). Aktywnych było 28 sekcji sportowych. Zajęcia sportowe prowadzone były przez trenera (13), instruktora sportowego (16) oraz inne osoby (9).

Wspólnie z PTTK na obszarze Miasta wyznaczono ścieżki rowerowe. Działa klub sportowy LKS ORLETA SPOMLEK Radzyń Podlaski, posiadający sekcje piłki nożnej i szachową. Funkcjonuje również, odnosząca szereg sukcesów na arenie międzynarodowej, Radzyńska Akademia Taekwondo.

Ponadto, na uwagę zasługują aktywne uczniowskie kluby sportowe: UKS „Alfa” (tenis stołowy), UKS „Niedźwiadek” (korfbal), UKS „ATLAS”, UKS „SOKÓŁ”, UKS „START” oraz Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „ORION”.

9.4.6. Zieleni urządzonej.

Tereny zieleni urządzonej w Mieście zajmują powierzchnię 9,77 ha.

Powierzchnia terenów zieleni urządzonej przypadająca na 1 mieszkańca - 5,89 m²/osobę.

Tabela nr 46. Zestawienie terenów zieleni urządzonej w Mieście Radzyń Podlaski – 2018 r.

PARKI MIEJSKIE						
L.p.	Nazwa parku	Pow. (ha)	Lokalizacja	Cenne drzewostany	Stan zachowania	
1.	Park w zespole pałacowo-parkowym przy ul. Jana Pawła II	1,80	ul. Jana Pawła II	modrzew europejski (2 szt.)	dobry	
2.	Park w zespole pałacowo-parkowym GUBERNIA	0,52	ul. Sitkowskiego	brak	niezadowolający	
OGRODY DZIAŁKOWE						
L.p.	Nazwa ogrodu	Pow. (ha)	Lokalizacja	Cenne drzewostany	Stan utrzymania	
1.	Pracowniczy ogród działkowy	1,25	ul. Międzyrzecka	brak	dobry	
2.	Rodzinny ogród działkowy „Relax”	1,60	ul. Wisznicka	brak	dobry	
TYPY ZIELENI URZĄDZONEJ						
Wyszczególnienie	Parki miejskie	Cmentarze	Większe skwery	Ogrody działkowe	Zielone tereny sportowe	Aleje i szpalery drzew
Powierzchnia (ha)	2,32	0,60	1,00	2,85	1,50	1,50

Źródło: Miejski Program Rewitalizacji Miasta Radzyń Podlaski na lata 2016 – 2023

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 47. Zestawienie pomników przyrody w Mieście Radzyń Podlaski – 2018 r.

POMNIKI PRZYRODY					
L.p.	Chronione gatunki drzew	Obwód drzew (cm)	Ilość drzew	Data uznania za pomnik przyrody	Położenie / Własność / Zarządzający terenem z pomnikiem/
1.	Modrzew europejski <i>Larix decidua</i> nr 957	300	1	29.12.1961 r.	Radzyń Podlaski – dz. 1660/7 na terenie zabytkowego parku, w pobliżu pałacu Potockich Orzeczenie Prezydium Woj. Rady Narodowej w Lublinie Nr RL/XI/1/9/61 z dnia 29 grudnia 1961 r. (Dz. Urz. Woj. Białkopodl. z 1990 r. Nr 17 poz. 133) Własność: Skarb Państwa Zarządzający: Burmistrz Miasta Radzyń Podlaski
2.	Modrzew europejski <i>Larix decidua</i> nr 958	285	1	16.11.1979 r.	Radzyń Podlaski – dz. 1660/7 na terenie zabytkowego parku, w pobliżu pałacu Potockich Orzeczenie Prezydium Woj. Rady Narodowej w Lublinie Nr 9 z dnia 16 grudnia 1979 r. (Dz. Urz. Woj. Białkopodl. z 1990 r. Nr 17 poz. 133) Własność: Skarb Państwa Zarządzający: Burmistrz Miasta Radzyń Podlaski

Źródło: Miejski Program Rewitalizacji Miasta Radzyń Podlaski na lata 2016 – 2023

9.4.7. Bezpieczeństwo publiczne.

Za bezpieczeństwo i porządek publiczny tak na obszarze Miasta, jak i całego powiatu odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Radzynie Podlaskim. Działania Policji w Mieście są wspomagane przez Straż Miejską, której zadania polegają głównie na bieżącej kontroli i nadzorowaniu obiektów użyteczności publicznej. Działania Policji w Mieście są wspomagane przez Straż Miejską, której zadania polegają głównie na bieżącej kontroli i nadzorowaniu obiektów użyteczności publicznej, tj. targowiska, dworce, parki miejskie, miejsca szczególnie niebezpieczne, deptaki, miejsca wypoczynku i rekreacji, zabezpieczaniu przejść dla pieszych w rejonach szkół, zabezpieczaniu lokalnych i ponadlokalnych imprez masowych.

W Straży Miejskiej jest zatrudnionych 6 funkcjonariuszy, w tym komendant. Przy takiej obsadzie 1 strażnik przypada na ok. 2 800 mieszkańców i należy ogólnie stwierdzić, że wskaźnik ten jest zbyt niski.

W 2017 roku w Radzynie Podlaskim stwierdzono szacunkowo 185 przestępstw. Oznacza to, że na każdym 1000 mieszkańców odnotowano 11,67 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Radzynie Podlaskim wynosi 88,70% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa lubelskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Radzyna Podlaskiego najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym 6,97 (wykrywalność 87%) oraz przeciwko mieniu - 4,06 (wykrywalność 77%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe- 2,16 (98%), o charakterze gospodarczym - 1,81 (80%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,32 (100%).

Źródło: GUS - Polska w liczbach – 2017 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 48. Miasto Radzyń Podlaski. Charakter przestępstw – 2017 r.

Rok	Przestępstwa ogółem /1000 mieszkańców		
	Radzyń Podlaski	woj. lubelskie	Polska
2017	11,67	14,59	19,62
	Przestępstwa o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców.		
	6,97	8,79	12,07
	Przestępstwa o charakterze gospodarczym na 1000 mieszkańców.		
	1,81	3,11	4,94
	Przestępstwa drogowe na 1000 mieszkańców.		
	2,16	1,92	1,78
	Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców.		
	0,32	0,49	0,49
	Przestępstwa przeciwko mieniu na 1000 mieszkańców.		
	4,06	6,20	9,70
	Wskaźnik wykrywalności przestępstw ogółem.		
89%	77%	72%	

Źródło: GUS – 2017 r.

Tabela nr 49. Miasto Radzyń Podlaski. Przestępstwa oszacowane – 2017 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba przestępstw
1.	Przestępstwa ogółem	185
2.	Przestępstwa o charakterze gospodarczym	111
3.	Przestępstwa drogowe	29
4.	Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	34
5.	Przestępstwa przeciwko mieniu	5

Źródło: GUS - 2017 r.

Na obszarze Miasta Radzyń Podlaski ma również swoją siedzibę Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej o strukturze organizacyjnej:

- Wydział Operacyjny,
- Samodzielne Stanowisko Pracy do spraw Kontrolno – Rozpoznawczych,
- Samodzielne Stanowisko Pracy do Organizacyjnych,
- Samodzielne Stanowisko Pracy do spraw Kwatermistrzowskich,
- Samodzielne Stanowisko do spraw Finansów,
- Samodzielne Stanowisko do spraw Kadrowych,
- Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza.

Straż Pożarna w ramach swojej działalności prowadzi szereg działań z zakresu neutralizacji niebezpiecznych odpadów, środków chemicznych, zwłaszcza zagrożeń powstałych w wyniku kolizji drogowych, porządkowania i udrażniania pasów jezdni po skutkach wypadków drogowych, pomocy lokalnej społeczności minimalizującej skutki klęsk żywiołowych. Zajmuje się działaniami prewencyjnymi polegającymi głównie na kontroli stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

9.4.8. Finanse publiczne.

Suma wydatków z budżetu Radzyna Podlaskiego wyniosła w 2016 roku 53,3 mln złotych, co daje 3,3 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 7,9% w porównaniu do roku 2015. Największa część budżetu Radzyna Podlaskiego - 33% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 852 - Pomoc społeczna (31,9%) oraz na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (10%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 2,5 mln złotych, czyli 4,7% wydatków ogółem.

Suma dochodów do budżetu Radzyna Podlaskiego wyniosła w 2016 roku 56,1 mln złotych, co daje 3,5 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 10,5% w porównaniu do roku 2015.

Największa część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (39,7%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 852 - Pomoc społeczna (26,5%) oraz z Dział 758 - Różne rozliczenia (19%).

W budżecie Radzyna Podlaskiego wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 697 złotych na mieszkańca (19,8%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 21,8 złotych na mieszkańca (0,6%). Inne dochody podatkowe, ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw, stanowiły 16,4%.

Tabela nr 50. Miasto Radzyń Podlaski. Struktura dochodów budżetu Miasta wg działów.

Wyszczególnienie		2014 r.	2015 r.	2016 r.
L.p.	Ogółem	100,0	100,0	100,0
1.	Rolnictwo i łowiectwo	0,1	0,1	0,1
2.	Transport i łączność	2,6	0,4	0,4
3.	Gospodarka mieszkaniowa	6,6	2,7	4,4
4.	Administracja publiczna	0,4	0,4	0,4
5.	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona p. pożarowa	0,0	0,0	0,0
6.	Różne rozliczenia	20,2	19,2	19,0
7.	Oświata i wychowanie	2,8	3,1	2,9
8.	Pomoc społeczna	13,1	11,8	26,5
9.	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,0	0,0	0,0
10.	Edukacyjna opieka wychowawcza	0,6	0,5	0,3
11.	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8,2	18,9	4,7
12.	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,1	0,4	0,4
13.	Kultura fizyczna	1,1	1,1	1,2
14.	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jedn. nie posiadających osobowości prawnej	44,0	41,4	39,7
15.	Pozostałe	0,2	-	-

Źródło: GUS - 2017 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 51. Miasto Radzyń Podlaski. Struktura wydatków budżetu Miasta wg działów.

Wyszczególnienie		2014 r.	2015 r.	2016 r.
L.p.	Ogółem	100,0	100,0	100,0
1.	Rolnictwo i łowiectwo	0,1	0,1	0,1
2.	Transport i łączność	10,5	2,2	4,0
3.	Gospodarka mieszkaniowa	5,0	1,1	1,0
4.	Administracja publiczna	8,8	8,9	8,6
5.	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona p. pożarowa	1,0	0,8	0,5
6.	Różne rozliczenia	0,1	-	-
7.	Oświata i wychowanie	35,1	33,5	33,0
8.	Pomoc społeczna	17,8	1,4	1,5
9.	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,0	-	-
10.	Edukacyjna opieka wychowawcza	1,7	1,4	1,5
11.	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	10,8	26,9	10,0
12.	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,5	3,2	3,9
13.	Kultura fizyczna	4,6	4,2	4,0
14.	Działalność usługowa	0,0	0,0	0,1
15.	Pozostałe	1,3	0,9	0,8

Źródło: GUS - 2017 r.

Tabela nr 52. Radzyń Podlaski. Dochody i wydatki Miasta na 1 mieszkańca

Rok	Dochody i wydatki Miasta na 1 mieszkańca	
2016	Dochody Miasta na 1 mieszkańca	3516 zł
	Wydatki Miasta na 1 mieszkańca	3339 zł

Źródło: GUS – 2016 r.

10. WYPOSAŻENIE OBSZARU MIASTA W SYSTEMY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACJI

10.1. Charakterystyka infrastruktury technicznej.

10.1.1. Zaopatrzenie w wodę.

W województwie lubelskim – wg danych ośrodka Statystyki Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej – w 2016 r. całkowita długość eksploatowanej sieci wodociągowej wynosiła 21134,2 km i stanowiła 7% długości sieci w Polsce. W poszczególnych powiatach układ długości sieci w podziale na obszary miejskie i wiejskie był zróżnicowany, aż 86,3% sieci wodociągowej znajdowało się na terenach wiejskich. Dysproporcje między poszczególnymi powiatami w długości sieci wodociągowych obszarów wiejskich i miejskich uwarunkowane są przede wszystkim różnicami w koncentracji ludności oraz gęstości zabudowy. Przeprowadzone w ostatnich latach nowe inwestycje i modernizacje sieci wodociągowej miały wpływ na uruchomienie nowych źródeł zasilania bądź rozbudowę już istniejących ujęć wody.

W województwie lubelskim, głównym źródłem zaopatrzenia wodociągów sieciowych są zasoby wód podziemnych. Z tego typu wodociągów 66 % wody dostarczono do gospodarstw domowych oraz indywidualnych gospodarstw rolnych - pozostała ilość wody została przeznaczona na cele produkcyjne i inne. Województwo lubelskie, jako jedyne w kraju nie korzystało z powierzchniowych ujęć wody, z których pochodzi niemal 28% pobranej w 2016 r. wody.

W Polsce przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w 2016 r. wyniosło 32,2 m³ na 1 mieszkańca, przy czym w miastach wynosiło 34,2 m³, a na obszarach wiejskich 29,2 m³, przy czym mieszkaniec miast zużywał średnio o 15% wody więcej, niż mieszkaniec wsi.

Mieszkaniec województwa lubelskiego zużył średnio 28,0 m³ wody, tj. o 4,2 m³ mniej, niż przeciętny mieszkaniec Polski. Zużycie wody powyżej średniej wojewódzkiej odnotowano aż w 8 powiatach wśród których najwięcej wody zużyli mieszkańcy powiatu lubelskiego (31,1 m³) i radzyńskiego (30,5 m³).

W 2016 r. w woj. lubelskim przyczyną niższego zużycia wody w gospodarstwach domowych części powiatów była m.in. słabiej rozwinięta sieć wodociągowa oraz korzystanie przez mieszkańców z własnych studni głębinowych. Powiat radzyński w 2016 r. uplasował się w przedziale 27 – 31 m³ zużycia wody w gospodarstwach domowych.

W Radzynie Podlaskim ujęcia wód podziemnych stanowią podstawową formę zaopatrzenia w wodę ludności oraz na potrzeby przemysłu i gospodarstw rolnych. Obecnie, poza niewielką ilością poboru wody z ujęć własnych, w tym także ze studni kopanych, niemal cały obszar Miasta jest objęty dostawą wody pochodzącej z ujęć publicznych, w szczególności z wodociągu miejskiego, bazującego na jednym ujęciu wody przy ul. Partyzantów. Ponadto, dla zapewnienia ciągłości dostaw wody wodociąg miejski jest połączony awaryjnie z wodociągiem Gminy Wiejskiej Radzyń Podlaski.

Dostarczaniem wody pitnej dla Radzyna Podlaskiego i okolic, jak również wykonywaniem sieci wodociągowych i kanalizacyjnych zajmuje się Dział Wodociągowo-Kanalizacyjny Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Radzynie Podlaskim, która posiada niezbędne i nowoczesne zaplecze oraz maszyny, jak również wykwalifikowaną kadrę. W skład przedsiębiorstwa wchodzi rozbudowane i wyspecjalizowane działy, takie jak ujęcie wody, oczyszczalnia ścieków czy baza materiałowo-sprzętowa. Częścią firmy jest też nowoczesny dom pogrzebowy, który ma do dyspozycji cmentarz.

Z instalacji wodociągowej w 2016 r. korzystało 90,7% mieszkańców Miasta. Z danych GUS wynika, że Miasto nadal realizuje inwestycje związane z budową sieci wodociągowych. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 44,8 km - magistrala (od Ø 250-400 mm) - 1,3 km

Z danych dostarczonych przez Urząd Miasta wynika, że w Mieście na chwilę obecną istnieje 2327 sztuk przyłączy wodociągowych, w tym 54 przyłącza nieopomiarowane (w 2015 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Brak obecnie sieci wodociągowej w ulicach: Lubelskiej (droga wojewódzka nr 814), Lendzinek II, Porzeczkowej oraz Morelowej. Częściowo brak sieci wodociągowej w ulicach: Wisznickiej, Błogosławionych Męczenników Podlaskich, Brzostowieckiej, Jana Pawła II, Lubelska (droga powiatowa), Sitkowskiego, Warszawskiej, Budowlanych, Lendzinek I, Lisowskiego, Łąkowej, Sikorskiego, Truskawkowej, Osiedlowej.

Łącznie istnieje potrzeba budowy ok. 6330 mb sieci wodociągowej.

Pobór wody na cele komunalne i przemysłowe odbywa się poprzez ujęcia wody zlokalizowane na obszarze Miasta. Są to:

1. **Ujęcie wody przy ul. Partyzantów** – użytkownikiem jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych (PUK) w Radzynie Podlaskim. Wody pochodzą z pokładów trzeciorzędowych o wydajności 220 m³/h. W ciągu godziny pobiera się 70 m³ wody. Lustro wody znajduje się na głębokości 1,5 m p.p.t. Nad poziomem wodonośnym występują gliny zwałowe o miąższości 40 m.

Układ ujęcia wody przewiduje dwustopniowe pompowanie wody:

I stopień – podwodne agregaty pompowe zamontowane w trzech studniach,

II stopień – pompy wirowe poziome zainstalowane w hali uzdatniania wody.

Woda ze studni poddawana jest procesowi uzdatniania według następującej kolejności: napowietrzanie, filtracja ciśnieniowa przez warstwę piasku kwarcowego, dezynfekcja roztworem NaOCl (awaryjna), uzdatniona woda jest magazynowana w 2 zbiornikach terenowych o pojemności 1000 m³. Ujęcie posiada 5 studni głębinowych - zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w wysokości Q = 220 m³/d i depresji s = 44,0 m.

Obecnie eksploatowane są trzy studnie wiercone o głębokości 90 m przy wydajności studzien:

- nr 1 – 53 m³/h
- nr 2 – 100 m³/h
- nr 3 – 60 m³/h

Pozwolenie wodno-prawne na eksploatację ujęcia wód podziemnych oraz pobór wód podziemnych w/w ujęcia:

Decyzja OW.6223-14/09/10 z dnia 6 stycznia 2010 r. (ważna do dnia 5 stycznia 2030 r.)

na eksploatację ujęcia wód podziemnych oraz pobór wód podziemnych ww. ujęcia w ilościach nie przekraczających: Qd śr. – 2500,0 m³/d oraz Q hmax – 168,0 m³/h.

2. **Ujęcie wody przy ul. Lendzinek** – użytkownikiem jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych. Wydajność ujęcia – 40 m³/h, z utworów trzeciorzędowych. Nad poziomem wodonośnym znajduje się warstwa nieprzepuszczalna o miąższości 30 m. Obecnie ujęcie nie jest eksploatowane.
3. **Ujęcie wody przy ul. Partyzantów** – użytkownikiem jest BIMIZ FOOD. Obecnie ujęcie nie jest eksploatowane.
4. **Ujęcie wody przy ul. Gen. F. Kleeberga 12** – użytkownikiem jest „SPOMLEK”; ujęcie (4 studnie) występuje w pokładach trzeciorzędowych, wydajność kształtuje się na poziomie 240 m³/h, a w ciągu godziny pobiera się 120 m³ wody. Lustro wody znajduje się na głębokości 5 m p.p.t. – nad poziomem wodonośnym zalegają utwory kredowe.

Pozwolenie wodno-prawne na pobór wód podziemnych:

Decyzja OW.6223-5/10 z dnia 2 września 2010 r. (ważna do dnia 1 września 2020 r.)

na eksploatację ujęcia wód podziemnych oraz pobór wód podziemnych ww. ujęcia w ilościach nie przekraczających: Qd śr. – 3135,6 m³/d oraz Q hmax – 100,0 m³/h

Na obszarze Miasta znajdują się także małe lokalne ujęcia wody zakładów przemysłowych pracujące na ich potrzeby. W latach siedemdziesiątych Miasto posiadało 28 studni wierconych z czego tylko 9 posiadało udokumentowane zasoby wód, w tym 6 studni wybudowanych w latach 1939 – 1960 w celu zaopatrzenia Miasta w wodę, obecnie nie eksploatowanych, w tym:

- studnia Nr 1 dla MZGK,
- studnia Nr 2 dla MZGK,
- studnia dla MZGK przy ul. Armii Krajowej,
- studnia dla MZGK przy ul. Rynek,
- studnia dla osiedla „Gubernia”,
- studnia przy ul. Warszawskiej.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 53. Wykaz ujęć wód podziemnych powiatu radzyńskiego.

Miejscowość	Gmina	Użytkownik	Stratygrafia ujętej warstwy	Zasoby eksploatacyjne ujęcia [m ³ /h]	Rodzaj ujęcia
1	2	3	4	5	6
Radzyń Podlaski	Radzyń Podlaski	SM SPOMLEK	Q – Tr	63	W
			Cr	104	
Radzyń Podlaski	Radzyń Podlaski	Szpital	Cr	52	J
Marynin	Radzyń Podlaski	Gorzelnia	Tr – Cr	50	J
Radzyń Podlaski	Radzyń Podlaski	Szpital	Q	19	W
			Cr	60	
Radzyń Podlaski	Radzyń Podlaski	Ujęcie dla miasta	Cr	115	W
Radzyń Podlaski	Radzyń Podlaski	Górnicza Fabryka	Cr	60	J
Radzyń Podlaski	Radzyń Podlaski	Ujęcie dla miasta	Cr	220	W
Marynin	Radzyń Podlaski	Gorzelnia	Tr – Cr	50	J
Adamki	Radzyń Podlaski	Spółdzielnia rękodzielnictwa WIKLINIARKA	Q	66	J
Biała	Radzyń Podlaski	Wodociąg wiejski	Q	54	W
			Tr – Cr	15	
Borki	Borki	Wodociąg wiejski	Cr	60	J
Wrzosów	Borki	Wodociąg wiejski	Cr	60	J
Czemierniki	Czemierniki	Wodociąg wiejski	Cr	112	W
Branica Suchowolska	Wołyń	Zakłady Mechaniczne DELTA i wodociąg wiejski	Q – Cr	60	W
Suchowola	Wołyń	Gorzelnia	Cr	60	J

Rubryka 4: Q – czwartorzęd, Tr – trzeciorzęd, Cr – kreda;

Rubryka 6: J – jednootworowe, W – wielootworowe.

Źródło: PIG – W-wa, 2011 r. (Objaśnienia do mapy geologicznej Polski, arkusz Radzyń Podlaski)

Tabela nr 54. Radzyń Podlaski. Charakterystyka sieci wodociągowej w latach 2005 – 2015.

Wskaźniki	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	38,3	38,3	38,4	38,8	38,8	39,1	42,8	42,8	42,8	43,6	44,6
przyłącza prowadzące do bud. mieszk. i zam. zbiorowego (szt.)	9 900	10 431	10 717	10 984	11 179	12 222	12 618	12 662	12 740	12 635	12 640
ludność korzystająca z sieci wodociągowej (os)	14 314	14 333	14 398	14 445	14 507	14 711	14 694	14 836	14 674	14 611	14 486
woda dostarczona gosp. domowym (dam ³)	405,0	406,0	407,0	377,0	378,0	388,0	373,0	376,0	372,0	389,0	374,0
zużycie wody w gosp. domowych na 1 mieszkańca (m ³)	24,8	24,9	25,1	23,4	23,5	23,9	23,0	23,3	23,0	24,1	23,3

Źródło: GUS, BDL. Miejski Program Rewitalizacji Miasta Radzyń Podlaski na lata 2016-2023

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Od 2005 r. do 2015 r. długość sieci wodociągowej w Mieście Radzyń Podlaski wzrosła o 6,3 km. Natomiast liczba przyłączy w latach 2005-2015 roku wzrosła o 2740 szt. Zmniejszyła się natomiast ilość wody dostarczanej do gospodarstw domowych o 31 dam³ tj. 7,65%. Istniejące źródła wody w pełni pokrywają zapotrzebowanie mieszkańców.

10.1.2. Gospodarka ściekowa.

W województwie lubelskim – wg danych ośrodka Statystyki Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej – występują dysproporcje w wyposażeniu w urządzenia kanalizacji sanitarnej pomiędzy miastem i wsią. W 2016 r. na obszarach wiejskich udział budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej wynosił zaledwie 13,2% i był niemal pięciokrotnie mniejszy niż udział budynków podłączonych do sieci wodociągowej. Większa część gospodarstw domowych, szczególnie na terenach nieurbanizowanych, korzysta ze zbiorników bezodpływowych lub oczyszczalni przydomowych. Wszystkie odprowadzane siecią kanalizacyjną ścieki kierowane są do oczyszczalni. W 2016 r. na 100 km² przypadało 25,7 km sieci kanalizacyjnej przy 49,3 km w kraju. Zanotowany w województwie wzrost gęstości sieci kanalizacyjnej o 0,7 km był niższy od średniej dla Polski, która wynosiła 1,4 km (powiat radzyński uplasował się w przedziale 15 – 25 km sieci kanalizacyjnej na 100 km²).

Generalnie – w woj. lubelskim systematycznie postępuje rozwój infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, chociaż w dalszym ciągu jego dynamika jest niższa w porównaniu z innymi województwami w kraju. Sieć kanalizacyjna charakteryzuje się mniejszą gęstością, niż sieć wodociągowa, zarówno na terenach miejskich jak i wiejskich. Na terenach wiejskich o niskiej koncentracji ludności budowę sieci kanalizacyjnej zastępuje się systemami rozproszonymi w postaci przydomowych oczyszczalni ścieków.

Długość sieci kanalizacyjnej w województwie lubelskim wynosi 3841,3 km. W 2016 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało tylko 45,9 % mieszkańców województwa.

W Radzynie Podlaskim kanalizacja sanitarna funkcjonuje w systemie rozdzielczym. Miasto jest dość dobrze skanalizowane. Łączna długość miejskich kolektorów sanitarnych w 2016 r. wyniosła 58,8 km. Z danych Urzędu Miasta wynika, że w Mieście obecnie istnieje 2327 sztuk przyłączy. Z kanalizacji korzysta ok. 99,2 % mieszkańców. W ok. 95% kanalizacja służy odprowadzaniu ścieków komunalnych bytowych, w pozostałej części – ścieków przemysłowych. Wskaźnik długości sieci kanalizacyjnej dla aglomeracji wynosi 304 mieszkańców /1 km sieci. Niewielki procent ścieków, szacowany na ok. 0,7%, tj. średnio 5840 m³/rok, jest dowożonych wozami asenizacyjnymi do miejskiej oczyszczalni ścieków przy ul. Kockiej.

Ścieki siecią kanalizacyjną są doprowadzane do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków przy ul. Kockiej. Oczyszczalnia funkcjonuje już od 1978 r. W grudniu 2005 r. zakończono jej modernizację i rozbudowę. Średnio-dobowa projektowana przepustowość oczyszczalni wynosi 4000 m³/dobę.

Do oczyszczalni dopływa średnio ok. 2700 m³ ścieków/dobę. Oczyszczalnia nie posiada jeszcze właściwie rozwiązanej gospodarki osadowej – odwodniony i higienizowany osad jest składowany na wysypisku śmieci. Spółdzielcza Mleczarnia „SPOMLEK” posiada własną oczyszczalnię o przepustowości 3000 m³/dobę. Lubelska Wojewódzka Komenda Ochotniczego Hufca Pracy - Ośrodek Szkolenia i Wychowania przy ul. Lubelskiej, mający swoją siedzibę na terenie koszar byłej jednostki wojskowej, także korzysta z własnej, powojkowej oczyszczalni o przepustowości 48 m³/dobę.

Obecnie kanalizacji sanitarnej brak w ulicach: Polna, Błogosławionych Męczenników Podlaskich, Podlaska, Leśna, Budowlanych, Lendzinek II, Porzeczkowa, Nadwitnie, Międzyrzecka (droga krajowa nr 19) o łącznej długości ok. 5.470 mb. Kanalizacji sanitarnej brak także w części ulic: Lubelska (droga wojewódzka nr 814), Lubelska (droga powiatowa), Sitkowskiego, Międzyrzecka (droga powiatowa), Warszawska, Płudzińska, Cicha, Czereśniowa, Lendzinek I, Łąkowa, Malinowa, Morełowa, Sikorskiego, Truskawkowa, Osiedłowa. Istnieje potrzeba wybudowania ok. 10 460 mb kanalizacji sanitarnej. Dla obsługi istniejących terenów budowlanych – niezabudowanych, potrzeby są znacznie większe.

Miasto systematycznie realizuje inwestycje w zakresie gospodarki ściekowej. Wzrasta długość sieci kanalizacyjnej oraz liczba mieszkańców korzystających z kanalizacji. Dla aglomeracji Radzyń Podlaski planowana jest budowa sieci kanalizacyjnej, grawitacyjnej o długości 18 km i objęcie tym systemem 4800 osób, w tym 150 turystów w sezonie letnim oraz zakłady przemysłowe.

Wody opadowe z terenów zurbanizowanych w małym zakresie są ujmowane w systemy kanalizacyjne. Łącznie na terenie Miasta jest wybudowanych 9,7 km kolektorów. W zakresie tym są ujęte tylko te, które odprowadzają wody z dróg (ulic) i innych terenów publicznych. Odbiornikiem wód jest rzeka Białka. Na trzech wylotach kolektorów zamontowano urządzenia podczyszczające (separator olejów i osadnik piasku).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 55. Radzyń Podlaski. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej w latach 2005 – 2015.

Wskaźniki	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	13 556	13 589	13 705	13 757	13 865	14 088	14 140	14 274	14 099	14 044	13 909
ilość odprowadzanych ścieków (dam ³)	542,0	538,0	547,0	513	516	539	520	530	541	582	515

Źródło: GUS, BDL. Miejski Program Rewitalizacji Miasta Radzyń Podlaski na lata 2016-2023

10.1.3. Gospodarka odpadami.

• Odpady komunalne i przemysłowe.

W Polsce w 2016 r. zebranych zostało 11 654,3 tys. ton odpadów komunalnych (wzrost o 7,3% w porównaniu z 2015 r.). Na jednego mieszkańca Polski przypadało średnio 303 kg zebranych odpadów komunalnych, w tym najwięcej w województwach: dolnośląskim (361 kg), zachodnio-pomorskim i śląskim (po 355 kg) oraz lubuskim (346 kg); najmniej natomiast w województwach: świętokrzyskim (184 kg), lubelskim (196 kg) i podkarpackim (210 kg).

W związku z koniecznością dostosowania składowisk odpadów komunalnych do wymagań technicznych i organizacyjnych wynikających z przepisów prawa, liczba czynnych składowisk od kilkunastu lat systematycznie spada. W 2016 r. w Polsce funkcjonowało 276 składowisk wyposażonych w instalacje służące do odgazowywania i stanowiły one 86,3% ogółu czynnych składowisk, na których deponowane były odpady komunalne (w roku poprzednim 87,3%). Około 92% powierzchni, na której składowane były odpady komunalne w Polsce w 2016 r., to powierzchnia czynnych kontrolowanych składowisk odpadów (podobnie jak w roku 2015). Pozostała część, to powierzchnia dzikich wysypisk, czyli miejsc nie przeznaczonych do składowania odpadów komunalnych. Na koniec 2016 r. w Polsce istniało 1 968 dzikich wysypisk, tj. o 0,5% mniej niż w roku poprzednim. W miastach istniało 571 takich wysypisk (wzrost w porównaniu z 2015 r. o 18,2%), a na obszarach wiejskich – 1 397 (spadek w stosunku do 2015 r. o 6,6%).

W powiecie radzyńskim gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona jest w sposób typowy dla tego typu jednostek administracyjnych. Odpady komunalne gromadzone są w miejscu powstawania, a następnie wywożone na składowiska odpadów. W 2001 r. powstał Związek Komunalny Gmin Powiatu Radzyńskiego, którego zadaniem jest koordynowanie wszelkich działań oraz podejmowanie inicjatyw w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Gospodarka odpadami przemysłowymi prowadzona jest indywidualnie przez wytwórców odpadów. Odpady z zakładów opieki zdrowotnej oraz ośrodków zdrowia i gabinetów lekarskich wywożone są do spalarni w Radzynie Podlaskim i Parczewie. Zużyte samochody są złomowane w PPKS w Radzynie Podlaskim. Obecny system gospodarki odpadami w powiecie radzyńskim nie spełnia na dzień dzisiejszy potrzeb rejonu, o czym świadczą między innymi wciąż powstające nowe „dzikie” wysypiska. System ten nie spełnia również wymogów prawnych i technologicznych.

W Radzynie Podlaskim nie działa żadna instalacja do unieszkodliwiania odpadów. Dotychczasowe składowisko odpadów komunalnych, które było zlokalizowane w miejscowości Adamki (poza granicami administracyjnymi Miasta – na obszarze gminy Wiejskiej Radzyń Podlaski), w 2007 r. zostało zamknięte.

Gospodarka odpadami uległa poprawie po wybudowaniu w Adamkach Zakładu Zagospodarowania Odpadów. Inwestycja została zrealizowana przez gminy Powiatu Radzyńskiego: Borki, Czemierniki, Kąkolewnica Wschodnia, Komarówka, Ulan i Wołyń, które m.in. w tym celu powołały Związek Komunalny Gmin Powiatu Radzyńskiego. Obiekt został oddany do użytkowania w 2010 r.

Zakład w Adamkach (instalacja do przetwarzania w procesie tlenowym) działa w ramach tzw. Północno-Zachodniego Regionu Gospodarki Odpadami i w 2017 r. uzyskał status Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych – RIPOK w zakresie:

- instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych i wydzielania ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub części do odzysku,
- instalacji przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzania z nich produktów o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin (spełniających wymagania określone w przepisach odrębnych lub materiału po procesie kompostowania lub fermentacji dopuszczonego do odzysku w procesie R10, spełniającego wymagania określone w przepisach wydanych na podstawie art. 30 ust.4. ustawy o odpadach).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Pojemność ZZOK w Adamkach wynosi – 46 000 m³.

Po rozbudowie/modernizacji moce przerobowe wynoszą 6500 Mg/rok.

- W 2016 r. w Adamkach złożono 8 920,29 Mg odpadów.

Miasto prowadzi selektywną zbiórkę odpadów komunalnych. Mieszkańcy gromadzą w pojemnikach segregowane odpady nieodpłatnie. Odpady z pojemników odbierane są przez Miejskie Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych oraz nieodpłatnie przez Zakład Usług Komunalnych w Międzyzrzeczu Podlaskim i przewożone do tamtejszego zakładu segregacji. Według danych Urzędu Miasta, na koniec 2017 r., na terenie miasta Radzyń Podlaski ilość odpadów komunalnych zmieszanych z gospodarstw domowych wyniosła – 3636,500 Mg (w 2015 r. – 2485,22 Mg, z czego na jednego mieszkańca przypadało – 154,7 kg).

- W 2017 r. ogółem z terenu Miasta zebrano odpady od 2791 właścicieli nieruchomości.
- Łącznie zebrano 3636,500 Mg odpadów komunalnych.

W Radzynie Podlaskim zarejestrowanych jest ok. 1200 podmiotów gospodarczych, potencjalnych wytwórców odpadów przemysłowych. Największy udział w powstawaniu odpadów z sektora gospodarczego ma Spółdzielnia Mleczarnia SPOMLEK znajdująca się na ul. Kleeberga 12. Produkuje ona w ciągu roku 7067,7 Mg odpadów przemysłowych. Zbiórka nie posegregowanych odpadów komunalnych prowadzona jest od stycznia 2004 przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Radzynie Podlaskim. Szacuje się że ok. 5 % gospodarstw znajduje się poza systemem. Domy jednorodzinne wyposażone są w pojemniki 110 l, 3 osiedla wyposażone są w kontenery 7 m³ KP7, ponadto w całym Mieście rozmieszczono 40 kompletów pojemników po 1100 l – do selektywnej zbiórki odpadów.

Tabela nr 56. Radzyń Podlaski. Informacja o poszczególnych rodzajach odpadów komunalnych odebranych z obszaru gminy/związku międzygminnego w 2017 r.

1. Informacja o odebranych odpadach komunalnych nie ulegających biodegradacji				
Nazwa i adres instalacji ⁶⁾ , do której zostały przekazane odpady komunalne	Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych
Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach k. Radzyna Podlaskiego, Biała 185 b, 21-300 Radzyń Podlaski	15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	530,190	R12
	15 01 07	Opakowania ze szkła	153,610	R12
	16 01 03	Zużyte opony	4,220	R13
	20 01 99	Inne nie wymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	336,010	R12
	20 02 03	Inne odpady nie ulegające biodegradacji	142,290	D5
	20 03 01	Nie segregowane odpady komunalne	1 935,800	R12
	20 03 03	Odpady z oczyszczania ulic	23,660	D5
	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	47,240	R12
20 03 99	Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach	357,610	D5	
Stella Pack S.A. ul. Krańcowa 67 21-100 Lubartów	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	41,700	R12
AGD Pasterski S.J. ul. Nadmeńska 4 05-230 Kobyłka	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	53,380	R12
Kamilex ul. Boryszewska 24A 05-462 Wiązowna	15 01 07	Opakowania ze szkła	2,090	R5
Polska Korporacja Recyklingu ul. Metalurgiczna 17D, 20-234 Lublin	20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	8,700	R12
RAZEM:			3636,500	

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

2. Dodatkowa informacja o odebranych odpadach o kodzie 200301					
	Masa odebranych odpadów o kodzie 20 03 018 [Mg]	Masa odpadów o kodzie 20 03 01 poddanych składowaniu [Mg]	Masa odpadów o kodzie 20 03 01 poddanych innym niż składowanie procesom przetwarzania [Mg]		
Odebranych z obszarów miejskich	1 935,800	-	1 935,800		
Odebranych z obszarów wiejskich	-	-	-		
SUMA:	1935,800		1 935,800		
3. Informacja o selektywnie odebranych odpadach komunalnych ulegających biodegradacji					
Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne ulegające biodegradacji	Kod odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Masa odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji [Mg]	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	
Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach, Biała 185 b 21-300 Radzyń Podlaski	20 01 08	Odpady (kuchenne?) biodegradowalne	290,760	R3	
	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	1202,34	R3	
Świecie Recykling Sp. z o.o. 86-100 Świecie	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	99,590	R12	
SUMA:			1592,690		
4. Informacja o działających na terenie gminy/związku międzygminnego punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych.					
Nazwa i adres punktu	Kod zebranych odpadów komunalnych	Rodzaj zebranych odpadów komunalnych	Masa zebranych odpadów komunalnych [Mg]	Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne	Sposób zagospodarowania zebranych odpadów
Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych ul. Kocka 25 21-300 Radzyń Podlaski	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	2,880	Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach k. Radzynia Podlaskiego, Biała 185 b, 21-300 Radzyń Podlaski	R5
	15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe suche	9,750		R12
		Opakowania ze szkła	3,990		R?
	16 01 03	Zużyte opony	16,880		R13
	17 01 01	Odpady i gruz betonowy z rozbiórek i remontów	157,080		R5
	17 01 02	Gruz ceglany	4,420		R5
	17 01 03	Odpady z innych materiałów ceramicznych i el. wyposażenia	0,200		R5
17 01 07	Zmieszane odpady: gruzu ceglanego, materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia, inne niż wymienione w170106	440,400	R5		

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.**

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych ul. Kocka 25 21-300 Radzyń Podlaski	17 04 05	Żelazo i stal	6,190		R12
	20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	5,050	Polska Korporacja Recyklingu ul. Metalurgiczna 15C, 20-234 Lublin	R12
	20 01 99	Inne nie wymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	29,030	Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach k. Radzyna Podlaskiego, Biała 185 b, 21-300 Radzyń Podlaski	R12
	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	18,520		R12
	20 03 99	Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach	1,760		R5
SUMA:			696,150		
5. Informacja o masie pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania, przeznaczonych do składowania, powstałych z odebranych i zebranych z terenu gminy/związku międzygminnego odpadów komunalnych.					
Nazwa i adres instalacji, w której zostały wytworzone odpady o kodzie 19 12 12 przeznaczone do składowania z odebranych i zebranych z terenu gminy/związku międzygminnego odpadów komunalnych	Masa odpadów o kodzie 19 12 12 przeznaczonych do składowania powstałych po sortowaniu odpadów selektywnie odebranych i zebranych [Mg]	Masa odpadów o kodzie 19 12 12 przeznaczonych do składowania powstałych po sortowaniu albo mech.-biologicznym przetwarzaniu zmieszanych odpadów komunalnych [Mg]	Nazwa i adres składowiska, na które przekazano odpady o kodzie 19 12 12 przeznaczone do składowania wytworzone z odebranych i zebranych z terenu gminy/związku międzygminnego odpadów komunalnych		
Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach k. Radzyna Podlaskiego, Biała 185 b, 21-300 Radzyń Podlaski	-	215,070	Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach k. Radzyna Podlaskiego, Biała 185 b, 21-300 Radzyń Podlaski		
SUMA:	-	215,070			

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.**

6. Informacja o masie odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi z odpadów odebranych i zebranych z terenu gminy/związku międzygminnego w danym okresie sprawozdawczym		
Kod odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi	Rodzaj odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi	Masa odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	99,590
	Opakowania z tworzyw sztucznych	97,960
15 01 07	Opakowania ze szkła	159,690
7. Informacja o osiągniętym poziomie recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła		
Łączna masa odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi [Mg]		357,240
Łączna masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości [Mg]		5 317,050
Udział morfologiczny papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w składzie morfologicznym odpadów komunalnych [%]		36,40
Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła [%]		32,16
8. Informacja o masie odpadów budowlanych i rozbiórkowych będących odpadami komunalnymi przygotowanych do ponownego użycia, poddanych recyklingowi i innym procesom odzysku z odpadów odebranych i zebranych z terenu gminy/związku międzygminnego w danym okresie sprawozdawczym.		
Kod odpadów przygotowanych do ponownego użycia, poddanych recyklingowi i innym procesom odzysku	Rodzaj odpadów przygotowanych do ponownego użycia, poddanych recyklingowi i innym procesom odzysku	Masa odpadów przygotowanych do ponownego użycia, poddanych recyklingowi i innym procesom odzysku [Mg]
17 01 01	Odpady betonu oraz gruzu betonowy z rozbiórek i remontów	157,080
17 01 02 (?)	Gruz ceglany (?)	4,420
17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych, elementów wyposażenia	0,200
17 01 07	Zmieszane odpady gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych, elementów wyposażenia inne niż wymienione w 170106	440,400
17 04 05	Żelazo i stal	6,190
9. Informacja o osiągniętym poziomie recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych		
Łączna masa innych niż niebezpieczne odpadów bud. i rozbiórkowych przygot. do ponownego użycia, poddanych recyklingowi i in. procesom odzysku [Mg]		608,290
Łączna masa innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych odebranych i zebranych w danym okresie spraw. Mg]		608,290
Osiągnięty poziom recyklingu, przygot. do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów bud. i rozbiórk. [%]		100
10. Informacja o osiągniętym poziomie ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania		
Masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzona w 1995 r. - OUB ₁₉₉₅ [Mg]		2625,700
Masa odpadów ulegających biodegradacji odebranych i zebranych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru gminy/związku międzygminnego w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania - M _{OUBR} ¹⁷⁾ [Mg]		111,836

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Dokumentem określającym zasady gospodarowania odpadami na obszarze województwa jest „Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2022” uchwalony przez Sejmik Województwa Lubelskiego 2 grudnia 2016 r.

Na terenie województwa lubelskiego wyznaczono 8 regionów gospodarki odpadami komunalnymi, w których określono regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) służące zagospodarowaniu odpadów:

- Region Biała Podlaska;
- Region Centralno – Wschodni;
- Region Centralno – Zachodni;
- Region Chełm;
- Region Południowy;
- **Region Północno-Zachodni, do którego należy miasto Radzyń Podlaski;**
- Region Puławy;
- Region Zamość.

Tabela nr 57. Wykaz gmin Regionu Północno-Zachodniego Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK)

Lp	Powiat	Gmina	Typ gminy
1	Powiat parczewski	Milanów	W
2	Powiat parczewski	Siemień	W
3	Powiat radzyński	Radzyń Podlaski	M
4	Powiat radzyński	Borki	W
5	Powiat radzyński	Czemierniki	W
6	Powiat radzyński	Kąkolewnica	W
7	Powiat radzyński	Komarówka	W
8	Powiat radzyński	Radzyń Podlaski	W
9	Powiat radzyński	Ulan-Majorat	W
10	Powiat radzyński	Wohyń	W
11	Powiat lubartowski	Jeziorzany	W
12	Powiat lubartowski	Kock	MW
13	Powiat łukowski	Łuków	M
14	Powiat łukowski	Stoczek Łukowski	M
15	Powiat łukowski	Adamów	W
16	Powiat łukowski	Krzywda	W
17	Powiat łukowski	Łuków	W
18	Powiat łukowski	Serokomla	W
19	Powiat łukowski	Stanin	W
20	Powiat łukowski	Stoczek Łukowski	W
21	Powiat łukowski	Wojcieszków	W
22	Powiat łukowski	Wola Mysłowska	W

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2022

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

W „Planie gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2022” przyjęto przy tym następujące uwarunkowania funkcjonowania instalacji zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym instalacji regionalnych:

1. gospodarka odpadami w województwie opiera się na wskazanych w planie regionach gospodarki odpadami (RGO); zmieszane odpady komunalne zmieszane, odpady zielone i pozostałości z sortowania odpadów komunalnych oraz pozostałości z procesu mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów, o ile przeznaczone są do składowania mogą być zagospodarowywane tylko i wyłącznie w ramach danego regionu (z wyjątkiem sytuacji awaryjnych związanych z kierowaniem do instalacji zastępczych w przypadku braku wolnych mocy przerobowych w regionie);
2. w każdym RGO wyznacza się instalacje regionalne oraz instalacje zastępcze;
3. wyróżnia się następujące rodzaje Regionalnych Instalacji do Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK):
 - 1) instalacje zapewniające mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku;
 - 2) instalacje zapewniające przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych lub materiału po procesie kompostowania lub fermentacji dopuszczonego do odzysku w procesie odzysku R10, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych;
 - 3) instalacje zapewniające składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych;
4. regionalne Instalacje do Przetwarzania Odpadów Komunalnych stanowią zakłady zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 000 mieszkańców, spełniające wymagania BAT;
5. rozbudowa instalacji zapewniających składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych dopuszczalna tylko w przypadku realizacji inwestycji określonych w WPGO 2017 (prawa nabyte);
6. ze względu na wystarczające moce przerobowe części mechanicznych instalacji MBP dopuszcza się jedynie inwestycje polegające na ich modernizacji. W uzasadnionych przypadkach, rozbudowie podlegać mogą natomiast części biologiczne instalacji MBP;
7. w przypadku nadmiaru mocy przerobowych części mechanicznej MBP, instalacje te powinny być wykorzystywane do doczyszczania odpadów zebranych selektywnie;
8. w przypadku nadmiaru mocy przerobowych części biologicznej instalacji MBP należy instalacje te wykorzystywać do przetwarzania odpadów z pielęgnacji terenów zielonych i innych bioodpadów;
9. **określając lokalizacje obiektów przeznaczonych do gospodarowania odpadami uwzględnia się również kryteria m.in. takie jak:**
 - 1) położenie względem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, o których mowa art. 88d ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne;
 - 2) położenie względem stref ochronnych ujęć wody, o których mowa w art. 58 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne - w zależności od wymagań określonych w tych strefach;
 - 3) położenie względem obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych, o których mowa w art. 60 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne – w odniesieniu do składowisk odpadów, których lokalizowania lub rozbudowy w takich obszarach zabrania się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2013 r. poz. 523).

- **Odpady azbestowe.**

Wyroby azbestowe w Radzynie Podlaskim to głównie eternit płaski i falisty pokrywający dachy budynków mieszkalnych, inwentarskich, gospodarczych, garaży, obiektów przemysłowych oraz płyty stanowiące elewacje budynków jednorodzinnych i wielorodzinnych.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest stanowi w ostatnich latach priorytet w walce z odpadami niebezpiecznymi ze względu na zagrożenie zdrowia ludzi i ochronę środowiska. Okres usunięcia wyrobów azbestowych na terytorium Polski określono do roku 2032. Opracowanie programu usuwania azbestu stanowi jedno z zadań samorządu miejskiego, które zostało określone w dokumencie „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” i przyjętym przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 lipca 2009 r.

Zgodnie z danymi z inwentaryzacji azbestu, na terenie Miasta występuje około 32 297 m² wyrobów azbestowych.

• **Odprowadzanie wód opadowych.**

Wody opadowe z terenów zurbanizowanych w zbyt małym zakresie są ujmowane w systemy kanalizacyjne. Łącznie na obszarze Miasta jest wybudowanych ok. 9,7 km kolektorów, które odprowadzają wody z dróg (ulic) i innych terenów publicznych. Odbiornikiem wód jest rzeka Białka. Na trzech wylotach kolektorów zamontowano urządzenia podczyszczające (separatory olejów i osadniki piasku).

10.1.4. Ciepłownictwo.

Potrzeby cieplne (ogrzewanie i wytwarzanie ciepłej wody użytkowej) w Mieście zaspokajane są w głównej mierze ze źródeł systemowych (PEC i kotłownie lokalne) i indywidualnych (piece i kotły węglowe, kotły gazowe) źródeł ciepła. Niewielka część tych potrzeb zaspokajana jest ze źródeł wykorzystujących energię elektryczną.

Źródła ciepła zlokalizowane na obszarze Miasta:

- 1) systemowe źródła z sieciami dystrybucji ciepła,
- 2) lokalne źródła z sieciami ciepła zasilane paliwami stałymi, gazem ziemnym i olejem opałowym,
- 3) indywidualne źródła ciepła zasilane paliwami stałymi.

Struktura zużywanych nośników energii – ze względu na efektywność energetyczną ich przetwarzania na ciepło oraz wielkość emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery – jest bardzo energochłonna i uciążliwa dla środowiska. Ponad 37% (w zużyciu energii pierwotnej) energii cieplnej wytwarza się w nisko-sprawnych piecach i kotłach węglowych, które nie posiadają żadnych urządzeń ograniczających emisję zanieczyszczeń i są głównymi źródłami tak zwanej „niskiej emisji”.

Zaopatrzenie w ciepło w Mieście Radzyń Podlaski odbywa się głównie za pośrednictwem dwóch ciepłowni. Właścicielami systemowych źródeł ciepła są:

- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. Radzyń Podlaski, ul. Świętego Brata Alberta Chmielowskiego 12, z sześcioma kotłami o łącznej mocy 29,02 MW, opalonymi węglem kamiennym. Obecnie kotłownia wykorzystywana jest w 75%;
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „DOM”, Radzyń Podlaski, ul. Gwardii 15, z czterema kotłami o łącznej mocy 3,6 MW, opalonymi węglem kamiennym i wykorzystanej mocy w 50%. Kotłownia zabezpiecza potrzeby cieplne c.o. i c.w.u. budynków osiedla SM DOM.

Ponadto, na obszarze Miasta znajduje się 5 kotłowni lokalnych w obiektach użyteczności publicznej i mieszkalnych:

- w Szkole Podstawowej nr 2 przy ul. Sitkowskiego 3, na gaz ziemny, o mocy 1,32 MW (moc wykorzystana – 1,10 MW), zaopatrująca w ciepło obiekty szkolne i osiedle mieszkaniowe Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, eksploatowana przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej;
- w Szpitalu Powiatowym przy ul. Wisznickiej 111, na gaz ziemny, o mocy 3,8 MW (moc wykorzystana – 2,30 MW);
- w budynku mieszkalnym przy ul. Brzostowieckiej 2, na gaz ziemny o mocy 0,11 MW (moc wykorzystana – 0,05 MW), eksploatowana przez Zakład Gospodarki Lokalowej;
- w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych przy ul. Armii Krajowej 2, na węgiel kamienny, o mocy ok. 0,95 MW (moc wykorzystana – 0,30 MW);
- w budynku przedszkola przy ul. Reja 3, na gaz ziemny, o mocy 0,145 MW (moc wykorzystana – 0,12 MW eksploatowana przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej);

oraz 8 kotłowni lokalnych o mocy powyżej 100 kW w n/w zakładach pracy:

- w Przedsiębiorstwie Usług Komunalnych przy ul. Parkowej 3, na gaz ziemny, o mocy 0,14 MW (moc w całości wykorzystana);

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- na ujęciu wody Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych przy ul. Partyzantów, na gaz ziemny, o mocy 0,165 MW (moc wykorzystana – 0,125 MW);
- w Nadleśnictwie Radzyń Podlaski przy ul. Warszawskiej 131, na węgiel kamienny i drewno, o mocy 0,80 MW (moc wykorzystana – 0,48 MW);
- w Inspektoracie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przy ul. Armii Krajowej 22-32, na gaz ziemny, o mocy 0,345 MW (moc wykorzystana – 0,32 MW);
- w Górniczej Fabryce Narzędzi – Podlaskich Zakładach Zbożowych przy ul. Międzyrzeckiej 69, na węgiel kamienny o mocy 0,50 MW i na gaz ziemny o mocy 0,054 MW;
- w Spółdzielczej Mleczarni „SPOMLEK” przy ul. Kleeberga 12, na węgiel kamienny, o mocy 27,0 MW;
- w Spółce z o.o. „LIDER SKG” przy ul. Partyzantów 52, na gaz ziemny, o mocy 0,156 MW;
- w Spółce z o.o. „LIDER’S 2000” przy ul. Partyzantów 52, na gaz ziemny, o mocy 0,10 MW.

Sektorowe wykorzystanie energii w Mieście:

- sektor mieszkaniowy – 40,11 %,
- usługi i przemysł – 32,84 %,
- transport – 25,23 %,
- obiekty publiczne – 2,90 %,
- oświetlenie uliczne – 0,46 %.

Struktura nośników energii w Mieście:

- system ciepłowniczy – ok. 39%,
- źródła ciepła opalane węglem kamiennym – ok. 37%,
- gaz ziemny – ok. 14%,
- energia elektryczna – ok. 6 %,
- inne źródła ciepła zasilane olejem opałowym lub biomasą – ok. 4%.

10.1.5. Gazownictwo.

Zaopatrzenie Miasta Radzyń Podlaski w gaz odbywa się z gazociągu przesyłowego gazu wysoko-metanowego, wysokiego ciśnienia relacji od granicy państwa do Puław. Następnie poprzez sieć rozdzielczą średniego ciśnienia do odbiorców w różnych częściach Miasta.

Tabela nr 57. Stan sieci gazowej w mieście Radzyń Podlaski - 2015 r.

długość czynnej sieci ogółem [m]	czynne przyłącza do budynków ogółem [szt.]	czynne przyłącza do budynków mieszkalnych [szt.]	odbiorcy gazu [gosp.]	odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania [gosp.]	ludność korzystająca z sieci gazowej [gosp.]
54 936	1552	1 517	1 315	747	3 682

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej na lata 2017 - 2022.

Zaopatrzenie Miasta Radzyń Podlaski w gaz odbywa się z gazociągu przesyłowego gazu wysoko-metanowego, wysokiego ciśnienia relacji od granicy państwa do Puław. Następnie poprzez sieć rozdzielczą średniego ciśnienia do odbiorców w różnych częściach Miasta. Radzyń Podlaski zasilany jest w gaz poprzez stację redukcyjno-pomiarową I stopnia w miejscowości Biała o wydajności nominalnej 3 200 nm³/h. Stacja ta zasila zarówno Miasto Radzyń Podlaski, jak i miejscowości w gminie Radzyń Podlaski. Na obszarze Miasta jest ogółem 1315 odbiorców gazu.

Obecnie w gaz przewodowy wyposażonych jest 85% mieszkań. Instalacji gazowej w 2016 r. korzystało 23,8% ogółu ludności. Zużycie gazu w mieście Radzyń Podlaski w 2015 r. wyniosło 1 414,7 tys. m³ (1319,10 tys. m³ w 2007 r.) - a sieć gazowa obsługuje 23% ludności Miasta. Gaz ziemny w 65% przeznacza się na potrzeby ogrzewania i wytwarzania ciepłej wody użytkowej. Aktualna rezerwa wydajności stacji redukcyjnej (ponad 60%) oraz system sieci gazowniczych umożliwi przesyłanie gazu do wszystkich aktualnych odbiorców na obszarze Miasta.

Długość sieci rozdzielczej wynosi 54,9 km. Do sieci przyłączonych jest 1 315 odbiorców, w tym 1 315 indywidualnych. Z sieci gazowej w Mieście Radzyń Podlaski, korzysta 22,86% mieszkańców Miasta

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

(w województwie lubelskim, w miastach średnio - 70,00%). Od 2005 – 2015 r. długość czynnej sieci wzrosła o 18,2 km. Wzrosła także liczba przyłączy o 108 sztuk, jak również liczba odbiorców gazu. W 2015 r. zużycie gazu wyniosło 1 414,7 tys. m³. Zużycie gazu ziemnego w Mieście w prawie 77% przeznacza się na potrzeby ogrzewania i wytwarzania ciepłej wody użytkowej.

W perspektywie do 2020 roku sieć gazowa nie wymaga zasadniczej rozbudowy. Przyłączenie nowych odbiorców odbywać się będzie w oparciu o istniejącą sieć gazową – w dostosowaniu do potrzeb.

Tabela nr 58. Zużycie gazu w mieście Radzyń Podlaski w latach 2005 – 2015.

Wskaźniki	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
zużycie gazu (tys. m ³)	1311,2	1471,5	1319,1	1273,1	1325,2	1480,2	1389,4	1376,1	1410,0	1412,6	1414,7
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań (tys. m ³)	1154,4	1249,3	1098,0	1108,0	1087,1	1217,2	949,8	1094,5	1244,9	1166,0	1085,2

Źródło: GUS, BDL. Miejski Program Rewitalizacji Miasta Radzyń Podlaski na lata 2016-2023

10.1.6. Elektroenergetyka.

Przez obszar Miasta przebiegają ponadlokalne, napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia – 110 kV oraz rozdzielcze urządzenia elektroenergetyczne:

- linie napowietrzne średniego napięcia 15 kV,
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV – wbudowane i napowietrzne,
- linie napowietrzne i kablowe niskiego napięcia 380/220 V (NN).

• Główne źródła zaopatrzenia Miasta w energię elektryczną.

Sieć energetyczna oraz urządzenia elektroenergetyczne z nią związane eksploatowane są przez PGE Dystrybucja LUBZEL Sp. z o. o. Zakład Energetyczny w Radzynie Podlaskim. Aktualny układ sieci rozdzielczych średniego napięcia pracuje w oparciu o podstawowego źródła zasilania – z Głównego Punktu Zasilania GPZ110/15 kV położonego poza obszarem Miasta. Na terenie GPZ zainstalowane są dwa transformatory, każdy o mocy 16 MVA i napięciu 110/15 kV. GPZ Radzyń Podlaski zasilany jest liniami napowietrznymi wysokiego napięcia 110 kV – jedną z kierunku Kocka i drugą z kierunku Łukowa.

Sieć rozdzielczą stanowią linie napowietrzne i kablowe 15 kV oraz stacje wbudowane i napowietrzne. Ze stacji SN/NN zasilani są odbiorcy poprzez kablowe i napowietrzne sieci energetyczne niskiego napięcia.

• Dane odnośnie systemu zaopatrzenia w energię elektryczną:

- 1) ilość stacji transformatorowych SN/NN – 54 szt.,
- 2) łączna moc znamionowa stacji transformatorowych SN/NN – 14,886 MVA,
- 3) średnia moc stacji transformatorowych SN/NN – 281 kVA,
- 4) liczba obwodów niskiego napięcia – 268 szt.,
- 5) ilość odbiorców na NN – 5 709 odbiorców,
- 6) zużycie energii na NN – 10 429 MWh,
- 7) średnia długość linii NN wychodzącej ze stacji - 1,62 km,
- 8) średnia długość obwodu – 349 m,
- 9) zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe – 1 827 kWh.
- 10) zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca – 649 kWh.

Ok. 26% obwodów jest dłuższa od uznanego za optymalny o długości ok. 500 m – ze względu na spadki napięć. Wyznaczony z mocy stacji transformatorowych w stosunku do powierzchni zabudowy wskaźnik zainwestowania wynosi dla Miasta 0,77 MVA/km², przyjmując całą powierzchnię Miasta jako teren obsługiwany przez stacje. Wielkość tego wskaźnika jest zależna od gęstości powierzchniowej energii dostarczonej odbiorcom oraz stopnia wykorzystania tej mocy. Stopień wykorzystania mocy jest wynikiem dostosowania mocy transformatorów do przesyłanej energii. Dla Miasta ww. wskaźnik przyjmuje wartość na poziomie 991,4 MWh/MVA. Optymalny stopień wykorzystania mieści się w zakresie od 1 800 do 2 300

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

MWh/MVA. Oznacza to, że stopień obciążenia stacji transformatorowych również jest niższy od optymalnego. Oświetlenie uliczne funkcjonuje na odcinkach dróg krajowych, powiatowych i gminnych (miejskich) znajdujących się w granicach administracyjnych Miasta (łącznie funkcjonuje 1690 punktów świetlnych).

Zainstalowanych jest 1157 opraw o łącznej mocy 265,94 kW, w tym na drogach:

- 1) krajowych – 58 opraw (13,65 % całości) o łącznej mocy 43,4 kW (16,32 % łącznej mocy),
- 2) powiatowych – 278 opraw (24,03 % całości) o łącznej mocy 85,35 kW (32,09 % łącznej mocy),
- 3) miejskich – 721 opraw (62,32% całości) o łącznej mocy 137,19 kW (51,59 % łącznej mocy).

Ogółem na obszarze Miasta ok. 73 % dróg i ulic, biorąc pod uwagę wspólną ich długość, posiada oświetlenie uliczne. Uzupełnienia oświetlenia wymagają jeszcze niektóre tereny Miasta, zwłaszcza skrzyżowania i ciągi dróg krajowych, oraz ulice osiedlowe a także place i trasy spacerowe.

Tabela nr 59. Radzyń Podlaski. Infrastruktura oświetlenia ulicznego.

L.p.	Własność	Ilość (sztuk)	Moc (KW)	Uwagi
1.	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie	1 056 (8 wyłączone)	195,1	W konserwacji PGE RE Biała Podlaska
2.	Miasto Radzyń Podlaski	484 (6 wyłączone)	61,12	Konserwacja PUK
3.	Miasto Radzyń Podlaski (zainstalowane na urządzeniach stanowiących własność PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie)	56	9,23	W konserwacji PGE RE Biała Podlaska
4.	Miasto Radzyń Podlaski	94	14,56	Wyłączone z konserwacji
Ogółem:		1 690	280,01	

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej na lata 2017 -2022.

Tabela nr 60. Radzyń Podlaski. Charakterystyka sieci elektroenergetycznej w latach 2005 – 2015.

Wskaźniki	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Zużycie energii elektr. niskiego napięcia	9 718	10 501	10 302	10 517	10 528	10 714	10 811	10 645	10 609	10 520	10 429
Odbiorcy energii elektr. niskiego napięcia	5 518	5 547	5 559	5 594	5 633	5 673	5 689	5 685	5 699	5 706	5 709
Zużycie energii elektr. na 1 mieszkańca	595	645	636	653	655	659	666	661	655	653	649
Zużycie energii elektr. na 1 gosp. domowe	1761	1893	1853	1880	1869	1889	1900	1872	1862	1844	1827

Źródło: GUS, BDL. Miejski Program Rewitalizacji Miasta Radzyń Podlaski na lata 2016-2023

10.1.7. Telekomunikacja.

Na obszarze Miasta łączność telefoniczną stacjonarną zapewniają centrale telefoniczne Telekomunikacji Polskiej S.A. oraz Przedsiębiorstwo Telekomunikacyjne Multimedia Polska-Wschód S.A. Ponadto, Miasto pokryte jest zasięgiem nadajników telefonii komórkowej operatorów działających na obszarze Polski. Ilość abonentów według stanu na dzień 31 października 2005 roku, wynosiła 4563 w Telekomunikacji Polskiej S.A., w Multimedia Polska-Wschód S.A. - 155.

Wskaźnik kształtuje się na poziomie ok. 28 numerów stacjonarnych na 100 mieszkańców. Obszar Miasta pokryty jest pełnym zasięgiem sieci ruchomych „ERA GSM”, „PLUS GSM” oraz „ORANGE”.

W Mieście zlokalizowanych jest kilka urządzeń telefonii komórkowych:

- przy ul. Partyzantów – maszt,

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- przy ul. Wisznicka – na maszcie, przy stacji CPN,
- przy ul. Zabielska – na kominie budynku Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej,
- przy ul. Kleberga – na maszcie, przy oczyszczalni ścieków firmy „SPOMLEK”.
- na kominie PEC – jeden nadajnik sieci telefonii stacjonarnej.

10.1.8. Gospodarka niskoemisyjna oraz odnawialne źródła energii.

Działania w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej powinny uwzględniać strategiczne działania kierunkowe określone w „Planie gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Radzyń Podlaski na lata 2017 – 2022”, którymi m.in. są:

- **kontrola gospodarki odpadami** (w budynkach mieszkalnych) w celu wyeliminowania nieprzepisowych sposobów gospodarowania i magazynowania zbieranych odpadów oraz nieprawidłowego prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów;
- **montaż kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych** (w ramach kompleksowego projektu składanego w imieniu mieszkańców przez Urząd Miasta, finansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego (przewiduje się powstanie 369 instalacji kolektorów słonecznych (o łącznej mocy 1,35 MW) oraz 78 instalacji fotowoltaicznych - łączna moc 0,24 MW); ostateczny efekt ekologiczny zostanie określony na etapie realizacji projektu);
- **wymiana źródła ciepła i termomodernizacje** (działanie to jest istotne ze względu na przegłosowaną nowelizację Prawo Ochrony Środowiska tzw. ustawę antysmogową, która pozwoli sejmikom wojewódzkim by za pomocą uchwał mogły określać rodzaj i jakość paliw stałych dopuszczonych do stosowania, parametry techniczne, parametry emisji instalacji do spalania (Dyrektywa 2010/31/UE oraz Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, wprowadzają obowiązek poprawy charakterystyki energetycznej budynków, m.in. mniejszego zapotrzebowania na energię do ogrzewania, chłodzenia, przygotowywania ciepłej wody, oświetlenia itp.);
- **wymiana źródła ciepła i instalacji ogrzewania w budynkach użyteczności publicznej** (ograniczenie emisji zanieczyszczeń do środowiska m. in. pyłów, benzo(a)pirenu oraz tlenków azotu i siarki) – eliminacja kotłów o niskiej sprawności oraz indywidualnych systemów grzewczych;
- wymiana urządzeń zasilanych energią elektryczną (bieżąca wymiana w momencie awarii starego sprzętu bądź zakup nowego urządzenia ze względu na zapotrzebowanie);
- wymiana oświetlenia (wymiana tradycyjnych żarówek na świetlówki energooszczędne czy oświetlenie LED pozwala na zredukowanie zużycia energii, a także przyczynia się do obniżenia emisji CO₂) - poprawnie zaprojektowane oświetlenie sterowane czujnikami ruchu w pomieszczeniach gospodarczych, ciągach komunikacyjnych oraz lokalach rzadko użytkowanych może znacznie zmniejszyć zużycie energii na oświetlenie budynku);
- **termomodernizacja budynków** (ocieplenie ścian, ocieplenie podłóg na gruncie, ocieplenie dachów i stropodachów, poprawa sprawności systemu wentylacji, instalacja rekuperatorów, modernizacja i wymiana okien i drzwi, modernizacja i wymiana instalacji grzewczych, modernizacja i wymiana systemu zaopatrzenia w ciepłą wodę użytkową);
- **kontrola zużycia energii elektrycznej i wody** (sporządzenie przebiegów zmienności zużycia energii w poszczególnych porach dnia oraz z różnych płaszczyzn, w celu opracowania strategii eliminacji niepotrzebnych strat ciepła i elektryczności poprzez m. in. wprowadzenie cząstkowych automatyzacji kontroli zużycia energii za pomocą termostatów sterowanych przez automatykę pogodową, mechanicznej wentylacji, czujników otwartych okien i inne działania);
- **montaż OZE – Odnawialnych Źródeł Energii** (przewiduje się: montaż przy obiektach będących w zarządzie Miasta kolektorów słonecznych dostarczających 15 MWh energii rocznie, paneli fotowoltaicznych o łącznej mocy 75 kW i pomp ciepła dostarczających ok. 25 MWh energii rocznie oraz przez przedsiębiorców, którzy zamontują panele fotowoltaiczne o łącznej mocy 500 kWp i kolektory słoneczne dostarczającej rocznie ok. 50 MWh);
- **wymiana źródeł ciepła i termomodernizacje** (wymiana przestarzałych kotłów węglowych na nowoczesne kotły charakteryzujące się wyższymi sprawnościami oraz mniejszymi emisjami zanieczyszczeń do atmosfery - w celu optymalizacji kosztów związanych z ogrzewaniem pomieszczeń wymienia starych i nisko-sprawnych pieców, zwłaszcza węglowych, wraz z systemem ciepłowniczym, możliwy jest również odzysk ciepła odpadowego w zakładach gdzie dochodzi do powstawania tego typu strat energii);

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- **wymiana systemu oświetlenia ulicznego na LED;**
- **modernizacja dróg** (polepszenie stanu nawierzchni dróg usprawni przejazd pojazdów i wpłynie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z nawierzchni dróg - w ramach modernizacji zostaną również wykonane ciągi piesze wzdłuż dróg).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

10.2. Komunikacja drogowa.

Miasto Radzyń Podlaski położone jest przy bardzo ważnym węźle komunikacyjnym. Tu krzyżują się drogi krajowe o znaczeniu międzynarodowym – droga krajowa nr 19 łącząca Rzeszów z Białymstokiem (uwzględniając zagranicę – Koszyce na Słowacji z Kownem na Litwie i dalej z Rygą na Łotwie) z drogą krajową nr 63 prowadzącą od przejścia granicznego z Białorusią w Sławatyczach oraz do Siedlec i dalej do Łomży. Zestawienie długości dróg na obszarze Miasta w podziale na kategorie ze względu na funkcje:

- drogi krajowe – 11,1 km,
- drogi wojewódzkie – 2,6 km,
- drogi powiatowe – 10,6 km,
- drogi gminne – 43,7 km.

Na obszarze województwa lubelskiego znajduje się 29 656,1 km dróg publicznych. Stan techniczny dróg krajowych i wojewódzkich jest dobry, natomiast dróg powiatowych średni (głównie ze względu na niekorzystne warunki fizjograficzne). Ulice miejskie mają zazwyczaj nawierzchnie utwardzoną: asfaltową, bitumiczną, tłuczniową. W ostatnich latach znacznie poprawiła się jakość ulic miejskich. W razie potrzeb społecznych tworzone są nowe odcinki dróg. Na bieżąco wykonywane są remonty. Dla poprawy bezpieczeństwa przy większych drogach każdego roku powstają chodniki.

Istotnym problemem w Mieście jest niewystarczająca ilość miejsc parkingowych (zwłaszcza w obszarze Śródmieścia), oraz potrzeba modernizacji istniejących. Szereg dróg nie spełnia parametrów technicznych w stosunku do istniejącego natężenia ruchu. Istnieje również potrzeba budowy ścieżek rowerowych).

Najważniejsze arterie komunikacyjne przebiegające przez obszar Miasta stanowią:

- **Droga krajowa nr 19 relacji:** granica państwa – Kuźnica – Białystok – Siemiatycze – Międzyrzec

Podlaski – Kock – Lubartów – Lublin – Kraśnik – Janów Lubelski – Nisko – Sokołów Małopolski – Rzeszów – Babica – Lutcza – Domaradz – Miejsce Piastowe – Dukla – Barwinek – granica państwa.

Klasa techniczna istniejąca: G (główna) z wyjątkiem odcinka Międzyrzec Podlaski – Kock, który został zaliczony do klasy technicznej GP (główniej, ruchu przyspieszonego).

Klasa techniczna projektowana (na kierunku istniejącej drogi krajowej nr 19): S19 (ekspresowa) na odcinku: (Grodno) granica państwa – Kuźnica – Sokółka – Korycin – Knyszyn – Dobrzyniewo Duże – Choroszcz – Siemiatycze – Lublin – Nisko – Rzeszów – Barwinek – granica państwa (Preszow).

Linie zabudowy zw. z zasięgiem uciążliwości (przekroczeń standardów jakości środowiska) – wartości minimalne dla zabudowy mieszkaniowej od zewnętrznej krawędzi jezdni:

- budynki jednokondygnacyjne (zasięg oznaczony na rysunku Studium) – min 90 m,
- budynki wielokondygnacyjne – min 110 m,
- budynki wymagające szczególnej ochrony (szpitale, sanatoria) – min 250 m.

Kanał technologiczny – w liniach rozgraniczających drogi nr 19.

- **Droga krajowa nr 63 relacji:** granica państwa – Węgorzewo – Giżycko – Pisz – Łomża – Zambrów – Ceranów – Sokołów Podlaski – Siedlce – Łuków – Radzyń Podlaski – Wisznice – Sławatycze – granica państwa.

Klasa techniczna istniejąca: G (główna), z wyjątkiem odcinka: granica woj. lubelskiego – Łuków – Radzyń Podlaski – Wisznice – Sławatycze – granica woj. lubelskiego, który został zaliczony do klasy technicznej GP (główniej, ruchu przyspieszonego).

Klasa techniczna projektowana (dla odcinka klasy G): GP (główna, ruchu przyspieszonego).

Linie zabudowy zw. z zasięgiem uciążliwości (przekroczeń standardów jakości środowiska) – wartości minimalne dla zabudowy mieszkaniowej od zewnętrznej krawędzi jezdni:

- budynki jednorodzinne – min 50 m (zasięg oznaczony na rysunku Studium),
- budynki wielorodzinne – min 70 m,
- budynki wymagające szczególnej ochrony (szpitale, sanatoria) – min 200 m.

Kanał technologiczny – w liniach rozgraniczających drogi nr 63.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- **Droga wojewódzka nr 814** (Radzyń Podlaski – Suchowola – Żminne).

Klasa techniczna istniejąca: G (główna).

Linie zabudowy zw. z zasięgiem uciążliwości (przekroczeń standardów jakości środowiska), wartości minimalne dla budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej przeznaczonych na stały pobyt ludzi – od zewnętrznej krawędzi jezdni:

- budynki jednorodzinne – min 30 m (zasięg oznaczony na rysunku Studium),
- budynki wielorodzinne (wielokondygnacyjne) – min 40 m,
- budynki wymagające szczególnej ochrony (szpitale, sanatoria i in.) – min 130 m.

Przewozy pasażerskie są wykonywane przez miejscowe Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Radzynie Podlaskim oraz przez innych przewoźników. Komunikacja miejska w formie dwóch linii autobusowych jest obsługiwana przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej S.A. w Radzynie Podlaskim. W Mieście przy ul. Lubelskiej 2 wybudowano w 2008 r. nowy dworzec autobusowy, z którego korzystają wszyscy przewoźnicy – świadczący usługi w zakresie transportu drogowego – przewozu osób.

10.3. Wnioski.

Generalnie – zidentyfikowane problemy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej to:

- zły stan techniczny części istniejącej sieci wodociągowej,
- niewystarczający stopień zwodociągowania Miasta,
- niewystarczający stopień skanalizowania Miasta,
- zbyt duża różnorodność oświetlenia ulicznego pod względem doboru źródeł światła,
- niedostateczna ilość miejsc parkingowych oraz zły stan niektórych z istniejących,
- brak „małej” obwodnicy odciążającej ruch w centrum Miasta,
- zły stan techniczny dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich,
- brak dostatecznej ilości dróg o nawierzchni ulepszonej,
- brak wystarczającej ilości zorganizowanych tras i ścieżek rowerowych,
- niedostateczna ilość chodników,
- niedostatecznie rozwinięta sieć tras rowerowych.

11. STRUKTURA WŁASNOŚCI I UŻYTKOWANIA TERENÓW.

11.1. Struktura własności terenów.

Strukturę własności gruntów prezentuje poniższa tabela:

Tabela nr 61. Radzyń Podlaski. Struktura własności gruntów. (stan na 31.12.2017 r.)

Nr grupy rejestrowej	Nr podgrupy rejestrowej	Wyszczególnienie gruntów wchodzących w skład grupy lub podgrupy rejestrowej	Powierzchnia ogólna gruntów w ha
1	2	3	5
1	1.1	Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	1
	1.2	Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	9
	1.3	Grunty w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych z wyłączeniem gruntów PGL	36
	1.4	Gr. wchodzące w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa	0
	1.5	Grunty Skarbu Państwa przekazane do zagospodarowania Agencji Mienia Wojskowego	0
	1.6	Grunty Skarbu Państwa przekazane do zagospodarowania Wojskowej Agencji Mieszkaniowej	0
	1.7	Pozostałe grunty SP spośród gruntów zaliczanych do 1 grupy	28
		Razem 1.1 -1.7	Grunty SP z wyłąc. gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste
2	2.1	Grunty SP w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	5
	2.2	Grunty SP w użytkowaniu wieczystym państwowych osób prawnych	0
	2.3	Grunty SP w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0
	2.4	Grunty SP w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	10
		Razem 2.1 -2.4	Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste
3		Grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	0
4	4.1	Grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości	179
	4.2	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w trwały zarząd gminnych jedn. organizacyjnych	4
	4.3	Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 4 grupy	14
		Razem 4.1 -4.3	Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

5	5.1	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	13
	5.2	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym gminnych osób prawnych	0
	5.3	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	9
	5.4	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	12
	Razem 5.1 -5.4	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	34
6	6.1	Grunty, które są własnością gminnych osób prawnych oraz grunty, których wł. są nieznani	0
	6.2	Grunty, które są własnością powiat. osób prawnych oraz grunty, których wł. są nieznani	0
	6.3	Grunty, które są własnością woj. osób prawnych oraz grunty, których wł. są nieznani	0
	Razem 6.1 -6.3	Grunty gmin i innych os. prawnych, których organami założycielskimi są org. gmin	0
7	7.1	Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	806
	7.2	Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	645
	Razem 7.1 -7.2	Grunty osób fizycznych	1451
8	8.1	Grunty, które są własnością roln. spółdzielni produkcyjnych i ich zw. oraz grunty, których wł. nie są znani	0
	8.2	Grunty, które są własnością spółdzielni mieszkaniowych. i ich zw. oraz grunty, których wł. nie są znani	8
	8.3	Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 8 grupy	11
	Razem 8.1 -8.3	Grunty spółdzielni	19
9		Grunty kościołów i związków wyznaniowych	14
10		Grunty wspólnot gruntowych	39
11	11.1	Grunty wchodzące w skład powiatowego zasobu nieruchomości	2
	11.2	Grunty powiatów przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których wł. nie są znani	14
	11.3	Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 11 grupy	7
	Razem 11.1 -11.3	Grunty spółdzielni	23
12	12.1	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	0
	12.2	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym powiatowych osób prawnych	0
	12.3	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0
	12.4	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	0
	Razem 12.1 -12.4	Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	0

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

13	13.1	Grunty wchodzące w skład woj. zasobu nieruchomości z wyłączeniem gruntów wykazanych w 13.2 i 13.3	0
	13.2	Grunty wojew. przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których wł. nie są znani	7
	13.3	Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 13 grupy	0
	Razem 13.1 -13.3	Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	0
14	14.1	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	0
	14.2	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym wojew. osób prawnych	0
	14.3	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0
	14.4	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	0
	Razem 14.1 -14.4	Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	0
15	15.1	Grunty spółek prawa handlowego	42
	15.2	Grunty partii politycznych i stowarzyszeń	0
	15.3	Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 15 grupy	16
	Razem 15.1 -15.3	Grunty spółek prawa handlowego i in. osób nie wymienionych w pkt 1-14	58
Razem grupy 1- 15	Powierzchnia ewidencyjna	1931	

Źródło: Urząd Miasta oraz Starostwo Powiatowe w Radzynie Podlaskim (stan na 31.12.2017 r.).

Zdecydowana większość gruntów rolniczych na obszarze Radzyna Podlaskiego znajduje się we władaniu prywatnych właścicieli, bądź własności w formie użytkowania wieczystego.

Grunty komunalne stanowią ważny odsetek całości gruntów i zajmują pow. 197 ha. Własność komunalną stanowią grunty m.in. pod placówkami zdrowia, oświaty, ujęciami wód. Miasto jest właścicielem lub zarządcą dróg o pow. ok. 111 ha oraz dysponuje dużymi, niezabudowanymi nieruchomościami, które mogą stanowić znakomitą ofertę inwestycyjną (również potencjalne tereny lokalizacji urządzeń lub zagospodarowania dla aktywizacji gospodarczej).

Tereny komunalne mogą być przydatne dla prowadzenia polityki przestrzennej Miasta, polegającej np: na lokalizowaniu inwestycji publicznych, wymianie gruntów, lokalizowanie dochodowych usług komercyjnych, itp.

11.2. Struktura użytkowania terenów.

Tabela nr 62. Struktura użytkowania gruntów (stan na 31.12.2017 r.)

Użytkowanie gruntów – pow. (ha) w latach:	2017 r.
powierzchnia ogólna gruntów	1931
użytki rolne razem, w tym:	1318
- grunty orne	945
- sady	23
- łąki trwałe	197
- pastwiska trwałe	65
- grunty rolne zabudowane	73
- grunty pod stawami	4
- grunty pod rowami	11
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem, w tym:	97
- lasy	81
- grunty zadrzewione i zakrzewione	16
grunty pod wodami razem, w tym:	1
- grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	8
- grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	7
grunty zabudowane i zurbanizowane razem, w tym:	497
- tereny mieszkaniowe	16
- tereny przemysłowe	0
- tereny inne zabudowane	95
- tereny zurbanizowane niezabudowane lub w trakcie zabudowy	1
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	22
- tereny komunikacyjne - drogi	120
- użytki kopalne	0
- inne	1
użytki ekologiczne	0
nieużytki	3
tereny różne	1

Źródło: Urząd Miasta oraz Starostwo Powiatowe w Radzynie Podlaskim (stan na 31.12.2017 r.).

W Radzynie Podlaskim na obszarze 19,31 km² – użytki rolne stanowią ok. 57% obszaru Miasta, a użytki leśne stanowią ok. 5% obszaru Miasta. Rozwój Miasta jest uzależniony od sprawnego urbanizowania poszczególnych terenów.

11.3. Analiza wniosków złożonych do Studium.

W Studium uwzględniono wnioski Urzędu Miasta w odniesieniu do mienia gminnego oraz wnioski ludności – miejscowej i pozamiejscowej. Wnioski Urzędu Miasta dotyczyły inwestycji o charakterze publicznym, w tym usług, infrastruktury technicznej, komunikacji oraz budownictwa mieszkaniowego. Wnioski ludności dotyczyły planowanych zmian przeznaczenia terenów rolnych na tereny mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, rekreacyjne oraz wielofunkcyjne – dokonano ich analizy w Studium w celu wskazanie właściwego kierunku ich wykorzystania i prawidłowego rozpatrzenia na etapie sporządzania planów miejscowych.

W Studium uwzględniono również wnioski dotyczące ponadlokalnych celów publicznych, w tym:

- rezerwę terenów dla przeprowadzenia trasy ekspresowej w ciągu drogi krajowej nr 19,
- rezerwę terenów dla planowanego przebiegu linii elektroenergetycznej 110 kV.

12. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO - DIAGNOZA ZEWNĘTRZNEJ I WEWNĘTRZNEJ SYTUACJI MIASTA

12.1. Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta.

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta wynikają z aspektów:

- środowiska geograficznego,
- środowiska naturalnego,
- środowiska kulturowego, przyrody i krajobrazu,
- struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- struktury społeczno-gospodarczej,

w powiązaniu z uwarunkowaniami rozwoju województwa lubelskiego, zawartymi w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego”.

12.1.1. Uwarunkowanie środowiska geograficznego.

Głównym czynnikiem wpływającym na rozwój i funkcjonowanie Miasta jest jego położenie. Część centralna i południowa Radzyna Podlaskiego leży w obrębie Pradoliny Wieprza, którą w czasie stadiału Warty odprowadzane były wody tak Wieprza, jak i Tyśmienicy i ich dopływów w kierunku wschodnim. Część północna Miasta to słabo zróżnicowana hipsometrycznie Równina Łukowska. Rzędne terenu w obrębie Miasta wahają się od 142 m n.p.m. (dolina rzeki Białki) do 150 m n.p.m. (granica południowa Miasta) i 158 m n.p.m. (granica półn. Miasta). Spadki terenu nie przekraczają 5%.

Głównym elementem rzeźby Miasta jest dolina rzeki Białki o zboczach łagodnych i lekko asymetrycznych. Rzeka wcina się w dno doliny na głębokość 0,3 – 2,5 m p. p. t. Rzeka odwadnia obszar miejski poprzez liczne, często zaniedbane rowy melioracyjne. Wody opadowe i roztopowe spływając po powierzchni terenu, tworzą lokalne okresowe ciek wodne lub stagnują na trudno- przepuszczalnych glinach. Obszar Miasta cechuje związane z jego morfologią – silne zróżnicowanie – często niekorzystnych warunków geologicznych.

12.1.2. Uwarunkowania środowiska naturalnego.

Miasto charakteryzują niezbyt dogodne warunki czystości powietrza oraz klimat akustyczny. Klimat atmosferyczny Radzyna Podlaskiego nosi wyraźne cechy kontynentalizmu. Występują duże amplitudy temperatury rocznej (ostre zimy, ciepłe lata). Krótkie są okresy przejściowe pomiędzy porą letnią, a zimową. Okres wegetacyjny jest dość krótki (około 209 dni). Wiatry wieją głównie z zachodu, ich przeciętna prędkość to 4.0 m/sek. Warunki przedstawione powyżej są generalnie korzystne dla rozwoju produkcji rolnej.

W dolinie rzeki Białki występuje podwyższona wilgotność powietrza. Niższe są też skrajne temperatury w dni upalne. Na terenach płaskich – zarówno w północnej, jak i południowej części Miasta komfort bioklimatyczny jest korzystny. Należy podkreślić pozytywny wpływ klimatotwórczy kompleksów leśnych otaczających Miasto. Powierzchnie leśne powodują łagodzenie dobowych wartości ekstremalnych temperatury powietrza. Są cennym źródłem jego zasilania i regeneracji. Naturalne warunki klimatu sprzyjają rozwojowi urbanizacji Miasta oraz rolnictwu (produkcji roślinnej i zwierzęcej) i leśnictwu, które wciąż jeszcze stanowią istotną część gospodarki na obszarze miejskim.

12.1.3. Uwarunkowania środowiska kulturowego i krajobrazu.

Pomimo, iż wiele obiektów na obszarze Miasta uległo całkowitemu zniszczeniu (cerkiew unicka, cerkiew prawosławna), zdewastowany został zespół pałacowo-parkowy rodziny Szlubowskich.

Z centrum Miasta znika charakterystyczna zabudowa drewniana, a niektóre obiekty i zespoły straciły swą tożsamość (koszary wojskowe, folwark).

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Miasto wyróżniają perły architektury – pałac rodziny Potockich oraz kościół św. Trójcy – cenne wyróżniki kulturowo-krajobrazowe – o znaczeniu narodowym. Miasto otaczają zespoły leśne i tereny rolne gminy Radzyń Podlaski. Dolina rzeki Białki – stanowiąca ważny korytarz ekologiczny, łączy organizm miejski z potencjalnym obszarem Natura 2000 „Dolina Tyśmienicy”. Zespół miejski sąsiaduje z projektowanym Radzyńskim Obszarem Chronionego Krajobrazu oraz włączony został do systemu „zielonych pierścieni”. Pomimo wyjątkowych walorów kulturowo-krajobrazowych, Radzyń jest miastem wciąż mało znanym. Generalnie – stan środowiska kulturowego Radzyna Podlaskiego można ocenić jako dobry. Jednak na obszarze Miasta historyczny układ urbanistyczno-architektoniczny został zniekształcony poprzez nową zabudowę, nie w pełni dostosowaną do historycznego dziedzictwa.

12.1.4. Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne.

W układzie administracyjnym województwa lubelskiego Miasto Radzyń Podlaski funkcjonuje jako dominujący ośrodek regionalny – stolica powiatu radzyńskiego. Miasto jest dogodnie usytuowane w stosunku do innych, dużych ośrodków miejskich: Lublina oraz Białej Podlaskiej oraz korzystnie położone przy skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych mających znaczenie międzynarodowe – dróg krajowych nr 19 i nr 63. Miasto wykorzystując swoje położenie oraz znaczenie w strukturze administracyjnej, wykazuje możliwości dalszej urbanizacji obszaru – tworząc znaczne rezerwy terenów budowlanych.

12.1.5. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze.

Położenie Miasta w pobliżu wschodniej granicy państwa oraz dobre powiązania komunikacyjne stwarzają możliwości gospodarcze o znaczeniu ponadlokalnym i regionalnym. Fakt ten może przyczynić się do łagodzenia skutków bezrobocia. Istotny będzie tu ład funkcjonalny w obrębie tworzonych nowych struktur gospodarczych.

12.1.6. Konflikty w obrębie zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Miasta.

Podstawowe konflikty w obrębie naturalnych kierunków rozwoju Miasta z wymogami i warunkami regionalnego rozwoju otaczających je obszarów wynikają z następujących czynników:

- intensyfikującej się urbanizacji, a brakiem pełnego wyposażenia w infrastrukturę techniczną, zwłaszcza sanitarną, prowadzącego do zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych;
- utrzymującej się działalności rolniczej przy jednoczesnym nasilaniu się zanieczyszczeń wielkoobszarowych (środki ochrony roślin, nawozy sztuczne, rozproszona zabudowa zagrodowa z nieuregulowanym systemem infrastruktury sanitarnej),
- intensyfikacja barier przestrzennych w postaci nasilenia ruchu na drogach o charakterze międzynarodowym,
- ponadlokalnych planów w postaci projektowanej linii elektroenergetycznej 110 kV – intensyfikującej pola promieniowania elektromagnetycznego.

Generalnie – wszystkie działania niszczące środowisko Miasta – teraz i w przyszłości – będą pozostawały w konflikcie z regionalnym programem rozwoju województwa lubelskiego, który zakłada ochronę zasobów naturalnych, dziedzictwa kulturowego oraz ład przestrzenny w obrębie obecnych działań inwestycyjnych na całym obszarze województwa.

12.1.7. Pozytywne aspekty zewnętrznych uwarunkowań rozwoju.

- dogodne położenie w regionalnej strukturze administracyjnej (bliskość granicy wschodniej państwa, miasta Biała Podlaska oraz ośrodka wojewódzkiego – Lublina) o dużym znaczeniu dla aktywizacji gospodarki Miasta, możliwość prowadzenia wspólnej polityki gospodarczej na szczeblu powiatowym oraz na wyższych szczeblach administracji;
- korzystne położenie komunikacyjne – usytuowanie Miasta bezpośrednio przy trasach o znaczeniu ponadlokalnym, przy skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych mających znaczenie międzynarodowe;

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- dogodny dostęp do potencjału gospodarczego (nauki, kultury, zdrowia, rynków zaopatrzenia i zbytu, rynków pracy) ośrodków sąsiadujących z Miastem, zarówno w obrębie powiatu radzyńskiego, jak i województwa lubelskiego;
- korzystne położenie w regionalnej strukturze systemów ochrony środowiska wyrażające się bliskim położeniem Miasta w stosunku do systemów obszarów chronionego krajobrazu oraz systemów ochronnych Natura 2000 oraz włączeniem Miasta do systemu „zielonych pierścieni”, co przyczynia się do podniesienia atrakcyjności w ofertach zewnętrznych;
- bogate dziedzictwo kulturowe o znaczeniu narodowym;
- pozytywne zamierzenia na szczeblu ponadlokalnym – rozwiązywania problemów regionalnych, wspólne działania w ramach strategii rozwoju powiatu radzyńskiego, atrakcyjność obszarów sąsiadujących z Miastem – korzystne warunki dla tworzenia bazy oraz zaplecza rekreacji, możliwość tworzenia wspólnych ofert dla inwestorów zewnętrznych.

Najistotniejszym zadaniem w przyszłości będzie kształtowanie wielofunkcyjnego, zrównoważonego rozwoju Miasta w dostosowaniu do chłonności terenów o różnorodnym przeznaczeniu – przy zapewnieniu powiązań ekologicznych pomiędzy nimi.

12.2. Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta.

Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta wynikają z aspektów:

- środowiska geograficznego,
- środowiska naturalnego,
- środowiska kulturowego, przyrody i krajobrazu,
- struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- struktury społeczno-gospodarczej,

w powiązaniu z uwarunkowaniami rozwoju województwa lubelskiego, zawartymi w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego”.

12.2.1. Uwarunkowania środowiska geograficznego.

Jednym z głównych elementów (czynników) określających warunki rozwoju Miasta jest charakterystyczne – nizinne ukształtowanie jego obszaru, co wpływa na sposób kształtowania przestrzeni miejskiej.

12.2.2. Uwarunkowania środowiska naturalnego.

Urbanizacji Miasta, jak i ciągle jeszcze obecnej – działalności rolniczej (zwłaszcza produkcji roślinnej) sprzyjają warunki klimatu Miasta. Wzdłuż dróg ponadlokalnych oraz w obrębie terenów przemysłowych i ośrodków infrastruktury miejskiej (oczyszczalnie ścieków, zakład ciepłowniczy) – występują nieco gorsze warunki środowiskowe. Czynnikiem ograniczającym obecne możliwości rozwoju gospodarczego i przestrzennego są zagrożenia środowiska spowodowane brakiem kompleksowo rozwiązanego systemu kanalizacji (oczyszczanie i odprowadzanie ścieków), a także brak ostatecznie zabezpieczonych systemów: gromadzenia i usuwania, neutralizacji i utylizacji odpadów (w trakcie realizacji). Ważnym zagadnieniem jest ochrona wód podziemnych. Znaczna ilość terenów niezabudowanych – otwartych, dolina rzeki Białki oraz tereny leśne predestynują obszar Miasta do umiarkowanego rozwoju – przy pełnej ochronie zasobów naturalnych środowiska.

12.2.3. Uwarunkowania środowiska kulturowego.

Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta winno uwzględnić wartości historyczne środowiska oraz umiejętnie wprowadzać do niego współczesne elementy i znaczenie, zgodnie z charakterem zachowanych wartości materialnych i tradycji. Na obszarze Miasta znajduje się wiele wartościowych obiektów i obszarów – godnych przywrócenia dawnego blasku i stałej ochrony.

Szczegółowej ochrony i przywrócenia dawnej świetności wymagają zabytki kultury materialnej wraz z otoczeniem – dominanty architektoniczne i krajobrazowe, osie historyczne, punkty i trasy widokowe oraz umiejętnego ich wykorzystywania przy współcześnie kształtowanej polityce rozwoju Miasta z uwzględnieniem zasady zachowania ich dla przyszłych pokoleń.

12.2.4. Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne.

Chaotyczne przekształcanie się struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta winno być zastąpione działaniami zapewniającymi osiągnięcie jednorodności funkcjonalnej i przestrzennej poszczególnych obszarów – przy zachowaniu generalnej zasady wielofunkcyjnego rozwoju Miasta.

Naturalne predyspozycje obszaru Miasta wytworzyły układ przestrzenny, którego rozwój zakłócają ponadlokalne trasy komunikacyjne – stanowiące bariery przestrzenne uniemożliwiające nie tylko harmonijne powiązania funkcjonalno-przestrzenne struktury zabudowy, ale również hamujące płynność korytarzy ekologicznych. Przekształcanie się terenów rolnych Miasta w jednostki mieszkaniowo-usługowe, usługowe, przemysłowe oraz rekreacyjne i rolniczo-rekreacyjne będzie następowało równomiernie i sukcesywnie – w dostosowaniu do potrzeb. Istotną rolę w środowisku Miasta należy przypisać dolinie rzeki Białki oraz zespołom leśnym, których ochronna funkcja nie może pozostawać w konflikcie z możliwościami gospodarczego ich wykorzystywania oraz żywiołowym wykorzystaniem dla celów rekreacyjnych, przy czym należy dążyć do powiększania strefy ekologicznej, w tym obszarów leśnych.

12.2.5. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze.

Miasto cechuje niewysoka prężność demograficzna i przyrost naturalny, lecz znaczna aktywność społeczna mieszkańców oraz duża liczba osób młodych. Pozarolniczy rynek pracy jest aktywny, a w ostatnich latach cechuje go zwiększająca się stopniowo dynamika powstawania nowych podmiotów gospodarczych. Obok średnich firm produkcyjnych, powstają zakłady osób fizycznych lub niewielkie firmy zatrudniające niewielką liczbę osób, często obejmujące samo-zatrudnienie właścicieli.

Podstawowym miejscem pracy dla części ludności Miasta dalej jest własne gospodarstwo rolne. Jednak z uwagi: na mały areal gospodarstw i rozdrobnienie gruntów, niskie nakłady inwestycyjne i nietowarowy charakter produkcji rolnej, dochody uzyskiwane z prowadzenia gospodarstwa rolnego są bardzo niskie.

Dziedziną gospodarki mogącą w coraz większym stopniu przynosić dochody ludności w Mieście są usługi i rekreacja, w tym turystyka, której rozwój wymaga jednak nakładów związanych głównie z rozwojem infrastruktury technicznej oraz wyeksponowania walorów kulturowo-krajobrazowych Miasta. Sieć urzędzeń infrastruktury społecznej, zarówno publicznej, jak i niepublicznej rozwinięta jest na obszarze Miasta – w stopniu zadowalającym. Urządzenia infrastruktury publicznej w przeważającej mierze cechują korzystne standardy warunków i rozmieszczenia przestrzennego. Rozwinięta i dobrze zorganizowana sieć szkół i placówek oświatowych, a także ośrodków szkolno-wychowawczych. Dobrze funkcjonuje system pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia.

12.2.6. Konflikty w obrębie wewnętrznych uwarunkowań rozwoju Miasta.

- **Niekorzystny kierunek i dynamika zmian demograficznych:**
 - spadek liczby mieszkańców,
 - duża liczba osób bezrobotnych,
 - mała liczba osób zatrudnionych w sektorze usług rynkowych,
 - ujemne saldo migracji.
- **Niekorzystne warunki fizjograficzne:**
 - znaczny poziom zanieczyszczenia powietrza,
 - niekorzystne i bardzo zróżnicowane warunki hydrogeologiczne.
- **Brak uwzględnienia ograniczeń w swobodnym dysponowaniu przestrzenią:**
 - brak ładu funkcjonalno-przestrzennego – przemieszanie funkcji w odniesieniu do stref skoncentrowanego osadnictwa, w tym Śródmieścia i na obszarach o charakterze zabytkowym oraz w bezpośrednim otoczeniu zabytków.
- **Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura społeczna:**
 - konieczność uzupełnienia bazy i zaplecza rekreacji, w tym turystyki,
 - brak integracji poziomej i pionowej w rolnictwie i gospodarce żywnościowej.
- **Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz zły stan istniejący:**
 - nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa,
 - niewystarczająco rozbudowana sieć wodno-kanalizacyjna,
 - nieuporządkowana do końca gospodarka odpadami, zwłaszcza przemysłowymi i niebezpiecznymi.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- **Braki w obrębie układu komunikacyjnego:**
 - potrzeba modernizacji sieci drogowej,
 - niedostateczna ilość miejsc parkingowych oraz zły stan niektórych z istniejących,
 - brak „małej” obwodnicy odciążającej ruch w centrum Miasta,
 - zły stan techniczny dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich,
 - brak dostatecznej ilości dróg o nawierzchni ulepszonej,
 - brak zorganizowanych tras i ścieżek rowerowych,
 - niedostateczna ilość chodników,
 - zbyt duża różnorodność oświetlenia ulicznego – pod względem doboru źródeł światła.
- **Niskie wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej przy dobrych wskaźnikach jej waloryzacji:**
 - niewielka skala produkcji rolniczej,
 - brak przetwórstwa rolniczego (gospodarskiego i przemysłowego).
- **Malejący obszar terenów leśnych:**
 - dalsze uszczuplanie zasobów – brak programów zalesiania i kompleksowej ochrony terenów leśnych.

12.2.7. Pozytywne aspekty wewnętrznych uwarunkowań rozwoju Miasta.

- Korzystne warunki naturalne – atrakcyjny krajobraz naturalny (tereny leśne w obrębie i otoczeniu Miasta) oraz kulturowy (zasoby kultury materialnej i niematerialnej).
- Duże rezerwy terenów dogodnych dla inwestycji.
- Wysoki poziom infrastruktury społecznej.
- Korzystny rozkład głównych funkcji Miasta w powiązaniu z predyspozycjami obszaru.
- Aktywizacja działań gospodarczych poprzez tworzenie programów rozwoju Miasta – przy pełnej ochronie środowiska – poprzez strefowanie przestrzeni i funkcji.

12.3. Szanse rozwiązań sprzeczności i konfliktów związanych z uwarunkowaniami rozwoju Miasta oraz szanse wykorzystania walorów środowiska.

12.3.1. Szanse wykorzystania walorów środowiska.

Walory środowiska miejskiego mogą być wykorzystane poprzez:

- ochronę wartości historycznych i kulturowych Miasta – dla utrzymania jego lokalnej odrębności oraz wykorzystanie ich w promocji Miasta,
- eliminację konfliktów i wyrównanie istniejących dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzennym – dla rozwoju różnorodnych inwestycji,
- uzyskanie wysokich wartości urbanistyczno-architektonicznych Miasta – w celu uzyskania ładu przestrzennego środowiska,
- wykorzystanie korzystnego położenia w stosunku do ośrodka wojewódzkiego oraz usytuowania w stosunku do granic państwa oraz bardzo dobrych warunków komunikacyjnych – wiążących Miasto z otoczeniem – dla ożywienia różnorodnych procesów społeczno-gospodarczych,
- wykorzystanie walorów środowiska naturalnego – ekosystemu doliny rzeki Białki oraz zespołów leśnych – do rozwoju rekreacji, w tym turystyki,
- kontynuację tworzenia w pełni uzbrojonych rezerw terenów budowlanych w ofertach zewnętrznych i wewnętrznych – dla zaspokajania zapotrzebowania na tereny mieszkaniowe, usługowe i przemysłowe.

12.3.2. Zagrożenia w rozwiązywaniu sprzeczności i konfliktów związanych z uwarunkowaniami rozwoju Miasta.

Bariery i najpoważniejsze zagrożenia rozwoju Miasta to:

- starzenie się społeczeństwa,
- niedobór środków finansowych umożliwiających realizację inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej oraz społecznej,
- niewielka ilość inwestorów zewnętrznych,
- migracja młodzieży do dużych miast i za granicę,
- wysokie bezrobocie oraz niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych,
- wzrost ilości osób korzystających z pomocy społecznej.

12.4. Wnioski.

Rozwiązanie konfliktów na obszarze Miasta można uzyskać pod warunkiem konsekwentnej realizacji zasad stałego, stabilnego, zrównoważonego rozwoju, który będzie zaspokajać potrzeby społeczne.

Zasada główna systemu (obecnie i w przyszłości) „EKOROZWOJU”, przyjętego jako podstawa rozwoju społecznego i gospodarki państwa, jednoznacznie ustala, iż interesy gospodarki nie mogą pozostawać w sprzeczności z obowiązkiem ochrony środowiska, a winny stanowić element prawidłowego gospodarowania, natomiast wszelka działalność naruszająca ten obowiązek jest bezwzględnie nielegalna.

Rozwiązanie sprzeczności i konfliktów zagrażających środowisku Miasta można uzyskać poprzez stosowanie zasad EKOROZWOJU środowiska Miasta oraz stabilność polityki funkcjonalno-przestrzennej.

13. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA RADZYŃ PODLASKI W POWIĄZANIU Z PLANEM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO.

13.1. Analizy ekonomiczne.

13.1.1. Stan gospodarki i rynku pracy na obszarze Miasta.

Na obszarze Miasta prowadzona jest działalność przez różne podmioty gospodarcze zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów, obsługą nieruchomości, a także budownictwem. Najmniejsza liczba podmiotów gospodarczych działa w branży górniczej oraz związanej z elektrycznością, gazem i wodą. Wśród zakładów produkcyjnych dominuje działalność gospodarcza osób fizycznych, często o charakterze jednoosobowym lub rodzinnym, stanowiąca element samo-zatrudnienia mieszkańców, jednak ten typ działalności, pomimo wielofunkcyjnego charakteru, nie tworzy nowych miejsc pracy ograniczając się najczęściej do zatrudnienia właściciela.

Sytuacja na rynku pracy w 2016 r. nie odbiegała zasadniczo od lat poprzednich. Na 10 tyś. ludności w wieku produkcyjnym w 2016 r. zarejestrowane były 1492 podmioty, dla porównania w 2015 r. – 1470, a w 2014 r. – 1460), co świadczy o zwiększającej się aktywności gospodarczej.

O stanie gospodarki i rynku pracy Miasta świadczy struktura ludności według głównego źródła utrzymania na podstawie narodowego spisu ludności z 2002 r., która przedstawiała się następująco:

- z pracy najemnej poza rolnictwem utrzymywało się – 53,5% ludności
- z pracy poza rolnictwem na rachunek własny lub z dochodów z wynajmu – 8,1%,
- z pracy w rolnictwie – 2,4%,
- z niezarobkowych źródeł – 35,8%.

W Mieście, w 2016 r. na 1000 mieszkańców pracowały 354 osoby, dla porównania w 2015 r. – 334, w 2014 r. – 354, co świadczy o stagnacyjnym rynku pracy; pracujących ogółem było w 2016 r. – 5639, bezrobotnych zarejestrowanych – 652 osoby, w tym 44,6% kobiet, co stanowiło 6,6% bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Miasto posiada podstawową bazę usług publicznych, zapewniając obsługę w zakresie administracji, edukacji, kultury, ochrony zdrowia o zasięgu lokalnym. Usługi komercyjne występują głównie w postaci sieci placówek handlowych. W ostatnich latach w Radzynie Podlaskim nastąpił wzrost małych liczebnie podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

W Strategii Rozwoju Lokalnego Miasta Radzyń Podlaski na lata 2009 – 2020 zostały zidentyfikowane podstawowe problemy w obszarze Miasta, którymi są:

- niedostateczna ilość miejsc pracy,
- mała liczba zatrudnionych w sektorze usług,
- zbyt mała wiedza pracodawców oraz brak wystarczającej informacji na temat możliwości pozyskania środków pomocowych,
- słabo rozwinięta baza turystyczno-hotelarska,
- brak inwestorów zewnętrznych w sferze gospodarki rynkowej,
- niski poziom ruchu inwestycyjnego,
- brak zintegrowanych systemów informacji rynkowej dla przedsiębiorców i konsumentów,

Dane z krajowego rynku pracy wskazują na wzrost zatrudnienia i utrwalenie wyższej dynamiki wynagrodzeń. Badanie NBP dot. sytuacji przedsiębiorstw wskazuje na utrzymujące się wysokie wskaźniki popytu na pracę i planowane dalsze podwyżki wynagrodzeń.

Zakłada się, że w 2018 r. w Polsce utrzyma się silny popyt na pracę, niemniej oczekiwany jest już wolniejsze tempo wzrostu przy: wyższych bazach odniesienia, ograniczeniu wpływu zmiany formy prawnej zatrudnienia (podbijających dynamikę zatrudnienia w Gospodarce Narodowej i sektorze przedsiębiorstw) oraz rosnących wyzwaniach po stronie podaży pracy.

Utrzymująca się migracja pracowników z Europy Wschodniej częściowo będzie zapewne ograniczała podaż pracy. Rosnące problemy firm ze znalezieniem pracowników pozostaną jednak czynnikiem ryzyka dla gospodarki; utrzymująca się niepewność otoczenia firm w dłuższym okresie może hamować decyzje rozwojowe i skutkować ograniczeniem aktywności.

Wzrost dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych w trakcie 2016 r. (uruchomienie programu „Rodzina 500+”), silny wzrost zatrudnienia od 2016 r. oraz wyraźnie przyspieszenie dynamiki wynagrodzeń **przekłada się na poprawę nastrojów gospodarstw domowych i solidny (blisko 5 -procentowy) wzrost konsumpcji prywatnej.** Przy założeniu dalszego (choć wolniejszego wzrostu zatrudnienia) oraz utrzymania wysokiej dynamiki płac oczekuje się w najbliższym czasie utrzymanie wzrostu dochodów z pracy najmniejszej gospodarstw.

Jednak na obszarze Miasta występuje tzw. bezrobocie ukryte, które m.in. dotyczy osób:

- które nie rejestrują się w urzędach pracy i rezygnują z poszukiwania zatrudnienia, ponieważ uznają, że nie przyniesie to żadnych rezultatów,
- utrzymujących się z rolnictwa (bezrobocie agrarne),
- o niskiej aktywności zawodowej, które rezygnują z poszukiwania pracy,
- zatrudnionych w tzw. szarej strefie.

Bezrobocie jest zjawiskiem wywołującym szereg skutków społecznych i gospodarczych:

- wyższe koszty świadczeń dla bezrobotnych,
- wyższe koszty funkcjonowania kas chorych,
- starzenie się społeczeństwa (bezrobotni rzadziej decydują się na posiadanie dzieci),
- zmniejszone wpływy z tytułu podatków i składek na ubezpieczenie społeczne,
- gorsza sytuacja systemu emerytalnego – nie wpływają do niego składki od pracowników, nie są zasilane indywidualne konta emerytalne, co w przyszłości może oznaczać kłopoty z wypłatą świadczeń lub ich niewielką wysokość
- koszty obciążające budżet w zakresie wypłat zasiłków dla bezrobotnych i świadczeń na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz prowadzenia urzędów pracy.

Niezależnie od powyższego, korzystna sytuacja na krajowym rynku pracy pozostanie bardzo ważnym czynnikiem wspierającym konsumpcję prywatną. Rozwój aktywności gospodarczej na obszarze Miasta winna wspierać polityka przestrzenna tworząc rezerwy uzbrojonych terenów dla realizacji różnorodnych inwestycji. Wzrost gospodarczy powinien być wynikiem działalności ukierunkowanej na dziedziny rozwoju pozwalające na zachowanie wartościowych zasobów środowiska naturalnego i kulturowego.

13.1.2. Prognozy rozwoju Miasta na tle uwarunkowań lokalizacyjnych oraz ekonomicznych.

Wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, Lubelszczyzna jako region peryferyjny w przestrzeni krajowej i europejskiej o silnie zróżnicowanej dostępności wewnętrznej wymaga takiego kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, która zapewni większą integrację przestrzenną i społeczno-gospodarczą w układzie krajowym i regionalnym. Podstawą rozwoju regionu będzie model polaryzacyjno-dyfuzyjny, w którym główne węzły i strefy rozwoju oddziaływać będą wyrównawczo na pozostałe obszary województwa.

Wzmocnienie pozycji regionu i jego stabilizację winien zapewnić trwały rozwój gospodarki. Wśród obszarów kumulacji innowacyjnej aktywności gospodarczej szczególne miejsce zajmować będą tzw. lokomotywy rozwoju, wokół których koncentrować się będzie działalność o wysokim stopniu zaawansowania technologicznego.

Rozwojowi województwa będzie służyło szersze wykorzystanie zasobów naturalnych, w tym zwłaszcza energetycznych. Przewiduje się, że region uzyska status znaczącego w kraju producenta energii. Głównymi ośrodkami rozwoju społeczno-gospodarczego będą miasta – bieguny wzrostu. Ukształtuje się silny ośrodek metropolitalny, a jednostki osadnicze niższych szczebli ulegną wzmocnieniu.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

W ramach policentrycznej struktury systemu osadniczego, zgodnie z KPZK 2030 podstawowe elementy miejskiej struktury osadniczej województwa lubelskiego stanowiąc będą:

- **ośrodek metropolitalny** (wzmacniający funkcje międzynarodowe i krajowe): Lublin;
- **ośrodki subregionalne:** Biała Podlaska, Chełm, Puławy i Zamość;
- **ośrodki lokalne:**
 - współuczestniczące w rozwoju funkcji metropolitalnych: miasto Świdnik;
 - **pełniące ważną rolę w zakresie funkcji sektora publicznego:** Biłgoraj, Hrubieszów, Janów Lubelski, Krasnystaw, Kraśnik, Lubartów, Łęczna, Łuków, Międzyrzec Podlaski, Opole Lubelskie, Parczew, **Radzyń Podlaski**, Ryki, Tomaszów Lubelski, Włodawa;
 - **pozostałe miasta:**
 - wspomagające dyfuzję potencjału metropolitalnego: Piaski, Bychawa, Bełżyce;
 - wskazane do wzmacniania krajowych i regionalnych funkcji specjalistycznych: Kazimierz Dolny, Zwierzyniec, Nałęczów, Krasnobród, Dęblin, Szczepieszyn, Terespol, Poniatowa, Rejowiec Fabryczny;
 - koncentracji funkcji podstawowych i rozwoju ponadlokalnych funkcji specjalistycznych: Anapol, Józefów nad Wisłą, Kock, Modliborzyce, Ostrów Lubelski, Stoczek Łukowski, Łaszczów, Tyszowce, Tarnogród, Frampol.

Wg powyższego przyporządkowania, Miasto Radzyń Podlaski zostało sklasyfikowane jako ośrodek lokalny pełniący ważną rolę w zakresie sektora publicznego.

Zgodnie z PZPWL, podniesienie konkurencyjności miast wymaga integracji funkcjonalnej (kompleksowego rozwoju) poprzez:

- koncentrowanie uciążliwej lub wysokospecjalistycznej aktywności gospodarczej w wyodrębnionych strefach umożliwiających kształtowanie powiązań pomiędzy sferą produkcyjną, a bazą badawczo-rozwojową, z dążeniem do równoważenia rozmieszczenia miejsc pracy w strukturze miejskiej,
- kształtowanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych o wysokich standardach zagospodarowania,
- zachowanie historycznych założeń, układów urbanistycznych i przestrzeni publicznych,
- restrukturyzację i planowanie zagospodarowania w sposób zapobiegający powstawaniu środowiskowych kolizji funkcjonalnych,
- rewitalizację lub wymianę zdegradowanych fragmentów tkanki miejskiej,
- uzupełnianie jednolitych funkcjonalnie obszarów miast bezkolizyjnymi funkcjami uzupełniającymi, z dążeniem do wykształcania układu wielofunkcyjnych struktur miejskich, o skali wyznaczonej zasięgiem dojsć pieszych.

Rozwój zagospodarowania w sferze gospodarczej zakłada utrzymanie, restrukturyzację, rewitalizację, modernizację lub tworzenie nowych elementów zagospodarowania w sektorach:

- przedsiębiorczości pozarolniczej obejmującej: przemysł, usługi rynkowe, działalność badawczo-rozwojową oraz infrastrukturę ekonomiczną,
- gospodarki rolnej wraz z usługami wspomagającymi rolnictwo oraz przedsiębiorczość pozarolniczą wspomagającą wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
- gospodarki rybackiej,
- gospodarczego wykorzystania lasu,
- turystyki.

W ramach realizacji regionalnej polityki rozwoju, PZPWL jako główne ośrodki koncentracji przemysłu w obszarze województwa wskazuje m.in.:

- **aglomerację lubelską,**
- **miasta:** Biała Podlaska, Chełm, Puławy, Zamość, Biłgoraj, Kraśnik, Łuków, Lubartów, Łęczna, Ryki, Janów Lubelski, Krasnystaw, Tomaszów Lubelski, Parczew, Międzyrzec Podlaski, Stoczek Łukowski, Rejowiec Fabryczny, Bychawa, Bełżyce, Dęblin **oraz Miasto Radzyń Podlaski jako jedną z głównych stref przedsiębiorczości o pow. powyżej 50 ha.**

Plan zaleca m.in. dla Miasta Radzyń Podlaski wspieranie rozwoju przemysłu wysokiej techniki oraz rozwój infrastruktury turystycznej zw. z turystyką krajoznawczo-poznawczą, m.in. na kierunku szlaków kulturowych o zasięgu europejskim, m.in.:

- **Via Jagiellonica – Szlak Jagielloński Kraków – Lublin – Wilno**, w tym:
 - 1 trasa: Anapol – Kraśnik – Bełżyce – Lublin – Kock – **Radzyń Podlaski** – Międzyrzec Podlaski;
 - 2 trasa: Ostrów Lubelski – Parczew – Piszczac – Terespol;

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- **Szlak Rezydencji Magnackich** (Lublin – Opole Lubelskie – Puławy – Kozłówka – Lubartów, Kock – Czemierniki – **Radzyń Podlaski** – Biała Podlaska);
- **Szlak Architektury Sakralnej** (Lublin – Chodel – Piotrawin – Kazimierz Dolny – Puławy – Gołęb – Lubartów – **Radzyń Podlaski** – Ostrówki – Parczew – Włodawa – Chełm – Uchanie – Zamość – Tomaszów Lubelski).

Radzyń Podlaski został wskazany również jako wewnętrzgałęziowy węzeł o znaczeniu ponadlokalnym integrujący różne formy transportu drogowego.

Za kluczowe zamierzenia inwestycyjne (obok zadań określonych w wykazie inwestycji celu publicznego) wpływające na poprawę funkcjonowania układu podstawowego w PZPWL wskazano budowę linii 110 kV relacji Radzyń Podlaski – Międzyrzec Podlaski, przy czym wskazano, że przy lokalizacji infrastruktury elektroenergetycznej należy dążyć do minimalizacji jej oddziaływania na środowisko, a w szczególności zachowywanie minimalnych szerokości pasów technologicznych, dla których obowiązują ograniczenia użytkowania i zagospodarowania istniejących i planowanych linii 110 kV o szerokości – 40 m.

W zakresie energetyki słonecznej PZPWL zaleca ograniczenie lokalizowania elektrowni słonecznych zajmujących powyżej 1,0 ha powierzchni terenu na:

- obszarach chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody lub obszarach przewidzianych do objęcia taką ochroną,
- obszarach dolin rzecznych i korytarzy ekologicznych, w tym obszarach zagrożonych powodzią,
- obszarach o wysokich walorach krajobrazowych, w tym na terenach ekspozycji krajobrazowej, panoram i przedpolach punktów widokowych,
- obszarach gruntów ornych objętych ochroną prawną gleb w bonitacyjnych klasach I-III.

Rozwój infrastruktury gazowej sieci dystrybucyjnej w województwie lubelskim obejmuje m.in. budowę nowych odcinków sieci wraz ze stacjami wysokiego ciśnienia: **Radzyń Podlaski** – Komarówka Podlaska.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubelskiego, a także wydanymi decyzjami w sprawie zamknięcia składowisk odpadów przyjmuje się funkcjonowanie 9 regionów gospodarowania odpadami komunalnymi opartych docelowo o istniejące, realizowane i planowane instalacje przetwarzania i składowania odpadów.

W Regionie Północno-Zachodnim (dotyczącym Miasta Radzyń Podlaski) zlokalizowane są:

- instalacje w ramach RIPOK – Biała (gm. Radzyń Podlaski),
- instalacje przewidziane do zastępczej obsługi:
 - przetwarzania – Stare Kobiątki (gm. Stoczek Łukowski),
 - składowiska – **Adamów**, Krzywda, Łuków, Niedźwiadka (gm. Stanin), Wola Mysłowska, Stoczek Łukowski, Biała (gm. Radzyń Podlaski).

Radzyń Podlaski został włączony również do obszaru funkcjonalnego POLESIE ze strefą oddziaływania Kanału Wieprz-Krzna (KWK).

Podstawą wyznaczenia obszaru funkcjonalnego Polesie jest zasięg makroregionu fizyczno-geograficznego Polesie Zachodnie oraz przestrzenny zasięg oddziaływania systemu melioracji KWK. Obejmuje on 9 miast: Biała Podlaska, Międzyrzec Podlaski, Radzyń Podlaski, Parczew, Włodawa, Ostrów Lubelski, Łęczna, Rejowiec Fabryczny, Krasnostaw i Terespol oraz 47 gmin położonych w 10-ciu powiatach.

W strefie oddziaływania KWK, ze względu na pełnioną rolę kanału w rozrządzie wody, wyodrębniają się trzy rejony, tj.:

- południowy – zasilania, ujmowanie wód Wieprza dla potrzeb systemu KWK,
- centralny – tranzytowy, przesył wód i ich magazynowanie w zbiornikach retencyjnych,
- północny – dystrybucji, rozprowadzanie wód na terenach wymagających nawodnień.

Ze względu na potrzeby związane z poprawą funkcjonowania systemu KWK wskazuje się strefę jego oddziaływania dla realizacji działań w ramach pakietu strategicznej interwencji pn. *Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych*.

Priorytet rozwojowy:

- aktywizacja gospodarcza poprzez wykorzystanie potencjału rolniczego i turystycznego.

Funkcje rozwojowe:

- **część południowa**
 - podstawowe – retencyjna, rolnicza,

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- towarzyszące – turystyczna,
- **część centralna**
- podstawowe – turystyczna,
- towarzyszące – retencyjna, gospodarki rybackiej, produkcji biomasy,
- **część północna**
- podstawowe – hodowli zwierząt, produkcji biomasy,
- towarzyszące – gospodarki rybackiej, retencyjna.

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- modernizacja (remelioracja) KWK obejmująca:
 - uszczelnienie koryta kanału,
 - udrożnienie sieci rowów nawadniających,
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- budowa zbiornika „Oleśniki”,
- budowa i modernizacja obiektów stawowych dla potrzeb gospodarki rybackiej,
- rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwój energetyki odnawialnej z wykorzystaniem biomasy, zasobów wodnych i instalacji fotowoltaicznych,
- zalesianie stref wododziałowych.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- zapewnienie właściwej izolacji systemu wodnego KWK dla potrzeb ochrony ekosystemów wodnotorfowiskowych Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego,
- zagospodarowanie turystyczne w dostosowaniu do chłonności środowiska,
- ochrona kompleksów użytków zielonych przed zmianą użytkowania,
- użytkowanie zasobów naturalnych (głównie wodnych i roślinnych) w sposób wzmacniający różnorodność biologiczną środowiska i mozaikowość krajobrazu (mikroretencja i drobno-przestrzenny układ użytków rolnych i leśnych),
- wykorzystanie zbiorników wodnych do produkcyjnej hodowli ryb z wyłączeniem wód naturalnych (rzek i jezior) i zbiorników retencyjnych systemu KWK.

Typ obszaru strategicznej interwencji według Strategii Rozwoju Woj. Lubelskiego:

- obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych,
- obszary gospodarczego wykorzystania walorów przyrodniczych i kulturowych – obszar funkcjonalny „Polesie”,
- nowoczesna wieś – obszary rozwoju gospodarki hodowlanej, obszary rozwoju gospodarki rybackiej, obszary rozwoju gospodarki rolniczej.

Typ obszaru funkcjonalnego według Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030:

- obszary kształtowania potencjału rozwojowego – cenne przyrodniczo,
- obszary kształtowania potencjału rozwojowego – ochrony i kształtowania zasobów wodnych.

Zakłada się, że rozwój Miasta we wskazanych kierunkach będzie aktywizował coraz większe zasoby siły roboczej odchodzące z sektora rolniczego, co będzie miało korzystny wpływ na procesy społeczne (równoważenie rynku pracy, zmniejszanie dysproporcji ekonomicznych wśród mieszkańców). Aby to jednak nastąpiło, konieczne będzie wspieranie mieszkańców regionu do podjęcia tego wyzwania i aktywizacja w dziedzinie rozwoju usług i zaplecza turystyki.

Wnioski.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta:

1) wynikająca z ustaleń planistycznych i strategii ponadlokalnych:

- a) ochrona najcenniejszych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- b) rewitalizacja części obszaru Miasta w celu promocji gospodarczej i turystyki,
- c) specjalizacja produkcji rolnej i rozwoju turystyki w dostosowaniu do warunków naturalnych środowiska,
- d) wykorzystanie dostępności komunikacyjnej ponadlokalnych biegunów rozwoju;

2) wynikająca z ustaleń planistycznych i strategii lokalnych:

- a) poprawa kompozycji i efektywności struktur przestrzennych zabudowy,
- b) wspieranie restrukturyzacji – funkcjonalno-przestrzennej, społeczno-gospodarczej i inicjatyw społecznych w celu tworzenia nowych miejsc pracy,
- c) poprawa dostępności komunikacyjnej lokalnych zespołów zabudowy.

13.2. Analizy środowiskowe.

13.2.1. Ochrona zasobów środowiska.

1. Zachowanie i kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Wśród działań ukierunkowanych na zachowanie wartości obiektów dziedzictwa kulturowego, jako priorytetowe zadania, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego uznaje rewaloryzację oraz rewitalizację układów i zespołów urbanistycznych, ruralistycznych i przestrzennych, w tym m.in. Miasta Radzyń Podlaski.

W zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego uznaje się za niezbędne:

- kontynuowanie tradycyjnych form osadnictwa,
- utrzymanie regionalno-historycznej skali i struktury jednostek osadniczych,
- skupianie zabudowy na zasadzie dogęszczania istniejącej struktury jednostek osadniczych, przy kontynuowaniu historycznego układu i charakteru,
- ograniczanie realizacji napowietrznych linii energetycznych w otoczeniu obiektów i zespołów zabytkowych na rzecz sieci podziemnych,
- stosowanie form zabudowy nawiązujących do tradycyjnego budownictwa,
- utrzymanie obiektów małej architektury współtworzących walory krajobrazu kulturowego,
- ochronę ciągów alejowych wzdłuż dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

2. Zachowanie wartościowych zasobów krajobrazu naturalnego i przyrody oraz kształtowanie krajobrazu naturalnego.

Miasto Radzyń Podlaski położone jest w sąsiedztwie projektowanego Radzyńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W strukturze Miasta wyodrębniono Przyrodniczy System Miasta (PSM) obejmujący najcenniejsze przyrodniczo tereny, połączone w system funkcjonalno-przestrzenny. W tym obszarze szczególnej ochronie podlega Główny Zbiornik Wód Podziemnych – GWZP nr 215 pn. „Subniecka Warszawska” należący do większego zbiornika pn. „Niecka Mazowiecka”.

W zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu naturalnego uznaje się za niezbędne:

- objęcie ochroną najcenniejszych zasobów krajobrazu naturalnego i przyrody Miasta:
 - dolina rzeki Białki – ponadlokalny korytarz ekologiczny,
 - terenów leśnych o znaczeniu przyrodniczo-krajobrazowym,
 - wód podziemnych (GWZP nr 215),
 - pomników przyrody.

W związku z powyższym, należy podjąć zdecydowane działania eliminujące główne zagrożenia walorów przyrodniczo-krajobrazowych, głównie poprzez:

- rozbudowę systemu wodno-kanalizacyjnego i gospodarki odpadami,
- preferowanie rolnictwa ekologicznego,
- ograniczenie zabudowy na obszarze korytarza ekologicznego doliny rzeki Białki.

13.2.2. Ochrona przed zagrożeniami środowiskowymi.

Zagrożenia środowiskowe w obrębie Miasta to:

- ekspansja urbanizacji w kierunku terenów rolnych – otwartych oraz zamykanie korytarza ekologicznego w dolinie rzeki Białki, powodujące pogarszanie się klimatu atmosferycznego i warunków przewietrzania,
- zanieczyszczenia środowiska naturalnego – prowadzące do jego degradacji,
- niejednorodne warunki budowlane generujące konieczność sporządzania szczegółowej dokumentacji geologicznej – przy podejmowaniu działalności inwestycyjnej.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

W zakresie ochrony przed zagrożeniami środowiskowymi uznaje się za niezbędne:

- ograniczenie lokalnej emisji pyłów i gazów,
- uporządkowanie gospodarki wodno ściekowej,
- uporządkowanie gospodarki odpadami,
- zapobieganie i przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym i katastrofom, w szczególności transportowym,
- zmniejszenie ponadnormatywnego poziomu hałasu o największym zasięgu przestrzennym, emitowanego przez środki transportu,
- ochrona powietrza atmosferycznego poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury ciepłowniczej,

Wnioski.

Niezbędne działania strategiczne W zakresie ochrony przed zagrożeniami środowiskowymi

- wykorzystywanie pozwoleń zintegrowanych lub pozwoleń cząstkowych do racjonalnej gospodarki surowcami, wodami podziemnymi, efektywnej gospodarki wodno-ściekowej, stosowania do celów technologicznych wód powierzchniowych,
- stosowanie technologii bez- i nisko-odpadowej,
- stosowanie paliw ekologicznych i zasobów odnawialnych,
- propagowanie stosowania zamkniętych obiegów wód technologicznych,
- propagowanie wprowadzania energooszczędnych technologii, a także wprowadzania wysokosprawnych źródeł energii,
- zmniejszenie zużycia energii na cele socjalno-bytowe, m.in. poprzez termo-modernizację i programy edukacyjne – zmniejszenie zużycia energii na jednostkę produkcyjną,
- zmniejszenie strat w sieci poprzez systematyczny monitoring,
- remont i modernizacja istniejących ciągów komunikacyjnych i transportowych.

13.3. Analizy społeczne.

Brak wzrostu liczby mieszkańców Miasta, charakteryzować będzie również stagnację rozwoju strefy mieszkaniowo-usługowej. W prognozie przekształceń struktury wiekowej ludności w przedziałach wiekowych, nie przewiduje się znaczących zmian – przewiduje się utrzymanie lub zahamowanie tendencji „starzenia” się ludności Miasta – wzrastać będzie liczebność grupy wieku poprodukcyjnego w związku ze spodziewanym zahamowaniem odpływu młodzieży z obszaru Miasta.

Wg prognozy dla woj. lubelskiego do roku 2030 (wg GUS) przewiduje się:

- postępujący proces starzenia się społeczeństwa;
- nieustanny ubytek ludności w miastach i na obszarach wiejskich,
- tendencję wzrostową skali imigracji, jednak wciąż utrzymującą się na stosunkowo niskim poziomie;
- wzrost mobilności przestrzennej ludności.

Na obszarze Miasta, usługi publiczne zlokalizowane są generalnie w obrębie Śródmieścia. Rozwój nowych dzielnic mieszkaniowych generować będzie potrzeby uzupełnienia tych obszarów rozwojowych w usługi różnego typu, a tym samym wpłynie na utworzenie nowych miejsc pracy. Natomiast planowane poszerzenie oferty terenów przemysłowych pozwoli na zatrzymanie trendów migracyjnych i odpływu ludzi młodych poza granice Miasta.

Wnioski.

- Na obszarze Miasta Radzyń Podlaski występuje potrzeba ożywienia demograficznego poprzez tworzenie zachęt dla ludzi młodych do osiedlania się w tym obszarze.
- Dla poprawy sytuacji wewnętrznej należy wpływać na wielofunkcyjny rozwój Miasta, a tym samym na wzrost aktywizacji mieszkańców w zakresie tworzenia nowych rynków pracy – rozwój funkcji produkcyjno-usługowych, mieszkaniowych z usługami podstawowymi, rekreacyjnymi (z rozwojem bazy i zaplecza rekreacyjno-turystycznego).

13.4. Możliwości finansowania przez Miasto wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych Miasta.

W celu rozwoju gospodarczego oraz dla poprawy warunków życia mieszkańców, Miasto przewiduje środki finansowe dla realizacji inwestycji infrastruktury społecznej, technicznej i komunikacyjnej.

Ponadto, zabezpieczone są środki na prowadzenie prac związanych z podnoszeniem poziomu usług edukacji, rekreacji, opieki społecznej, termomodernizacją budynków użyteczności publicznej, wdrażaniem programu ochrony powietrza i podnoszeniem jego jakości, utrzymaniem oświetlenia Miasta i dróg, obiektów gospodarki komunalnej, utrzymaniem i remontami dróg oraz w części na rozbudowę systemu gospodarki wodno-ściekowej.

Wnioski.

- Korzystne zmiany na obszarze Miasta, które zakłada Strategia Rozwoju Lokalnego Miasta Radzyń Podlaski na lata 2009 – 2020 oraz Miejski Program Rewitalizacji Miasta Radzyń Podlaski na lata 2016-2023 oraz prognozuje niniejsze Studium, możliwe będą do zrealizowania przy aktywnym zaangażowaniu społecznym ze strony ludności i przy wykorzystaniu potencjału społecznego.
- W Studium utrzymuje się większość terenów budowlanych wg dotychczasowych przesądzeń planistycznych z wyjątkiem terenów budowlanych w rejonie południowym Miasta. Przyjęta zasada pozwala na utrzymanie zabudowy w terenach o wykształconej infrastrukturze technicznej oraz umożliwia jej uzupełnienia z zapewnieniem dostępu do dróg publicznych i systemów uzbrojenia w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

13.5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Zadaniem regulacyjnym planów miejscowych jest m.in. przeciwdziałanie rozpraszaniu budownictwa:

- **w 1. kolejności**, dla wypełnienia istniejącego układu urbanistycznego, powinny być zainwestowane tereny wolne w obszarach zurbanizowanych oraz zainwestowanych w infrastrukturę techniczną (na tzw. obszarach zabudowy),
- **w 2. kolejności**, rozwój nowych terenów budowlanych może być dopuszczony także na peryferiach terenów zurbanizowanych, w obrębie zabudowy rozproszonej, które jednak nie naruszają chronionych terenów rolnych - otwartych (na tzw. obszarach zabudowy - na zasadzie sąsiedztwa),
- **w 3. kolejności**, rozwój nowych terenów budowlanych może być dopuszczony także poza terenami zurbanizowanymi, w obrębie nie zainwestowanych terenów rolnych, które jednak nie naruszają chronionych kompleksów rolnych o wartościach bonitacyjnych gleb i krajobrazowych (na tzw. obszarach rozwoju zabudowy).

Od ww. zasad generalnych, wynikających z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, mogą być stosowane odstępstwa w sytuacjach szczególnych, przede wszystkim, ze względu na warunki społeczne oraz zagrożenia środowiskowe.

Przyrost zasobów mieszkaniowych Miasta uzależniony będzie od potrzeb wynikających:

- z rozwoju demograficznego,
- ze zmian struktury wiekowej (ilości osób w wieku zakładania rodzin),
- w wyniku dążenia do poprawy standardów mieszkaniowych,
- z poprawy wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

W celu określenia zapotrzebowania na tereny przeznaczone pod zabudowę przeprowadzono analizy, w których oszacowano chłonność terenów o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przeznaczonych w planach miejscowych (utrzymanych w Studium) pod zabudowę, w tym mieszkaniową. Dokonano także bilansu ogólnego terenów wg kierunkowego przeznaczenia oraz nowych terenów budowlanych wyznaczonych w Studium dla dalszej urbanizacji Miasta Radzyń Podlaski. Zestawienia przedstawiono w poniższych Tabelach.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 63. Bilans terenów Miasta Radzyń Podlaski – ogółem,
z podziałem na kierunki przeznaczenia
oraz jednostki strukturalne (urbanistyczne), cz. 1 – 2018 r.

Kierunkowe przeznaczenie wg legendy do rysunku Studium	Jednostka strukturalna (urbanistyczna) - ha										
	SRÓD- MIEŚ- CIE	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
MN	0	16,48	41,82	3,66	0	1,5	0	0	51,13	19,03	0,55
MN,U + MN,UN	13,53	4,67	29,94	10,56	4,85	3,6	0	0	1,2	0	1,74
MW	17,56	3,6	1,53	0	0	0	0,71	0	0	0	30,97
MU	0	0	35,13	23,78	2,02	2,07	0	0	0	0,31	0
U	23,3	13,03	13,97	12,07	0,5	33,42	0	0	2,28	8,19	0
P + PU;	0	0	22,42	13,86	0	5,51	68,96	0	0	0	11,61
RU;	0	0	0,2	0	0	0	0	0	0	0	0
KU + KP + IT + T	0,51	0,19	2,95	0,05	0	0,92	0,49	0	0	0	0,29
UKS	0,94	0	1,65	0	0	0	0	0	0	0	1,68
MUW	0	0	0	48,78	9,24	45,19	0	0	0	0	0
E	0	0	0	0	0	0	0	0	0,99	0	0
C	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,8
CPR + CPJ	0,77	0,59	0,34	0	0,11	0,08	0	0	0,07	0	0,09
ZP + ZI + ZD	0,49	15,88	10,65	0,6	2,77	8,24	0	0	5,65	1,67	4,36
R	0	0	21,58	48,8	70,11	7,59	0	0,04	0	0	0
W + WST	0	0	1,38	4,26	7,01	1,7	0	0	0,25	1,13	0
RZ	0	0	11,41	0	31,8	0	0	0	13,08	12,88	0
LZ	0	0	0	0	16,02	0	0	0	0	0	0
ZL	0	0	0	0	66,03	0	0	0	0	0	0
RD	0	0	0	0	3,93	0,07	0	0	0	0	0
RAZEM:	57,10	54,44	194,97	166,42	214,39	109,19	70,16	0,04	74,65	43,21	51,29

Źródło: Obliczenia własne wg rysunku Studium – 2018 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 64. Bilans terenów Miasta Radzyń Podlaski – ogółem,
z podziałem na kierunki przeznaczenia
oraz jednostki strukturalne (urbanistyczne), cz. 2 – 2018 r.

Kierunkowe przeznaczenie wg legendy do rysunku Studium	Jednostka strukturalna (urbanistyczna) - ha											
	K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	W
MN	0	0	0	5,22	13,32	45,66	0	0	0	0	0	0
MN,U + MN,UN	0	1	0	4,06	0	0	105,64	41,54	18,04	25,39	0	0
MW	0	0	12,6	12,49	0	0	0	0	0	0	0	0
MU	3,94	2,43	2,32	0	0	0	5,33	5,19	0	0	0	0
U	0	0	0	6,62	7,43	0	0	8,2	0	0	0	5,46
P + PU;	14,02	13,45	0	0	0	0	0	21,71	27,6	0	0	81,15
RU;	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KU + KP + IT + T	5,92	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,3	0
UKS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MUW	0	0	0	2,12	0	0	0	0	0	0	0	0
E	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CPR + CPJ	0	0	0	0,32	0	0	0	0	0	0	0	0
ZP + ZI + ZD	3,27	0	0	0,31	0	0	7,97	0,86	0	0	7,55	0
R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	177,83
W + WST	0,57	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RZ	0	2,34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
LZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ZL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM:	27,72	19,22	14,92	31,14	20,75	45,66	118,94	77,5	45,64	25,39	9,85	264,44

Źródło: Obliczenia własne wg rysunku Studium – 2018 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 65. Bilans terenów Miasta Radzyń Podlaski (bez terenów komunikacji i zieleni)
z podziałem na jednostki strukturalne (urbanistyczne) – 2018 r.

L.p.	Jednostka strukturalna (urbanistyczna)	Powierzchnia ogółem wg jednostek strukturalnych (urbanistycznych) - wg Tabel nr 63 – 64 (ha)	Powierzchnia terenów budowlanych niezainwestowanych (chłonność terenów) wg dotychczasowych przesądzeń planistycznych (ha)	Powierzchnia terenów budowlanych wg dotychczasowych przesądzeń planistycznych utrzymanych w Studium (ha)	Pow. nowych terenów budowlanych ujętych w Studium (ha)	Pow. terenów budowlanych ujętych w Studium ogółem - wg Tabel nr 63 – 64 (ha)
1.	2.	3.	4.	5 (7-6)	6.	7.
1.	Śródmieście	57,10	3,34	55,84	0,00	55,84
2.	A	54,44	4,40	36,51	1,46	37,97
3.	B	194,97	35,58	117,51	32,10	149,61
4.	C	166,42	26,77	104,55	8,21	112,76
5.	D	214,39	10,84	8,53	8,08	16,61
6.	E	109,19	50,71	55,03	37,18	92,21
7.	F	70,16	46,94	69,03	1,13	70,16
8.	G	0,04	0	0	0	0
9.	H	74,65	28,04	52,46	3,14	55,60
10.	I	43,21	11,36	23,34	4,19	27,53
11.	J	51,29	13,57	46,04	2,60	48,64
12.	K	27,72	17,66	20,45	3,43	23,88
13.	L	19,22	1,23	15,50	1,38	16,88
14.	Ł	14,92	0	2,28	12,64	14,92
15.	M	31,14	6,96	25,06	5,45	30,51
16.	N	20,75	16,91	17,40	3,35	20,75
17.	O	45,66	34,28	33,68	11,98	45,66
18.	P	118,94	113,65	100,88	10,09	110,97
19.	R	77,50	57,95	72,19	4,45	76,64
20.	S	45,64	19,35	19,25	26,39	45,64
21.	T	25,39	12,02	11,27	14,12	25,39
22.	U	9,85	0	2,30	0	2,30
23.	W	264,44	0	0	86,90	86,90
	Razem:	1737,03	511,56	889,10	278,27	1167,37

Źródło: Obliczenia własne wg rysunku Studium – 2018 r.

Powierzchnia Miasta – 1931,00 ha

Tereny budowlane, rolne i leśne – 1737,03 ha

Tereny komunikacji (drogowej, pieszej i rowerowej) oraz zieleni miejskiej – 193,97 ha

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 66. Bilans nowych terenów budowlanych Miasta Radzyń Podlaski
wg rysunku Studium z podziałem na jednostki strukturalne (urbanistyczne)
cz. 1 – 2018 r.

	Kierunkowe przeznaczenie	Jednostka strukturalna (urbanistyczna) - ha											
		SRÓD- MIEŚ- CIE	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	Razem
1.	MN	-	0,29	0,87	-	-	0,95	-	-	3,14	-	-	5,25
2.	MN/ZI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,20	-	1,20
3.	MN,U	-	-	12,42	3,36	1,88	3,59	-	-	-	-	-	21,25
4.	MUW	-	-	-	4,85	6,20	18,70	-	-	-	-	-	29,75
5.	MUW/ZI	-	-	-	-	-	0,83	-	-	-	-	-	0,83
6.	MW	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,31	2,31
7.	MW,U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
8.	MU	-	-	-	-	-	0,51	-	-	-	-	-	0,51
9.	MU/ZI	-	-	-	-	-	1,56	-	-	-	-	-	1,56
10.	UT,U	-	1,17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,17
11.	UT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
12.	UO,UK,US	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
13.	P,KU,U,KD	-	-	-	-	-	-	1,13	-	-	-	-	1,13
14.	UC,P,KU/ZI	-	-	-	-	-	11,04	-	-	-	-	-	11,04
15.	U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,28	-	2,28
16.	UN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
17.	UC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,71	-	0,71
18.	UC,KP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
19.	KP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,29	0,29
20.	P	-	-	18,81	-	-	-	-	-	-	-	-	18,81
21.	PU	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	RAZEM:	0	1,46	32,10	8,21	8,08	37,18	1,13	0	3,14	4,19	2,60	98,09

Źródło: Obliczenia własne wg rysunku Studium – 2018 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 67. Bilans nowych terenów budowlanych Miasta Radzyń Podlaski
wg rysunku Studium z podziałem na jednostki strukturalne (urbanistyczne)
cz. 2 – 2018 r.

L.p.	Kierunkowe przeznaczenie	Jednostka strukturalna (urbanistyczna) - ha												Razem
		K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	W	
1.	MN	-	-	-	-	1,91	-	-	-	-	-	-	-	1,91
2.	MN/ZI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
3.	MN,U	-	-	-	-	-	11,98	9,59	4,23	13,87	14,12	-	-	53,79
4.	MUW	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
5.	MUW/ZI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
6.	MW	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
7.	MW,U	-	-	12,64	5,45	-	-	-	-	-	-	-	-	18,09
8.	MU	1,06	-	-	-	-	-	0,37	0,22	-	-	-	-	1,65
9.	MU/ZI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
10.	UT,U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
11.	UT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,31	5,31
12.	UO,UK,US	-	-	-	-	-	-	0,13	-	-	-	-	-	0,13
13.	P,KU,U,KD	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
14.	UC,P,KU/ZI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
15.	U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
16.	UN	-	-	-	-	0,17	-	-	-	-	-	-	-	0,17
17.	UC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
18.	UC,KP	-	-	-	-	1,27	-	-	-	-	-	-	-	1,27
19.	KP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
20.	P	-	-	-	-	-	-	-	-	12,52	-	-	-	12,52
21.	PU	2,37	1,38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	81,59	85,34
	RAZEM:	3,43	1,38	12,64	5,45	3,35	11,98	10,09	4,45	26,39	14,12	0	86,90	180,18

Źródło: Obliczenia własne – 2018 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

Tabela nr 68. Bilans terenów budowlanych Miasta Radzyń Podlaski
wg rysunku Studium z podziałem na przeznaczenie, cz. 3 – 2018 r.

L.p.	Symbol	Kierunkowe przeznaczenie	Powierzchnia nowych terenów budowlanych wyznaczonych w Studium - chłonność terenów (ha)	Powierzchnia istniejących terenów budowlanych nie zainwestowanych wg dotychczasowych przesądzeń planistycznych, utrzymanych w Studium - chłonność terenów (ha)
1.	2.	3.	4.	5.
1.	MN	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	7,16	57,08
2.	MN/ZI	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	1,20	0
3.	MN,U	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	75,04	211,76
4.	MUW	tereny wielofunkcyjne – zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy wielorodzinnej oraz usługowej	29,75	39,93
5.	MUW/ZI	tereny wielofunkcyjne – zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy wielorodzinnej oraz usługowej z dopuszczeniem zieleni izolacyjnej	0,83	0
6.	MW	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	2,31	8,87
7.	MW,U	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz usługowej	18,09	8,48
8.	MU	tereny wielofunkcyjne – zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usługowej z dopuszczeniem funkcjonowania istniejących siedlisk zabudowy zagrodowej	2,16	28,02
9.	MU/ZI	tereny wielofunkcyjne – zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usługowej z dopuszczeniem funkcjonowania istniejących siedlisk zabudowy zagrodowej oraz zieleni izolacyjnej	0,56	0,67
10.	MW,MN,U	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usługowej	0	1,98
11.	UT,U	tereny ośrodków turystycznych oraz usług wielobranżowych	1,17	1,96
12.	UT	tereny ośrodków turystycznych	5,31	0
13.	UT,US	tereny ośrodków turystycznych oraz sportowych	0	10,65
14.	UO,UK,US	tereny usług publicznych – oświaty i kultury oraz tereny ośrodków sportowych	0,13	2,78
15.	P,KU,U,KD	tereny przemysłowe, stacji paliw, napraw i diagnostyki pojazdów, usług wielobranżowych	1,13	30,04
16.	UC,P,KU/ZI	tereny usług komercyjnych, przemysłowe, stacji paliw, napraw i diagnostyki pojazdów z dopuszczeniem zieleni izolacyjnej	11,04	4,24
17.	U	tereny usług wielobranżowych	2,28	1,29
18.	UP,UN	tereny usług publicznych oraz niepublicznych	0	0,49

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

19.	U,KU	tereny usług wielobranżowych oraz stacji paliw, napraw i diagnostyki pojazdów	0	6,63
20.	UI	tereny usług innych	0	0,56
21.	UN	tereny usług niepublicznych	0,17	0
22.	US	tereny ośrodków sportowych	0	0,64
23.	UC	tereny usług komercyjnych z dopuszczeniem powierzchni użytkowej powyżej 2000 m ²	0,71	6,25
24.	UC,U	tereny usług komercyjnych oraz wielobranżowych	0	4,32
25.	UC,P	tereny usług komercyjnych oraz ośrodków przemysłowych	0	3,63
26.	UC,KP	tereny usług komercyjnych oraz parkingów publicznych	1,27	5,56
27.	KP	tereny parkingów publicznych	0,29	0
28.	P	tereny przemysłowe	31,33	23,89
29.	P,U	tereny produkcyjno-usługowe	85,34	51,56
30.	E,U	tereny obiektów i urzędzeń elektroenergetyki	0	0,28
RAZEM: 789,83 (4 + 5)			278,27	511,56

Źródło: Obliczenia własne – 2018 r.

Wnioski.

Przy założeniu, że rozwój demograficzny Miasta będzie odzwierciedleniem wewnętrznej sytuacji społeczno-gospodarczej, w tym zahamowany zostanie ujemny przyrost naturalny, a wzrost wielofunkcyjnej aktywności gospodarczej, w szczególności w dziedzinach – przemysłowej, usługowej, mieszkaniowej, rekreacyjnej spowoduje trwałe odwrócenie ujemnych tendencji demograficznych i w perspektywie do roku 2050 utrzymanie obecnej liczby lub wzrost liczby mieszkańców, przy czym:

- zakładając niepewność procesów demograficznych, przyjmuje się, że w latach 2020 - 2050 liczba mieszkańców wzrośnie o ok. 7 %;
- w okresie wzrostu zakłada się średnioroczny przyrost liczby ludności o ok. 26 osób.

Potrzeby społeczności Miasta docelowo wyniosą ok. 400 mieszkań, co wynika z następujących przesłanek:

- Na koniec 2017 r. liczba ludności Miasta wyniosła 15 570 osób.
- W latach 2020 – 2050 przewiduje się wzrost liczby ludności Miasta o ok. 800 osób.
- zakładając 30 letni okres perspektywiczny, przyjmuje się, że liczba mieszkańców Miasta w 2050 roku wyniesie – ok. 16 370 osób.
- Zakłada się, że na 1 izbę mieszkalną przypadać będzie 1 osoba.
- Wskaźnik zagęszczenia przewiduje się na poziomie 4 osoby na 1 mieszkanie.
- Dla polepszenia standardów życia przyjęto powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 mieszkańca w wielkości ok. 35 m².
- Średnia powierzchnia użytkowa 1 budynku mieszkalnego jednorodzinne – ok. 120 m²,
- Średnia powierzchnia działki dla realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – ok. 2500 m², przy czym lokalnie ok. 1000 m².
- Zapotrzebowanie na nowe mieszkania: ok. 200 (ok. 28 000 m² pow. użytkowej)**
 - w budownictwie wielorodzinnym: ok. 50,
 - w budownictwie jednorodzinne: ok. 150.
- W bilansie uwzględnia się niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania na powierzchnię użytkową mieszkań o ok. 20%, tj.:
zapotrzebowanie na nowe mieszkania - wzrost o ok. 40 (5 600 m² pow. użytkowej).
- Łączne zapotrzebowanie na nowe mieszkania wyniesie: ok. 240 (ok. 33 600 m² pow. użytkowej)**
 - w budownictwie wielorodzinnym: ok. 60,
 - w budownictwie jednorodzinne: ok. 180.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RADZYŃ PODLASKI – 2019 R.

- Powierzchnia terenów budowlanych nie zainwestowanych (chłonność terenów) wg dotychczasowych przesądzeń planistycznych wynosi 511,56 ha.
- Nie zainwestowane tereny budowlane zabezpieczają możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na ok. 352 ha (ok. 176 000 m²).
- Nie zainwestowane tereny budowlane zabezpieczają możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej na ok. 63 ha (ok. 252 000 m²).
- Dla zabudowy mieszkaniowej – **uwzględniając dotychczasowe przesądzenia planistyczne i zmiany dokonane w Studium**, na obszarze Miasta zabezpieczone zostały tereny z możliwością realizacji zabudowy o łącznej powierzchni użytkowej w wysokości 428 000 m².
Przyjmuje się, że budownictwo realizowane będzie przez 2 grupy inwestorów:
- **budownictwo indywidualne** – ok. 70% przyrostu liczby mieszkań, realizowanych środkami własnymi mieszkańców, budownictwo o niskiej intensywności – jednorodzinne i zagrodowe,
- **budownictwo komunalne** – około 30% przyrostu mieszkań, przewidzianych na potrzeby Miasta – na mieszkania służbowe oraz komunalne dla najuboższej ludności,
- dominującą formą zabudowy mieszkaniowej będzie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w części peryferyjnej Miasta oraz wielorodzinna w części centralnej Miasta.

Generalnie Miasta posiada duże rezerwy terenów pod budownictwo różnego typu - na realizację zabudowy usługowej, rekreacyjnej i przemysłowej. Ze względu na planowaną realizację drogi ekspresowej S19 – ponadlokalnego korytarza komunikacyjnego, można się spodziewać wielu nowych inwestycji i przepływu ludności – generujących nowe miejsca pracy i odwrócenie obecnie niekorzystnych tendencji demograficznych. Powyższe stanowi cel główny władz Miasta i społeczności lokalnej.

13.6. Założenia polityki rozwoju Miasta.

Przedstawione w niniejszej części I Studium pn. „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski” problemy i możliwości ich rozwiązania, znajdują odzwierciedlenie w ustaleniach części II Studium pn. „Kierunki zagospodarowania przestrzennego Miasta Radzyń Podlaski” – zgodnie z poniżej zaprezentowanymi celami, zasadami kształtowania oraz kierunkami polityki społeczno-gospodarczej i funkcjonalno-przestrzennej, którymi są:

1. tworzenie warunków dla zrównoważonego, wielofunkcyjnego rozwoju,
2. integracja i aktywizacja mieszkańców miasta wobec gospodarki rynkowej oraz wynikające z nich priorytety:
 - 1) **kulturowe** – zachowanie i odbudowa wartościowych elementów środowiska kulturowego dla podtrzymania tradycji, odrębności regionalnej i narodowej,
 - 2) **ekologiczne** – zachowanie i odbudowa wartościowych elementów środowiska naturalnego dla zachowania równowagi przyrodniczej i powiązań ekologicznych,
 - 3) **funkcjonalno-przestrzenne** – specjalizacja poszczególnych obszarów miasta w zakresie funkcji:
 - usługowych,
 - mieszkaniowych,
 - przemysłowych oraz produkcyjno-usługowych,
 - rekreacyjno-turystycznych;
 - 4) **społeczne** – polepszenie warunków życia mieszkańców poprzez poprawę funkcjonowania zaplecza: produkcyjnego, usługowego, turystycznego i technicznego.

Przyjęta w Strategii Rozwoju Lokalnego Miasta Radzyń Podlaski na lata 2009 – 2020 misja Miasta Radzyń Podlaski, to:

„Stworzenie mieszkańcom optymalnych warunków do życia i wszechstronnego rozwoju poprzez budowanie obszaru dynamicznie rozwijającego się pod względem przestrzennym, społecznym i gospodarczym oraz rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej, a także działania na rzecz bezpieczeństwa, ochrony środowiska przyrodniczego oraz rekreacji i turystyki”.

Cele strategiczne Miasta Radzyń Podlaski:

Cel I.

Ożywienie społeczno-gospodarcze poprzez zwiększenie atrakcyjności kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej miasta, działania promocyjne oraz podniesienie jakości i estetyki przestrzeni publicznej, a także jej racjonalne zagospodarowanie:

- poprawa stanu infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
- przebudowa placów publicznych,
- modernizacja i odnowa obiektów (w tym zabytkowych) oraz miejskiej przestrzeni publicznej,
- zagospodarowanie miejskich terenów – rekreacyjnych, zielonych oraz powojaskowych,
- działania marketingowe walorów przyrodniczych, kulturowych, inwestycyjnych,
- rozwój idei partnerstwa międzynarodowego poprzez poszukiwanie poza granicami kraju jednostek samorządu terytorialnego i podpisywanie umów partnerskich,
- opracowanie i realizacja planu promocji Miasta,
- wydawanie folderów i materiałów reklamowych,
- tworzenie zachęt inwestycyjnych oraz ułatwień w podejmowaniu działalności gospodarczej.

Cel II.

Wszechstronny rozwój infrastruktury komunalnej tworzącej dogodne warunki do inwestowania i powodującej wzrost poziomu życia mieszkańców:

- budowa oraz przebudowa ulic,
- przebudowa skrzyżowań,
- budowa infrastruktury towarzyszącej, w tym ciągów pieszych, pieszo-jezdnych oraz ścieżek rowerowych,
- budowa dróg – obwodnicy Miasta,
- rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej,
- budowa kanalizacji deszczowej,
- budowa infrastruktury sportowej,
- tworzenie warunków do upowszechniania i rozwoju sportu oraz kultury fizycznej.

Cel III.

Poprawa warunków mieszkaniowych oraz stanu otoczenia osiedli:

- renowacja budynków mieszkalnych, wielorodzinnych,
- poprawa sytuacji mieszkaniowej na miejskich osiedlach,
- zagospodarowanie osiedlowych i towarzyszących osiedlom terenów zielonych i miejsc rekreacyjnych,
- powstanie i modernizacja ciągów komunikacyjnych,
- budowa systemu monitoringu,
- budowa oświetlenia ulicznego,
- modernizacja oświetlenia ulicznego.